

รายงานการประชุม
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑

วันศุกร์ที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมไชยรงค์ ชูชาติ ส.ป.ก. ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร

ผู้มาประชุม

๑. นายวิวัฒน์	ศัลยกำธร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวจริยา	สุทธิไชยา	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)	กรรมการ
๓. นายสมบูรณ์	ยินดียังยืน	รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม (แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)	กรรมการ
๔. นายชรัส	บุญณะ	ที่ปรึกษาด้านความมั่นคง (แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย)	กรรมการ
๕. นางดาเรศร์	กิตติโยภาส	รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)	กรรมการ
๖. นางสาวดาวัลย์	คำภา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๗. นายวีระชัย	นาควิบูลย์วงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๘. นายสรเสรีญ	อัจฉูมานัส	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๙. นายสิทธิวัตร	แสงสิริไพบูลย์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและที่ดิน (แทนอธิบดีกรมชลประทาน)	กรรมการ
๑๐. นางสาวนฤมล	ชมแสง	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่ (แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)	กรรมการ
๑๑. นางประนาถ	พิพิธกุล	ผู้อำนวยการศูนย์ประเมินผล (แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)	กรรมการ
๑๒. นางสาวชดา	โพธิ์เจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม)	กรรมการ
๑๓. นายณรงค์พล	พัฒนศรี	ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบสนับสนุนการสหกรณ์ (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์)	กรรมการ
๑๔. นายมนูญ	ตันติกุล	ผู้อำนวยการกองแผนงาน (แทนอธิบดีกรมประมง)	กรรมการ

๑๕. นายวิวัฒน์	ไชยชะอุ่ม	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนากการปศุสัตว์ (แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์)	กรรมการ
๑๖. นายเฉลิมพล	เพ็ญสูตร	ผู้อำนวยการกองการจัดทำงบประมาณด้านเศรษฐกิจ ๒ (แทนผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ)	กรรมการ
๑๗. นายวรชัย	เพชรร่วง	ผู้อำนวยการกองกำกับและพัฒนาระบบเงินนอกงบประมาณ (แทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง)	กรรมการ
๑๘. นายทวีชัย	ลิยี่เก	ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ (แทนอธิบดีกรมธนารักษ์)	กรรมการ
๑๙. นายนพกรณ์	เวทการ	ผู้อำนวยการกองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (แทนอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)	กรรมการ
๒๐. นายมรกต	วิเลิศปรีชาตระกูล	หัวหน้ากลุ่มงานนิติการ (แทนอธิบดีกรมการพัฒนารัฐบาล)	กรรมการ
๒๑. นายสงวน	มณีรัตนศักดิ์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีการรังวัดและทำแผนที่ (แทนอธิบดีกรมที่ดิน)	กรรมการ
๒๒. นายวุฒิชัย	ยามโคกสูง	หัวหน้ากลุ่มงานแผนและพัฒนาระบบการปกครองท้องถิ่น (แทนอธิบดีกรมการปกครอง)	กรรมการ
๒๓. นายภูมิ	เกลียวศิริกุล	รองผู้อำนวยการฝ่ายสินเชื่อเกษตรกร (แทนผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร)	กรรมการ
๒๔. นายพงศ์วุฒม์	แสงสุรินทร์	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ (แทนอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)	กรรมการ
๒๕. นายवलันต์	ยิ่งงามแก้ว	เจ้าพนักงานป่าไม้ชำนาญงาน (แทนอธิบดีกรมป่าไม้)	กรรมการ
๒๖. นายอุบลศักดิ์	บัวหลวงงาม	ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๒๗. นายศิริชัย	ออสวรรณ	ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๒๘. นายประพันธ์	เทียนวิหาร	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
๒๙. นางเบญจวรรณ	นิชจำนงค์	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
๓๐. นายประวิทย์	ตันเสียง	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
๓๑. นายเผด็จ	ดิฐษดี	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
๓๒. นายไพรัช	เจียชุม	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
๓๓. นายสุวิทย์	เสื่อเล็ก	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ

๓๔. นายสุรจิตต์ อินทรชิต เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรรมการ และเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ปลัดกระทรวงพาณิชย์

তিরাকার

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายธีระ วงษ์เจริญ	ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. นางกุลรัศมี อนันต์พงษ์สุข	ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓. พลเอก ธนศักดิ์ เก่งถนอมม้า	คณะทำงานรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. นางเอี่ยมพร ลอยประดิษฐ์	คณะทำงานรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. นาวาโท ศรีณย์ รัตนภาณุ	ผู้ติดตามรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๖. นางสาวสมพร ทองทั่ว	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
๗. พันจ่าเอก ประเสริฐ มาลัย	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
๘. นายนิพนธ์ ชนมน์ส	ผู้ตรวจราชการ ส.ป.ก.
๙. นางดารณี ชนะชนม์	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน ส.ป.ก.
๑๐. นางสาวนิจ เพ็ชรน้ำเขียว	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ส.ป.ก.
๑๑. นายปราโมทย์ ยอดแก้ว	ผู้อำนวยการสำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
๑๒. นางสาวจิราทิพย์ โรจน์อุ้นวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน ส.ป.ก.
๑๓. นายภาชนัน จารุภูมิ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ส.ป.ก.
๑๔. นางสาวเมตตา คุโณปถัมภ์	ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๑๕. นางศุภิพร เวชวิฐาน	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง ส.ป.ก.
๑๖. นางสาวจุฑาสินี ขำวิไล	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
(แทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.)
๑๗. นายประกอบ ยิ่งชล	ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
๑๘. นางสาวอาทิตย์ พงพรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
๑๙. นางสาวอาภาพรรณ พัฒนพันธุ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
๒๐. นายประเสริฐ กาญจนเกียรติกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ส.ป.ก.
๒๑. นางสาวอุษานันท์ คล้ายซัง	ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก.
๒๒. นางสาวเสาวคนธ์ เลาวะยานนท์	ผู้อำนวยการกลุ่มระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย
(แทนผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส.ป.ก.)

๒๓. นายธนพล	จิตตะ	ผู้อำนวยการกลุ่มภาพถ่ายทางอากาศ (แทนผู้อำนวยการสำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน ส.ป.ก.)
๒๔. นางสาวพิมพ์พรรณ	อนันตเสรี	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทรัพยากรดินและผลประโยชน์กองทุน ส.ป.ก.
๒๕. นายกิตติพันธ์	จันทาศรี	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาพื้นที่พิเศษ กรมส่งเสริมการเกษตร
๒๖. นางสาวณัฐมน	จินตรักษ์	นักวิเคราะห์งบประมาณชำนาญการพิเศษ สำนักงานงบประมาณ
๒๗. นายทรงวุฒิ	อาทิตย์ทอง	วิศวกรเหมืองแร่ชำนาญการพิเศษ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
๒๘. นายวินัย	เลี้ยงพรม	หัวหน้าประสานงานสหกรณ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
๒๙. รศ.ดร.พัชรียา	บุญกอแก้ว	รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๓๐. นางอำนวยการพร	ประทุมโพธิ์	หัวหน้าสถานีวิจัยลพบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๓๑. นายอรรณพ	จันทอุปรี	นายช่างเทคนิค สถานีวิจัยลพบุรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๓๒. ผศ.ดร.วีรชัย	อาจหาญ	ผู้อำนวยการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
๓๓. นางสาวทิพย์สุกสินทร์	หินชุย	หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
๓๔. นายจิรวิทย์	จิรพันธุ์วานิช	ผู้อำนวยการกลุ่มอนุญาตการใช้ที่ดิน ส.ป.ก.
๓๕. นายอัศวเดช	ร่มโพธิ์เย็น	ผู้อำนวยการกลุ่มอุทธรณ์ ส.ป.ก.
๓๖. นางวิไลกัลยา	สาริพันธ์	ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการและแผนงานกองทุน ส.ป.ก.
๓๗. นางสาวยุวดี	แก้วผ่องศรี	ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจและประสานราชการ ส.ป.ก.
๓๘. นางสาววิไลวรรณ	เกตแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.
๓๙. นางสาวสุขสม	เกิดมงคล	ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.ลพบุรี (รักษาราชการแทนปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี)
๔๐. นางสาวภัทรวดี	สุขเสวตร	นิติกรชำนาญการพิเศษ ส.ป.ก.ลพบุรี
๔๑. นายกมล	สว่างศรี	นายช่างสำรวจอาวุโส ส.ป.ก.ลพบุรี
๔๒. นายธเนตร	พารา	นิติกรชำนาญการพิเศษ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา
๔๓. นางสาวแถมแก้ว	คงเชื่อนาค	นักวิชาการปกครองชำนาญการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๔๔. นายกุลพล	รัตนโสภณ	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔๕. นายจิรเดช	สมจิต	นักวิเคราะห์สินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
๔๖. นายชวพล	พูลจันทร์	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน กรมชลประทาน
๔๗. นายชัยยุทธ	คงสุวรรณ	นิติกร กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
๔๘. นางสาวสุกัญญา	จุลสุข	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.ลพบุรี
๔๙. นายเพิ่มศักดิ์	วรรณบวร	นิติกรชำนาญการ ส.ป.ก.ตรัง
๕๐. นายชัยณรงค์	เซ่งชัย	นิติกรปฏิบัติการ ส.ป.ก.สงขลา

๕๑. นายทวี	อึ้งเภา	นิติกรปฏิบัติการ ส.ป.ก.นครราชสีมา
๕๒. นายคมกฤช	แป้นโพธิ์กลาง	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๓. นายสุวิทย์	ลักษณะวาริ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๔. นายสุพัฒ	มูลพฤกษ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๕. นางสาวอมรรัตน์	ชมเชย	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๖. นางสาวนันท์นภัส	นิธิเมธีรนนท์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๗. นางสาวอุบลวรรณ	พุดนาค	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๘. นางสาวเมธากรณ์	ถวายเป็นทรัพย์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๕๙. นางสาวจิรัฐญา	บุญรัตน์พันธุ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๐. นางสาวทิพย์วิมล	หงษ์คำ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๑. นายบุญญฤทธิ์	วิสารทะ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๒. นายสุริยะ	ลิขิตไชโย	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๓. นายอลงกรณ์	ซอนจำปา	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๔. นางสาวรัตนา	ไทยสมัคร	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๕. นายสุชุม	หวังพระธรรม	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๖. นายประเดช	พุฒจันทร์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๗. นางสาวกัญญาพัชร	ศรีฤทธิ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๘. นางสาววรรณ	แสงมณี	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๖๙. นายสมบัติ	เทียวประสงค์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๐. นางสาวพิมพ์นิภา	ตันติบ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๑. นางสาวภาววรรณ	วันติ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๒. นายวาทีต	สอิ่งทอง	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๓. นางสาวณัฐพร	สิงห์เมธี	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๔. นายสรารุช	บรรณนงทุม	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๕. นางสาวรุ่งตะวัน	มงคล	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๖. นางณิชชารีย์	เพิ่มพิพัฒน์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
๗๗. นางสาวสไบแพร	จิตตรานนท์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานได้มีเรื่องที่จะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ๒ เรื่อง ดังนี้

๑. แนวทางการอนุญาตที่วัดเสนอขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ตามที่เลขาธิการ ส.ป.ก. และผู้บริหาร ส.ป.ก. ได้เข้ากราบชี้แจงพระราชพงศาวดาร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชพิพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร และพระพรหมมณี เลขาการของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยได้มีการหารือร่วมกันและได้นำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชฯ ซึ่งพระองค์ได้มีพระราชปรารภที่ดีมาก และถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน เพราะว่า ส.ป.ก. มีที่ดินที่อยู่กับวัด และมีวัดอยู่ประมาณ ๓๐๐ วัดที่รอการได้รับอนุญาต อันจะเป็นสาระสำคัญที่กรรมการจะต้องพิจารณาต่อไป จึงขอให้เลขาธิการ ส.ป.ก. นำเรียนต่อที่ประชุมเพื่อทราบด้วย

เลขาการฯ ได้กล่าวว่า จากการที่ได้เข้าพบพระพรหมมณี พระเลขาการสมเด็จพระสังฆราชฯ ซึ่งท่านได้ทราบว่า ในขณะนี้หลายวัดที่ดำเนินการขออนุญาตใช้ที่ดินของ ส.ป.ก. จึงต้องการทำความเข้าใจให้ชัดเจน ซึ่งได้นำเรียนท่านว่า ที่ผ่านมา ส.ป.ก. ได้อนุญาตให้วัดใช้ที่ดินเนื้อประมาณ ๑๕ ไร่ บางวัดเนื้อที่เกิน ๑๕ ไร่ รวมทั้งใช้ปลูกป่าและใช้ประโยชน์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื้อประมาณ ๒๐๐ ๓๐๐ หรือ ๕๐๐ ไร่ ซึ่งในประเด็นนี้ท่านได้ให้แนวทางว่าจะต้องกำหนดระเบียบที่ชัดเจน และให้ ส.ป.ก. หารือกับวัดอีกครั้ง โดยบริเวณที่จะขออนุญาตใช้ที่ดินให้วัดระบุว่าที่ดินบริเวณ “สังฆาวาส” หรือที่อยู่ของสงฆ์มีเนื้อที่จำนวนเท่าไร โดยแสดงขอบเขตการใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนว่าบริเวณใดใช้ทำอะไร ส่วนพื้นที่นอกเขตสังฆาวาสให้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น ป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริ อุทยานการเรียนรู้ หรือพุทธอุทยาน เพื่อให้ประชาชนหรือเยาวชนศึกษาเรียนรู้ได้ตลอด โดยไม่มีการปิดกั้น แม้แต่พระสงฆ์ก็สามารถใช้จุดนี้ได้ หากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปมีความเจริญ ส่วนราชการอาจจะขออนุญาตใช้ที่ดินดังกล่าว เพื่อสร้างสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น ทั้งนี้ ให้ ส.ป.ก. ออกหนังสืออนุญาตให้วัดใช้ที่ดิน แต่ในส่วนของท่านที่เป็นป่าชุมชน อุทยานการเรียนรู้ หรือพุทธอุทยานวัด ชุมชนและท้องถิ่นต้องช่วยดูแลร่วมกัน หากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมจะต้องขออนุญาตจาก ส.ป.ก. ก่อน

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า จากการที่ได้เรียนหารือกับพระราชพงศาวดาร ได้กราบเรียนท่านว่า ในขณะนี้ ส.ป.ก. มีคณะกรรมการ ๒ ชุด คือ ๑. คณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และ ๒. คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำหรับประเด็นการขออนุญาตของวัดอาจจะกำหนดเป็นระเบียบคณะกรรมการ โดยยึดตามพระราชดำริของสมเด็จพระสังฆราชฯ ซึ่งเหมือนกับแนวทางของท่านนายกรัฐมนตรีที่ให้ไว้ คือ บ้าน วัด โรงเรียน อันมีวัดเป็นศูนย์กลางทำงานร่วมกับชุมชน โดยแบ่งพื้นที่เป็น ๒ เขต คือ เขตวัด เรียกว่า เขตสังฆาวาส และอีกอันหนึ่งคือเขตฆราวาส หรือพุทธอุทยาน ที่จะเป็นพุทธอุทยานเฉลิมพระเกียรติ พร้อมกันนี้ ได้กราบเรียนท่านเพิ่มเติมว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดูแลเกี่ยวกับเรื่องพันธุกรรมพืช และท่านเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งเขตพุทธอุทยานก็น่าจะเป็นเขตอนุรักษ์พันธุกรรมพืชได้อย่างหลากหลายเช่นกัน และมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น

จะต้องยกร่างระเบียบและนำเรียนสมเด็จพระสังฆราชฯ ทรงทราบและทรงมีพระราชวินิจฉัยอีกครั้ง ก่อนนำเสนอให้กรรมการพิจารณา โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการทั้ง ๒ คณะ รับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. การปฏิรูปการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประธานกรรมการได้กล่าวว่า จากข้อมูลการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ผ่านมาจะสรุปได้ว่า ที่ดินเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่คนทำการเกษตรไม่มีศักยภาพที่จะทำการเกษตร ที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรก็ลดลงเรื่อยๆ ประกอบกับคนที่อยู่ภาคเกษตรก็ลดลงเช่นกัน ดังนั้น ถ้าจะยังมีการดำเนินการแบบเดิมๆ เราก็จะรู้ว่าจุดจบคืออะไร เพราะฉะนั้น จึงคิดว่าได้เวลาที่จะร่วมกันปฏิรูป แต่การจะปฏิรูปเราจะต้องมีภาพที่ชัดเจนก่อน วันนี้เทคโนโลยีก้าวหน้าเร็วมาก เราจะต้องรู้ข้อมูลภาคการเกษตรทั่วประเทศ และก็นำข้อมูลนั้นมาเน้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งมีความเชื่อว่าในเวลาอันจำกัดนี้ เรามีพลังที่จะเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องร่วมกันรับฟังข้อมูลให้ชัดแล้วก็จะกำหนดทิศทางร่วมกัน ที่ดินในเขตของ ส.ป.ก. ยังเป็นป่าอยู่อีกมากที่ยังไม่ได้จัดให้คนเข้าทำประโยชน์หรือจัดไปแล้ว ถ้าเกษตรกรไม่ใช้ก็ต้องนำกลับคืนมา ซึ่งสามารถทำเป็นแหล่งน้ำ ทำเป็นป่า เพราะป่าคือระบบนิเวศของอาหาร คนสมัยโบราณจะต้องเก็บป่าไว้เป็นแหล่งน้ำ ในอากาศ เรียกว่า ความชื้นสัมพัทธ์ และก็เป็นแหล่งน้ำใต้ดิน โดยชุดแหล่งน้ำมีป่าล้อมรอบ คนและสัตว์ที่อยู่ร่วมกันก็จะมีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงเรียกว่า ภูมิสังคม ขณะนี้ ส.ป.ก. กำลังพยายามที่จะทำตามแนวทางนี้ แต่ทำเป็นจุดย่อยๆ จึงต้องหารือกันว่า ต้องมีการจัดทำโครงสร้างให้เห็นแนวความคิดแล้ว เจ้าหน้าที่จะได้นำไปดำเนินการได้ถูก ซึ่งแนวทางพระราชดำริ และคำสั่งของนายกรัฐมนตรีมีความชัดเจนในเรื่องการพัฒนาชนบทต้องยึดโยงระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน เข้ามาสัมพันธ์กัน ทุกส่วนจะต้องมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่การที่จะปฏิรูปที่ดินนั้นจะต้องปฏิรูปที่ระบบการทำงานเป็นลำดับแรก และจะต้องมีความเข้าใจกฎหมายกับเข้าใจแนวทางที่จะพัฒนา ซึ่งจะต้องขอให้คณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งทั้ง ๒ คณะ ช่วยระดมความคิดทำให้เกิดความสำเร็จ แล้วจะได้เดินตามแนวทาง เพื่อให้เกิดการปฏิรูปได้

มติคณะกรรมการ ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้จัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ให้คณะกรรมการพิจารณารับรองแล้วตามหนังสือที่ กษ ๑๒๑๐/ว ๓๕๕ และหนังสือที่ กษ ๑๒๑๐/ว ๓๕๖ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ขอแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

๑. หน้าที่ ๓๖ บรรทัดที่ ๒๔ จากเดิม “ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า กรณีนายไพฑูรย์ฯ มีปัญหาเรื่องการส่งหนังสือเตือน ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ส่งไปที่บ้านเลขที่ ๔๒๙/๑ (ในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ และ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘) ซึ่งตรงกับเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แต่ในแบบสอบสวนสิทธิที่ยื่นคำขอเป็นบ้านเลขที่ ๔ ไม่ตรงกับเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ ตามมาตรา ๙ วรรค ๑ ถ้าส่งหนังสือเตือนไม่ชอบไม่เป็นไปตาม

ขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด การส่งหนังสือเตือนก็ไม่ชอบ ในทางเดียวกันไม่ว่าคำสั่งจะชอบหรือไม่ชอบ คำสั่งนั้นย่อมมีผลบังคับอยู่ เพราะยังไม่ถูกเพิกถอน ปทจ. ไม่ควรมีหนังสือเตือนรอบ ๒ คปก. มีอำนาจพิจารณาเพิกถอนได้ ถ้าพบว่าคำสั่ง คปจ. ไม่ชอบ แต่การที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ โดยใช้หลักเมตตาทรรรมต่อเกษตรกร ซึ่งไม่สามารถนำมาหักล้างการมีชอบด้วยกฎหมายได้ ถ้าการส่งหนังสือเตือนไม่ชอบจะมีผลทำให้กระบวนการพิจารณาในชั้นปกครองไม่ชอบด้วย ก็ควรเพิกถอนให้จังหวัดเริ่มกระบวนการพิจารณาใหม่ให้ถูกต้อง ขอให้ตรวจสอบให้ชัดเจน”

แก้ไขเป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า กรณีนายไพฑูรย์ฯ มีปัญหาเรื่องการส่งหนังสือเตือน ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ส่งไปที่บ้านเลขที่ ๔๒๙/๑ (ในวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ และวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘) ซึ่งตรงกับเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แต่ในแบบสอบสวนสิทธิที่ยื่นคำขอแจ้งเป็นบ้านเลขที่ ๔ ไม่ตรงกับเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ถ้าส่งหนังสือเตือนไม่ชอบไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด การส่งหนังสือเตือนก็ไม่ชอบ ในทางเดียวกันไม่ว่าคำสั่งจะชอบหรือไม่ชอบ คำสั่งนั้นย่อมมีผลบังคับอยู่ เพราะยังไม่ถูกเพิกถอน ปทจ. ไม่ควรมีหนังสือเตือนรอบสอง และที่ฝ่ายเลขานุการฯ อ้างข้อกฎหมายว่า คปก. มีอำนาจพิจารณาเพิกถอนคำสั่งของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้เกษตรกรสิ้นสุดสิทธิไปแล้วได้นั้น เห็นว่าการที่ คปก. จะใช้อำนาจพิจารณาอุทธรณ์เพิกถอนคำสั่งทางปกครองของ คปจ. นั้น จะต้องเป็นกรณีที่พบว่าการใช้อำนาจของ คปจ. ดังกล่าว เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม แต่ในกรณีนี้คำสั่งทางปกครองของ คปจ.ฉะเชิงเทรา นั้น เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนการที่เกษตรกรได้ไปทำการแก้ไขบรรเทาความเสียหายกลับดินอันเนื่องจากการกระทำผิดกฎหมายของเกษตรกรเองนั้น ก็เป็นการดำเนินการภายหลังที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้มีคำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิแล้ว ซึ่งมีได้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบ แม้จะเกิดจากการมีหนังสือเตือนโดยมิชอบด้วยกฎหมายของปฎิรูปที่ดินจังหวัดก็ตาม ก็หาจะมีผลทำให้คำสั่งทางปกครองของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่ชอบด้วยกฎหมายกลายเป็นไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด การที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ โดยใช้หลักเมตตาทรรรมต่อเกษตรกรก็ดี หรืออาจจะเข้าใจว่าการเยียวยาความเสียหายตามหนังสือเตือนที่ออกโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นการลบล้างความผิดที่ได้กระทำสำเร็จไปแล้วนั้น ซึ่งไม่สามารถนำมาหักล้างการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายได้

ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่า การส่งหนังสือเตือนไม่ชอบจะมีผลทำให้กระบวนการพิจารณาในชั้นปกครองไม่ชอบด้วย ก็ควรเพิกถอนเพื่อให้จังหวัดนำกลับไปเริ่มกระบวนการพิจารณาใหม่ตั้งแต่การส่งหนังสือเตือนให้ถูกต้อง จึงขอให้ตรวจสอบให้ชัดเจน หรือให้ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ชี้แจงประเด็นนี้ให้ชัดเจน”

๒. หน้าที่ ๓๗ บรรทัดที่ ๑๓ จากเดิม “ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า เดิมเข้าใจว่าส่งหมายไม่ชอบ เมื่อเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด ยืนยันว่าการส่งหนังสือเตือนไปบ้านเลขที่ ๔๒๙/๑ เป็นที่อยู่ที่แจ้งล่าสุด การที่จังหวัดส่งหนังสือเตือนไปตามที่อยู่ที่แจ้งครั้งสุดท้ายถือว่าถูกต้องแล้ว”

แก้ไขเป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า เดิมเข้าใจว่าส่งหมายไม่ชอบ เมื่อเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด ยืนยันว่าการส่งหนังสือเตือนไปบ้านเลขที่ ๔๒๙/๑ เป็นที่อยู่เกษตรกรหรือคู่กรณี

ได้แจ้งล่าสุด การที่จังหวัดส่งหนังสือเตือนไปตามที่อยู่ที่แจ้งครั้งสุดท้ายถือว่าถูกต้องแล้ว การพิจารณาจึงเป็นไปตามความเห็นข้างต้น”

๓. หน้าที่ ๓๗ บรรทัดที่ ๒๔ จากเดิม “ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า เงื่อนไขการส่งจะต้องแจ้งไปตามภูมิลำเนา ถ้าไม่ได้รับก็ต้องหาเหตุผลว่าไม่ถูกต้องตรงไหน ในกรณีมาตรา ๖๙ วรรค ๓ เป็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ปกติของราชการ เมื่อไปติดต่อราชการแจ้งที่อยู่ไหน กฎหมายก็ถือว่า ที่อยู่แจ้งมีผลเป็นที่ยู่ตามภูมิลำเนาแล้ว เพื่อประโยชน์ของทางราชการให้แจ้งไปอยู่ที่เขาแจ้ง เพราะฉะนั้นถ้ามีการเปลี่ยนที่อยู่ก็ต้องมาแจ้งใหม่ คณะอนุกรรมการตรวจสอบแล้วยืนยันว่าการส่งหมายถูกต้อง เพียงแต่เจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. ที่เป็นฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่ายังไม่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม จึงเสนอให้ คปก. พิจารณาในประเด็นนี้อีกครั้งหนึ่ง ถ้ายืนยันว่าการส่งหนังสือเตือนถูกต้องชอบด้วยกฎหมายก็จะพิจารณาเหมือนกับกรณีของนางสาวนุชจรีฯ”

แก้ไขเป็น หน้าที่ ๓๘ บรรทัดที่ ๓ “ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า เงื่อนไขการส่งจะต้องแจ้งไปตามภูมิลำเนา เป็นบทบัญญัติตามมาตรา ๖๙ วรรคสอง ซึ่งเป็นกรณีทั่วไปถ้าเกษตรกรไม่ได้รับหนังสือเตือนก็ต้องหาเหตุผลว่าไม่ถูกต้องตรงไหน แต่ในกรณีมาตรา ๖๙ วรรคสาม เป็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ในการรับคำขอต่างๆ ตามปกติของราชการ เมื่อบุคคลไปติดต่อราชการและมีการให้หรือแจ้งที่อยู่ให้แก่เจ้าหน้าที่แล้ว กฎหมายก็ให้ถือว่า ที่อยู่แจ้งนั้นมีผลเป็นที่ยู่ตามภูมิลำเนาแล้ว เพื่อประโยชน์ของทางราชการให้แจ้งไปอยู่ที่เขาแจ้ง เพราะฉะนั้นถ้ามีการเปลี่ยนที่อยู่จากที่เคยแจ้งไว้ก็ต้องมาแจ้งใหม่ คณะอนุกรรมการตรวจสอบแล้วยืนยันว่าการส่งหมายถูกต้องตามความในวรรคสามของมาตรา ๖๙ เพียงแต่เจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. ที่เป็นฝ่ายเลขานุการฯ เห็นว่ายังไม่ถูกต้องตามความในวรรคสอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม จึงเสนอให้ คปก. พิจารณา ในประเด็นนี้อีกครั้งหนึ่ง ถ้ายืนยันว่าการส่งหนังสือเตือนถูกต้องชอบด้วยกฎหมายก็จะพิจารณาเหมือนกับกรณีของนางสาวนุชจรีฯ”

๔. หน้าที่ ๓๘ บรรทัดที่ ๔ จากเดิม “...คปจ.ฉะเชิงเทรา มีมติสั่งให้สันติสุขชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่า จะดำเนินการปรับสภาพพื้นที่แล้วก็ตาม”

แก้ไขเป็น บรรทัดที่ ๑๕ “...คปจ.ฉะเชิงเทรา มีมติสั่งให้สันติสุข จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าจะดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ภายหลังจากที่มีคำสั่งให้สันติสุขแล้วก็ตาม”

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ปรับแก้ไขรายงานการประชุมเรียบร้อยแล้ว

มติคณะกรรมการ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ตามที่กรรมการได้เสนอแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่อง

เรื่องที่ ๓.๑ รายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้ตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อทำหน้าที่ศึกษากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในประเด็นที่มีความเหมาะสมและที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิรูปที่ดิน แล้วนำไปปรับแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบ

๒. คปก. ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๖๑ สั่ง ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีนายสรรเสริญ อัจจุตมานัส ผู้ทรงคุณวุฒิใน คปก. เป็นประธานอนุกรรมการ รองเลขาธิการ ส.ป.ก. เป็นรองประธาน ที่ปรึกษเลขาธิการ ส.ป.ก. ผู้แทนกรมธนารักษ์ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนกรมป่าไม้ อดีตผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ส.ป.ก. เป็นอนุกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ส.ป.ก. และเจ้าหน้าที่สำนักกฎหมาย ส.ป.ก. เป็นอนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อเท็จจริง

๑. คปก. ได้มีคำสั่ง ที่ ๒/๒๕๕๗ สั่ง ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายปฏิรูปที่ดิน เพื่อทำหน้าที่ยกร่าง แก้ไข ปรับปรุง พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และได้ผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) คณะกรรมการพัฒนาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ มีมติเห็นชอบ

(๒) ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนเกษตรกร นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘

(๓) คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘ มีมติเห็นชอบ

๒. ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้ขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีหลักการสาระสำคัญทั้งสิ้น ๑๓ ประการ รวม ๑๒ มาตรา

(๑) เพิ่มเดิมวัตถุประสงค์และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม)

(๒) แก้ไขที่มาของรายได้ที่ ส.ป.ก. ได้รับให้ครอบคลุมทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ (๔))

(๓) แก้ไขวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเกษตรกร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม)

(๔) ยกเลิกการห้ามจำหน่ายหรือก่อภาระติดพันใดๆ ในที่ดิน (ยกเลิกมาตรา ๒๘)

(๕) เพิ่มเดิมให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

(๖) กำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

(๗) ปรับปรุงวิธีการจัดที่ดินของรัฐให้ชัดเจน (เพิ่มเติมมาตรา ๓๐ วรรคสาม และแก้ไขเพิ่มเติมวรรคหก)

(๘) เพิ่มเติมอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถบริหารจัดการที่ดินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐ วรรคห้า)

(๙) ยกเลิกการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ยกเลิกมาตรา ๓๓)

(๑๐) ปรับปรุงการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้กับคู่สัญญาของ ส.ป.ก. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๘)

(๑๑) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ และกำหนดให้มีการควบคุมขนาดเนื้อที่การถือครองที่ดินดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง เพิ่มเติมวรรคสาม และวรรคสี่)

(๑๒) กำหนดให้มีการควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ (เพิ่มเติมมาตรา ๓๙/๑)

(๑๓) ยกเลิกบทกำหนดโทษ กรณีไม่แจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา ๓๓ (ยกเลิกมาตรา ๔๘)

๓. รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหนังสือหารือกระทรวงการคลังตามข้อสังเกตของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การจัดตั้งและการใช้จ่ายเงินกองทุนตามมาตรา ๙ แห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ควรดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขอจัดตั้งการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๘ ที่กำหนดว่าก่อนที่จะมีการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้มีการจัดตั้งทุนหมุนเวียน ให้หน่วยงานรัฐที่ประสงค์จะจัดตั้งทุนหมุนเวียน ทำเรื่องเสนอคณะกรรมการกลั่นกรองการจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อน” หรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อยุติในประเด็นดังกล่าว จากนั้นให้ส่งเรื่องให้รองนายกรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้ง

๔. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือหารือกระทรวงการคลังในประเด็นดังกล่าว ซึ่งกระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางได้มีหนังสือแจ้งตอบข้อหารือว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการแก้ไขวัตถุประสงค์และแหล่งเงินกองทุนฯ เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งขัดกับหลักการของการจัดตั้งกองทุนฯ ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแหล่งเงินกองทุนฯ ไว้อย่างชัดเจน โดยการแก้ไขวัตถุประสงค์และแหล่งเงินกองทุนฯ เป็นการขยายวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ที่ต้องดำเนินการขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนใหม่ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว โดยบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอจัดตั้งทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี

๕. ส.ป.ก. ได้นำความเห็นกระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ โดยมีรองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายนิพนธ์ ะกิมิ) เป็นประธานคณะกรรมการฯ ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นขัดแย้งกับ

ความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเห็นสมควรนำร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) พิจารณาข้อกฎหมายในประเด็นดังกล่าวไปพร้อมกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในคราวเดียวกัน

๖. เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีให้ทุกหน่วยงานพิจารณาความจำเป็นในการขอใช้มาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งต่อมาฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ศสช. ได้แจ้งผลการพิจารณา ร่วมกับรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการเร่งรัดปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๗. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย ส.ป.ก. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมีขอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยมีสาระสำคัญเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจทางปกครองเข้าสำรวจพื้นที่เป้าหมายตามพยานหลักฐานเบื้องต้น และเปิดโอกาสให้ผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่ออกมาแสดงตน หากไม่ออกมาแสดงตนหรือพิสูจน์แล้วปรากฏว่าไม่มีสิทธิดีกว่ารัฐ ให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจยึดที่ดินมาดำเนินการจัดให้แก่ผู้ไร้ที่ดินทำกินต่อไป

๘. คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมิชอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่ง สคก. ตรวจสอบพิจารณา

๙. เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และให้ส่ง สคก. ตรวจสอบพิจารณา รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมิชอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๑๐. ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่ง สคก. ได้พิจารณา รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคารบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมิชอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) กำหนดให้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ สามารถนำไปใช้จ่ายเป็นค่าชดเชยการพัฒนาที่ดินหรือค่าซื้อหรือเช่าซื้อที่ดินให้แก่เกษตรกร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙ และเพิ่มมาตรา ๓๙/๑)

(๒) กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการให้มีการดำรงตำแหน่งสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๓) ยกเลิกการห้ามจำหน่ายด้วยประการใดๆ หรือก่อให้เกิดภาวะติดพันใดๆ ซึ่งที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน (ยกเลิกมาตรา ๒๘)

(๔) กำหนดยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่นเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้แก่ ส.ป.ก. และคู่สัญญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

(๕) กำหนดห้ามบุคคลที่ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทำการแบ่งแยก หรือโอนสิทธิในที่ดินให้แก่บุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการโอนให้แก่ทายาทโดยธรรมหรือตกทอดทางมรดก (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

(๖) กำหนดห้ามบุคคลบุกรุก ครอบครอง หรือปลูกสร้างอาคาร หรือสิ่งอื่นใดในเขตปฏิรูปที่ดิน และควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน (เพิ่มมาตรา ๓๙/๒ และมาตรา ๓๙/๓)

(๗) กำหนดให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการรื้อถอนอาคาร หรือสิ่งอื่นใดหรืออาจร้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับความมั่นคงในการเข้ารื้อถอน และกำหนดความรับผิดชอบสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ละเลยให้มีการทำความผิด (เพิ่มหมวด ๔/๑)

(๘) กำหนดโทษสำหรับผู้บุกรุก ครอบครอง หรือปลูกสร้างอาคาร หรือสิ่งอื่นใด หรือฝ่าฝืนการใช้ประโยชน์ในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดิน และขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๘ และเพิ่มมาตรา ๔๙)

มติคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่ง สคก. ได้พิจารณารวมกับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีขอบด้วยกฎหมาย พ.ศ. ยังคงมีบางประเด็นที่ ส.ป.ก. ไม่เห็นด้วย จึงได้นำเสนอคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งมีนายสรรเสริญ อัจจุมานัส ผู้ทรงคุณวุฒิใน คปก. เป็นประธานเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยที่ประชุมได้พิจารณาในแต่ละประเด็นและมีมติ ดังนี้

๑. การแก้ไขที่มาของรายได้ที่ ส.ป.ก. ได้รับให้ครอบคลุมทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ (๔) เป็น “เงิน ดอกผล หรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ ส.ป.ก. ได้รับเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัตินี้” ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ ส.ป.ก. ชี้แจง สคก. ให้ชัดเจนว่าที่ผ่านมาได้มีการตีความคำว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินฯ โดยเคร่งครัด จึงไม่รวมถึงกิจการตามมาตรา ๓๐ วรรคห้า การแก้ไขจึงต้องการให้ครอบคลุมถึงแหล่งที่มาของรายได้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติทั้งหมด รวมถึงกิจการตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย

๒. กรณีขอเพิ่มเติมให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑) สคก. ไม่เห็นด้วย เนื่องจากซ้ำซ้อนกับอำนาจจัดซื้อที่ดินของธนาคารที่ดิน ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ ส.ป.ก. ทำความเห็นแย้งไปยัง สคก. เพราะการจัดซื้อที่ดินนอกเขตเป็นความจำเป็น และภารกิจไม่มีความซ้ำซ้อน

๓. ยกเลิกการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ยกเลิกมาตรา ๓๓) ซึ่ง สคก. ไม่เห็นด้วย ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ ส.ป.ก. ดำเนินการแจ้งไปยัง สคก. เพื่อยืนยันว่าประสงค์จะตัดมาตรานี้ เนื่องจากมาตรา ๓๓ เป็นกรณีใช้บังคับกับที่ดินเอกชนซึ่งกำหนดให้เจ้าของที่ดินมาแจ้งที่ดินที่มีเกินสิทธิ เพื่อ ส.ป.ก. จะได้กำหนดแผนว่าจะทำการจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินที่เกินสิทธินั้น แต่เมื่อ ส.ป.ก. ไม่มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว มาตรานี้จึงไม่มีความจำเป็น แม้จะยังบัญญัติไว้ก็ไม่ได้ใช้

๔. กำหนดให้ผู้ไม่ประสงค์จะเข้าทำประโยชน์หรือใช้ที่ดินอีกต่อไป สามารถโอนคืนแก่ ส.ป.ก. ได้ โดยได้รับค่าชดเชยการลงทุนในการพัฒนาที่ดิน หรือค่าซื้อหรือเช่าซื้อที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๓๙/๑) สคก. ได้เคยชี้แจงว่าการจ่ายค่าชดเชยการลงทุนนั้นไม่รวมถึงการบุกเบิก ก่อสร้าง และการชดเชยค่าเช่า ค่าเช่าซื้อที่ดินให้ถืออัตราเดิมที่เกษตรกรได้รับมา ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ ส.ป.ก. ต้องทำหนังสือชี้แจง สคก. ว่าการพัฒนาที่ดินควรหมายรวมถึงการบุกเบิก ก่อสร้างด้วย เนื่องจากการลงทุนให้ที่ดินสามารถทำการเกษตรได้ และการกำหนดให้ใช้ราคาต้นทุนในการจ่ายค่าชดเชยเป็นราคาที่ไม่เหมาะสม เห็นควรให้ใช้อัตราราคาประเมินของกรมที่ดินหรือกรมธนารักษ์ ในขณะที่โอนคืนที่ดินให้ ส.ป.ก.

๕. กำหนดควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๓๙/๒) สคก. ได้นำหลักการตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ มาใช้ ซึ่งที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติว่าผู้กระทำผิดกฎหมายนั้นอาจเป็นผู้ที่ทำผิดตามกฎหมายป่าไม้มาก่อนที่จะส่งมอบพื้นที่ให้ ส.ป.ก. ทั้งนี้ สคก. เคยแจ้งว่าให้ ส.ป.ก. สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายป่าไม้ หรือกฎหมายที่ดิน ดังนั้น มาตรานี้จึงไม่มีความจำเป็น

๖. กำหนดโทษเจ้าหน้าที่ที่ละเลยให้มีการกระทำความผิดในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๔๖/๔) สคก. นำหลักการของคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ มาใช้ ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติเห็นว่า ส.ป.ก. ควรทำหนังสือชี้แจง สคก. ว่าหลักการของคำสั่งหัวหน้า คสช. นั้น มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมาย แต่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายจึงอาจเกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

๗. กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนหรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (เพิ่มเติมมาตรา ๔๙) ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ มีมติให้ ส.ป.ก. แจ้ง สคก. ให้กำหนดให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา

ขณะนี้ ส.ป.ก. อยู่ระหว่างการประสานงานกับ สคก. ในการจัดส่งร่างพระราชบัญญัติที่ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) มาเพื่อให้ ส.ป.ก. พิจารณายืนยันร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่ง ส.ป.ก. จะได้ดำเนินการเสนอความเห็นตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต่อไป

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบผลการประชุมและผลการดำเนินการของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ร่างกฎหมายปฏิรูปที่ดินนำเสนอมาค่อนข้างหลายปี และใช้เวลาพิจารณานานมาก จึงเห็นว่ารูปแบบของการพัฒนามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บางมาตราไม่ได้มีการนำเสนอไว้ แต่คิดว่าสามารถนำเสนอปรับแก้ไขในชั้นแปรญัตติ โดยเพิ่มประเด็นวัตถุประสงค์เล็กน้อยให้มารองรับได้

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดพะเยา (นายประพันธ์ เทียนนิหาร) ได้นำเสนอว่า ขณะนี้สถานการณ์เศรษฐกิจสังคมของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงมาก กฎหมายที่มีการนำเสนอขอแก้ไขมีความจำเป็นที่จะต้องสอดคล้อง ขณะนี้ มีการดำเนินงาน AEC แล้ว การเกษตรของไทยถ้ายังคิดแบบเดิมจะไม่ทันกับเวียดนาม เขมร ลาว และพม่า เพราะกฎหมายอาจเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้ การวิเคราะห์กฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ จึงมีความจำเป็นมากสำหรับนโยบายของคณะกรรมการชุดนี้ ส่วนเรื่องการพัฒนาดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเรื่องการใช้และประเภทการใช้ที่ดิน นั้น ขณะนี้ประเทศไทยมีนโยบายและกฎหมายเรื่องการกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดว่า พื้นที่ไหนเหมาะสมกับเรื่องอะไร จึงคิดว่าการกำหนดประเภทการใช้ที่ดินก็สำคัญมาก ตอนนี้ทุกจังหวัดมีงบประมาณในการพัฒนา ทุกท้องถิ่นก็มีงบประมาณในการพัฒนา ซึ่งจะใช้ที่ดินที่เขาดูแลอยู่ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ด้วย และเห็นว่าน่าจะใช้วิกฤตตรงนี้เป็นโอกาสของการปรับแก้ไขประเภทของการใช้ที่ดิน จึงคิดว่า คณะอนุกรรมการทั้ง ๒ คณะควรต้องเร่งนำเสนอ โดยต้องกำหนดกรอบเวลาให้ชัดเจน เพราะช่วงนี้รัฐบาลยังมีการใช้ ม.๔๔ เข้ามาแก้ไขได้ หากปล่อยเวลาและการเมืองเข้ามาก็จะยุ่งยาก

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้นำเสนอว่า ขอให้กรรมการมีสมาธิและคิดให้รอบคอบ ในการดำเนินงานตามนโยบายนั้น สิ่งใดที่คิดว่าทำแล้วไม่ขัดต่อกฎหมายแม่หรือต่อสังคมก็ให้เร่งดำเนินการ แต่สิ่งใดที่คิดว่ายังล่อแหลมก็ให้คนส่วนใหญ่ของประเทศเขาดัดจริตใจ จึงสนับสนุนให้มีการแก้ไขในสิ่งที่เป็นประโยชน์ที่สุด

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๓.๒ รายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) มีมติในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

ในอนาคต และเห็นสมควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) เป็นประธานอนุกรรมการฯ และเป็นผู้สรรหาและทาบทามคณะกรรมการ โดยมีหน่วยงานภายใน ส.ป.ก. ที่เกี่ยวข้องเป็นเลขานุการ

๒. ต่อมาได้มีคำสั่ง คปก. ที่ ๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีนายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ใน คปก. เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ และมีผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นเลขานุการ คณะอนุกรรมการฯ โดยให้คณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว มีหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ศึกษา ติดตาม เสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ๒) วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินในแต่ละขั้นตอน ทั้งในขั้นตอนการจัดหาที่ดิน การจัดที่ดิน การพัฒนาที่ดิน รวมถึงการกำหนดขนาดเนื้อที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และการพัฒนาการจัดเก็บรายได้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ๓) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาเรื่องต่างๆ หรือปฏิบัติงานตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมอบหมาย
- ๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมอบหมาย
- ๕) ในการปฏิบัติหน้าที่ข้างต้นให้คณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเชิญผู้แทนของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลรายละเอียดและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามที่เห็นสมควร

การดำเนินการ

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ ได้นัดหมายผู้เกี่ยวข้องเพื่อประชุมอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อวางแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑
- ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๑

ซึ่งทั้ง ๒ ครั้ง ได้มีการกำหนดประเด็นในการศึกษา วิเคราะห์ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่

- ๑) การใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน
- ๒) แนวทางการพัฒนารายได้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ๓) การใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็ก (ไม่เกิน ๓ ไร่)

๒. ภายหลังจากที่ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ แล้ว ส.ป.ก. ได้นำประเด็นทั้ง ๓ เรื่องเสนอ คณะอนุกรรมการฯ พิจารณา จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑
- ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๑
- ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑
- ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๑

ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้พิจารณารายละเอียดในแต่ละเรื่องที่ ส.ป.ก. ได้ศึกษาและได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงเนื้อหาสาระให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สรุปได้ดังนี้

๑. การใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเรื่องการใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน และได้มอบหมายให้สำนักวิชาการและแผนงาน เป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องการใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน สรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินงานได้ดังนี้

๑.๑ ประเภทของที่ดินของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ดำเนินการปฏิรูปที่ดินใน ๗๒ จังหวัด พื้นที่ประมาณ ๓๙ ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ ๒๖ ของพื้นที่เกษตรทั้งประเทศ โดยจัดที่ดิน ๓ ประเภทหลัก คือ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย (ชุมชน) และที่ดินเพื่อกิจการอื่นอันประกอบด้วยกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินกิจการสาธารณูปโภค และกิจการอื่นๆ และการให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์

๑.๑.๑ ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน ส.ป.ก. จัดที่ดินใน ๗๒ จังหวัด ให้แก่เกษตรกรประมาณ ๒.๘ ล้านราย จำนวน ๒.๘๘ ล้านแปลง เนื้อที่ ๓๕.๔๘ ล้านไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑) จากการติดตามการทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒,๑๓๐ ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ พบว่า เกษตรกรร้อยละ ๙๓.๕๒ ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดทำประโยชน์ด้านการเกษตรในแปลงที่ดินที่ได้รับ ขณะเดียวกันมีเกษตรกรร้อยละ ๖.๔๘ ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน โดยมีสาเหตุมาจากอายุมาก ขาดแรงงาน และสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม

๑.๑.๒ ที่ดินชุมชน

ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ ส.ป.ก. มีอำนาจในการจัดที่ดินชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดินในกรณีเป็นการจัดที่อยู่อาศัยให้แก่เกษตรกรที่ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินไม่เกินครอบครัวละ ๒ งาน โดยจะได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปประเภทที่ดินอยู่อาศัย (ส.ป.ก. ๔-๐๑ข) ปัจจุบัน ส.ป.ก. จัดที่ดินชุมชนใน ๖๐ จังหวัด จำนวน ๖๓๑,๒๙๑ แปลง ๓๗๐,๗๑๐ ไร่

๑.๑.๓ ที่ดินเพื่อกิจการอื่น

๑) กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน

กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินประกอบด้วย ๕ กิจการ ได้แก่

- (๑) กิจกรรมทางวิชาการเกษตร การสาธิต การทดลองเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร
- (๒) กิจกรรมที่ส่งเสริมหรือประกันราคาพืชผลการเกษตร หรือลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
- (๓) กิจกรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกับ ส.ป.ก. ในการดำเนินการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร
- (๔) กิจกรรมที่เป็นการพัฒนาอาชีพเกษตรกรและปัจจัยการผลิตตลอดจนการผลิต การจำหน่าย และการตลาดให้ผลดียิ่งขึ้น
- (๕) กิจกรรมที่เป็นบริการหรือเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของเกษตรกรในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนกิจการเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินหมายถึง กิจการแปรรูปผลิตผลเกษตรกรรมซึ่งใช้ผลิตผลทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก

๒) การใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ กำหนดการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ได้แก่ การศึกษา การอนามัย การศาสนา กิจการไฟฟ้า ประปา สร้างถนน ส่งเสริมเกษตรกรรม เป็นต้น ซึ่งการขอใช้ที่ดินในลักษณะนี้ ส.ป.ก. จะออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๓๑ ก) ให้แก่หน่วยงานที่ขอใช้ต่อไป

๓) การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์

ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินทั้งสิ้น ๑๓,๖๐๙ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑๔๓,๒๘๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๔๐ ของพื้นที่ปฏิรูปที่ดินทั้งหมด ซึ่งกิจการที่ขอใช้ที่ดินมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ ระบบโทรคมนาคม (เสาสัญญาณโทรศัพท์ สถานีฐานและสถานีลูกข่าย) อื่นๆ (โรงขยะ เตาเผาขยะ เหมืองแร่ โรงฆ่าสัตว์) และการศาสนา (วัด สำนักสงฆ์ ที่ธรณีสงฆ์)

๑.๒ ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน

๑.๒.๑ เกษตรกรสูงอายุ

เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีอายุโดยเฉลี่ย ๕๕ ปี และเกษตรกรที่มีอายุสูงกว่า ๖๐ ปี ถือครองที่ดินประมาณร้อยละ ๔๑ ของที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทั้งหมด และที่ดินประมาณร้อยละ ๒๕ ถือครองโดยเกษตรกรอายุ ๕๑-๖๐ ปี

๑.๒.๒ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

การใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินมีแนวโน้มนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากการเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น เพื่อการบริการ/อำนวยความสะดวกประชาชน (ด้านสุขภาพ สถานศึกษา) หรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยว (ดอยแม่สลอง วังน้ำเขียว เกาะพยาม) เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วง ๖ เดือนแรกของปี พ.ศ.

๒๕๖๑ ในเขตปฏิรูปที่ดินมีชุมชนเกิดใหม่ใน ๒๒ จังหวัด เนื้อที่ ๖๗,๖๗๓ ไร่ ขณะเดียวกันชุมชนเดิมที่มีอยู่ขยายตัวออกนอกวงรอบชุมชนที่กำหนดไว้ใน ๒๐ จังหวัด เนื้อที่ ๑๘,๔๔๘ ไร่ รวมทั้งมีการขอใช้พื้นที่เพื่อสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจใน ๗ จังหวัด เนื้อที่ ๙,๕๖๑ ไร่

มติของคณะกรรมการฯ

คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้นางสาวอาภาพรรณ พัฒนพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปที่ดินเพิ่มเติม ปรับปรุงข้อมูลในประเด็นความเหมาะสมของพื้นที่ การใช้ประโยชน์ โครงสร้างอายุและจำนวนเกษตรกรในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า และอื่นๆ รวมทั้งให้จัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ส่งให้คณะกรรมการฯ พิจารณาต่อไป

๒. แนวทางการพัฒนารายได้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณามอบหมายสำนักบริหารกองทุนและสำนักจัดการปฏิรูปที่ดินเป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนารายได้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ซึ่งจากการประชุมทั้ง ๔ ครั้งที่ผ่านมา สามารถสรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินงานได้ดังนี้

๒.๑ ได้มีการศึกษาการใช้ที่ดินชุมชนบริเวณมหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และด่านเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินชุมชนเพื่อกิจการอื่นทั้งที่เป็นไปตามกฎหมายและผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตามพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรหากมีการจัดสรรที่ถูกต้องและเหมาะสม และสามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาในการแก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภทและการจัดเก็บรายได้เงินกองทุนฯ ได้อีกด้วย

๒.๒ ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินชุมชนในภาพรวม ซึ่งพบว่า ส.ป.ก. มีการกำหนดระเบียบและเงื่อนไขในการจัดที่ดินชุมชนและดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว โดยเน้นในเรื่องของการจัดที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย แต่จากการสำรวจพบว่าในพื้นที่ที่อยู่อาศัยมีการใช้ประโยชน์ในกิจการเกี่ยวเนื่องร่วมด้วย แต่ยังไม่สามารถระบุรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับกิจการและขนาดพื้นที่ดำเนินการได้ เนื่องจากยังขาดการรวบรวมข้อมูลในส่วนนี้ จึงทำให้ไม่สามารถประมาณการรายได้ที่จะเกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกันยังพบว่าในระดับพื้นที่ยังขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณในการตรวจสอบ รวมทั้งมาตรการสำรวจและตรวจสอบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ส่วนที่เหลือจากการจัดที่ดินชุมชนเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยว่าใช้เพื่อกิจการอะไรและเนื้อที่เท่าไร ซึ่งหากมีข้อมูลดังกล่าว สำนักบริหารกองทุนจะสามารถวางแผนพัฒนารายได้เงินกองทุนฯ ทั้งนี้ต้องมีนโยบายเร่งรัดการจัดที่ดินในกิจการเกี่ยวเนื่อง โดยให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ จัดทำประชาคม และวางมาตรการในการทำสัญญาตามระเบียบเพื่อจัดเก็บรายได้เข้ากองทุนฯ ต่อไป

๒.๓ ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอัตราค่าเช่าที่ดินของ ส.ป.ก. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินของ ส.ป.ก. ต่อไป ซึ่งประกอบด้วย

๒.๓.๑ อัตราค่าเช่าที่ดินกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องทุกกิจกรรมของ ส.ป.ก.

๒.๓.๒ อัตราค่าเช่าที่ดินราชพัสดุกรมธนารักษ์

๒.๓.๓ การปรับปรุงอัตราค่าเช่าที่ราชพัสดุ

๒.๓.๔ ข้อแตกต่างของการเรียกเก็บค่าเช่าที่ดินระหว่างกรมธนารักษ์และ ส.ป.ก.

๒.๓.๕ ผลกระทบจากการกำหนดอัตราค่าเช่าของ ส.ป.ก. เป็นอัตราเดียวสำหรับทุกกิจการ

๒.๓.๖ ตัวอย่างการเปรียบเทียบการจัดเก็บรายได้จากกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องของ ส.ป.ก. และอัตราค่าเช่าที่ดินราชพัสดุ กรมธนารักษ์

๒.๓.๗ ข้อเสนอแนะการพัฒนาการคิดค่าตอบแทน ค่าเช่าที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ กิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่อง เช่น ตัวอย่างแนวคิดและอัตราค่าเช่าที่ดินกิจการทั่วไป ค่าเช่าที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม ค่าเช่าที่ดินโรงรับจำนำ ธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย และค่าเช่าที่ดินเพื่อรัฐวิสาหกิจ (ยกเว้นสถาบันการเงิน)

๒.๓.๘ การปรับปรุงค่าเช่าที่ดิน

๒.๔ ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารายได้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

๒.๔.๑ การติดตามและแก้ไขปัญหาค่าเช่าที่ดินสหกรณ์โคนมขอนแก่น

๒.๔.๒ สภาพปัญหาการคิดค่าเช่าที่ดินกิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องฯ ในปัจจุบัน

๒.๔.๓ ข้อเสียของอัตราค่าเช่าที่ดิน ส.ป.ก.

๒.๔.๔ ข้อแตกต่างของการเรียกเก็บค่าเช่าที่ดินระหว่างกรมธนารักษ์และ ส.ป.ก.

๒.๔.๕ ผลกระทบจากการกำหนดอัตราค่าเช่าของ ส.ป.ก. เป็นอัตราเดียวสำหรับทุกกิจการ

๒.๔.๖ ข้อเสนอแนะการพัฒนาการคิดค่าตอบแทน ค่าเช่าที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ กิจการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องฯ

๒.๔.๗ การกำหนดทำเลที่ตั้งของที่ดิน

๒.๔.๘ แนวคิดการปรับปรุงอัตราค่าเช่าที่ดิน

๒.๔.๙ ตัวอย่างแนวความคิดการจัดทำบัญชีค่าเช่าที่ดิน

มติของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ ได้มอบหมายสำนักบริหารกองทุนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและปรับแก้ในประเด็นรูปแบบการนำเสนอ แหล่งที่มาของข้อมูล ข้อมูลการจัดเก็บรายได้โดยเปรียบเทียบระหว่างกรมธนารักษ์และ ส.ป.ก. และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ขณะเดียวกันได้มอบหมายสำนักจัดการปฏิรูปที่ดินจัดทำฐานข้อมูลที่ดินชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดินประกอบการศึกษาวิจัย รวมทั้งให้จัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ส่งให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาต่อไป

๓. การใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็ก (ไม่เกิน ๓ ไร่)

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็ก (ไม่เกิน ๓ ไร่) และได้มอบหมายให้สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษา รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็ก (ไม่เกิน ๓ ไร่) สรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินงานได้ดังนี้

๓.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดขนาดที่ดินที่จัดสรรให้เกษตรกรรายใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

๓.๑.๑ พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินมีจำกัด ส.ป.ก. มีที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินประมาณ ๔๐ ล้านไร่ ปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้จัดที่ดินไปแล้วประมาณ ๓๕.๘๔ ล้านไร่ คงเหลือพื้นที่ที่จะจัดสรรให้กับเกษตรกรได้อีกประมาณ ๔ ล้านไร่

๓.๑.๒ ข้อจำกัดในการจัดซื้อที่ดินเอกชน ส.ป.ก. สามารถจัดซื้อที่ดินเอกชนได้เฉลี่ย ปีละ ๖,๖๐๕ ไร่ เท่านั้น เนื่องจากความไม่เหมาะสมของสภาพพื้นที่และมูลค่าของที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ

๓.๑.๓ ความต้องการที่ดินของผู้ยากจนและผู้ไร้ที่ดินทำกินจากข้อมูลการขึ้นทะเบียนผู้ยากจนและผู้ไร้ที่ดินทำกิน พบว่า มีมากกว่า ๘๔๐,๐๐๐ ราย และในจำนวนนี้มีผู้ประสงค์ขอรับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. จำนวน ๔๐๔,๐๐๐ ราย

๓.๑.๔ สถานการณ์การถือครองที่ดินเปลี่ยนไป ปัจจุบันพบว่าผู้ถือครองที่ดินก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยมีอายุเฉลี่ยประมาณ ๕๓.๔๖ ปี ขณะเดียวกันพบว่าเกษตรกรขาดทายาทผู้สืบทอดอาชีพเกษตรกร รวมถึงมีแนวโน้มใช้ที่ดินไม่มีประสิทธิภาพหรือมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิแบบผิดกฎหมาย

๓.๑.๕ นโยบายการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายจัดสรรพื้นที่ขนาดเล็กให้เกษตรกร ได้แก่ ๑) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ที่จะจัดที่ดินให้เกษตรกรรายละไม่เกิน ๕ ไร่ และ ๒) การจัดที่ดินให้คนไร้ที่ดินทำกินจากการขึ้นทะเบียนกับรัฐ

๓.๒ หลักการและแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในพื้นที่ขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓.๒.๑ หลักการและแนวทางปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีประสิทธิภาพสูง ต้องมีกระบวนการที่มีการใช้ทรัพยากรการผลิตหรือให้บริการอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

๒) ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน คือ การคงไว้หรือเพิ่มความสามารถในการผลิต (Productivity) การสร้างความมั่นคงในการผลิต (Security) การรักษาศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันการเสื่อมโทรมของดินและน้ำ (Protection) การมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Viability) และมีการยอมรับทางสังคม (Social Acceptability)

๓.๒.๒ รูปแบบและแนวทางปฏิบัติในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ขนาดเล็ก ประกอบด้วย ๑) ทำนา ๑ ไร่ ได้ ๑ แสน ๒) เกษตรประณีต ๑ ไร่ ไม่ยากไม่จน ๓) เกษตรประณีต พืชผักผสมผสาน (อินทรีย์) และ ๔) เกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์ : รูปแบบโคก หนอง นา

๓.๒.๓ ลักษณะสำคัญของการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนสำหรับพื้นที่ขนาดเล็กมีลักษณะที่สำคัญ คือ ควรเป็นการทำเกษตรแบบประณีต มีความหลากหลายและเกื้อกูลกัน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมินิเวศท้องถิ่น ขณะเดียวกันจะต้องมีการจัดการด้านการผลิตและการตลาดที่เหมาะสม

๓.๒.๔ ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการทำการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กสามารถจำแนกได้ ๗ ด้าน ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านปัจจัยการผลิต ด้านคุณลักษณะของเกษตรกร ด้านความรู้ของเกษตรกร ด้านการจัดการตลาด ด้านการส่งเสริมและพัฒนาของภาครัฐ และด้านการรวมกลุ่มและเครือข่าย

๓.๓ ปัญหาการจัดที่ดินขนาดเล็กให้เกษตรกรรายใหม่

๓.๓.๑ ปัญหาด้านการจัดหาและจัดที่ดิน ประกอบด้วย พื้นที่ที่จะนำมาจัดให้เกษตรกรรายใหม่ยังไม่เพียงพอและการจัดซื้อที่ดินมีแนวโน้มมีข้อจำกัดมากขึ้น และยังไม่มีมาตรการการนำที่ดินที่เกษตรกรรายเดิมไม่ใช่ประโยชน์นำมาจัดสรรใหม่

๓.๓.๒ ปัญหาด้านสภาพพื้นที่และการพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วย การขาดความพร้อมเรื่องแหล่งน้ำระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตร ระบบประปาเพื่อการบริโภคและอุปโภคในครัวเรือน ไฟฟ้า และระบบเครือข่ายโทรคมนาคมที่ครอบคลุมพื้นที่

๓.๓.๓ ปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ประกอบด้วย การที่เกษตรกรไม่พร้อมที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในระยะเริ่มต้น ขาดองค์ความรู้โดยเฉพาะเรื่อง การผลิต การจัดการผลผลิต การแปรรูป และการตลาด ไม่สามารถจัดการแบบครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทานได้

มติของคณะอนุกรรมการฯ

คณะอนุกรรมการฯ เห็นควรให้ ส.ป.ก. นำประเด็นหลักการและแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จากการศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็ก (ไม่เกิน ๓ ไร่) เสนอให้ คปก. พิจารณานุมัติเพื่อจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบผลความก้าวหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจำนวน ๓ เรื่องตามที่ ส.ป.ก. นำเสนอ ได้แก่

- ๑) การใช้ที่ดินและการใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน
- ๒) แนวทางการพัฒนารายได้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ๓) การใช้ประโยชน์ที่ดินขนาดเล็ก (ไม่เกิน ๓ ไร่)

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการฯ ให้ความเห็นว่า แนวทางการพิจารณานั้นเห็นสมควรมอบให้เลขานุการฯ นัดผู้เกี่ยวข้องมาหารือในช่วงเช้าหรือหลังเลิกงาน โดยมีการจัดทำข้อเสนอให้มีแผนที่ให้เห็นภาพอย่างง่าย ๆ ว่าจะเร่งพัฒนาปฏิรูปอะไรได้บ้าง เพราะบางเรื่องทำได้ทันทีโดยไม่ต้องรอกฎหมาย ส่วนบางเรื่องต้องรอกฎหมายก็ต้องรอ โดยประธานกรรมการฯ จะช่วยเร่งรัดในเรื่องดังกล่าว และเมื่อกำหนดแนวทางพัฒนาเสร็จแล้วให้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และนำเสนอคณะกรรมการต่อไป

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๓.๓ รายงานผลการดำเนินงานของคณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (คปท.) มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (ส.ป.ก.) ร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค และจัดทำรายละเอียดของโครงการ พร้อมทั้งเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาต่อคณะกรรมการฯ เพื่อเป็นแนวทาง ตลอดจนการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานต่อไป

ข้อเท็จจริง

๑. ส.ป.ก. ได้จัดทำร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฯ นำเสนอรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาลงนามในฐานะประธาน คปท. และต่อมาได้มีคำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรที่ ๓/๒๕๖๑ สั่ง ณ วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค (เอกสารแนบ ๑) โดยมีนายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิใน คปท. เป็นประธานคณะทำงานฯ และนางสมพร ทองทั่ว รองเลขาธิการ ส.ป.ก. เป็นรองประธานคณะทำงานฯ

๒. ส.ป.ก. ได้ดำเนินการแจ้งให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด จำนวน ๑๘ จังหวัด ที่มีการจัดซื้อที่ดินและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค รายงานผลการดำเนินงานและรายงานปัญหาอุปสรรค พร้อมข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

๓. คณะทำงานฯ ได้มีการประชุมแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง และมีมติการประชุมและผลการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑ การประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ มีมติให้สำนักจัดการปฏิรูปที่ดินในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการเกี่ยวกับการรายงานผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ดังนี้

๓.๑.๑ ให้สรุปมติการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ในแต่ละครั้ง เพื่อเสนอ ครม. ขออนุมัติปิดโครงการฯ โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้สรุปมติการประชุมคณะกรรมการและสรุปลำดับเหตุการณ์ พร้อมทั้งรายงานให้คณะทำงานฯ ทราบแล้ว

๓.๑.๒ ให้ฝ่ายเลขานุการฯ ประสานกับ ส.ป.ก.จังหวัด ตรวจสอบผลการจัดที่ดินและตรวจสอบการทำประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินให้ถูกต้อง ชัดเจน และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลตามที่ ส.ป.ก.จังหวัด รายงานข้อมูลแล้ว

๓.๑.๓ ให้สำนักบริหารกองทุน แจ้ง ส.ป.ก.จังหวัด ตรวจสอบกำหนดวันครบสัญญาเช่าซื้อ รายละเอียดการชำระค่าเช่าซื้อรายปี และเร่งรัดการจัดเก็บหนี้โครงการฯ โดยได้รายงานผลให้คณะทำงานฯ ทราบแล้ว

๓.๒ การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ มีมติให้ฝ่ายเลขานุการฯ ตรวจสอบข้อมูลสถานะเกษตรกรและสถานะที่ดินที่จัดซื้อตามโครงการฯ โดยให้ ส.ป.ก.จังหวัด ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง พร้อมทั้งให้ฝ่ายเลขานุการฯ เชิญแกนนำตัวแทนเกษตรกรกลุ่มสภาประชาชน ๔ ภาค เข้าหารือเพื่อสรุปแนวทางการนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อปิดโครงการฯ และนัดประชุมอีกครั้ง ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ (ข้อมูล ณ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑)

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานของคณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไข ปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๓.๔ รายงานผลการดำเนินการของคณะทำงานตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ของวัดสวนป่าริมธาร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตถิราวาส

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า สืบเนื่องจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) มีมติ ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของวัดสวนป่าริมธาร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตถิราวาส เพื่อเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะประกอบการพิจารณาการอนุญาต ให้ใช้พื้นที่ต่อ คปก. และเสนอแนวทางและหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้วัดใช้พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินให้ คปก. พิจารณาต่อไป

ข้อเท็จจริง

๑. ส.ป.ก. ได้จัดทำร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฯ นำเสนอรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ พิจารณาลงนามในฐานะประธาน คปก. และได้มีคำสั่ง คปก. ที่ ๔/๒๕๖๑ สั่ง ณ วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของวัดสวนป่าริมธาร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตถิราวาส โดยมีนายสรรเสริญ อัจจุตมานัส ผู้ทรงคุณวุฒิใน คปก. เป็นประธาน คณะทำงานฯ และนางสมพร ทองทั่ว รองเลขาธิการ ส.ป.ก. เป็นรองประธานคณะทำงานฯ

๒. คณะทำงานฯ ได้มีการประชุมแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง และลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพพื้นที่ที่ขออนุญาต จำนวน ๑ ครั้ง ดังนี้

๒.๑ ในการประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ มีเรื่องเพื่อพิจารณา จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

๒.๑.๑ หลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เรื่อง การขออนุญาตใช้ที่ดิน โดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร เพื่อกิจการสาธารณูปโภค และกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน กรณีวัดขอใช้พื้นที่เพื่อการปลูกป่า ฯลฯ โดยที่ประชุมมีมติ ให้คณะทำงานฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของวัดสวนป่าปริมาตร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตธรรมาวาส เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เรื่อง การขออนุญาตใช้ที่ดิน โดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่หวัง ผลกำไร เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน กรณีวัดขอใช้พื้นที่เพื่อการปลูกป่า ฯลฯ โดย ส.ป.ก. เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางดังกล่าว ซึ่งคณะทำงานฯ ได้กำหนดวันเข้าตรวจสอบพื้นที่ในระหว่างวันที่ ๗-๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

๒.๑.๒ การตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของวัดสวนป่าปริมาตร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตธรรมาวาส ว่าเป็นไปตามสาระสำคัญของ พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือไม่ คณะทำงานฯ มีมติให้พิจารณาหลังจากคณะทำงานฯ ได้เข้าตรวจสอบพื้นที่แล้ว

๒.๒ ลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพพื้นที่ที่ขออนุญาต ในระหว่างวันที่ ๗-๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยมี รายงานผลการตรวจสอบพื้นที่ ดังนี้

๒.๒.๑ ผลการสอบถามชาวบ้านวัดสวนป่าปริมาตร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตธรรมาวาส ที่เคยเป็นเจ้าของพื้นที่ที่วัดทั้ง ๓ วัดถือครองในปัจจุบันนั้นจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือชาวบ้านในพื้นที่ สละที่ดินให้กับทางวัดด้วยความศรัทธา แต่อย่างไรก็ดี เมื่อได้สอบถามกับเจ้าอาวาสหรือผู้แทนของวัดก็ยอมรับว่า วัดได้จ่ายค่าตอบแทนให้กับชาวบ้านประมาณไร่ละ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท โดยเมื่อชาวบ้านได้รับเงินจากทางวัด ก็จะย้ายไปทำมาหากินในที่ดินอื่นๆ หรือบางรายอยู่อาศัยช่วยงานที่วัดต่อไป

๒.๒.๒ ผลการสอบถามวัด โดยรวมทั้ง ๓ วัด ให้เหตุผลในการขอใช้พื้นที่เพื่อปลูกป่าว่า วัดสายกรรมฐานจำเป็นต้องมีการปฏิบัตินั่งสมาธิภายในป่า เพื่อความสงบ และทางวัดก็มองว่ากิจกรรมอื่นๆ ที่วัดทำบนที่ดินไม่ว่าจะเป็นการขุดสระน้ำ ปลูกป่า เป็นสิ่งที่วัดทำแล้วชุมชนโดยรอบจะสามารถมาใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ดังกล่าวได้ และทางวัดก็เห็นว่าหากนำพื้นที่ดังกล่าวไปให้กับชาวบ้านหรือให้กับทางหน่วยงานราชการอื่นๆ ดูแลก็จะไม่สามารถที่จะดูแลได้ดีกว่าทางวัด เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวนั้นจะได้รับการปกป้องจากศรัทธาของประชาชน แต่ขณะเดียวกันก็ยอมรับว่าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือภัยพิบัติต่างๆ เช่น กรณีเกิดไฟฟ้าทางวัดก็ต้องแจ้งผู้ใหญ่บ้าน หรือฝ่ายปกครองเข้ามาดูแล

๒.๒.๓ ผลการตรวจสอบสภาพพื้นที่แต่ละวัดมีดังต่อไปนี้

๒.๒.๓.๑ วัดไตรสิกขาราม จังหวัดสกลนคร สภาพพื้นที่ของวัดมีการทำเนินดิน แสดงขอบเขตวัดชัดเจน และบริเวณที่ขอใช้นั้นจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่เป็นสระน้ำ พื้นที่ประมาณ ๑๒๙ ไร่

ความจุ ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร พระเลขาของเจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้แทนของวัดกล่าวว่า ในสมัยก่อนนั้นพื้นที่เป็นลำห้วย ก้านเหลืองที่อยู่บริเวณตอนล่างของวัดมีสภาพแห้งแล้ง แต่เมื่อทางวัดได้ขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำจึงทำให้ลำห้วย ข้างล่างมีน้ำ ชาวบ้านที่อยู่ด้านล่างนั้นสามารถนำน้ำไปใช้อุปโภคบริโภคได้ และในฤดูแล้งองค์การบริหารส่วนตำบล จะนำรถมาขนส่งน้ำไปให้ชาวบ้านใช้ เมื่อเกิดภัยแล้งวันละประมาณ ๒-๓ เที่ยว และสามารถนำไปดับไฟป่าได้อีกด้วย ส่วนดินที่ขุดออกมานั้นได้นำไปถมพื้นที่ใกล้เคียงกลายเป็นเนินเขา โดยตอนแรก วัดต้องการสร้างอุโบสถบนเนิน แต่เนื่องจากว่าสภาพพื้นที่ดังกล่าวมีโครงสร้างที่ไม่แข็งแรง วัดจึงต้องการรื้ออุโบสถทิ้ง ปัจจุบันพื้นที่บนเนิน ใช้ปลูกข้าวด้วยฟาง ส่วนบริเวณที่เหลือของวัดนั้น วัดได้ใช้พื้นที่ไปเพื่อปลูกป่าโดยมีไม้ที่ปลูก เช่น ไม้พยุง ไม้ตะเคียน ไม้ยางนา ไม้ก้นเกล้า ไม้ชิงชัน ไม้ประดู่ ไม้มะค่า โดยปลูกตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ และทางวัดก็ได้ให้คำมั่นว่า ป่าที่ปลูกนั้นทางวัดก็จะดูแลอย่างดีและทางวัดก็ได้จำกัดพื้นที่ของป่าให้เป็นพื้นที่ปิด ชาวบ้านในพื้นที่และจาก พื้นที่ใกล้เคียงก็สามารถเข้ามาเพื่อเก็บเห็ดและหน่อไม้ภายในป่าได้ แต่การดูแลป่าปลูกเหล่านี้ใช้แรงศรัทธาของ ชาวบ้านที่มีต่อเจ้าอาวาสซึ่งขณะนี้อาพาธอยู่โรงพยาบาลไม่มีองค์กรหรือระบบการดูแลที่ชัดเจน

๒.๒.๓.๒ วัดภูริทัตตปริวาส จังหวัดสกลนคร มีพระจำนวน ๑๕ รูป พื้นที่ที่ขออนุญาต แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ พื้นที่ส่วนที่เป็นการปลูกป่าอนุรักษ์ประมาณ ๖ ไร่ เพื่อทดแทนต้นไม้ที่ถูกตัดเพื่อสร้าง เจดีย์ในที่ดิน น.ส.๓ ของวัด และพื้นที่ที่ขอสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมเนื้อที่ประมาณ ๒๓ ไร่ โดยพื้นที่ปลูกป่าวัดยังมิได้ ดำเนินการแต่จะปลูกป่า เช่น ไม้พยุง ไม้สัก และชาวบ้านในพื้นที่สามารถเข้ามาหาของป่าได้ ส่วนที่วัดสร้างศูนย์ ปฏิบัติธรรมนั้น เป็นการสร้างเพื่อรองรับบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติธรรมในพื้นที่ โดยได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม สำนักกฎหมาย ส.ป.ก. ขอตั้งข้อสังเกตว่า จากการเจรจากับวัดทราบว่า วัดต้องการที่จะให้พื้นที่ ศูนย์ปฏิบัติธรรมถูกล้อมรอบด้วยถนนทั้ง ๔ ด้าน แต่ในพื้นที่ที่วัดขอมาติดถนนแค่เพียง ๓ ด้านเท่านั้น จึงเห็นว่า วัดอาจจะขอพื้นที่เพิ่มเติมอีกเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของวัด

๒.๒.๓.๓ วัดสวนปาริมาตร จังหวัดมุกดาหาร มีพระจำนวน ๘ รูป พื้นที่ที่ขออนุญาต ปลูกป่าอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เนื้อที่ประมาณ ๓๖๐ ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกป่าต่อเนื่องมาจากโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ หลายโครงการ ในโครงการเหล่านั้นวัดก็ทำการปลูกป่าแล้วคืนที่ให้กับกรมป่าไม้ โดยเมื่อดูจากแผนที่จะเห็นว่า ในอดีตพื้นที่บริเวณดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่แห้งแล้งแต่ทางวัดก็สามารถปลูกป่าขึ้นมาจนเป็นพื้นที่สีเขียวได้ โดยพื้นที่ ส่วนหนึ่งที่เป็นของเกษตรกรที่สละสิทธิให้กับทางวัดเป็นพื้นที่ปลูกยางพารา ซึ่งเกษตรกรได้สละสิทธิในที่ดิน ให้กับวัด โดยวัดก็ได้ครอบครองสวนยางพาราเหล่านั้นด้วย และเมื่อลงตรวจสอบพื้นที่พบว่า บางพื้นที่ถึงแม้ว่า ทางวัดจะบอกว่าเป็นพื้นที่เปิดพร้อมจะให้เกษตรกรเข้ามาเก็บของป่า แต่จากลักษณะของพื้นที่มีรั้วล้อมรอบ ประตูปิดค่อนข้างมิดชิด ห้ามรถผ่านเข้าออก อีกทั้งยังพบศาลาที่สร้างกลางสระน้ำ ซึ่งเกิดจากการขุดลำห้วยขยาย ออกมา โดยยังมิได้มีการขออนุญาตขุดดินดังกล่าวจาก ส.ป.ก. แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ ยังพบโรงเก็บไม้พร้อมไม้ เครื่องจักรกลขนาดใหญ่ เช่น รถแบ็คโฮ รถดับเพลิง รถบรรทุก เป็นต้น ตลอดจนพบแผงโซลาร์เซลล์เพื่อผลิต กระแสไฟฟ้า

๒.๓ ในการประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ เรื่อง หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เรื่อง การขออนุญาตใช้ที่ดิน โดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน กรณีวัด ขอใช้พื้นที่เพื่อการปลูกป่า ฯลฯ ที่ประชุมมีมติ

๑) หลักเกณฑ์เรื่องขนาดจำนวนพื้นที่โดยค่าเฉลี่ยฐานนิยมของวัดที่เคยได้รับอนุญาต และวัดที่อยู่ระหว่างการขออนุญาตจะอยู่ที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่ โดยอาจจะรวมหรือไม่รวมกับพื้นที่วัดเดิม

๒) หลักเกณฑ์เรื่องการบริหารจัดการของวัด เช่น การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า โดยอาจจะ ให้วัดสร้างเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ หรือการดูแลจัดการแล้วส่งมาให้ ส.ป.ก. พิจารณาเพื่อเป็นกรอบในการ ปฏิบัติของวัด โดยอาจเขียนเป็นหัวข้อเสนอคณะกรรมการพิจารณาออกคำสั่ง

๓) แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสาธารณูปโภคฯ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๙ (๑๒) เมื่อฝ่าย เลขาธิการฯ ได้ร่างระเบียบดังกล่าวเสร็จแล้วก็ให้ที่ประชุมคณะทำงานฯ พิจารณาเพิ่มเติมก่อน

๔) สำหรับกรณี ๓ วัด ให้นำเสนอที่ประชุม คปก. ครั้งต่อไป โดยคณะทำงานฯ มีความเห็น ดังต่อไปนี้

วัดสุทธิทัตติราราม คณะทำงานฯ เห็นว่าสมควรอนุญาตให้ใช้ที่ดินได้

วัดสวนป่าปริมาตร คณะทำงานฯ เห็นสมควรอนุญาตให้ใช้ที่ดินได้ แต่ฝ่ายเลขาธิการ เห็นว่าพื้นที่บางส่วนของวัดซื้อมา เป็นสวนยางพารา อาจจะนำที่สวนยางพาราตรงนั้นมาจัดให้กับเกษตรกรได้เพราะมี เกษตรกรในพื้นที่ได้กล่าวว่าสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ตรงนั้นได้ ประมาณ ๓๐ ไร่

วัดไตรสิกขาราม คณะทำงานฯ เห็นสมควรอนุญาตให้ใช้เฉพาะส่วนที่เป็นป่า ส่วนที่เป็นน้ำจะไม่อนุญาต และจะให้ อบต. มาขออนุญาตใช้ต่อไป โดยทางวัดมีเงื่อนไขว่า จะให้ใครมาดูแลก็ได้เพียงแต่ ต้องไม่ส่งเสียงอึกทึกครึกโครมรบกวนทางวัด

ในการอนุญาตให้วัดทั้ง ๓ ปลูกป่าได้จะต้องกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตว่าจะไม่ตัดไม้ ที่ปลูก และจะไม่ขยายพื้นที่ปลูกป่าเพิ่มเติม ทั้งนี้ อยู่ระหว่างรับรองรายงานการประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินการของคณะทำงานตรวจสอบพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของวัดสวนป่าปริมาตร วัดไตรสิกขาราม และวัดสุทธิทัตติราราม

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้แทนกรมชลประทาน (นายสิทธิวัตร แสงสิริโพบูลย์) ได้กล่าวว่า กรมชลประทานได้รับเรื่องจาก วัดไตรสิกขาราม ขอให้เข้าไปดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษา และออกแบบ แต่ยังไม่ได้นำเข้าดำเนินการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า ตามข้อเท็จจริงที่ผ่านมาได้มีการเสนอให้ใช้มาตรา ๔๔ ดำเนินการกับวัด เนื่องจากเหตุผลที่วัดอาจจะมีการซื้อขายที่ดินของ ส.ป.ก. จากเกษตรกรเกิน ๒๐๐ ไร่ และจากการตรวจสอบที่มาของเรื่อง พบว่า ตามที่ ส.ป.ก. ได้ตรวจสอบการทำประโยชน์ที่ดินจากภาพถ่ายทางอากาศเห็นว่าที่บริเวณนี้มีการขุดดินเพื่อไปถมเป็นเนิน ซึ่งมีการแจ้งให้จังหวัดเข้าตรวจสอบและแจ้งความดำเนินคดี แต่เนื่องจากที่ดินไม่ถึง ๒๐๐ ไร่ จึงไม่สามารถใช้มาตรา ๔๔ ดำเนินการได้ จึงต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งในการดำเนินการประเด็นนี้จะต้องแยกพระกับวัดออกจากกัน เพราะพระขออนุญาตให้วัดและไม่ใช่วัตถุการของปัญหา วัดใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ที่ดินก็คือของรัฐไม่ใช่ของวัด

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ตามที่คณะทำงานฯ ลงพื้นที่ตรวจสอบและนำเสนอ คปท. โดยมีความเห็นว่าควรอนุญาตให้วัดใช้ที่ดินได้ ซึ่งในส่วนของวัดสวนป่าริมธารที่มีพื้นที่บางส่วนเป็นสวนยาง ฝายเลขานุการฯ เห็นว่า อาจจะนำมาจัดเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เช่นเดียวกับวัดไตรสิกขาราม เห็นว่าควรอนุญาตในส่วนที่เป็นป่า แต่ในส่วนที่เป็นสระน้ำไม่อนุญาต จะให้ อบต. ขอใช้ เห็นว่าควรให้กรมชลประทานเข้าดูแลพื้นที่มากกว่าจะเป็น อบต. เนื่องจากได้สำรวจและออกแบบไว้เรียบร้อยแล้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า ในส่วนของสองวัดแรกไม่น่ามีปัญหา เนื่องจากพื้นที่ไม่มาก ประมาณ ๓๐ กว่าไร่ แต่สำหรับวัดไตรสิกขารามที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดประมาณ ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยจากข้อมูล ส.ป.ก. ไม่อนุญาต เนื่องจากที่ผ่านมาไม่เคยมีการอนุญาตในกรณีเช่นนี้ แต่กฎหมายไม่ได้มีข้อห้าม ฉะนั้น หาก ส.ป.ก. ไม่อนุญาตให้วัดดูแล แต่ให้ อบต. หรือกรมชลประทานขออนุญาต ประเด็นนี้เห็นว่าหน่วยงานเหล่านี้จะสามารถดูแลได้หรือไม่ เพราะจะเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการหรือการดูแลรักษาอุปกรณ์ที่อาจจะโดนขโมย เป็นต้น

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ประเด็นแรกวัดดังกล่าวนี้เป็นสายวัดป่าที่มีเจตนาและความตั้งใจในการปลูกป่า ประเด็นที่สอง ที่ผ่านมามีความเห็นจากฝ่ายเลขานุการฯ ว่าที่ดินจะต้องใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรเท่านั้น แต่จากการตรวจสอบภาพถ่ายที่เป็นปัจจุบัน พบว่า มีลักษณะเป็นป่าทั้งหมด และบางส่วนเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วไม่มีความเป็นไปได้ที่จะนำพื้นที่กลับมาทำการเกษตร จึงเห็นว่าควรอนุญาตให้วัดใช้ที่ดินเพื่อปลูกป่า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในด้านทรัพยากรและระบบนิเวศต่อไป

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า จากข้อมูลที่น่าเสนอในการขออนุญาตของวัดมีจำนวนหลายร้อยไร่ ประกอบกับมีการปลูกยางพารา การขุดสระน้ำ รวมทั้งการปลูกป่า ซึ่งมีความเหมาะสมหรือไม่ ควรจะพิจารณาให้ชัดเจน และรอบคอบ เนื่องจากจะกลายเป็นแนวทางหรือบรรทัดฐานในเรื่องนี้ต่อไป

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดหนองคาย (นางเบญจวรรณ นิษจำนงค์) ได้กล่าวว่า จากการลงตรวจสอบพื้นที่ทั้ง ๓ วัด เห็นว่า มีความอุดมสมบูรณ์มากและวัดดูแลพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่วนราชการอาจจะดูแลไม่ได้และทั่วถึงเท่าวัด จึงเห็นว่าควรมอบให้วัดเป็นผู้ดูแล

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ข้อสรุปของคณะทำงานเห็นควรอนุญาตให้วัดใช้ที่ดินทั้งหมด แต่ควรนำข้อเสนอของสมเด็จพระสังฆราชฯ มาประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมด้วยในแนวทางที่ให้แบ่งที่ดินออกเป็นสองส่วน คือ ที่ดินสังฆาวาส และส่วนของป่าหรือพุทธอุทยาน ซึ่งจะมีแหล่งน้ำและป่าอันเป็นระบบนิเวศเพื่อประโยชน์ส่วนร่วมของประชาชน โดยในส่วนของพุทธอุทยานให้วัดร่วมมือกับชุมชนในการบริหารจัดการ ดังนั้น ในเบื้องต้นเห็นว่าควรใช้แนวทางดังกล่าวนี้ในการจัดทำร่างระเบียบ นอกจากนี้ กรมชลประทานควรเข้าไปดูแลแหล่งน้ำในวัด และอาจจะบริหารจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ของประชาชนในหน้าแล้ง เป็นต้น

ผู้แทนกรมชลประทาน (นายสิทธิวัตร แสงสิริโพบูลย์) ได้กล่าวว่า กรมชลประทานไม่ขัดข้องที่จะดำเนินการ เนื่องจากได้มีการสำรวจ และศึกษาพื้นที่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องที่ดินก่อน

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า ตามที่ได้ตั้งคณะทำงานลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและสรุปว่าเห็นควรอนุญาตให้วัดใช้ที่ดิน ประกอบกับมีแนวทางตามพระประสงค์ของสมเด็จพระสังฆราชฯ จึงเห็นว่าควรอนุญาตให้วัดใช้ที่ดิน ประเด็นที่สอง ตามแนวทางของสมเด็จพระสังฆราชฯ ที่ให้แบ่งเป็นเขตสังฆาวาส และเขตฆราวาสหรือพุทธอุทยาน เห็นว่าควรจะนำทั้งสามวัดนี้เป็นกรณีตัวอย่างในการบริหารจัดการ ซึ่งจะนำไปดำเนินการกับวัดอื่นๆ และนำไปกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช เนื่องจากว่าการสร้างป่าของวัดเปรียบเสมือนวิทยาลัยสงฆ์ พระสายนี้จะเน้นเรื่องการสร้างป่า และการสร้างจิตสำนึกของคน และเห็นว่าคนในพื้นที่น่าจะช่วยดูแลรักษาป่า พร้อมทั้งช่วยกิจกรรมของวัดอันจะเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์อย่างมาก ซึ่งอาจจะได้ทั้งพื้นที่ป่าไม้และศูนย์รวมจิตใจกลับคืนมา ดังนั้น จึงอยากให้พิจารณาในเรื่องบริบทของสังคมด้วย

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดตาก (นายสุวิทย์ เสือเล็ก) ได้กล่าวว่า เห็นด้วยที่จะให้พื้นที่เป็นของวัด โดยอาจจะมีการบริหารจัดการพื้นที่ เช่น ตั้งคณะกรรมการในท้องถิ่นเพื่อดูแลในการตัดไม้ หรือบริหารจัดการในส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะสามารถควบคุมดูแลได้ แต่จะต้องกำหนดระเบียบร่วมกันให้ชัดเจนก่อน

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า ประเด็นในเรื่องของการให้กรมชลประทานจัดสรรงบประมาณไปดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำของวัด ในทางกฎหมายมีอำนาจในการดำเนินการหรือไม่

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ประเด็นนี้สรุปได้ว่าควรอนุญาตให้วัดใช้ที่ดิน ตามความเห็นของคณะทำงานฯ ที่ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง แต่ให้ยึดหลักการตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระสังฆราชฯ ประกอบกับกรมชลประทานได้รับการประสานเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งได้สำรวจและเตรียมความพร้อมเรียบร้อยแล้ว แต่กรมชลประทานสามารถดำเนินการได้หรือไม่ ไม่ติดปัญหาข้อกฎหมายใช่หรือไม่

ผู้แทนกรมชลประทาน (นายสิทธิวัตร แสงสิริโพบูลย์) ได้กล่าวว่า ในกรณีดังกล่าวนี้กรมชลประทานสามารถดำเนินการได้ไม่ติดปัญหาทางด้านข้อกฎหมาย เนื่องจากเป็นการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งเมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว จะต้องมีการถ่ายโอน กรมชลประทานไม่ได้ดูแลในส่วนนี้ต่อเนื่อง

มติคณะกรรมการ ๑. รับทราบผลการดำเนินงานและความเห็นของคณะทำงานตรวจสอบสภาพพื้นที่ที่ขออนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของวัดสวนป่าริมธาร วัดไตรสิกขาราม และวัดภูริทัตตถิราวาส ตามที่เสนอ

๒. อนุมัติในหลักการให้ทั้ง ๓ วัด ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยมีเงื่อนไขให้ดำเนินการตามแนวทางพระลิขิตของสมเด็จพระสังฆราชฯ ประกอบกับความเห็นของคณะทำงานฯ ก่อน และนำเสนอเลขานุการสมเด็จพระสังฆราชฯ นำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชฯ เพื่อวินิจฉัยก่อนอนุญาตต่อไป

๓. จัดทำร่างระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอนุญาตให้วัดใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยจะนำร่างดังกล่าวหารือกับเลขานุการสมเด็จพระสังฆราชฯ ก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการพิจารณา

๔. การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทานตามที่วัดขอนั้น ให้พิจารณาดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ ๔.๑ การปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณาการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. ในการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ครั้งที่ ๓/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๓ คปก. ได้อนุมัติหลักการกำหนดขั้นตอนของการให้สิทธิในที่ดินตามกฎหมาย ว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวม ๓ ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ เป็นขั้นตอนการคัดเลือกเกษตรกร และมีแปลงที่ดินให้กับเกษตรกรเป็นที่แน่นอนแล้ว แต่ยังมิได้ทำสัญญาเช่าหรือเช่าซื้อที่ดินกับ ส.ป.ก. เกษตรกรมีสิทธิเข้าทำประโยชน์แต่กรรมสิทธิ์เป็นของ ส.ป.ก. การตกทอดทางมรดกเป็นไปตามกระบวนการจัดที่ดินตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ หรือ คปก. กำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีการให้มีการตกทอดทางมรดกได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

ขั้นตอนที่ ๒ เกษตรกรได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์และได้เข้าทำสัญญาเช่าหรือสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับ ส.ป.ก. แล้ว สิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อดังกล่าวจะโอนหรือตกทอดมรดกได้เฉพาะตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คปก. กำหนด ตามมาตรา ๓๐ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว และ ส.ป.ก. โอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นให้แก่เกษตรกรแล้ว การแบ่งแยกหรือการโอนสิทธิในที่ดินเป็นไปตามบทบัญญัติตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. มติ คปก. ครั้งที่ ๕/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๓ อนุมัติหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ของเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดิน ขั้นตอนที่ ๑ โดยให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาเฉพาะการโอนให้เกษตรกรซึ่งเป็นสามีหรือภริยา หรือบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้ว

นิติภาวะเพียงคนใดคนหนึ่งเท่านั้น เว้นแต่ที่ดินจะมีขนาดที่สามารถแบ่งแยกได้และเพียงพอแก่การครองชีพ ส่วนการรับมรดกสิทธิก็มีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการโอนสิทธิ โดยให้สิทธิตกได้แก่สามีหรือภริยาของเกษตรกร ผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์เป็นอันดับแรก

๓. มติ คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ การโอนสิทธิและการรับมรดกสิทธิเพิ่มเติมจากมติ คปก. ครั้งที่ ๕/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๓ โดย

๓.๑ ให้อำนาจปฏิรูปที่ดินจังหวัด มีอำนาจพิจารณาการโอนสิทธิและการรับมรดกสิทธิให้แก่ คู่สมรสหรือบุตรเพียงรายเดียว

๓.๒ เพิ่มเติมการโอนและรับมรดกสิทธิให้แก่บุคคลอื่น นอกจากคู่สมรสและบุตร ได้แก่ บิดา มารดาของเกษตรกร พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันของเกษตรกร พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของ เกษตรกร และหลานของเกษตรกร รวมถึงกรณีมีเหตุผลความจำเป็นที่ใช้การหลีกเลี่ยงข้อห้ามโอนสิทธิหรือ แบ่งแยกสิทธิตามกฎหมายให้โอนแก่คู่สมรสที่ย่าขาด

๓.๓ เพิ่มเติมสิทธิการอุทธรณ์คำขอโอนหรือตกทอดมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ของเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) ได้รายงานปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พร้อมทั้งขอให้ ส.ป.ก. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องที่สามารถมอบอำนาจให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการแทนได้ ทั้งนี้ ส.ป.ก.จังหวัด หลายแห่ง ได้ขอให้ ส.ป.ก. พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำ ประโยชน์ ตามมติ คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ในประเด็นเรื่องการให้อำนาจปฏิรูป ที่ดินจังหวัดมีอำนาจพิจารณาการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ได้ เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับ ระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ ทุกส่วนราชการได้ดำเนินการ กำหนดขั้นตอน ระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตในการให้บริการผู้ที่มาติดต่อราชการให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และค่าใช้จ่ายที่ถูกลง ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ เห็นชอบให้ทุกส่วนราชการยกระดับการบริการภาครัฐ ระยะที่ ๒ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีระบบ การติดตามผลการให้บริการประชาชน (Tracking System) ที่มารับบริการให้ได้รับบริการจากภาครัฐภายใน ระยะเวลาที่กำหนด

แนวคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลปกครองสูงสุด

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๘๓-๒๘๔/๒๕๕๔ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า สิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นสิทธิเฉพาะตัวและสิ้นสุดทันทีที่เกษตรกรดังกล่าวตายตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสองของระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังนั้น สิทธิดังกล่าวจึงไม่ใช่กองมรดกที่จะตกทอดแก่ทายาทโดยธรรม ตามมาตรา ๑๖๐๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบุคคลใดๆ ไม่อาจอ้างมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อขอรับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินในฐานะทายาทโดยธรรมได้

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๗๐/๒๕๕๙ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า หลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินของผู้ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมติ คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ นั้น เป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจัดที่ดินให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในกรณีที่เกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก. ที่ถึงแก่ความตายทุกราย โดยมีได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ดังนั้น มติ คปก. ดังกล่าว จึงมีลักษณะเป็นกฎตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. พิจารณาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ ส.ป.ก.จังหวัดแล้วเห็นว่า กรณีการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์อยู่ในอำนาจการพิจารณาของ คปจ. นั้น มีขั้นตอนการดำเนินงานหลายขั้นตอน ทั้งในขั้นตอนของการประชุมยังต้องอาศัยความพร้อมของ คปจ. และงบประมาณเป็นหลัก ด้วยข้อจำกัดดังกล่าว ส.ป.ก.จังหวัด จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้ภายในระยะเวลาอันสมควร ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานการพิจารณาการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์อันจะส่งผลให้เกษตรกรได้รับการบริการได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงเห็นควรให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

ข้อ ๑ ผู้รับโอนสิทธิและผู้รับการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์นั้น ต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๒ ผู้รับโอนสิทธิและผู้รับการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์รวมทั้งบุคคลในครอบครัวของผู้นั้นต้องไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองเพียงพอแก่การครองชีพอยู่ก่อนแล้ว

ข้อ ๓ เมื่อมีเหตุอันสมควร เกษตรกรจะโอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินให้แก่คู่สมรสหรือบุตร หรือทายาท ดังนี้

- ๑) บิดา มารดา ของเกษตรกร
- ๒) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันของเกษตรกร
- ๓) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของเกษตรกร
- ๔) หลานของเกษตรกร

แต่ต้องโอนให้แก่บุคคลรายเดียวเท่านั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่พิจารณาเห็นว่าเป็นที่ดินที่มีขนาดแบ่งแยกได้ และเพียงพอแก่การครองชีพ

การโอนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้แก่บุตรหรือทายาท ผู้ขอโอนจะต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน

ข้อ ๔ กรณีมีเหตุผลและความจำเป็น ทั้งมิได้เป็นการหลีกเลี่ยงข้อห้ามโอนสิทธิหรือแบ่งแยกสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การโอนสิทธิหรือแบ่งแยกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้กับบุคคลอื่นเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย นอกเหนือจากบุคคลตามที่กำหนดข้างต้น ได้แก่ การโอนให้แก่คู่สมรสที่ยหย่าขาด

ข้อ ๕ เมื่อเกษตรกรถึงแก่กรรมให้สิทธิการเข้าทำประโยชน์ตกแก่คู่สมรส เป็นอันดับแรก

กรณีไม่มีคู่สมรสหรือไม่ขอรับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้สิทธิตกแก่บุตร โดยตกแก่บุตรรายเดียวเท่านั้น เว้นแต่เป็นกรณีที่พิจารณาเห็นว่าเป็นที่ดินที่มีขนาดแบ่งแยกได้ และเพียงพอแก่การครองชีพให้แบ่งตามส่วนตามที่ตกลงกัน หากตกลงกันไม่ได้ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดพิจารณาคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมจากบุตรเหล่านั้นเป็นผู้ได้รับมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์โดยคำนึงถึงบุตร ที่ร่วมทำประโยชน์เป็นสำคัญ

ข้อ ๖ การตกทอดทางมรดกสิทธิกรณีไม่มีคู่สมรสหรือบุตร หรือมีบุคคลดังกล่าว แต่ไม่ขอรับสิทธิการเข้าทำประโยชน์หรือไม่อยู่ในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้สิทธินั้นตกแก่ทายาทตามลำดับทายาทในข้อ ๓ ถ้ามีทายาทตามลำดับนั้นหลายคนให้นำความในข้อ ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗ การตกทอดทางมรดกสิทธิกรณีไม่มีทายาทตามที่กำหนดไว้มาขอรับมรดก หรือมีแต่ไม่ขอรับหรือไม่อยู่ในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการจัดที่ดินตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

ข้อ ๘ ให้ถือว่าเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ตามหลักเกณฑ์การโอนและการตกทอดทางมรดกสิทธิเป็นเกษตรกรผู้ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๑๙ (๗) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๙ กรณีผู้ยื่นคำขอโอนหรือผู้ยื่นขอรับตกทอดทางมรดกสิทธิหรือผู้มีส่วนได้เสียกับการโอนหรือการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาของปฏิรูปที่ดินจังหวัดให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ส.ป.ก.จังหวัด ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และให้ ส.ป.ก.จังหวัด ส่งคำอุทธรณ์ดังกล่าวให้ ส.ป.ก. เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดินพิจารณาต่อไป การพิจารณาของคณะกรรมการฯ ให้ถือเป็นที่สุด

ข้อ ๑๐ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบพร้อมกับรายงานผลการพิจารณาให้ ส.ป.ก. ทราบด้วย

ข้อ ๑๑ ให้ ส.ป.ก. กำหนดแบบและขั้นตอนยื่นคำขอ การพิจารณาคำขอการอุทธรณ์คำสั่ง การติดตามการเข้าทำประโยชน์และรายงานผลการดำเนินงานให้ คปก. ทราบ

ประเด็นที่น่าสนใจ

๑) ขออนุมัติยกเลิกหลักเกณฑ์การโอนสิทธิ และการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมติ คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

๒) ขออนุมัติหลักเกณฑ์การให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตการโอนสิทธิ และการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุมานัส) ได้ให้ข้อสังเกตว่า การจัดที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้กับเกษตรกรเป็นสิทธิเฉพาะบุคคล เมื่อเกษตรกรเสียชีวิตสิทธิจะสิ้นสุด ไม่สามารถตกทอดทางมรดกสิทธิได้ตามมติ คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๔๔ ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้ มีกรณีตัวอย่างที่ทายาทของเกษตรกร ๒ ราย ขอรับมรดกสิทธิในที่ดิน แต่ ส.ป.ก. โดย คปจ. ออกคำสั่งจัดที่ดินให้กับทายาทเกษตรกรเพียงรายเดียว เนื่องจากเหตุผลของการรับมรดกสิทธิ ทายาทเกษตรกรจึงดำเนินการฟ้องศาลปกครอง และศาลปกครองมีคำตัดสินว่า ส.ป.ก. ๔-๐๑ เป็นสิทธิเฉพาะบุคคล และสิ้นสุดเมื่อเสียชีวิต ไม่สามารถตกทอดทางมรดกสิทธิได้ คำสั่ง คปจ. ที่สั่งให้ทายาทเพียงรายเดียวได้รับการจัดที่ดินจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยที่ดินแปลงดังกล่าวจะกลับไปเป็นแปลงว่าง และสามารถจัดให้กับทายาทของเกษตรกรทั้งสองรายเข้าทำประโยชน์คนละครั้ง ตามระเบียบของ ส.ป.ก. ได้ แต่เนื่องจากคดีนี้ไม่ได้ฟ้องเพื่อขอเพิกถอนกฎ จึงไม่ได้ตัดสินว่ากฎหมายไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพียงแต่ตัดสินว่าคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น หลังจากที่เกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินรอบแรกเสียชีวิตการดำเนินการเรื่องการตกทอดทางมรดกสิทธิจึงไม่น่าจะถูกต้อง จะต้องเป็นการจัดที่ดินรอบสอง แต่หากเป็นกรณีการโอนสิทธิที่ ส.ป.ก. ได้ออกมติให้เกษตรกรสามารถโอนสิทธิได้ อันเป็นความยินยอมของ ส.ป.ก. การดำเนินการจึงชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวิระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ประเด็นเรื่องการขออนุมัติหลักเกณฑ์การให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาการโอนสิทธิและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เห็นว่า ให้คงอำนาจไว้ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดเหมือนเดิม เนื่องจากการให้

ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้อนุญาตอาจเกิดปัญหาเรื่องคุณสมบัติของผู้รับสิทธิและมีการกล่าวอ้างสิทธิทั้งที่ไม่ใช่ทายาทตัวจริงเพื่อรับสิทธิแทน ซึ่งในอดีตมีการปฏิบัติที่ไม่ชอบจนเป็นเรื่องที่ ปปช. ตรวจสอบอยู่

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจรีया สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า การให้อำนาจเต็มกับปฏิรูปที่ดินจังหวัดในการพิจารณาอาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ อำนาจควรจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ โดยให้คงอำนาจไว้กับคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดจะเหมาะสมกว่า

มติคณะกรรมการ ไม่อนุมัติหลักเกณฑ์การให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการโอนสิทธิและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยให้คงหลักเกณฑ์เดิมที่ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เป็นผู้พิจารณาการโอนสิทธิและการตกทอดทางมรดกสิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

เรื่องที่ ๔.๒ ขออนุมัติหลักการมอบอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า การพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคหรือกิจการอื่นๆ เป็นไปตามระเบียบ คปจ. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ฯลฯ

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการ ส.ป.ก. โดยความเห็นชอบของ คปจ. มีอำนาจให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้ เฉพาะพื้นที่ที่ยังมิได้กำหนดในแผนงานหรือโครงการปฏิรูปที่ดินหรือพื้นที่ที่ยังมิได้กำหนดให้ใช้เพื่อการใดโดยเฉพาะในแผนงานหรือโครงการปฏิรูปที่ดินนั้น

ข้อ ๕ การให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ตามระเบียบนี้ต้องเป็นการดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร

ข้อ ๖ การใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาให้ใช้ได้ดังต่อไปนี้

- (๑) โรงเรียนระดับอนุบาล เนื้อที่ไม่เกิน ๑๒ ไร่
- (๒) โรงเรียนระดับประถมศึกษา เนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่
- (๓) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เนื้อที่ไม่เกิน ๕๐ ไร่

กรณีขอใช้ที่ดินสำหรับโรงเรียนที่มีการสอนหลายระดับ ให้ใช้เนื้อที่สำหรับโรงเรียนในระดับที่สูงกว่าสถานที่ตั้งจะต้องอยู่ไม่ห่างจากชุมชนมากเกินไปและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ข้อ ๗ การใช้ที่ดินเพื่อการอนามัย และสาธารณสุขให้ใช้ได้ดังต่อไปนี้

- (๑) สถานบริการสาธารณสุขชุมชน เนื้อที่ไม่เกิน ๓ ไร่
- (๒) สถานีอนามัย เนื้อที่ไม่เกิน ๑๐ ไร่

(๓) โรงพยาบาล

เนื้อที่ไม่เกิน ๒๐ ไร่

ข้อ ๘ การใช้ที่ดินเพื่อการศาสนา ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๑๕ ไร่ สำหรับจัดตั้งศาสนสถานตามประเพณีนิยมแห่งท้องถิ่น

ข้อ ๙ การใช้ที่ดินเพื่อกิจการไฟฟ้า ประปา ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น

ข้อ ๑๐ การใช้ที่ดินเพื่อสร้างถนน ทางลำเลียง ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น

ข้อ ๑๑ การใช้ที่ดินเพื่อการก่อสร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อประกอบการเกษตรกรรม เช่น ขุดคู คลอง สระน้ำ ฝาย อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นแก่การนั้น

ข้อ ๑๒ การใช้ที่ดินเพื่อการสร้างสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจ ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๕ ไร่

ข้อ ๑๓ การใช้ที่ดินเพื่อการส่งเสริมเกษตรกรรม ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นและเหมาะสม

ข้อ ๑๔ การใช้ที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการสหกรณ์หรือสิ่งก่อสร้างอื่นเพื่อประโยชน์ของสหกรณ์ เช่น ยุ้งฉาง โกดัง หรือไซโล เพื่อเก็บรักษาผลผลิตให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ที่จำเป็นและเหมาะสม

ข้อ ๑๕ การใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานที่จัดเป็นนันทนาการ ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่ตามที่พิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๑๖ การใช้ที่ดินเพื่อจัดสร้างศาลาประจำหมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือห้องสมุด ให้ใช้ได้ตามจำนวนเนื้อที่รวมกันไม่เกิน ๑ ไร่

ข้อ ๑๗ การใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นนอกจากข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ หรือการใช้ที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เสนอ คปก. พิจารณาตามความจำเป็นเพื่อกิจการนั้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า เลขาธิการ ส.ป.ก. มีอำนาจพิจารณาอนุญาตตามระเบียบฯ ข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ แต่หากการขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นนอกเหนือจากข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ หรือการใช้ที่ดินเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในระเบียบฯ จะต้องนำเสนอเรื่องให้ คปก. พิจารณาอนุญาต

ข้อเท็จจริง

๑. ในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๗ ที่ประชุมมีมติอนุมัติหลักการมอบอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นผู้พิจารณาอนุญาตคำขอใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคที่มีขนาดเนื้อที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. แล้วรายงาน คปก. ทราบ

๒. คำสั่ง คปก. ที่ ๓/๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เนื่องจากมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการและการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งงานภายในของ ส.ป.ก. จึงมีคำสั่งนี้ขึ้นเพื่อปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการฯ แต่อำนาจหน้าที่ยังคงเดิม

๓. ในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบให้ยกเลิกคำสั่ง คปก. ที่ ๓/๒๕๕๕ สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ และชื่อ

ของคณะกรรมการเพื่อให้สามารถดำเนินงานตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เปลี่ยนชื่อคณะกรรมการ เป็น “คณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน” ซึ่งต่อมาได้มีคำสั่ง คปก. ที่ ๕/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน สั่ง ณ วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เรียบร้อยแล้ว โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) พิจารณา กำหนด ปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการตลอดจนเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ใช้ที่ดินนอกเหนือจากกิจการเพื่อการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เสนอ คปก. พิจารณา

๒) พิจารณาเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการ ตลอดจนเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อกิจการด้านพลังงาน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และโครงการของรัฐ ภายใต้คำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ เสนอ คปก. พิจารณา

๓) พิจารณากลับกรอง วินิจฉัย ให้ข้อมูล พิจารณารายละเอียด หรือเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุญาตให้ใช้ที่ดินนอกเหนือจากกิจการเพื่อการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ ตลอดจนแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการอนุญาตและการให้ความยินยอมหรืออนุญาตตามที่กฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกำหนด หรือตามที่ คปก. กำหนด

๔) เสนอความเห็นและผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตหรือพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องต่อ คปก.

๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาต หรือพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามที่ คปก. มอบหมาย

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เนื่องจาก คำสั่ง คปก. ที่ ๕/๒๕๖๑ สั่ง ณ วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นการยกเลิกคำสั่ง คปก. ที่ ๓/๒๕๕๕ โดยให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการฯ ชุดเดิม และได้เพิ่มอำนาจหน้าที่พิจารณากลับกรอง วินิจฉัย ให้ข้อมูลให้รายละเอียด และเสนอความเห็นเกี่ยวกับการขอความยินยอมหรือขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ แต่ไม่ได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินกรณีที่มีขนาดเนื้อที่เกินกว่าที่กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาอนุญาตตามระเบียบฯ มีความรวดเร็ว ลดขั้นตอน กระบวนการตัดสินใจ และอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานและประชาชน ผู้ยื่นคำขอใช้ที่ดินจาก ส.ป.ก. จึงเห็นสมควรมอบอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณา

การให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พิจารณาอนุญาตในส่วนที่เกินอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ตามระเบียบฯ ข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ แล้วรายงานให้ คปก. ทราบต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติหลักการมอบอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นผู้พิจารณาอนุญาตคำขออนุญาตใช้ที่ดินตามระเบียบฯ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ กรณีผู้ขออนุญาตใช้ที่ดินขนาดเนื้อที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ตามระเบียบฯ ข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๖ แล้วรายงานให้ คปก. ทราบต่อไป

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ประเด็นนี้ให้คงอำนาจเดิมไว้ที่ คปก. เนื่องจากการอนุญาตให้ใช้ที่ดินประเภทกรณีพิเศษจะต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบ คณะกรรมการทำหน้าที่ในการกลั่นกรองเบื้องต้น ซึ่งที่ผ่านมากรรมการเห็นชอบแต่ฝ่ายเลขานุการฯ ไม่เห็นชอบ จึงมีการตั้งคณะทำงานเพื่อลงพื้นที่ตรวจสอบเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการใช้อำนาจชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรให้การพิจารณาอนุญาตในเรื่องดังกล่าวนี้ยังคงเป็นอำนาจของ คปก. เหมือนเดิม

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า เห็นด้วยที่ไม่ควรมอบอำนาจให้คณะกรรมการฯ เนื่องจาก ถ้าหากมีการมอบอำนาจไปแล้วไม่สามารถกำหนดขอบเขตอำนาจได้วามากน้อยแค่ไหน อาจจะกว้างเกินไป จึงเห็นควรให้คงอำนาจการพิจารณาอนุญาตในประเด็นดังกล่าวนี้ไว้ที่ คปก. เหมือนเดิม

มติคณะกรรมการ ไม่อนุมัติหลักการมอบอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พิจารณาอนุญาตใช้ที่ดินในกรณีที่มีขนาดเนื้อที่เกินกว่าที่กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. โดยให้คงเป็นอำนาจของ คปก. ในการพิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินกรณีขนาดเนื้อที่เกินกว่าที่กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก.

เรื่องที่ ๔.๓ การขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒ เรื่อง

เรื่องที่	หน่วยงานที่ขอใช้ที่ดิน	กิจการที่ขอใช้ที่ดิน	จังหวัด	เนื้อที่ (ไร่)
๔.๓.๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	สร้างสถานีวิจัยลพบุรี สังกัดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตร	ลพบุรี	๓๕๗-๑-๙๖
๔.๓.๒	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	สร้างสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	นครราชสีมา	๓๔๙-๑-๑๙

ทั้ง ๒ เรื่องมีระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติ คปก. ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖

ฯลฯ

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการ ส.ป.ก. โดยความเห็นชอบของ คปก. มีอำนาจให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดินได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบนี้ เฉพาะพื้นที่ที่ยังมิได้กำหนดในแผนงานหรือโครงการปฏิรูปที่ดินหรือในพื้นที่ที่ยังมิได้กำหนดให้ใช้เพื่อการใดโดยเฉพาะในแผนงานหรือโครงการปฏิรูปที่ดินนั้น

ข้อ ๕ การให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ตามระเบียบนี้ ต้องเป็นการดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร

ฯลฯ

ข้อ ๑๗ การใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นนอกจากข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ หรือการขอใช้ที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ ให้เสนอ คปก. พิจารณาตามความจำเป็นเพื่อกิจการนั้น

๒. คำสั่ง คปก. ที่ ๓/๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ฯลฯ

ให้คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

๒. พิจารณากลับกรอง วินิจฉัย ให้ข้อมูล พิจารณารายละเอียด หรือเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินนอกเหนือจากกิจการเพื่อการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการอนุญาต หรือการให้ความยินยอมตามระเบียบที่กำหนดหรือตามที่ คปก. มอบหมาย

๓. เสนอผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ต่อ คปก. เพื่อพิจารณาอนุมัติอนุญาต หรือให้ความยินยอมต่อไป เว้นแต่ คปก. มอบหมายให้เป็นอย่างอื่น

๓. มติ คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๗ อนุมัติหลักการมอบอำนาจให้คณะกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นผู้พิจารณาอนุญาตคำขอใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคที่มีขนาดเนื้อที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. แล้วรายงาน คปก. ทราบ

**เรื่องที่ ๔.๓.๑ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิจัยลพบุรี สังกัดศูนย์วิจัย
และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี**

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า ส.ป.ก.ลพบุรี มีหนังสือ ที่ ลบ ๐๐๑๑/๔๑๒๗ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ และหนังสือที่ ลบ ๐๐๑๑/๙๕ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ มาถึง ส.ป.ก. เพื่อพิจารณากรณีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างสถานีวิจัยลพบุรี สังกัดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๔ ตำบลยางราก อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี ที่ดินจำนวน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๙๗๕-๓-๘๐ ไร่ ซึ่ง คปจ.ลพบุรี ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๙ มีมติเห็นชอบเรื่องดังกล่าวแล้ว

ข้อเท็จจริง

๑. ที่ดินแปลงที่ขออนุญาต ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังเพลิง-ม่วงค่อม-ลำนารายณ์ ซึ่งกรมป่าไม้ อนุญาตให้มหาวิทยาลัยฯ เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ มีกำหนดระยะเวลา ๓๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ จนถึง พ.ศ. ๒๕๕๗ เนื้อที่ประมาณ ๔๘,๙๑๘ ไร่ แต่มหาวิทยาลัยฯ ได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินจริง เนื้อที่ประมาณ ๙๗๕-๓-๘๐ ไร่

๒. ที่ดินแปลงที่ขออนุญาต มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ตำบลวังทอง ตำบลโคกเจริญ ตำบลยางราก ตำบลโคกแสมสาร อำเภอโคกเจริญ ตำบลมหาโพธิ์ ตำบลนิคมชัย ตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ และตำบลดงมะรุ้ม ตำบลวังเพลิง อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. ส.ป.ก. ได้สำรวจรังวัดพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยฯ ขออนุญาตใช้ที่ดิน เป็นจำนวน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ประมาณ ๙๗๕-๓-๘๐ ไร่ ดังนี้

- ๓.๑) แปลงเลขที่ ๒๒ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๑๓๙๑๐๔๐๐ เนื้อที่ประมาณ ๖๓-๐-๑๔ ไร่
- ๓.๒) แปลงเลขที่ ๒๓ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๑๓๙๑๐๔๐๐ เนื้อที่ประมาณ ๘๒๓-๑-๖๐ ไร่
- ๓.๓) แปลงเลขที่ ๒๔ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๑๓๙๑๐๔๐๐ เนื้อที่ประมาณ ๔-๓-๐๗ ไร่
- ๓.๔) แปลงเลขที่ ๒๕ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๑๓๙๑๐๔๐๐ เนื้อที่ประมาณ ๒๔-๑-๑๓ ไร่
- ๓.๕) แปลงเลขที่ ๖๔ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๑๓๙๑๐๖๙๘ เนื้อที่ประมาณ ๖๐-๑-๘๖ ไร่

๔. การสร้างสถานีวิจัยลพบุรี ใช้งบประมาณและรับผิดชอบโครงการก่อสร้างของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งบางส่วนได้ก่อสร้างสำเร็จเรียบร้อยแล้ว และมีโครงการจะก่อสร้างเพิ่มเติมต่อไป ส่วนงบประมาณด้านอื่นๆ นอกจาก งบประมาณของสถานีวิจัย และจากมหาวิทยาลัยฯ แล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการจังหวัดลพบุรีด้วย

๕. วัตถุประสงค์และประโยชน์ของสถานีวิจัยลพบุรี

๕.๑ เพื่อเป็นสถานที่วิจัย มิใช่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนตลอดเวลา โดยอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาใช้เป็นที่พักพิขเพื่อทำการทดลองวิจัย มีนักวิชาการและบุคลากรดูแลสถานีวิจัย และดูแลป่า

๕.๒ เพื่อค้นคว้าวิจัย ทดลองพืชไร่ พืชสวน และปศุสัตว์ ที่มีศักยภาพในการส่งเสริมให้มีการผลิตในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และใกล้เคียง

๕.๓ เพื่อบริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพืชไร่ พืชสวน และปศุสัตว์ เผยแพร่ผลงานวิจัยให้มีการนำไปใช้ประโยชน์ต่อประเทศชาติ

๕.๔ เพื่อเป็นที่สำหรับฝึกงานนิสิต นักศึกษา สนับสนุนการเรียนการสอน

๕.๕ เพื่ออนุรักษ์ป่า ป่าปลูกป่า ศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลยางราก ในการประชุมสมัยสามัญ สมัยที่ ๔ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ มีมติเห็นชอบให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดินดังกล่าวเพื่อสร้างสถานีวิจัยลพบุรีได้

๗. สภาพพื้นที่ มีทั้งป่าไม้ธรรมชาติ และป่าไม้ปลูกทดแทน ได้ทำการสำรวจไม้หวงห้าม โดยนายสุทัศน์ แผลงกาย นักวิชาการเกษตรและคณะ ปรากฏว่ามีไม้หวงห้าม ดังนี้

- ไม้หวงห้ามประเภท ก ได้แก่ ไม้สัก ๕๐ ต้น ไม้มะค่าโมง ๗๒ ต้น ไม้มะค่าแต้ ๔ ต้น ไม้ประดู่ ๓๕๐ ต้น ไม้รัง ๒๙ ต้น และไม้เต็ง ๔ ต้น

- ไม้หวงห้ามประเภท ข ได้แก่ ตะคร้อ ๑๕ ต้น ตะคร้า ๕๐ ต้น ตะเคียน ๑ ต้น สวองตีนเป็ด ๕ ต้น นนทรี ๑๕ ต้น หว้า ๑ ต้น มะเกลือเลือด ๓ ต้น มะขามป้อม ๑๓ ต้น และกำยาน มากกว่า ๑๐๐ ต้น

๘. ภาพรวมการใช้ประโยชน์ที่เกษตรกรรมประเภทที่ดินของรัฐทั้งประเทศ ๓๔,๘๒๘,๖๘๒ ไร่

จังหวัดลพบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๔,๐๖๔,๑๙๒ ไร่ ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุมพื้นที่จำนวน ๑๐ อำเภอ ๑๓ ตำบล โดยอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคแล้ว จำนวน ๙๗ ราย ๑๐๒ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๔,๕๑๖-๓-๓๕ ไร่ ซึ่งพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยฯ ขออนุญาตใช้ที่ดินในครั้งนี้ คิดเป็นสัดส่วนของพื้นที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ดังตารางต่อไปนี้

พื้นที่	ประกาศเขต (ไร่)	จัดที่ดินให้เกษตรกร		เนื้อที่ที่ขออนุญาต (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ (ของพื้นที่)
		ราย	ไร่		
จ.ลพบุรี	๗๑๖,๘๑๕	๒๑,๓๕๗	๔๓๖,๓๗๕	๓๕๗-๑-๙๖	๐.๐๕
อ.โคกเจริญ	๑๔๘,๓๐๔	๒,๒๕๘	๓๗,๙๑๘	๓๕๗-๑-๙๖	๐.๒๔
ต.ยางราก	๓๓,๒๒๓	๙๖๗	๑๖,๓๘๕	๓๕๗-๑-๙๖	๑.๐๕

มติคณะอนุกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. ได้นำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

๑. ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีมติให้ ส.ป.ก. ตรวจสอบเพิ่มเติมว่าพื้นที่ดังกล่าว ส.ป.ก. มีอำนาจในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่ เนื่องจากเป็นกรณีที่ดินกรมป่าไม้ได้อนุญาตให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ประโยชน์ในที่ดินมาก่อน จึงเป็นพื้นที่การผูกพันที่จะต้องกันคืนกรมป่าไม้

ส.ป.ก. โดย ส.ป.ก.ลพบุรี ได้ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ตามมติคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ พบว่า พื้นที่ที่มหาวิทยาลัยฯ ขอใช้ที่ดินทั้งหมด เนื้อที่ประมาณ ๙๗๕-๓-๘๐ ไร่ เป็นพื้นที่มีภาระผูกพันที่จะต้องกันคืนกรมป่าไม้ เนื้อที่ประมาณ ๖๑๘-๑-๘๔ ไร่ คงเหลือเนื้อที่ ๓๕๗-๑-๙๖ ไร่ อยู่ในอำนาจที่ ส.ป.ก. จะพิจารณาอนุญาตให้ใช้ที่ดินบริเวณดังกล่าวได้ พร้อมทั้งได้จัดทำแผนที่ใหม่

๒. ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ส.ป.ก. ได้นำผลการตรวจสอบเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณา ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ มีมติเห็นชอบให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิทยุสพบุรี สังกัดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๔ ตำบลยางราก อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ประมาณ ๓๕๗-๑-๙๖ ไร่ และให้นำเสนอ คปก. พิจารณาอนุญาตต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

๑. มหาวิทยาลัยฯ มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิทยุสพบุรี ใช้ค้นคว้าวิจัยพืชไร่ พืชสวน และปศุสัตว์ บริการทางวิชาการ เผยแพร่ผลงานวิจัย และเป็นที่สำหรับฝึกงานนิสิต ซึ่งเป็นกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์ และเป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติ คปก. ที่กำหนดไว้

๒. การขออนุญาตใช้ที่ดินดังกล่าว เป็นการขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นนอกเหนือจากข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ ซึ่งเกินอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ที่จะพิจารณาอนุญาต โดยเป็นอำนาจของ คปก. ที่จะพิจารณาอนุญาต ตามข้อ ๑๗ แห่งระเบียบดังกล่าว

จึงเห็นควรอนุญาตให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทน ตามมติคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิทยุสพบุรี สังกัดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๔ ตำบลยางราก อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี รวมเนื้อที่ประมาณ ๓๕๗-๑-๙๖ ไร่ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ประเด็นนี้จะต้องมีข้อมูลของมหาวิทยาลัยฯ ว่ามีที่ดินทั่วประเทศทั้งหมดเท่าไร มีกี่ศูนย์หรือมีศูนย์วิจัยทั้งหมดกี่แห่ง รวมทั้งมหาวิทยาลัยฯ นำที่ดินที่ขออนุญาตไปใช้ประโยชน์อะไร และประชาชนหรือเกษตรกรได้ประโยชน์อย่างไร

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า เรื่องดังกล่าวนี้เริ่มตั้งแต่ปี ๒๗ กรมป่าไม้ ได้อนุญาตให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้ที่ดินก่อนที่ดินจะมีภาระผูกพันกับ ส.ป.ก. ต่อมาเมื่อมีการประกาศเป็น

เขตปฏิรูปที่ดิน จึงได้สำรวจรังวัด พบว่า มีการใช้ประโยชน์และลงทุนในที่ดินประมาณ ๙๗๕-๓-๐๐ ไร่ จึงเห็นว่าควรอนุญาต เนื่องจากมหาวิทยาลัยฯ ได้ลงทุนในการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปแล้ว

ผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (นางพัชรียา บุญกอบแก้ว รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะเกษตร) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตลพบุรี ได้ก่อตั้งปี ๒๕๒๗ และใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี โดยในปัจจุบันใช้พื้นที่ประมาณ ๙๗๕-๓-๘๐ ไร่ อยู่ในเขต ส.ป.ก. ๓๕๗-๑-๙๖ ไร่ และเป็นภาระผูกพันกับกรมป่าไม้ ๖๑๘-๑-๘๔ ไร่ ซึ่งในส่วนนี้อยากให้กรมป่าไม้ส่งมอบให้ ส.ป.ก. เนื่องจากเป็นพื้นที่แปลงเดียวกันและหากยังอยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้อาจจะเกิดความยุ่งยากในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ในภาพรวมของมหาวิทยาลัยฯ แบ่งเป็น ๔ ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นสถานที่ทำการ อาคารฝึกอบรม หอพักนิสิต บ้านพักรับรองอาจารย์หรือนักวิจัย และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ ๖๕ ไร่ ส่วนที่สอง เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทดลองด้านพืชไร่ พืชสวน ปศุสัตว์ ประมาณ ๒๐๐ ไร่ ส่วนที่สาม เพื่อการบริการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตพืช การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สถานที่ฝึกงานของนิสิต แปลงสาธิต และสนับสนุนการเรียนการสอนประมาณ ๓๖๗ ไร่ ส่วนที่สี่ เพื่อศึกษาอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับโรงเรียนและชุมชนในพื้นที่ ประมาณ ๓๔๓ ไร่

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยฯ จะต้องมีการปรับตัวครั้งใหญ่ และรัฐจะลดงบประมาณในการสนับสนุนมหาวิทยาลัยฯ ค่อนข้างมาก อีกทั้งอัตราการเกิดของประชากรลดลง และบางส่วนไม่เข้าเรียนตามระบบที่กำหนดในแบบแผน (conventional) วิชาการศึกษาวิจัยอาจจะใช้ได้ไม่เกิน ๓ ปี ซึ่งมหาวิทยาลัยฯ จะต้องมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (นางพัชรียา บุญกอบแก้ว รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะเกษตร) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยได้มีการหารือในประเด็นดังกล่าวนี้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีพื้นฐานทางด้านการเกษตรเป็นหลัก ดังนั้น จึงต้องการพื้นที่เพื่อตอบสนองกับการศึกษาวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า เดิมพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยฯ ขอใช้จากกรมป่าไม้ ๔๘,๐๐๐ ไร่ เมื่อกรมป่าไม้ส่งมอบป่าสงวนแห่งชาติให้ ส.ป.ก. ทั้งผืน ทำให้พื้นที่ ๓๐๐ กว่าไร่ ไม่มีภาระผูกพัน แต่พื้นที่ ๖๐๐ กว่าไร่ มีภาระผูกพันใน ๔๘,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นปัญหาของ ส.ป.ก. ถ้าจะกันคืนกรมป่าไม้เพราะเหตุผลว่าเป็นพื้นที่มีภาระผูกพันต้องคืนทั้งจำนวน ๔๘,๐๐๐ ไร่ ไม่ใช่กันคืนเฉพาะ ๖๐๐ ไร่ ส.ป.ก. ต้องไปเพิกถอนเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ ๔๗,๔๐๐ ไร่ เพิกถอนทั้งหมดและกันคืนทั้งหมด ๔๘,๐๐๐ ไร่ ไม่สามารถส่งคืนได้เฉพาะบางส่วน

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ประเด็นดังกล่าวนี้เปรียบเทียบกับกับกรณีสวนปาล์มภาคใต้ถึงแม้จะมีภาระผูกพันและกรมป่าไม้ส่งมอบให้ ส.ป.ก. เมื่อดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินจะเป็นพื้นที่ของ ส.ป.ก. ทั้งหมด จึงเห็นว่าไม่ต้องส่งคืนกรมป่าไม้ แต่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนของพื้นที่ ประเด็นต่อมาเห็นว่ามหาวิทยาลัยฯ ในประเทศไทยเริ่มหดตัวลงเรื่อยๆ เนื่องจากโครงสร้างอายุ และจำนวนนักศึกษาลดลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ในหลายๆ ประเทศทั่วโลก สำหรับเรื่องนี้มหาวิทยาลัยฯ ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตั้งแต่ปี ๒๘ ซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ในขณะนั้นและใช้ประโยชน์

พื้นที่ประมาณ ๙๐๐ ไร่ โดยสามารถมองได้ ๒ มิติ ได้แก่ ๑. มหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการลงทุนในพื้นที่ทั้งหมดแล้ว ๙๐๐ ไร่ ซึ่งถ้าอยู่ในเขต ส.ป.ก. สามารถอนุญาตได้ ๒. ในแง่ของความคิดเห็นที่ว่ามหาวิทยาลัยฯ อาจจะถดถอย จึงควรปรับกลยุทธ์โดยการให้มหาวิทยาลัยฯ ดูแลพื้นที่ ส.ป.ก. แต่ถ้ามีแนวโน้มที่มหาวิทยาลัยฯ ไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้ทั้งหมดจะต้องคืน ส.ป.ก. เพื่อนำที่ดินมาบริหารต่อไป ซึ่งจะเหมาะสมกว่าการไม่อนุญาต และปล่อยให้แปลงว่าง เพราะอาจจะเกิดการบุกรุกที่ดิน จึงเห็นควรอนุญาตให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดิน โดยมีเงื่อนไขที่จะต้องมีการตรวจสอบติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุมานัส) ได้กล่าวว่า การกั้นพื้นที่ด้วยเหตุผลมีภาระผูกพันเป็นเงื่อนไข ตามมาตรา ๒๖ (๔) จะดำเนินการเฉพาะเขตป่าสงวนแห่งชาติ หลังจากที่ถูกกรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ประมาณปี ๓๖ ให้เป็น ผืนใหญ่ แต่มีเงื่อนไขในพื้นที่บางลักษณะที่ไม่ส่งมอบตามมติ ครม. ปี ๓๗ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของ ส.ป.ก. ในการกั้นพื้นที่ให้กรมป่าไม้ แต่สำหรับป่าไม้ถาวรเป็นการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๒๖ (๑) หรือ (๒)

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า การศึกษาถือว่าเป็นหัวใจหลักของประเทศ หากการศึกษาพื้นฐานไม่ดี อาจจะส่งผลกระทบกับโครงสร้างในส่วนอื่นๆ เพราะฉะนั้นในฐานะที่ดูแลด้านการเกษตรและองค์กรเกษตรกร ๗,๓๘๔ ตำบล รวมทั้งเป็นกรรมการพัฒนา สหกรณ์แห่งชาติที่มีสมาชิกประมาณ ๑๑ ล้านครัวเรือน กำกับดูแลอาชีพทั่วประเทศที่มีวิทยาลัยเกษตรประมาณ ๔๘ วิทยาลัย ซึ่งเห็นภาพรวมว่านักศึกษาด้านการเกษตรลดลง เนื่องจากจบแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เพราะไม่มีที่ดินทำกิน จึงไปเป็นแรงงานในเมือง ดังนั้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะต้องมีการวางแผน วิจัย วิเคราะห์ และมีการศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยฯ ต้องใช้พื้นที่ จึงเห็นควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดินเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นางสาวลดาวัลย์ คำภา) ได้กล่าวว่า ในเชิงเศรษฐกิจขณะนี้ขีดความสามารถและการแข่งขันทางการเกษตรของประเทศเริ่มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เพราะฉะนั้นการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เป็นตัวชี้วัดของประเทศว่าสามารถพัฒนาและแข่งขันได้ จึงเห็นควรสนับสนุน

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดตาก (นายสุวิทย์ เสือเล็ก) ได้กล่าวว่า พื้นที่ ๙๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ๓๐๐ ไร่ เห็นว่าควรให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดิน เนื่องจาก มหาวิทยาลัยฯ ใช้ประโยชน์ในที่ดินมาก่อน ส.ป.ก.

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า ประเด็นนี้เป็นเรื่องของ การศึกษา และมหาวิทยาลัยฯ ได้เข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ จึงเห็นว่าควรอนุญาต เนื่องจากการ สนับสนุนทางการศึกษา แต่มหาวิทยาลัยฯ อาจจะต้องให้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้มีโอกาสเข้าใช้ประโยชน์ ไม่ใช่เฉพาะนิสิต รวมทั้งการศึกษาในเรื่ององค์ความรู้ต่างๆ จะต้องหลากหลาย

ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร (นางดารินทร์ กิตติโยภาส) ได้กล่าวว่า ประเด็นพื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่ ที่มหาวิทยาลัยฯ ขออนุญาตใช้ที่ดิน ซึ่งมีแผนการใช้ประโยชน์ แต่จะต้องให้ข้อมูลว่าในปัจจุบันใช้จริงเท่าไร เพราะไม่สามารถมองเห็นภาพรวมของการใช้พื้นที่จริงได้ ดังนั้น อาจจะต้องใช้โดรนบินสำรวจ หรือใช้ภาพถ่าย ดาวเทียม เพื่อทำให้กรรมการเห็นถึงภาพรวมของการใช้พื้นที่จริง

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยฯ จะต้องทำหน้าที่อย่างทันสมัย ควรมีการเสนอแผนการวิจัยและแผนการช่วยเหลือชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดินให้คณะกรรมการพิจารณา เพราะมหาวิทยาลัยฯ ต้องรับผิดชอบต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยใช้หลักประโยชน์ร่วม กล่าวคือประโยชน์ร่วมของมหาวิทยาลัยฯ ของนักศึกษา และประโยชน์ร่วมของผู้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับประชาชนและประเทศ ประกอบกับการที่จะต้องดูแลเกษตรกร ๒.๘ ล้านราย และบุตรหลานเกษตรกร ส.ป.ก. อาจจะต้องคิดสร้างศูนย์วิจัยในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยอาจจะร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อตอบสนองในการศึกษา ค้นคว้าองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาของ ส.ป.ก.

ผู้แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (นางพัชรียา บุญกอบแก้ว รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะเกษตร) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยฯ คือภาษีของประชาชน ซึ่งมีหน้าที่หนึ่งในการช่วยเหลือประชาชนรวมทั้งเกษตรกร ดังนั้นจึงได้ดำเนินการกระจายศูนย์ของมหาวิทยาลัยฯ ไปยังพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือทั่วถึง สำหรับการศึกษาวิจัย จะมีการวิเคราะห์สภาพพื้นที่ว่าเหมาะสมกับพืชชนิดใด ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความหลากหลายของชนิดพืช

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า ประเด็นแรกการจัดทำแผนจะต้องมีงบประมาณ ซึ่งเจ้าหน้าที่ในฐานะรัฐบาลจะต้องผลักดันงบประมาณที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่สองพื้นที่นี้ของมหาวิทยาลัยฯ ในฐานะภาคการเกษตรเคยใช้ประโยชน์จากสถานที่แล้ว ประเด็นที่สามต้องการให้บุตรหลานของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีสิทธิ์และโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาแห่งนี้ เหมือนดังเช่นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ให้สิทธิ์เกษตรกรส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ประเด็นที่สี่ การขาดนักเรียนนักศึกษา เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยฯ เห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่ต้องกังวล เนื่องจากในอนาคตจะมีจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นตามนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมให้เพิ่มจำนวนประชากร ดังนั้นทุกคนจะต้องเรียนหนังสือ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า หากมีการดำเนินการจัดทำแผนการใช้ที่ดิน เห็นว่าควรกำหนดแผนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๙๐๐ ไร่

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ควรจะต้องตรวจสอบพื้นที่ที่ ส.ป.ก. ได้อนุญาตให้สถาบันการศึกษาใช้ที่ดิน เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาที่ถูกอนุญาตอาจมีเงื่อนไข เช่น การอนุญาตให้ มศว. ใช้พื้นที่ตำบลองค์รักษ์ โดยมีเงื่อนไขว่ามหาวิทยาลัยฯ จะต้องสนับสนุนบุตรหลานเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าศึกษา ซึ่งในช่วงแรกมีการติดตามและรายงาน แต่ในปัจจุบันอาจจะไม่ได้ดำเนินการแล้วหรือไม่ สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ผ่านมาเคยมีความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวนี้หลายครั้งในเงื่อนไขที่จะต้องรับบุตรหลานเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเข้าศึกษาเช่นเดียวกัน จึงเห็นด้วยอย่างมากถ้าจะดำเนินการอย่างนี้ แต่จะต้องมีการดำเนินการให้ชัดเจน และติดตามตรวจสอบของเดิมด้วย

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ในประเด็นเรื่องนี้คณะกรรมการเห็นชอบในหลักการที่จะอนุญาตให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์ลพบุรี ใช้ที่ดิน แต่มีเงื่อนไขให้มหาวิทยาลัยฯ ดำเนินการตามคำแนะนำของคณะกรรมการและจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบอีกครั้ง เนื่องจาก คณะกรรมการต้องการยึดหลักประโยชน์ร่วมในการเอื้อประโยชน์ทั้งต่อมหาวิทยาลัยฯ และเกษตรกร

ซึ่งจะต้องได้รับประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ เห็นว่าปัญหาที่มีอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินมีจำนวนมาก ถ้าสามารถหิบบกปัญหาที่ตั้งเป็นหัวข้อวิจัยแล้วสถาบันศูนย์วิจัยหาคำตอบให้ได้ ทุกฝ่ายจะประสบผลสำเร็จ จึงเห็นควรมอบหมายให้เลขานุการฯ ประสานงานศิษย์เก่าและบุคคลที่จะร่วมช่วยคิดหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหาในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เข้าร่วมทำการวิจัยและหาคำตอบด้วย

มติคณะกรรมการ เห็นชอบในหลักการให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิจัยลพบุรี สังกัดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร คณะเกษตร ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี โดยให้มหาวิทยาลัยจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินนำเสนอคณะกรรมการอีกครั้ง และมอบหมายเลขาธิการ ส.ป.ก. ดำเนินการตามความเห็นประธานกรรมการเกี่ยวกับหัวข้อการวิจัยในเขตปฏิรูปที่ดิน

เรื่องที่ ๔.๓.๒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิจัย และพัฒนาเกษตรกรรม และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า ส.ป.ก.นครราชสีมา มีหนังสือ ที่ นม ๐๐๑๑/๖๔๒๑ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ และหนังสือที่ นม ๐๐๑๑/๓๓๙๒ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ มาถึง ส.ป.ก. เพื่อพิจารณากรณีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อสร้างสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกรรม และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๔ ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา แปลงเลขที่ ๒๐ และแปลงเลขที่ ๒๑ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๓๓๗๑๘๘๖ รวมเนื้อที่ประมาณ ๓๔๙-๑-๑๙ ไร่ ซึ่ง คปจ. นครราชสีมา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๙ มีมติเห็นชอบเรื่องดังกล่าวแล้ว

ข้อเท็จจริง

๑. ที่ดินแปลงที่ขออนุญาต ตั้งอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินโครงการป่าเขาภูหลวง (E) ส.ป.ก. ยังมิได้จัดให้แก่เกษตรกรรายใด ซึ่งได้ทำการสำรวจจริงวัดเป็นที่ดิน จำนวน ๒ แปลง ได้แก่ แปลงเลขที่ ๒๐ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๓๓๗๑๘๘๖ เนื้อที่ประมาณ ๒๗๔-๐-๓๓ ไร่ และแปลงเลขที่ ๒๑ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๓๓๗๑๘๘๖ เนื้อที่ประมาณ ๗๕-๐-๘๖ ไร่

๒. ที่ดินแปลงที่ขออนุญาต มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่อำเภอเมืองนครราชสีมา อำเภอปักธงชัย และอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๑

เดิมบริษัท วนาวาส จำกัด เป็นผู้ครอบครองที่ดินในท้องที่ตำบลวังน้ำเขียว จำนวนประมาณ ๓,๘๐๐ ไร่ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้สละการครอบครองที่ดินทั้งหมดคืน ส.ป.ก. ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ใช้พื้นที่ไปบ้างแล้ว ดังนี้

- ๑) พื้นที่แปลงเรียนรู้รวม เนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่
- ๒) พื้นที่แปลงเกษตรกรรม จำนวน ๓๑๐ แปลง แปลงละ ๒.๕ ไร่ รวมเนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่
- ๓) พื้นที่ถนนและแหล่งน้ำ เนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่

ที่ดินส่วนที่เหลืออีกประมาณ ๒,๔๐๐ ไร่ ยังไม่ได้จัดให้แก่เกษตรกรรายใด และเป็นส่วนที่มหาวิทยาลัยฯ ขออนุญาตใช้ที่ดิน จำนวนประมาณ ๓๔๙-๑-๑๙ ไร่

๓. การสร้างสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
งบประมาณที่ใช้เป็นงบลงทุนเพื่อสร้างอาคาร ระบบสาธารณูปโภค และครุภัณฑ์ จำนวน ๕๓๖ ล้านบาท งบดำเนินการ
จำนวน ๑๒ ล้านบาท รวมงบประมาณในระยะแรก จำนวน ๕๔๘ ล้านบาท

๔. วัตถุประสงค์และประโยชน์ของสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๔.๑ เพื่อเป็นสถานที่ค้นคว้าวิจัย ทดลอง เพื่อเพิ่มคุณภาพและผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถ
ถ่ายทอดและเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

๔.๒ เพื่อเป็นสถานที่ฝึกนักเรียน นักศึกษา ให้เห็นความสำคัญของอาชีพด้านการเกษตรโดยผ่าน
การเข้าร่วมค่ายยุวชนเกษตร

๔.๓ เพื่อเป็นที่พัฒนาองค์ความรู้ ศึกษาดูงาน และการให้คำปรึกษาของนักวิชาการ

๔.๔ เพื่อเป็นศูนย์สาธิตหรือฟาร์มตัวอย่างด้านการนำเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมแก่เกษตรกร

๔.๕ เพื่อเป็นแหล่งวิชาการและศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรสำหรับพื้นที่ที่เกี่ยว และ
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

๕. สถานีวิจัยและพัฒนาเกษตร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้ผ่านความ
เห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๕.๑ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำเขียว ในการประชุมสมัยสามัญ สมัยที่ ๓ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖
เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖

๕.๒ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหมี ในการประชุมสมัยสามัญ สมัยที่ ๓ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖
เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๖

๖. ส.ป.ก.นครราชสีมา ร่วมกับนักพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตรวจสอบไม้หวงห้าม
ปรากฏว่ามีไม้หวงห้าม ได้แก่ ประดู่ ๘๕ ต้น ถ่อน ๑๖ ต้น สะเดา ๓ ต้น ตะแบกเลือด ๒ ต้น ขนุนป่า ๒ ต้น ฉนวน
๑ ต้น สมอพิเภก ๑ ต้น โมกมัน ๑ ต้น มะพลับป่า ๑ ต้น กรวยป่า ๑ ต้น

๗. ภาพรวมการใช้ประโยชน์ที่เกษตรกรรมประเภทที่ดินของรัฐทั่วประเทศ ๓๔,๘๒๘,๖๘๒ ไร่

จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๒,๘๐๘,๗๒๘ ไร่ ประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน
ครอบคลุมพื้นที่ จำนวน ๒๕ อำเภอ ๑๕๔ ตำบล โดยอนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคแล้ว จำนวน
๑๘๖ ราย ๑๙๑ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๔,๕๑๖-๓-๓๕ ไร่ ซึ่งพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยฯ ขออนุญาตใช้ที่ดินในครั้งนี้
คิดเป็นสัดส่วนของพื้นที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ดังตารางต่อไปนี้

พื้นที่	ประกาศเขต (ไร่)	จัดที่ดินให้เกษตรกร		เนื้อที่ที่ขออนุญาต (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ (ของพื้นที่)
		ราย	ไร่		
จ.นครราชสีมา	๓,๙๗๔,๗๕๖	๑๔๓,๙๗๕	๒,๑๔๖,๕๕๖	๓๔๙-๑-๑๙	๐.๐๐๙
อ.วังน้ำเขียว	๒๖๙,๙๗๑	๖,๑๓๙	๘๘,๓๓๑	๓๔๙-๑-๑๙	๐.๑๓

พื้นที่	ประกาศเขต (ไร่)	จัดที่ดินให้เกษตรกร		เนื้อที่ที่ขออนุญาต (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ (ของพื้นที่)
		ราย	ไร่		
ต.วังหมี่	๙๔,๑๗๐	๒,๖๙๐	๔๕,๐๓๔	๓๔๙-๑-๑๙	๐.๓๗

มติคณะอนุกรรมการพิจารณาการอนุญาตหรือการให้ความยินยอมให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

ในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐ มีมติเห็นชอบให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดินเพื่อสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๔ ตำบลวังหมี่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา แปลงเลขที่ ๒๐ และแปลงเลขที่ ๒๑ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๓๓๗/๙๘๙๖ รวมเนื้อที่ประมาณ ๓๔๙-๑-๑๙ ไร่ และให้นำเสนอ คปก. พิจารณาอนุญาตต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

๑. มหาวิทยาลัยฯ มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการดำเนินการเพื่อศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาทางการเกษตร รองรับการเรียนรู้การสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษา เป็นแหล่งวิชาการ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการบริหารจัดการด้านเกษตรแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์ และเป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติ คปก. ที่กำหนดไว้

๒. การขออนุญาตใช้ที่ดินดังกล่าว เป็นการขออนุญาตใช้ที่ดินเพื่อกิจการอื่นนอกเหนือจากข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก. พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่นๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๖ ซึ่งเกินอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ที่จะพิจารณาอนุญาต โดยเป็นอำนาจของ คปก. ที่จะพิจารณาอนุญาต ตามข้อ ๑๗ แห่งระเบียบดังกล่าว

จึงเห็นควรอนุญาตให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนตามมติคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างสถานีวิจัยและพัฒนาเกษตรกร และศูนย์พัฒนาอาชีพและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๔ ตำบลวังหมี่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา แปลงเลขที่ ๒๐ และแปลงเลขที่ ๒๑ ระบุว่า ส.ป.ก. ที่ ๕๓๓๗/๙๘๙๖ รวมเนื้อที่ประมาณ ๓๔๙-๑-๑๙ ไร่ โดยไม่เรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า เรื่องดังกล่าวนี้ให้ยึดหลักการเดียวกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพราะว่าที่ดินอันเป็นของประเทศที่เรารับผิดชอบดูแล ผู้ใดจะใช้ประโยชน์เพื่อกิจการอะไรก็ตามกิจกรรมนั้นควรจะต้องเอื้อประโยชน์ต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า การขอใช้ที่ดินของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยสุรนารี มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการขอใช้ที่ดินจากกรมป่าไม้มานาน มีแผนรวมทั้งผลการดำเนินงานมาพอสมควร แต่ของมหาวิทยาลัยสุรนารียังไม่มีการดำเนินการเป็นเพียงพื้นที่ว่างเปล่า โดยเฉพาะพื้นที่วังน้ำเขียว เป็นพื้นที่ที่ไม่ธรรมดา มีการเปลี่ยนมือสูงมาก มีรีสอร์ทค่อนข้างมากและส่วนใหญ่ที่ดินไม่ได้อยู่ในมือเกษตรกร เคยมีการวิจัยประมาณปี ๕๓ และ ๕๔ ว่าราคาซื้อขายที่ดิน ราคาประมาณไร่ละ ๔ ล้านบาท ในเขตปฏิรูปที่ดินวังน้ำเขียวมีการฟ้องร้องกันค่อนข้างมาก และแปลงที่มหาวิทยาลัยสุรนารีขอใช้เป็นแปลงที่คนถือครองโดยไม่ชอบยอมคืนมาให้ ส.ป.ก. จึงขอชี้แจงข้อมูลให้กรรมการได้ทราบก่อน ถ้ามหาวิทยาลัยสุรนารี ตั้งใจที่จะทำตามแผนงานที่ขอก็ไม่ขัดข้อง แต่ขอให้มีการตรวจสอบอย่างเข้มข้นว่าจะนำไปใช้ในลักษณะใด มีแผนการใช้ที่ดินจริงหรือไม่

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ที่ดินที่จะอนุญาตนี้เป็นของประเทศ ซึ่ง ส.ป.ก. และคณะกรรมการจะต้องดูแลผลประโยชน์ของที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร เพราะฉะนั้นคณะกรรมการจะต้องได้รับการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัยฯ ว่าเป็นอย่างไร มีส่วนร่วมและมีสิทธิที่จะเสนอแนะในรายละเอียดต่างๆ จึงเห็นควรให้มหาวิทยาลัยฯ จัดทำรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเป็น presentation และนำเสนอคณะกรรมการอีกครั้ง **มติคณะกรรมการ** ที่ประชุมมีมติให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จัดทำแผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

เรื่องที่ ๔.๔ การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔ เรื่อง (๔ ราย)

เรื่องที่	ผู้อุทธรณ์	จังหวัด
๑	นางสาวนุชจรี สัมทับทัย	ฉะเชิงเทรา
๒	นายไพฑูรย์ สัมทับทัย	ฉะเชิงเทรา
๓	นายทวี เพ็ชรประคอง	ตรัง
๔	นายสมศักดิ์ เตะหมู	สงขลา

เรื่องที่ ๔.๔.๑ นางสาวนุชจรี สัมทับทัย จังหวัดฉะเชิงเทรา อุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา (ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา) ได้มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๑๕๒๒๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ขอให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์คำสั่งให้สันสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกร รายนางสาวนุชจรีฯ กรณีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา (คปจ.ฉะเชิงเทรา) มีมติในการประชุม คปจ.ฉะเชิงเทรา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ให้นางสาว

นุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ แปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) ไม่ทำประโยชน์ด้วยตนเอง และ (๓) เปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินจนเป็นเหตุให้ที่ดินเสื่อมสภาพตามความเหมาะสมแก่การประกอบเกษตรกรรม ข้อ ๘ เกษตรกรฝ่าฝืนหน้าที่ในข้อ ๗ ปฏิรูปที่ดินจังหวัดต้องมีหนังสือแจ้งเตือนให้เกษตรกรปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบฯ รวมถึงการแจ้งให้โต้แย้งสิทธิตามมาตรา ๓๐ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ ก่อนนำเสนอ คปจ. พิจารณาออกคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ จึงต้องถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ หากไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๑

๒. ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของเกษตรกรรายนางสาวนุชจรีฯ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยที่ประชุมมีมติมอบหมายให้ ส.ป.ก. จัดทำรายละเอียด ลำดับที่มา ข้อเท็จจริง และแสดงพยานหลักฐานให้ชัดเจน ดำเนินการรวบรวมพยาน หลักฐาน และภาพถ่ายเพิ่มเติมเพื่อแสดงให้เห็นนิติของกรรมสิทธิ์ รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น และประมวลข้อมูล เพื่อให้คณะกรรมการได้พิจารณาอย่างละเอียด รอบคอบ และเกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย แล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาในคราวต่อไป ฝ่ายเลขานุการฯ ขอถอนเรื่องไปดำเนินการตามมติที่ประชุม

๓. ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของเกษตรกรรายนางสาวนุชจรีฯ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งประธานกรรมการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ โดยให้ ส.ป.ก. จัดทำรายละเอียดข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน เพื่อคณะกรรมการสามารถตัดสินใจได้ สำหรับในประเด็นข้อกฎหมายให้ ส.ป.ก. หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย อีกทั้งควรพิจารณาความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความมั่นคงให้รอบด้าน ทั้งนี้ คณะกรรมการพิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้ว มีมติให้ ส.ป.ก. นำเรื่องกลับไปพิจารณาทบทวนการดำเนินการตามแนวทางที่ประธานคณะกรรมการได้ให้ความเห็น ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามที่ประธานคณะกรรมการได้ให้ความเห็นไว้แล้ว

ข้อเท็จจริง

๑. นางสาวนุชจรีฯ ได้รับการจัดที่ดินตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา

๒. ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้สนธิกำลังกับทหารจากกองพลทหารราบที่ ๑๑ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเขาหินซ้อน เพื่อตรวจสอบกรณีการลักขุดดินในเขตปฏิรูปที่ดินบริเวณพื้นที่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร พบการลักลอบขุดดินและนำดินออกนอกแปลงที่ดินในบริเวณพื้นที่บางส่วนของแปลงที่ดินที่นางสาวนุชจรีฯ ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา จากการตรวจสอบความเสียหายของคณะทำงานประเมินความเสียหายทางแพ่ง กรณีการลักลอบขุดดิน พบการขุดดินออกจากพื้นที่มูลค่าความเสียหาย จำนวน ๒๐๖,๕๕๐ บาท

๓. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ นช ๐๐๑๑/๒๔๓๘ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึงนางสาว นุชจรีฯ แจ้งเตือนแจ้งข้อเท็จจริงและแจ้งสิทธิให้ทราบรวมทั้งให้นำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่ คื่นสู่สภาพเดิมแต่หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็ให้ชำระค่าดินหรือทราย โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ และนางพัชรินทร์ สัมทับทัย (พี่สาวนางสาวนุชจรีฯ) เป็นผู้รับหนังสือแทน

๔. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้รวบรวมข้อเท็จจริงเสนอ คปจ.ฉะเชิงเทรา พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มีมติให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิ เนื่องจากไม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน มีการลักลอบขุดดินและนำดินออกจากพื้นที่ จึงถือเป็นการกระทำผิดระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ข้อ ๗ (๑) และ (๓)

๕. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ นช ๐๐๑๑/๑๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ถึงนางสาว นุชจรีฯ แจ้งคำสั่ง คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้สิ้นสิทธิ โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับมีนายไพฑูรย์ สัมทับทัย (น้องชาย) เป็นผู้รับหนังสือแทน

๖. นางสาวนุชจรีฯ ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิ ในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับคำสั่ง ให้สิ้นสิทธิ โดยมีประเด็นโต้แย้งสรุปได้ว่า ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมในแปลงที่ดินที่ได้รับการจัดโดยการ ทำประโยชน์ในที่ดินทั้งหมดในทางการเกษตรเพื่อเลี้ยงครอบครัว และ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้จัดส่งคำอุทธรณ์ ดังกล่าวให้ ส.ป.ก. ตามหนังสือที่ นช ๐๐๑๑/๑๕๒๒๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

๗. ภายหลังที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มีมติ ให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ นช ๐๐๑๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ถึงนางสาวนุชจรีฯ เพื่อแจ้งเตือน แจ้งข้อเท็จจริงและแจ้งสิทธิให้ทราบอีกครั้ง (ครั้งที่ ๒) โดยแจ้งให้นำดินหรือ ทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่คืนสภาพปกติแต่หากไม่สามารถกระทำได้อาจให้ชดเชยราคาดินและชำระ ค่าเสียหาย วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ นางสาวนุชจรีฯ ได้มาพบเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา โดยให้ถ้อยคำว่า ปัจจุบันยังคงทำประโยชน์ในที่ดิน โดยปลูกยูคาลิปตัสและมันสำปะหลังเต็มพื้นที่ไม่ได้นำที่ดินไปขายให้กับบุคคลอื่น หรือขุดดินออกจากพื้นที่ ดังนั้น จึงไม่อาจนำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. ได้ และไม่สามารถชำระค่าดินหรือทรายได้

๘. นางสาวนุชจรีฯ ได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แจ้งมายัง ส.ป.ก. โดยสรุปว่า ได้ปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพปกติ โดยการนำดินมาถมปริมาณมากกว่าที่คณะทำงานประเมินความเสียหาย ทางแพ่งได้ประเมินความเสียหายไว้ และคณะทำงานประเมินความเสียหายทางแพ่งได้ลงพื้นที่ตรวจสอบแล้ว

๙. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้แจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอาญากับนางสาวนุชจรีฯ ส่วนคดีแพ่ง รอผลการสอบสวนและการสั่งคดีของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ซึ่งต่อมาพนักงานอัยการจังหวัด ฉะเชิงเทรา ได้เป็นโจทก์ฟ้องนางสาวนุชจรีฯ เป็นจำเลย เรื่องลักทรัพย์ต่อศาลจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นคดีหมายเลข คำที่ อ.๓๓๘๖/๒๕๕๙ ซึ่งศาลพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ อ.๖๓๔๐/๒๕๕๙ โดยพิเคราะห์เห็นว่า จำเลย

มีความผิด จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ และภายหลังเกิดเหตุจำเลยได้ถมที่ดินแปลงเกิดเหตุครบเต็มจำนวนความเสียหาย เห็นควรให้รอการลงโทษ ๒ ปี

๑๐. จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๑๕๙๑ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมทั้งจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ ส.ป.ก. ทราบว่านางสาวนุชจรีฯ ได้ยินยอมปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพปกติแล้วและคณะทำงานประเมินความเสียหายทางแพ่งมีความเห็นเป็นที่ยุติว่านางสาวนุชจรีฯ ได้ดำเนินการถมดินหรือทรายและปรับเกลี่ยพื้นที่ที่มีการลักขุดดินหรือทรายครบถ้วนเต็มจำนวนความเสียหายที่ ส.ป.ก. ได้รับความเสียหายแล้ว และพื้นที่ที่มีการลักขุดดินสามารถประกอบเกษตรกรรมได้ตามปกติ ดังนั้น จึงเห็นควรรับมอบดินหรือทรายที่ได้นำมาปรับเกลี่ยถมคืน รายละเอียดดังนี้

ราย	เนื้อที่ได้ ถมดิน/ทราย (ไร่)	คำนวณพื้นที่เสียหาย (ตารางเมตร)	ความลึก เฉลี่ย (เมตร)	คำนวณปริมาณ ดิน/ทราย (ลูกบาศก์เมตร)
นางสาวนุชจรีฯ	๐-๒-๖๗	๑,๐๖๘	๑.๒๙	๑,๓๗๗

ส.ป.ก. พิจารณารายงานผลการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นว่า นางสาวนุชจรีฯ ได้ดำเนินการถมดินหรือทรายและปรับเกลี่ยพื้นที่ที่มีการลักขุดดินหรือทรายครบถ้วนเต็มจำนวนความเสียหายที่ ส.ป.ก. ได้รับความเสียหายแล้ว จึงยุติการดำเนินคดีแพ่ง

ความเห็นของคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของนางสาวนุชจรีฯ เสนอคณะอนุกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นสอดคล้องกับมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มีความเห็นแย้งกับความเห็นคณะอนุกรรมการฯ ว่าตามนัยข้อ ๑๓ แห่งระเบียบการเข้าทำประโยชน์ฯ กำหนดให้ในกรณีมีการอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ของ คปจ. มีผลเป็นที่สุด เมื่อ คปก. มีมติยืนตามคำสั่งของ คปจ. และเกษตรกรผู้ถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ได้รับแจ้งผลมติ คปก. แล้ว ดังนั้น ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์เมื่อเกษตรกรได้ปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและพื้นที่สามารถประกอบเกษตรกรรมได้ตามปกติแล้ว โดยมีคณะทำงานฯ ของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้ตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบพื้นที่เห็นควรรับมอบดินหรือทรายที่นำมาปรับเกลี่ยถมคืน จึงถือได้ว่าเกษตรกรได้เยียวยาความเสียหายครบถ้วนแล้วเหตุในการที่จะสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ จึงเป็นอันระงับไป

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

แนววินิจฉัยของ คปก.

จากการตรวจสอบแนววินิจฉัยของ คปก. ไม่ปรากฏว่าเคยมีการวินิจฉัยในกรณีภายหลังจากที่ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีมติสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิฯ เนื่องจากการลักลอบขุดดินแล้ว สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) มีหนังสือแจ้งเตือนให้เกษตรกรนั้นดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่ สภาพเดิม และเกษตรกรนั้นได้ดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนที่ คปก. มีมติสั่งให้เกษตรกร คืนสิทธิฯ ทั้งนี้ ปรากฏแต่เพียงกรณีลักลอบขุดดินแล้วมีการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมก่อน คปจ. มีมติสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิฯ เกษตรกรนั้นได้ดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ซึ่งภายหลังจากที่ คณะกรรมการได้ตรวจสอบและมีความเห็นแล้ว ส.ป.ก. ได้พิจารณายุติทั้งการดำเนินการทางปกครอง และการ ดำเนินการในส่วนของคุณคดีแพ่ง

สถิติข้อมูลคดีลักลอบขุดดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๐ - พ.ศ. ๒๕๖๑

จำนวนคดี ลักลอบขุดดิน	ผลการดำเนินการ			
	อยู่ระหว่างดำเนินคดี	คดีถึงที่สุด (๔๓ คดี)		
		ชำระ ค่าเสียหาย	ปรับสภาพ พื้นดิน	บังคับคดี
๑๗๓	๑๓๐	๘	๗	๒๘

ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสริญ อัจจุตมานัส)

เมื่อนางสาวนุชจรีฯ ได้รับหนังสือแจ้งเตือนโดยชอบด้วยกฎหมาย ถือว่า ส.ป.ก.จะเชิงเทรา ได้ดำเนินการตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิฯ แล้ว ดังนั้น การสั่งให้นางสาวนุชจรีฯ คืนสิทธิฯ จึงชอบด้วยกฎหมาย ส่วนการที่นางสาวนุชจรีฯ ดำเนินการปรับสภาพ พื้นที่ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมนั้นเป็นการกระทำภายหลัง จากที่ คปจ.จะเชิงเทรา มีมติให้นางสาวนุชจรีฯ คืนสิทธิฯ แล้ว และยังมีผลบังคับอยู่นั้น เห็นว่าการที่ ส.ป.ก. จะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ แจ้งเตือนให้นางสาวนุชจรีฯ ดำเนินการนำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ภายหลังจากที่ คปจ.จะเชิงเทรา จะมีมติสั่งให้นางสาวนุชจรีฯ คืนสิทธิฯ ไปแล้วเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และในประการที่สำคัญ คณะกรรมการจะใช้อำนาจพิจารณาอุทธรณ์เพิกถอนคำสั่งทางปกครองของ คปจ.จะเชิงเทรา ได้จะต้องเป็นกรณี ที่พบว่าการใช้อำนาจของ คปจ.จะเชิงเทรา เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้พิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่า กรณีการสั่งให้ นางสาวนุชจรีฯ คืนสิทธิที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ นั้น มีมูลเหตุ จากการลักลอบขุดดินและนำดินที่ขุดออกนอกแปลงที่ดินดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระทำฝ่าฝืนระเบียบ ข้อ ๗ (๑) (๓) แห่งระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ทั้งนี้ ก่อนที่ คปจ.จะเชิงเทรา จะมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘

เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ สั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ นั้น ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉข ๐๐๑๑/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ แจ้งเตือนให้นางสาวนุชจรีฯ ดำเนินการนำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ซึ่งนางสาวนุชจรีฯ ได้รับหนังสือแจ้งเตือนฉบับดังกล่าวแล้ว

ส.ป.ก. พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว เห็นว่า เมื่อนางสาวนุชจรีฯ ได้รับหนังสือแจ้งเตือนโดยชอบด้วยกฎหมาย ถือว่า ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้ดำเนินการตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการ อันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ แล้ว ส่วนการที่นางสาวนุชจรีฯ ดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมนั้น เป็นการกระทำภายหลังจากที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา มีมติแล้ว ฉะนั้น การที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา ได้มีมติสั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม คปก. ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ย่อมสามารถ ทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทาง ปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็น การเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง หรือมี ข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ ตามมาตรา ๔๖ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งนี้ หากพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินย่อมเห็นได้ว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ เกษตรกรมีที่ดินทำกินอันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉข ๐๐๑๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ แจ้งเตือนให้นางสาวนุชจรีฯ นำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม แต่หากไม่สามารถ กระทำได้ให้خذใช้ราคาดินและชำระค่าเสียหาย ซึ่งนางสาวนุชจรีฯ ได้ดำเนินการตามหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าว โดยจังหวัดฉะเชิงเทราได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปรับสภาพพื้นที่ดังกล่าวแล้ว และแจ้งให้ ส.ป.ก. ทราบว่า คณะทำงานฯ มีความเห็นเป็นที่ยูติว่า นางสาวนุชจรีฯ ได้ดำเนินการถมดินหรือทรายและปรับเกลี่ยพื้นที่ที่มี การลักขุดดินหรือทรายครบถ้วนเต็มจำนวนความเสียหายที่ ส.ป.ก. ได้รับแล้ว โดยสามารถประกอบเกษตรกรม ได้ตามปกติ ดังนั้นจึงถือได้ว่านางสาวนุชจรีฯ ได้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว ก่อนที่ คปก. จะได้พิจารณา อุทธรณ์ และยังมีความประสงค์จะเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวอยู่ซึ่งแตกต่างจากการนำที่ดินไปขาย อันเป็นการแสดงเจตนาสละการครอบครองอย่างชัดเจน ฉะนั้น คปก. อาจใช้ดุลพินิจทบทวนความเหมาะสม ของคำสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ ได้

แนวทางพิจารณาและผลกระทบ

๑. กรณี คปก. มีคำวินิจฉัยยืนตามมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ จะส่งผลให้นางสาวนุชจรีฯ ไม่มีที่ดินประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เนื่องจาก ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา จะต้องแจ้งให้นางสาวนุชจรีฯ พร้อมบริวารออกจากที่ดิน และนำที่ดิน แปลงว่างนี้ดำเนินการจัดให้เกษตรกรรายอื่นต่อไป โดยนางสาวนุชจรีฯ สามารถนำเรื่องดังกล่าวฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อเพิกถอนมติคณะกรรมการดังกล่าวได้

๒. กรณี คปก. มีคำวินิจฉัยกลับมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ อาจส่งผลกระทบต่อการใช้บังคับใช้กฎหมาย โดยเกษตรกรอาจยอมเสี่ยงที่จะลักลอบขุดดินเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าเมื่อถูกตรวจสอบพบการลักลอบขุดตักดินเกษตรกรผู้นั้นสามารถแก้ไขเยียวยาเพื่อมิต้องถูกสั่งให้สิ้นสิทธิได้

ประเด็นที่น่าเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน รายงานนางสาวนุชจรีฯ ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ ที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน มีมติสั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิฯ

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่าประเด็นเรื่องนี้คณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับความเห็นของจังหวัดที่สั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิ แต่ฝ่ายเลขานุการเห็นว่าคณะกรรมการสามารถพิจารณาเห็นด้วยหรือเพิกถอนคำสั่งของจังหวัด และคืนสิทธิให้เกษตรกรได้เพราะหากสั่งให้สิ้นสิทธิอาจจะทำให้เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกินและดำเนินการฟ้อง ส.ป.ก. ซึ่งเป็นความเห็นที่ไม่น่าจะถูกต้อง เนื่องจากนางสาวนุชจรีฯ ได้กระทำความผิดจริงในการลักลอบขุดดินไปขาย ซึ่ง ส.ป.ก. จะต้องดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดโดยการสั่งให้สิ้นสิทธิและฟ้องขับไล่ให้ออกจากพื้นที่

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจรียา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอสรุปได้ว่า อุทธรณ์ของนางสาวนุชจรีฯ ฟังไม่ขึ้น และให้ยืนตามมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา เนื่องจากเป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี (นายประวิทย์ ต้นเสียง) ได้กล่าวว่า พื้นที่ดังกล่าวนี้อยู่ใกล้กับที่กระผมอยู่อาศัยทำให้ทราบข้อมูลว่า นางสาวนุชจรีฯ ได้กระทำความผิดจริงแต่ในเบื้องต้นไม่ยอมรับสารภาพ จึงได้มีการดำเนินคดีในชั้นศาล โดยมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ทหาร และตำรวจ ต่อมาจำนนต่อหลักฐานจึงยอมรับว่าได้กระทำความผิดคดีจึงสิ้นสุดแล้ว จึงเห็นควรให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิ เนื่องจากไม่ได้ทำตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อจะได้เป็นบรรทัดฐานต่อไป

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า บุคคลเมื่อกระทำความผิดและความผิดสำเร็จแล้วนั้นจะต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำความผิดเพราะความยากจน ไม่มีเงินหรือมีความเดือดร้อนหรือไม่ จึงขุดดินไปขาย ถ้าเป็นอย่างนั้นควรจะให้โอกาสเกษตรกร แต่หากว่ามีเจตนาที่จะทุจริตซ้ำซากก็เห็นควรจะต้องดำเนินการทางกฎหมายและให้สิ้นสิทธิในที่ดิน

มติคณะกรรมการ คณะกรรมการได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของนางสาวนุชจรีฯ สัมทับทัย แล้วเห็นว่า คำอุทธรณ์ ฟังไม่ขึ้น จึงเห็นด้วยกับมติของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ที่มีมติให้นางสาวนุชจรี สัมทับทัย สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน แปลงเลขที่ ๑๘ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๔-๑-๐๗ ไร่ และประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่มีมติเห็นด้วยกับมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้นางสาวนุชจรีฯ สิ้นสิทธิ

เรื่องที่ ๔.๔.๒ นายไพฑูรย์ สัมทับทัย จังหวัดฉะเชิงเทรา อุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา (ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา) ได้มีหนังสือ ที่ ฉช ๐๐๑๑/๑๕๒๒๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ ขอให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรราย นายไพฑูรย์ สัมทับทัย กรณีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา (คปจ.ฉะเชิงเทรา) ได้มีมติในการประชุม คปจ.ฉะเชิงเทรา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิฯ แปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) ไม่ทำประโยชน์ด้วยตนเอง และ (๓) เปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินจนเป็นเหตุให้ที่ดินเสื่อมสภาพตามความเหมาะสมแก่การประกอบเกษตรกรรม ข้อ ๘ เกษตรกรฝ่าฝืนหน้าที่ในข้อ ๗ ปฏิรูปที่ดินจังหวัดต้องมีหนังสือแจ้งเตือนให้เกษตรกรปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบฯ รวมถึงการแจ้งให้โต้แย้งสิทธิตามมาตรา ๓๐ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ ก่อนนำเสนอ คปจ. พิจารณาออกคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ จึงต้องถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ หากไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๑

๒. ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของเกษตรกรรายนายไพฑูรย์ฯ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยที่ประชุมมีมติมอบหมายให้ ส.ป.ก. จัดทำรายละเอียดให้ชัดเจน ลำดับที่มา ข้อเท็จจริง และแสดงหลักฐานให้ชัดเจน ดำเนินการรวบรวมหลักฐาน พยานบุคคล พยานเอกสาร ภาพถ่ายเพิ่มเติมที่แสดงให้เห็นมิติของความสัมพันธ์ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นและประมวลข้อมูลเพื่อให้คณะกรรมการได้พิจารณาอย่างละเอียด รอบคอบ และเกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย แล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาในคราวต่อไป ฝ่ายเลขานุการฯ ขอถอนเรื่องไปดำเนินการตามมติที่ประชุม

๓. ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของเกษตรกรรายนายไพฑูรย์ฯ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งประธานกรรมการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ โดยให้ ส.ป.ก. จัดทำรายละเอียดข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน เพื่อคณะกรรมการสามารถตัดสินใจได้ สำหรับในประเด็นข้อกฎหมายให้ ส.ป.ก. หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย อีกทั้งควรพิจารณาความเหมาะสมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความมั่นคงให้รอบด้าน ทั้งนี้

คณะกรรมการพิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วมีมติให้ ส.ป.ก. นำเรื่องกลับไปพิจารณาทบทวนการดำเนินการตามแนวทางที่ประธานคณะกรรมการได้ให้ความเห็น ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามที่ประธานคณะกรรมการได้ให้ความเห็นไว้แล้ว

ข้อเท็จจริง

๑. นายไพฑูรย์ฯ ได้รับการจัดที่ดินตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา

๒. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้สนธิกำลังกับทหารจากกองพลทหารราบที่ ๑๑ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเขาหินซ้อน เพื่อตรวจสอบกรณีการลักขุดดินในเขตปฏิรูปที่ดินบริเวณพื้นที่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร พบการลักลอบขุดดินและนำดินออกนอกแปลงที่ดินในบริเวณพื้นที่บางส่วนของแปลงที่ดินที่นายไพฑูรย์ฯ ได้รับการจัดที่ดินตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา จากการตรวจสอบความเสียหายของคณะกรรมการประเมินความเสียหายทางแพ่งกรณีการลักลอบขุดดิน พบมีการขุดดินออกจากพื้นที่ จำนวน ๓๓,๖๖๙ ลูกบาศก์เมตร มูลค่าความเสียหาย จำนวน ๕,๐๕๐,๓๕๐ บาท

๓. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๒๔๓๗ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ ถึงนายไพฑูรย์ฯ แจ้งเตือนแจ้งข้อเท็จจริงและแจ้งสิทธิให้ทราบเพื่อให้นำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่คืนสู่สภาพเดิม แต่หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็ให้ชำระค่าดินหรือทราย โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ซึ่งไปรษณีย์ติดกลับแจ้งเหตุ “ย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่” วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้ส่งหนังสือแจ้งเตือนทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ตามภูมิลำเนาเดิม (๔๒๙/๑ หมู่ที่ ๒) ของนายไพฑูรย์ฯ อีกครั้งปรากฏว่า ไปรษณีย์ติดกลับด้วยเหตุเดียวกัน

๔. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้รวบรวมข้อเท็จจริงเสนอ คปจ.ฉะเชิงเทรา พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ และมีมติให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิ เนื่องจากไม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน มีการลักลอบขุดดินและนำดินออกจากพื้นที่ จึงถือเป็นการกระทำผิดระเบียบ คปจ. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ข้อ ๗ (๑) และ (๓)

๕. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉช ๐๐๑๑/๑๕๔๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ถึงนายไพฑูรย์ฯ แจ้งคำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทราที่สั่งให้สิ้นสิทธิ โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังบ้านเลขที่ ๔ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นภูมิลำเนา (ปัจจุบัน) ของนายไพฑูรย์ฯ และนายไพฑูรย์ฯ เป็นผู้รับหนังสือด้วยตนเอง

๖. นายไพฑูรย์ฯ ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิ ในกำหนดเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่รับคำสั่งให้สิ้นสิทธิ โดยมีประเด็นโต้แย้งสรุปได้ว่า ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมในแปลงที่ดินที่ได้รับการจัด โดยการทำประโยชน์ในที่ดินทั้งหมดในทางการเกษตรเพื่อเลี้ยงครอบครัว

๗. ภายหลังที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ มีมติให้นายไพฑูรย์ฯ สืบสิทธิฯ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือที่ ฉข ๐๐๑๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ถึงนายไพฑูรย์ฯ แจ้งเตือนและแจ้งข้อเท็จจริงและแจ้งสิทธิให้ทราบอีกครั้ง โดยแจ้งให้นำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่คืนสภาพปกติแต่หากไม่สามารถกระทำได้อีกให้ชดเชยราคาดินและชำระค่าเสียหาย ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ นายไพฑูรย์ฯ ได้มาพบเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา โดยให้อัยการว่าปัจจุบันยังคงทำประโยชน์ในที่ดิน โดยปลูกยูคาลิปตัสและมันสำปะหลังเต็มพื้นที่ไม่ได้นำที่ดินไปขายให้กับบุคคลอื่นหรือขุดดินออกจากพื้นที่ ดังนั้นจึงไม่อาจนำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. ได้ และไม่สามารถชำระค่าดินหรือทรายได้

๘. นายไพฑูรย์ฯ ได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แจ้งมายัง ส.ป.ก. โดยสรุปว่าได้ปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยการนำดินมาถมปริมาณมากกว่าที่คณะทำงานประเมินความเสียหายทางแพ่งได้ประเมินความเสียหายไว้ และคณะทำงานประเมินความเสียหายทางแพ่งได้ลงพื้นที่ตรวจสอบแล้ว

๙. ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้แจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอาญากับนายไพฑูรย์ฯ ส่วนคดีแพ่งรอผลการสอบสวนและการสั่งคดีของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ซึ่งต่อมาพนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เป็นโจทก์ฟ้องนายไพฑูรย์ฯ เป็นจำเลย เรื่องลักทรัพย์และความผิดต่อพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน ต่อศาลจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นคดีหมายเลขดำที่ อ.๒๘๑๒/๒๕๕๙ ซึ่งศาลพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ อ.๖๓๕๒/๒๕๕๙ โดยพิเคราะห์เห็นว่า จำเลยมีความผิด จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ และภายหลังเกิดเหตุจำเลยได้ถมที่ดินแปลงเกิดเหตุครบเต็มจำนวนความเสียหาย ประกอบกับจำเลยมีผู้อยู่ในอุปการะถึง ๖ คน เห็นควรให้รอการลงโทษ ๒ ปี

๑๐. จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือ ที่ ฉข ๐๐๑๑/๑๕๙๑ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมทั้งจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ ส.ป.ก. ทราบว่า นายไพฑูรย์ฯ ได้ยินยอมปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพปกติแล้วคณะทำงานประเมินความเสียหายทางแพ่งมีความเห็นเป็นที่ยุติว่า นายไพฑูรย์ฯ ได้ดำเนินการถมดินหรือทรายและปรับเกลี่ยพื้นที่ที่มีการลักขุดดินหรือทรายครบถ้วนเต็มจำนวนความเสียหายที่ ส.ป.ก. ได้รับความเสียหายแล้ว และพื้นที่ที่มีการลักขุดดินสามารถประกอบเกษตรกรรมได้ตามปกติ ดังนั้นจึงเห็นควรรับมอบดินหรือทรายที่ได้นำมาปรับเกลี่ยถมคืน รายละเอียดดังนี้

ราย	เนื้อที่ที่ได้ ถมดิน/ทราย (ไร่)	คำนวณพื้นที่เสียหาย (ตารางเมตร)	ความลึก เฉลี่ย (เมตร)	คำนวณปริมาณ ดิน/ทราย (ลูกบาศก์เมตร)
นายไพฑูรย์ฯ	๑๖-๑-๒๕	๒๖,๑๐๐	๑.๒๙	๓๓,๖๖๙

ส.ป.ก. พิจารณารายงานผลการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นว่านายไพฑูรย์ฯ ได้ดำเนินการถมดินหรือทรายและปรับเกลี่ยพื้นที่ที่มีการลักขุดดินหรือทรายครบถ้วนเต็มจำนวนความเสียหายที่ ส.ป.ก. ได้รับความเสียหายแล้ว จึงยุติการดำเนินคดีแพ่ง

ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของนายไพฑูรย์ฯ เสนอคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการฯ เห็นสอดคล้องกับมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิฯ แปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน มีความเห็นแย้งกับความเห็นคณะกรรมการฯ ว่าตาม นัยข้อ ๑๓ แห่งระเบียบการเข้าทำประโยชน์ฯ กำหนดให้ในกรณีมีการอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ของ คปจ. มีผลเป็นที่สุด เมื่อ คปก. มีมติยืนตามคำสั่งของ คปจ. และเกษตรกรผู้ถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ได้รับแจ้งผลมติ คปก. แล้ว ดังนั้น ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์เมื่อเกษตรกรได้ปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและพื้นที่สามารถประกอบเกษตรกรรมได้ตามปกติแล้ว โดยมีคณะทำงานฯ ของ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้ตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบพื้นที่เห็นควรรับมอบคืนหรือทรายที่นำมาปรับเปลี่ยนแปลงคืน จึงถือได้ว่าเกษตรกรได้เยียวยาความเสียหายครบถ้วนแล้วเหตุในการที่จะสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ จึงเป็นอันระงับไป

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

แนววินิจฉัยของ คปก.

จากการตรวจสอบแนววินิจฉัยของ คปก. ไม่ปรากฏว่าเคยมีการวินิจฉัยในกรณีภายหลังจากที่ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) มีมติสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ เนื่องจากการลักลอบขุดดินแล้ว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) มีหนังสือแจ้งเตือนให้เกษตรกรนั้นดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และเกษตรกรนั้นได้ดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนที่ คปก. มีมติสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ ทั้งนี้ ปรากฏแต่เพียงกรณีลักลอบขุดดินแล้วมีการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมก่อน คปจ. มีมติสั่งให้เกษตรกรสิ้นสิทธิฯ เกษตรกรนั้นได้ดำเนินการปรับสภาพพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมซึ่งภายหลังจากที่คณะกรรมการได้ตรวจสอบและมีความเห็นแล้ว ส.ป.ก. ได้พิจารณายุติทั้งการดำเนินการทางปกครอง และการดำเนินการในส่วนของคุณีแห่ง

สถิติข้อมูลคดีลักลอบขุดดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๐ - พ.ศ. ๒๕๖๑

จำนวนคดี ลักลอบขุดดิน	ผลการดำเนินการ			
	อยู่ระหว่างดำเนินคดี	คดีถึงที่สุด (๔๓ คดี)		
		ชำระ ค่าเสียหาย	ปรับสภาพ พื้นดิน	บังคับคดี
๑๗/๓	๑๓๐	๘	๗	๒๘

ความเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส)

การส่งหนังสือหนังสือแจ้งเตือนให้นายไพฑูรย์ฯ ดำเนินการนำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมนั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว เนื่องจากการส่งหนังสือแจ้งเตือนไปยังบ้านเลขที่ ๔๒๙/๑ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาที่เป็นที่นายไพฑูรย์ฯ แจ้งไว้กับ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ในขณะที่สอบสวนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ จึงเป็นการส่งหนังสือแจ้งเตือนชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตามมาตรา ๖๙ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้พิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่ากรณีการสั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิที่ดินแปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ นั้น มีมูลเหตุจากการลักลอบขุดดินและนำดินที่ขุดออกนอกพื้นที่ในที่ดิน ซึ่งเป็นการกระทำฝ่าฝืนระเบียบ ข้อ ๗ (๑) (๓) แห่งระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ทั้งนี้ ก่อนที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา จะมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ สั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิฯ นั้น ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้มีได้มีหนังสือ ที่ ฉช ๐๐๑๑/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ แจ้งเตือนให้นายไพฑูรย์ฯ ดำเนินการนำดินหรือทรายมาคืน ส.ป.ก. เพื่อปรับพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่าหนังสือแจ้งเตือนฉบับดังกล่าว มีเหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้ เนื่องจากนายไพฑูรย์ฯ ย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่ ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา จึงส่งหนังสือแจ้งเตือนอีกครั้งแต่ก็มีเหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับการส่งหนังสือแจ้งเตือนในครั้งแรก อย่างไรก็ตาม ส.ป.ก.ฉะเชิงเทรา ได้รวบรวมข้อเท็จจริงนำเสนอ คปจ.ฉะเชิงเทรา สั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิฯ

ส.ป.ก. พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแจ้งเตือนดังกล่าวแล้ว เห็นว่าการที่นายไพฑูรย์ฯ กระทำการฝ่าฝืนระเบียบ ข้อ ๗ (๑) (๓) แห่งระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ คือ เกษตรกรไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินจนเป็นเหตุให้ที่ดินเสื่อมสภาพความเหมาะสมแก่การประกอบเกษตรกรรม เป็นกรณีที่ต้องมีหนังสือแจ้งเตือนให้เกษตรกรทำให้ที่ดินกลับสู่สภาพเดิม ตามข้อ ๘ วรรคแรก ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่มีเหตุอันสมควรจึงจะดำเนินการสั่งให้สิ้นสิทธิตามข้อ ๑๑ ของระเบียบดังกล่าว ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีเหตุขัดข้องเกี่ยวกับการนำส่งหนังสือเตือนให้นายไพฑูรย์ฯ ปรับสภาพที่ดินกลับสู่สภาพเดิม จึงถือไม่ได้ว่านายไพฑูรย์ฯ ได้รับหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าว ก่อนที่ คปจ.ฉะเชิงเทรา จะมีมติสั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิฯ ตามความในมาตรา ๗๑ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๐/๒๕๕๘ เป็นกรณีแจ้งคำสั่งทางปกครองทางไปรษณีย์ซึ่งมีเหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้ โดยผู้รับแทนคำสั่งทางปกครองต้องเป็นบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่อาศัยหรือทำงานในสถานทีนั้น เมื่อผู้รับแทนไม่ได้เป็นบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำงานในสถานทีดังกล่าวอันเป็นภูมิลำเนา

ของผู้ฟ้องคดี จึงยังถือไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งทางปกครอง ส.ป.ก. จึงพิจารณาเห็นว่า ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา มิได้ดำเนินการตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการสั่งให้เกษตรกรสันสีธิฯ ฉะนั้น การที่ คปจ. ฉะเชิงเทรา ได้มีมติสั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สันสีธิฯ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส.ป.ก. จึงเห็นควรให้เพิกถอนมติของ คปจ. ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สันสีธิฯ แปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่

ประเด็นที่น่าเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สันสีธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน รายนายไพฑูรย์ฯ ที่ดินแปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ที่ คปจ. ฉะเชิงเทรา และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน มีมติสั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สันสีธิฯ

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางเยาวนิช เพ็ชรน้ำเขียว ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย) ได้ชี้แจงว่า ที่ดินของนายไพฑูรย์ฯ จะเป็นแปลงเดียวกันกับนางสาวนุชจรีฯ เป็นพี่น้องที่ดินติดกัน กรณีนายไพฑูรย์ฯ มีประเด็นแตกต่างจากนางสาวนุชจรีฯ ในเรื่องของการเตือน คือ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้มีหนังสือแจ้งเตือนนายไพฑูรย์ฯ ๒ ฉบับตามที่อยู่ภูมิลำเนาเดิม คือ บ้านเลขที่ ๔๒๙/๑ ม.๒ ปรากฏว่า ไปรษณีย์ตีกลับทั้ง ๒ ครั้ง แจ้งเหตุย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่ แต่ที่ประชุม คปจ. ก็ยังสั่งให้สันสีธิ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ได้แจ้งคำสั่งให้สันสีธิตามมติ คปจ. ฉะเชิงเทรา โดยแจ้งคำสั่งไปบ้านเลขที่ ๔ ม.๑๑ ของนายไพฑูรย์ฯ เป็นบ้านใหม่ที่ย้ายไป ซึ่งเป็นภูมิลำเนาปัจจุบัน และนายไพฑูรย์ฯ ได้รับหนังสือคำสั่งให้สันสีธิด้วยตนเอง และก็ยังยื่นอุทธรณ์มา ในความเห็นของสำนักกฎหมาย ส.ป.ก. เห็นว่า การแจ้งเตือนเป็นสาระสำคัญของคำสั่งให้สันสีธิ ในเมื่อกระบวนการเตือนไม่ชอบ เพราะว่าการส่งหนังสือแจ้งเตือนไม่ชอบ จึงเห็นว่าคำสั่งที่สั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สันสีธิก็ไม่น่าชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรพิจารณาว่า คำอุทธรณ์ของนายไพฑูรย์ฯ ฟังขึ้น ซึ่งในส่วนนี้มีแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๐๐/๒๕๕๘ เป็นกรณีแจ้งคำสั่งทางปกครองทางไปรษณีย์และกึ่งลงทะเบียน ปรากฏว่ามีผู้รับแทนคือเพื่อนบ้าน ศาลพิจารณาว่าการที่เพื่อนบ้านมารับถือว่าเป็นการรับที่ไม่ชอบ ถือว่าเป็นกระบวนการที่ไม่ชอบ คำสั่งนั้นก็ไม่น่าชอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเรณู อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า ในครั้งแรกที่นำเสนอมาไม่ใช่กรณีส่งหมายแต่แย้งเกี่ยวกับการเข้าไปเยี่ยมเยียนนำดินกลับมากลบบิน แล้ว คปจ. ไม่มีอำนาจสั่งให้สันสีธิเพราะถือว่าเหตุสั่งให้สันสีธิหมดไปแล้ว จึงแย้งว่าที่ คปจ. สั่งให้สันสีธิมีการแจ้งเตือนแล้ว แต่นายไพฑูรย์ฯ ไม่ยอมแก้ไขข้อบกพร่องจนกระทั่งถูกสั่งให้สันสีธิ และจังหวัดมีหนังสือแจ้งใหม่ให้ไปแก้ไขข้อบกพร่องอีก พอนายไพฑูรย์ฯ อุทธรณ์ส่วนกลางส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปพบผู้กระทำความผิด ไปแนะนำให้อาติคินมาถม ไปให้จังหวัดเตือนใหม่ เพื่อจะให้กรรมการทบทวน แต่ คปจ. ไม่ทบทวนถือว่าวินิจฉัยโดยชอบแล้ว วันนี้อมาบอกเรื่องส่งหมายใหม่ พอตรวจสอบมาตรา ๖๙ วรรค ๓ ถ้าส่งไปที่อยู่ที่เขาแจ้งถือว่าส่งโดยชอบ ในมาตรา ๗๐ บอกว่าการนับระยะเวลาถ้าส่งไปรษณีย์ภายในประเทศให้นับ ๗ วัน นับเมื่อพ้น ๗ วัน ถ้าต่างประเทศให้พ้น ๑๕ วัน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเขาไม่ได้รับ ถ้ายังไม่รับ เวลาไม่นับ

ข้อเท็จจริงในคดีนี้กรมตำรวจสั่งให้ตำรวจออกจากราชการ ส่งหมายไปที่บ้านภูมิลำเนาถูกต้อง แต่เขาไม่อยู่บ้าน เพื่อนบ้านรับไว้แล้วเอาไปให้แม่ และแม่โทรเรียกเจ้าตัวมารับ เมื่อรับแล้วก็ไปยื่นอุทธรณ์ กรมตำรวจไม่รับอุทธรณ์ เนื่องจากยื่นเกินเวลา ซึ่งนับจากวันที่โปรดยื่นไปส่ง แต่ศาลบอกว่าไม่ได้นับเวลาตรงนั้น ต้องนับที่เขารับจากแม่ จากการที่ได้ไปสืบค้นคำพิพากษา ๓๐๐/๒๕๕๘ ข้อเท็จจริงเป็นอย่างที่กล่าวข้างต้น ศาลบอกว่าไม่ให้นับตั้งแต่ตอนที่โปรดยื่นไปส่ง ศาลให้นับตั้งแต่วันที่เขาไปรับหนังสือจากแม่ของเขา เพราะฉะนั้นเขายื่นอุทธรณ์ยังอยู่ใน ๓๐ วัน ศาลจึงเพิกถอนคำสั่งของกรมตำรวจที่ไม่รับอุทธรณ์ แต่กรณี ส.ป.ก. การนับระยะเวลา นับจริงๆ ก็คือว่าตัวเขาไม่ได้รับ แต่น้องเขาได้รับ จึงโต้แย้งว่าเขาไม่ได้ทำพร้อมกันกับน้องสาวมาตลอด ถึงแม้เขาจะรับจดหมายจริงแต่เขารับจากน้องสาว เพราะว่ามันเป็นแปลงติดกัน เวลา ส.ป.ก. แจ้งหมายไปคู่กัน พี่ชายไม่ได้รับแต่น้องสาวได้รับ ในกระบวนการนี้เขายื่นคัดค้านว่าเขาไม่ได้ทำผิดพร้อมกันกับน้องสาวตามเวลาที่กำหนด พออุทธรณ์เขาก็อุทธรณ์ในเวลาที่กำหนดพร้อมๆ กัน ทั้ง ๒ ครั้ง เขาไม่ได้รับหมายทั้งคู่แต่เขาอุทธรณ์ภายในเวลาทั้งคู่ ฉะนั้นเขาได้รับหมายถูกไหมครับ

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า ถ้าประเด็นเรื่องของวันเวลาที่นับไม่ชัดเจน เพื่อไม่ให้คณะกรรมการมีปัญหา อาจจะตั้งประเด็นว่านายไพฑูรย์ฯ ยื่นอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน ถ้ายื่นอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน ถือว่ารับเรื่องอุทธรณ์ แต่พิจารณาแล้วฟังไม่ขึ้นก็ยืนตามมติ คปจ. ฉะเชิงเทรา เนื่องจากเป็นมติที่ชอบด้วยกฎหมาย

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางเยาวนิจ เพ็ชรน้ำเขียว ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย) ได้ขออนุญาตชี้แจงว่าการอุทธรณ์จะต้องพิจารณาในเรื่องของกระบวนการและเนื้อหา ซึ่งคำอุทธรณ์ฟังขึ้นหรือไม่นั้นเป็นส่วนเนื้อหา แต่ในส่วนของกระบวนการ คือ ระเบียบการเข้าทำประโยชน์กำหนดว่า ก่อนที่จะดำเนินการสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิจะต้องแจ้งเตือนก่อน เพราะฉะนั้นกระบวนการต้องชอบด้วยกฎหมายคำสั่งจึงจะเป็นคำสั่งทางปกครอง และสามารถพิจารณารายละเอียดว่าชอบหรือไม่ ซึ่งกรณีนายไพฑูรย์ฯ เป็นการส่งหนังสือเตือนทางโปรดยื่นตอบรับตาม ม.๗๑ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ และนายไพฑูรย์ฯ ไม่ได้รับหนังสือเตือนนั้น จึงเป็นการเตือนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้กระบวนการออกคำสั่งของ คปจ. ที่ให้นายไพฑูรย์ฯ คืนสิทธิการเข้าทำประโยชน์ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ต่างจากตอนแจ้งคำสั่ง คปจ. ที่สั่งให้คืนสิทธิการเข้าทำประโยชน์เพราะได้ส่งไปที่ภูมิลำเนาปัจจุบันของนายไพฑูรย์ฯ และนายไพฑูรย์ฯ เป็นผู้รับคำสั่งนี้ด้วยตนเองกับคำสั่งให้คืนสิทธิฯ ของนางสาวนุชจรีฯ ด้วยส่วนการที่ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา มีหนังสือแจ้งให้นายไพฑูรย์ฯ นำดินไปถมแล้วจะนำเสนอ คปจ. ฉะเชิงเทรา ทบพวนคำสั่งให้คืนสิทธิฯ นั้น เกิดขึ้นก่อนที่เจ้าหน้าที่จาก ส.ป.ก. ส่วนกลาง จะลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบคำอุทธรณ์ แต่ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ก็มีได้นำเสนอ คปจ. ฉะเชิงเทรา เพื่อทบทวนคำสั่งให้คืนสิทธิแต่อย่างใด แม้ว่าทั้งนายไพฑูรย์ฯ และนางสาวนุชจรีฯ จะได้นำดินมาถมจนกระทั่งสามารถใช้ประกอบเกษตรกรรมได้ และ ส.ป.ก. ฉะเชิงเทรา ก็ได้ออกมาตรวจรับถูกต้องแล้วก็ตาม

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี (นายประวิทย์ ต้นเสียง) ได้กล่าวว่า พื้นที่ที่เกิดเหตุนี้อยู่ห่างจากที่อยู่อาศัยประมาณ ๓๐ กิโลเมตร จึงได้เข้าตรวจสอบและพบว่า เกษตรกรชุดดินจริง ซึ่ง ส.ป.ก. ได้แจ้งให้กลับพื้นที่

ที่ชุดให้กลับสู่สภาพเดิม แต่เกษตรกรไม่ได้ดำเนินการในตอนแรก ส.ป.ก. จึงแจ้งความดำเนินคดีและศาลตัดสินเรียบร้อยแล้ว คดีสิ้นสุดแล้ว

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า ในชั้นศาลในคดีอาญาเกษตรกรให้การรับสารภาพ ซึ่งศาลได้ตัดสินลงโทษจำคุก ๑ ปี โดยให้รอการลงอาญา ๒ ปี แต่ให้คุมประพฤติครั้งละ ๓ เดือน

ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน (นายมรกต วิเลิศปรีชาตระกูล) ได้นำเสนอว่า จากข้อเท็จจริงที่ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอ เกษตรกรที่ถูกสั่งให้สิ้นสิทธิไม่ได้รับหนังสือ โดยไปรษณีย์ส่งกลับด้วยเหตุผลผู้รับย้ายที่อยู่ ไม่ทราบที่อยู่ใหม่ ฉะนั้นในประเด็นนี้ตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจะต้องเปิดโอกาสให้ได้แย้งสิทธิก่อน ซึ่งผู้เสียหายยังไม่ได้โต้แย้งสิทธิแต่ ส.ป.ก. ดำเนินการสั่งให้สิ้นสิทธิอาจจะไม่ถูกต้องตามกระบวนการอันเป็นสาระสำคัญ จึงมีความเห็นแย้งในประเด็นดังกล่าวนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรรเสริญ อัจจุตมานัส) ได้นำเสนอว่า เพื่อความเป็นธรรมให้บันทึกว่า การส่งหมายให้เกษตรกรชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจาก ในการบันทึกขั้นตอนการสอบสวนสิทธิของการออกเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ เจ้าหน้าที่ได้บันทึกที่อยู่ตามที่เกษตรกรแจ้งและได้มีการจัดส่งหมายตามที่อยู่นั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖๙ วรรค ๓ ให้ถือว่าได้ส่งหมายไปที่ภูมิลำเนาแล้ว

มติคณะกรรมการ คณะกรรมการได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของนายไพฑูรย์ สัมทับทัย แล้วเห็นว่า คำอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น จึงเห็นด้วยกับมติของ คปจ.ฉะเชิงเทรา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่มีมติให้นายไพฑูรย์ สัมทับทัย สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน แปลงเลขที่ ๙ กลุ่มที่ ๑๑๘๘ เนื้อที่ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ และประกอบกับความเห็นของคณะอนุกรรมการ พิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่มีมติเห็นด้วยกับมติ คปจ.ฉะเชิงเทรา ที่สั่งให้นายไพฑูรย์ฯ สิ้นสิทธิ

เรื่องที่ ๔.๔.๓ นายทวี เพ็ชรประคอง อุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดตรังที่สั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดตรัง (ส.ป.ก.ตรัง) มีหนังสือที่ ตง ๐๐๑๑/๔๐๒ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙ ขอให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ รายงานนายทวี เพ็ชรประคอง กรณีจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดตรัง (คปจ.ตรัง) มีมติในการประชุม คปจ.ตรัง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ให้นายทวีฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๔ แปลง เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗ หน้าที่ของเกษตรกรผู้ได้รับมอบที่ดิน และข้อ ๘ เกษตรกรฝ่าฝืนหน้าที่ในข้อ ๗ ปฏิรูปที่ดินจังหวัดต้องมีหนังสือแจ้งเตือนให้เกษตรกรปฏิบัติให้ถูกต้อง และระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน

เพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๑๑ เกษตรกรสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๗ และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘

๒. ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของเกษตรกรรายนายทวิฯ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ฝ่ายเลขานุการฯ ขอถอนเรื่องไปดำเนินการจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติม และประมวลข้อมูลเพื่อให้คณะกรรมการได้พิจารณาอย่างละเอียด รอบคอบ และเกิดความ เป็นธรรมกับทุกฝ่าย เช่นเดียวกับวาระนางสาวนุชจรีฯ และวาระนายไพฑูรย์ฯ

๓. ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของนายทวิฯ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งประธานกรรมการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีการสั่งให้ นายทวิฯ สิ้นสิทธิ โดยให้ ส.ป.ก. จัดทำรายละเอียด ข้อเท็จจริงให้ชัดเจน สำหรับในประเด็นข้อกฎหมายควรเสนอ ทางเลือกให้คณะกรรมการพิจารณาหลายทางเลือก โดยขอให้ชี้แจงเหตุผลหรือความเหมาะสมในแต่ละทางเลือก ที่เสนอด้วย และให้นำกรณีตัวอย่างที่คณะกรรมการเคยวินิจฉัยมาเทียบเคียง ทั้งนี้ คณะกรรมการพิจารณา เรื่องดังกล่าวแล้ว มีมติให้ ส.ป.ก. นำเรื่องกลับไปพิจารณาทบทวนการดำเนินการตามแนวทางที่ประธานกรรมการ ได้ให้ความเห็น ซึ่ง ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามที่ประธานคณะกรรมการได้ให้ความเห็นไว้แล้ว

ข้อเท็จจริง

๑. นายทวิฯ ได้รับการจัดที่ดิน ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ จำนวน ๔ แปลง เนื้อที่รวม ๒๔-๒-๐๒ ไร่ ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลอ่าวตง อำเภอสว่างวีระ จังหวัดตรัง เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ประกอบด้วย

๒.๑ สารบัญที่ดินเลขที่ ๑๔๒๖ แปลงเลขที่ ๒ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่

๒.๒ สารบัญที่ดินเลขที่ ๑๔๒๗ แปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่

๒.๓ สารบัญที่ดินเลขที่ ๑๔๓๑ แปลงเลขที่ ๗ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่

๒.๔ สารบัญที่ดินเลขที่ ๑๔๓๒ แปลงเลขที่ ๘ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่

๒. เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ นายชิต น้อยแก้ว ผู้ได้รับการจัดที่ดินตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ แปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๒๑-๑-๕๐ ไร่ ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อ ส.ป.ก.ตรัง สรุปได้ว่าได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากนายทวิฯ ได้ขายที่ดิน ส.ป.ก. แปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ ให้แก่นายสมเจตน์ (หยิด) โสภณ ต่อมา นายสมเจตน์ฯ ได้ปิดเส้นทางเข้าออกแปลงที่ดิน ซึ่งนายชิตฯ จะต้องใช้เป็นทางผ่านเข้าออกแปลง ทำให้นายชิตฯ เดือดร้อนไม่สามารถเข้าไปทำสวนยางพารา และไม่สามารถนำผลผลิตออกจากแปลงที่ดินของตนได้ ซึ่งนายชิตฯ ได้เคยเจรจาขอให้นายสมเจตน์ฯ เปิดเส้นทางแต่ไม่เป็นผล

๓. ส.ป.ก.ตรัง ได้มีหนังสือแจ้งเตือนนายทวิฯ รวม ๒ ครั้ง ดังนี้

๓.๑ ครั้งที่ ๑ หนังสือ ที่ ตง ๐๐๑๑/๕๖๖ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ แจ้งเตือนนายทวิฯ ให้กลับเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน แปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ แจ้งข้อเท็จจริงและแจ้งสิทธิฯ

๓.๒ ครั้งที่ ๒ หนังสือ ที่ ตง ๐๐๑๑/๙๗๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ทราบว่าได้มีการจัดที่ดิน กลุ่มที่ ๒๓๙ รวม ๓ แปลง คือ แปลงเลขที่ ๒, ๓ และ ๗ โดยแจ้งเตือนให้กลับเข้าทำประโยชน์ในที่ดินแปลงเลขที่ ๓ และทำที่ดินกลับสู่สภาพเดิม หากไม่ดำเนินการ ส.ป.ก.ตรัง จะเสนอ คปจ.ตรัง เพื่อพิจารณาให้สันติวิธี ๓ แปลง

๔. ส.ป.ก.ตรัง ได้ดำเนินการตรวจสอบการทำประโยชน์ในที่ดิน แปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ ดังนี้

๔.๑ ตามหนังสือที่ ตง ๐๐๑๑(๔)/๒๖๙ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ รายงานผลการตรวจสอบ ตามคำร้องของนายชัชวาล ปรากฏว่า พบรถแบ็กโฮขุดตัดดิน รถบรรทุก ๑๐ ล้อ พร้อมพนักงานขับรถดังกล่าว และพบ นายสมเจตน์ฯ ซึ่งแจ้งว่าได้ซื้อที่ดินแปลงนี้จากนายทวิฯ จริง และนายสมเจตน์ฯ ได้ยินยอมให้มีการขุดตัดดิน

๔.๒ ตามบันทึกถ้อยคำนายสมเจตน์ฯ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ และผลการตรวจสอบ ปรากฏว่า นายทวิฯ ยังไม่ได้กลับเข้าทำประโยชน์ฯ และพบนายสมเจตน์ฯ และบริวารอยู่อาศัยและครอบครอง แปลงที่ดินเช่นเดิม

๔.๓ ตามบันทึกตรวจสอบสภาพแปลงที่ดิน เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘ รายงานผลการตรวจสอบ การทำประโยชน์ที่ดิน กลุ่มที่ ๒๓๙ รวม ๓ แปลง คือ แปลงเลขที่ ๒, ๓ และ ๘ พบว่า ที่ดินแปลงเลขที่ ๓ มีการ ขุดตัดดินออกจากที่ดินและยังไม่มีเมื่อนำดินกลับมาถมคืน และไม่พบว่านายทวิฯ ได้กลับเข้ามาทำประโยชน์ และได้พบกับบุตรนายสมเจตน์ฯ รวมทั้งญาตินายทวิฯ ซึ่งทั้งหมดชี้แจงว่า ไม่ทราบเรื่องที่ดินนายทวิฯ ขอซื้อที่ดินคืน จากนายสมเจตน์ฯ และไม่ปรากฏหลักฐานที่ยืนยันได้ว่านายทวิฯ ได้กลับเข้ามาทำประโยชน์

๕. นายทวิฯ และนายสมเจตน์ฯ ได้มาพบเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.ตรัง และให้ถ้อยคำ ดังนี้

๕.๑ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ นายทวิฯ ยอมรับว่าได้ทำสัญญาขายที่ดิน แปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ ให้นายสมเจตน์ฯ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๘ สำหรับสัญญาขายที่ดิน นายสมเจตน์ฯ เป็นผู้เก็บรักษา เหตุที่ขายที่ดินเนื่องจากนายทวิฯ แยกทางกับภริยา และหลังจากขายที่ดินได้ย้ายไปอยู่จังหวัดพัทลุง ส่วนภริยา ได้ย้ายไปอยู่ที่อื่น สำหรับกรณีขุดดินนายทวิฯ ไม่ทราบ เพราะหลังจากขายที่ดินแล้วตนไม่ได้เข้าไปในที่ดิน แปลงนี้อีก

๕.๒ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ นายทวิฯ ให้ถ้อยคำว่า ตนได้ติดต่อขอซื้อที่ดินแปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ ราคา ๒๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนายสมเจตน์ฯ ไม่ขัดข้องและนายทวิฯ จะกลับเข้าทำประโยชน์

นายสมเจตน์ฯ ให้ถ้อยคำว่า ได้ซื้อที่ดินแปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ จากนายทวิฯ เมื่อประมาณปี ๒๕๓๗ โดยนายสมเจตน์ฯ ครอบครองและทำประโยชน์ปลูกยางพารา และสร้างบ้านพักอาศัย ตลอดมา และนายทวิฯ ได้ติดต่อเพื่อขอซื้อที่ดินคืน ราคา ๒๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนายสมเจตน์ฯ ตกลงที่จะขาย

๕.๓ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ นายทวิฯ ให้ถ้อยคำว่า ตนมีสุขภาพไม่แข็งแรงป่วยเป็นโรคอัมพฤกษ์ จึงไม่สามารถกลับเข้าทำประโยชน์ในที่ดินและขณะนี้ตนอาการดีขึ้นและจะกลับเข้าทำประโยชน์ตามหนังสือ แจ้งเตือนต่อไป สำหรับกรณีที่ ส.ป.ก.ตรัง แจ้งให้ตนทำที่ดินให้กลับสู่สภาพเดิมซึ่งประเมินค่าเสียหายเป็นเงิน ๓,๗๐๐,๐๐๐ บาท ตนไม่มีเงินที่จะนำมาดำเนินการและมีได้เกิดจากการกระทำของตนจึงขอความเป็นธรรม

๖. ส.ป.ก.ตรัง ได้ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงเสนอ คปจ.ตรัง พิจารณาสั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๒ ครั้ง ดังนี้ คือ

๖.๑ ครั้งที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุม คปจ.ตรัง มีมติให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๓ แปลง คือ ที่ดินกลุ่มที่ ๒๓๙ แปลงเลขที่ ๒ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ แปลงเลขที่ ๓ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่ เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกร และสถาบันเกษตรกรผู้ที่ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ ในที่ดินข้อ ๗ (๑) และไม่ปฏิบัติตามหนังสือแจ้งเตือนในข้อ ๘ จึงต้องสิ้นสิทธิฯ ตามข้อ ๑๑

๖.๒ ครั้งที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ที่ประชุม คปจ.ตรัง มีมติให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ ๑ แปลง คือ แปลงเลขที่ ๗ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ โดยอาศัยมูลเหตุเดียวกัน กับมติ คปจ.ตรัง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ ที่สั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ

๗. ส.ป.ก.ตรัง ได้มีหนังสือ ที่ ตง ๐๐๑๑/๐๑๒ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๙ แจ้งมติ คปจ.ตรัง ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ ที่มีมติให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ โดยแจ้งให้นายทวิฯ ทราบ และขอให้นายทวิฯ พร้อมบริวารออกจากที่ดินทั้ง ๔ แปลง พร้อมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้นายทวิฯ อุทธรณ์ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่รับคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ โดยส่งหนังสือทางไปรษณีย์แบบไม่มีหลักฐานการตอบรับ

๘. นายทวิฯ มีหนังสืออุทธรณ์ ฉบับลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ (ครั้งที่ ๑) โดยแจ้งว่าตนได้รับทราบคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙ โดยอุทธรณ์ ดังนี้

นายทวิฯ ยอมรับว่า ขายที่ดินแปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ ให้นายสมเจตน์ฯ ราคาประมาณ ๒๒๐,๐๐๐ บาท ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๗ ส.ป.ก.ตรัง ได้เตือนให้กลับเข้าทำประโยชน์จึงทราบว่านายสมเจตน์ฯ ขายหน้าดินแปลงดังกล่าว ซึ่งนายทวิฯ ได้เจรจาซื้อที่ดินกลับคืนเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๘ และได้นำเงิน ค่าที่ดินไปชำระแต่นายสมเจตน์ฯ ไม่รับเนื่องจากต้องการจำนวนที่สูงกว่า ทั้งนี้ นายสมเจตน์ฯ ได้ยินยอมให้ตน กลับเข้าทำประโยชน์แล้ว

นายทวิฯ ชี้แจงเหตุที่ไม่สามารถเข้าทำประโยชน์ในที่ดินได้เนื่องจากตนได้ขายที่ดินให้กับ นายสมเจตน์ฯ ประกอบกับมีการเจ็บป่วยด้วยโรคอัมพฤต ต้องเข้ารับการรักษา ณ โรงพยาบาลบางแก้ว จังหวัด พัทลุง และโรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สม่าเสมอ โดยปรากฏหลักฐานบัตรประจำตัวคนพิการระบุว่า พิการทางการเคลื่อนไหวแขนขาซีกซ้ายอ่อนแรง

นายทวิฯ ได้แจ้งมติ คปจ.ตรัง ที่สั่งให้สิ้นสิทธิฯ ทุกแปลง (๔ แปลง) เนื่องจากมิได้ทำผิดระเบียบ ในที่ดินแปลงอื่น ซึ่งนายทวิฯ และญาติยังทำประโยชน์ในที่ดินตามปกติ หากสิ้นสิทธิฯ ทุกแปลงจะทำให้ไม่มีที่ดิน ทำกินเป็นของตนเอง และขอให้พิจารณาให้ตนกลับเข้าทำประโยชน์ฯ

๙. ส.ป.ก. ได้ตรวจสอบคำอุทธรณ์และได้มีหนังสือถึง ส.ป.ก.ตรัง รวม ๒ ครั้ง โดยปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๙.๑ ครั้งที่ ๑ ส.ป.ก. ได้มีหนังสือที่ กษ ๑๒๐๔/๒๗๗๖ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๙ แจ้ง ส.ป.ก. ตรัง ดำเนินการตรวจสอบว่าได้ดำเนินการแจ้งข้อเท็จจริงให้นายทวิฯ ทราบอย่างเพียงพอและเปิดโอกาสให้

โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก่อน คปจ.ตรัง ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ ในที่ดินแปลงเลขที่ ๗ กลุ่มที่ ๒๓๙ และนายทวิฯ ได้ทราบแล้วว่าจะต้องสิ้นสิทธิฯ ในที่ดินทุกแปลง

ส.ป.ก.ตรัง ได้มีหนังสือที่ ตง ๐๐๑๑/๘๗๑๕ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ รายงานว่า แม้ก่อนเสนอ คปจ.ตรัง มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ ส.ป.ก.ตรัง มิได้มีหนังสือเตือนหรือแจ้งข้อเท็จจริงให้นายทวิฯ ทราบว่าจะต้องสิ้นสิทธิฯ ทุกแปลง ที่ได้รับการจัดที่ดิน แต่เมื่อ ส.ป.ก.ตรัง ได้มีหนังสือแจ้งเตือนและนายทวิฯ ได้มาพบเจ้าหน้าที่ รวมทั้งนายทวิฯ ย่อมทราบว่าได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ทั้งหมดก็แปลง และย่อมจะทราบและเข้าใจว่าจะต้องถูกสั่งให้ สิ้นสิทธิฯ ทุกแปลง ถือเป็นการให้โอกาสคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดง พยานหลักฐานของตนแล้ว จึงถือได้ว่า ส.ป.ก.ตรัง ได้ดำเนินการมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ไว้โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

๙.๒ ครั้งที่ ๒ ส.ป.ก. ได้มีหนังสือที่ กษ ๑๒๐๔/๖๒๐๐ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แจ้ง ส.ป.ก.ตรัง ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในประเด็นการทำประโยชน์ในที่ดินทั้ง ๔ แปลง และ ส.ป.ก.ตรัง ได้มีหนังสือที่ ตง ๐๐๑๑/๑๖๑๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ รายงานผลการตรวจสอบและการดำเนินการ ดังนี้

๙.๒.๑ ส.ป.ก.ตรัง ได้จัดทำหนังสือแจ้งคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ และแจ้งสิทธิให้นายทวิฯ ยื่นอุทธรณ์ ได้ใหม่ โดยแจ้งหนังสือที่ ตง ๐๐๑๑/๑๓๕๐ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ซึ่งนายทวิฯ ลงชื่อรับหนังสือในสำเนาฉบับ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ พร้อมทั้งได้ให้ถ้อยคำมาก่อน คปจ.ตรัง สั่งให้สิ้นสิทธิฯ ในครั้งแรก เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ตรัง ได้แจ้งให้ตนทราบด้วยวาจาแล้วว่าจะต้องสิ้นสิทธิฯ ทุกแปลง ซึ่งตนทราบและเข้าใจดีแล้ว รวมทั้งชี้แจงเหตุ ที่ตนรับทราบคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙ ว่าหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวได้จำหน่ายผู้รับชื่อนายวีระ เพ็ชรประคอง นายทวิฯ ยังไม่เปิดอ่านตั้งแต่ได้รับและได้เปิดอ่านเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙ จริง

๙.๒.๒ ส.ป.ก.ตรัง ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินฯ ๔ แปลง ปรากฏว่า

๑) แปลงเลขที่ ๒ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่ และได้บันทึกถ้อยคำนางสาวจัน เพ็ชรประคอง (พี่สาวนายทวิฯ) อายุ ๖๙ ปี ให้ถ้อยคำว่าการทำประโยชน์ในที่ดินทั้งสองแปลงด้วยตนเองตลอดมา และตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ซึ่งนายทวิฯ ได้มอบให้ตน และครอบครัวทำประโยชน์เนื่องจากนายทวิฯ ประสบปัญหาครอบครัวและแยกทางกับภรรยา จึงให้ตนเป็นผู้ดูแล ทำประโยชน์ ปัจจุบันแปลงเลขที่ ๒ ปลูกยางพารา และแปลงเลขที่ ๘ ปลูกสละและไม่ยืนต้น เมื่อมีรายได้จากการทำประโยชน์จะมอบให้แก่นายทวิฯ ซึ่งที่ดินทั้งสองแปลงนายทวิฯ ตั้งใจจะโอนให้นางสาวจัน แต่นายทวิฯ ได้นำไปค้ำประกันการกู้เงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงไม่สามารถไถ่ถอนที่ดินทั้งสองแปลงได้

๒) แปลงเลขที่ ๓ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ และแปลงเลขที่ ๗ กลุ่มที่ ๒๓๙ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ นายทวีฯ ได้ขายให้กับนายสมเจตน์ฯ พร้อมกันทั้งสองแปลงเนื่องจากเดิมที่ดินทั้ง ๒ แปลงเป็นแปลงเดียวกันและภายหลังมีถนนตัดผ่าน ดังนี้

แปลงเลขที่ ๗ ปลุกปาล์มน้ำมันเต็มแปลง โดยมีบุคคลในพื้นที่ให้ถ้อยคำเพียงว่า นายสมเจตน์ฯ อาจขายที่ดินแปลงนี้ให้บุคคลอื่นแล้ว

แปลงเลขที่ ๓ มีการลักลอบขุดดินและได้นำดินมาถมกลับคืนพื้นที่แล้ว ซึ่งพื้นที่โดยรอบมีวัชพืชปกคลุมเต็มพื้นที่ไม่มีผู้ทำประโยชน์และบ้านไม่มีผู้อาศัยสภาพทิ้งร้าง

๑๐. นายทวีฯ ได้อุทธรณ์เป็นหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ (ครั้งที่ ๒) มีประเด็นอุทธรณ์เพิ่มเติมจากหนังสืออุทธรณ์ ครั้งที่ ๑ โดยสรุปว่าตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ นายทวีฯ และครอบครัวได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินทั้ง ๔ แปลง ที่ได้รับการจัดจาก ส.ป.ก. ซึ่งเดิมเป็นที่ดินแปลงเดียวกันโดยเมื่อปี ๒๕๓๗ ส.ป.ก. ได้ออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ และตนได้ทำประโยชน์ด้วยตนเองเรื่อยมา ภายหลังมีปัญหาครอบครัวและเลิกกับภริยา ในปี ๒๕๓๘ จึงได้ขายที่ดินแปลงเลขที่ ๓ และแปลงเลขที่ ๗ ให้แก่นายสมเจตน์ฯ ส่วนที่ดินแปลงเลขที่ ๒ และแปลงเลขที่ ๘ นายทวีฯ ยังคงทำประโยชน์ด้วยตนเองตลอด ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดพัทลุง ที่ดินแปลงเลขที่ ๒ และแปลงเลขที่ ๘ ได้ให้นางสาวจันทน์ฯ ซึ่งเป็นพี่สาวทำประโยชน์โดยแบ่งปันรายได้ที่ได้รับผลผลิตกับพี่สาวจนถึงปัจจุบัน ต่อมาปี ๒๕๕๓ ตนป่วยเป็นอัมพฤกษ์จนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และต้องรักษาตัวนางสาวจันทน์ฯ ได้ส่งเงินให้ตนเป็นค่ารักษา พยาบาลตลอดมา

นายทวีฯ โตแย้มมติ คปจ.ตรัง ที่สั่งให้สันติฯ รวม ๔ แปลง และขอความอนุเคราะห์ให้คณะกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์ สั่งให้นายทวีฯ สันติฯ เฉพาะที่ดิน ๒ แปลง ที่ได้กระทำผิดระเบียบเท่านั้น

ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของนายทวีฯ เสนอคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการฯ เห็นสอดคล้องกับมติ คปจ.ตรัง ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นายทวีฯ สันติฯ รวม ๔ แปลง ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ กลุ่มที่ ๒๓๙ แปลงเลขที่ ๒ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ แปลงเลขที่ ๓ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๗ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่

แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ

จากการตรวจสอบแนววินิจฉัยของ คปก. ไม่ปรากฏคำวินิจฉัยของ คปก. เกี่ยวกับกรณีที่ดินเกษตรกรได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินหลายแปลงแล้วถูกสั่งให้สันติฯ เฉพาะแปลงที่ดินที่กระทำการฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ อย่างไรก็ตามมีแนวคำวินิจฉัยของ คปก. ที่อาจ

เทียบเคียงซึ่งมีรายละเอียดข้อเท็จจริงที่แตกต่าง อันมีอาจมาเทียบเคียงได้โดยตรงแต่อาจนำมาประกอบ การพิจารณาได้ ดังนี้

๑. กรณีคณะกรรมการมีมติให้เพิกถอนมติ คปจ.นครราชสีมา และคืนสิทธิให้เกษตรกรผู้ยื่นอุทธรณ์ ในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่องที่ ๓.๔.๒ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า นางเต็ม จงรวมกลาง เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินตามหลักฐานหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. ๔-๐๑) เนื้อที่ประมาณ ๕๐-๐-๐๐ ไร่ ได้นำที่ดินบางส่วนประมาณ ๒ งาน แลกเปลี่ยนกับที่ดินของบุคคลอื่น ขนาดความกว้าง ๔ เมตร ตลอดแนวด้านบนทิศเหนือ เพื่อใช้เป็นทางเข้าออกแปลงที่ดิน เนื่องจากแปลงที่ดินของ นางเต็มฯ ไม่มีทางเข้าออกไปสู่ทางสาธารณะอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบ คปก.ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบัน เกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ข้อ ๗ (๑) เกษตรกรต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองและไม่นำที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นเข้าทำประโยชน์ และ (๕) ไม่ปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆ เว้นแต่ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรของเกษตรกร ข้อ ๘ เกษตรกรฝ่าฝืน ข้อ ๗ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรให้ดำเนินการสั่งให้คืนสิทธิ คปจ.นครราชสีมา จึงมีมติให้นางเต็มฯ คืนสิทธิในที่ดิน แปลงดังกล่าวทั้งแปลง แต่ คปก. มีมติให้เพิกถอนมติ คปจ.นครราชสีมา และคืนสิทธิให้เกษตรกรผู้ยื่นอุทธรณ์ ตามเนื้อที่ที่ทำประโยชน์จริง เนื่องจากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า นางเต็มฯ ไม่มีเจตนาในการขายที่ดิน แต่มีความประสงค์จะมีทางเข้าออกแปลงที่ดิน

๒. กรณีคณะกรรมการ มีมติ คปก. ครั้งที่ ๗/๒๕๕๘ เรื่องที่ ๓.๔.๓ สั่งให้เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดิน จังหวัดเพชรบุรีตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินโครงการปฏิรูปที่ดิน “แก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค” โดยแต่ละรายได้รับการจัดแปลงที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและแปลงที่ดินเพื่ออยู่อาศัย มีพฤติการณ์มิได้ทำ ประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัดจาก ส.ป.ก. (ตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม) ปล่อยให้บุคคลอื่น เข้ามาปลูกสร้างที่พักเพื่ออยู่อาศัย จำนวน ๔๓ หลัง อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและ สถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ข้อ ๗ (๑) เกษตรกรต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองและไม่นำที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้บุคคลอื่นเข้าทำ ประโยชน์ ข้อ ๘ เกษตรกรฝ่าฝืนข้อ ๗ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรให้ดำเนินการสั่งให้คืนสิทธิ ตามข้อ ๑๑ คปก. จึงมีมติให้เกษตรกรทั้ง ๔ ราย คืนสิทธิในที่ดินตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และให้ ส.ป.ก.เพชรบุรี ดำเนินการเสนอ คปจ.เพชรบุรี มีมติให้เกษตรกร ทั้ง ๔ ราย คืนสิทธิในที่ดินตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งแปลงเกษตรกรรมและแปลงที่อยู่อาศัยด้วย

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับกรณีการซื้อขายที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๘๑๑๐/๒๕๖๐ ศาลพิเคราะห์เห็นว่า การที่ผู้ตายขายที่ดินพิพาทให้จำเลย และมอบหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน พร้อมส่งมอบการครอบครองที่ดินพิพาทให้จำเลย ถือว่าผู้ตายสละสิทธิการครอบครองที่ดินพิพาทแล้ว ส่งผลให้ผู้ตายสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท

ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้พิจารณาคำอุทธรณ์ประกอบกับข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่า กรณีการสั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ นั้น ส.ป.ก.ตรัง ได้ดำเนินการแจ้งเตือนนายทวิฯ ให้ดำเนินการปรับสภาพที่ดินให้กลับคืนสู่สภาพเดิมภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามข้อ ๘ วรรคหนึ่งของระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ พร้อมทั้งแจ้งข้อเท็จจริงและสิทธิ ตามมาตรา ๓๐ และ ๒๗ แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ประกอบกับนายทวิฯ ได้รับหนังสือแจ้งเตือนแล้ว ทั้งยังได้ให้ถ้อยคำว่าย นายทวิฯ ทราบก่อน คปจ.ตรัง จะมีมติให้ตนสิ้นสิทธิฯ จากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.ตรัง แล้วว่าจะต้องสิ้นสิทธิฯ ในที่ดินที่ได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. ทุกแปลง จึงถือได้ว่า ส.ป.ก.ตรัง ได้ให้โอกาสนายทวิฯ ได้แย้งแสดงหลักฐานก่อนที่จะดำเนินการกระบวนการสั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ แล้ว ดังนั้น การที่ คปจ.ตรัง มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๔ แปลง ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ กลุ่มที่ ๒๓๙ แปลงเลขที่ ๒ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ แปลงเลขที่ ๓ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๗ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

สำหรับกรณีที่นายทวิฯ ขอความอนุเคราะห์ให้คณะกรรมการผู้พิจารณาอุทธรณ์สั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ เฉพาะที่ดิน ๒ แปลง ที่ได้กระทำผิดระเบียบเท่านั้น โดยอ้างว่า นายทวิฯ ได้ทำประโยชน์ในที่ดินแปลงเลขที่ ๒ และแปลงเลขที่ ๘ ด้วยตนเองตลอดมา จนกระทั่งย้ายไปอยู่ที่จังหวัดพัทลุง จึงให้นางสาวจันทน์ ซึ่งเป็นพี่สาวเข้าทำประโยชน์และแบ่งปันรายได้ที่ได้รับผลผลิตตลอดมา ต่อมาปี ๒๕๕๓ ตนป่วยเป็นอัมพฤตจนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้และต้องรักษาตัว นางสาวจันทน์ ได้ส่งเงินให้ตนเป็นค่ารักษาตลอดมา ทั้งนี้ นายทวิฯ มีเจตนาที่จะโอนที่ดินทั้งสองแปลงให้แก่นางสาวจันทน์ แต่ไม่สามารถโอนได้เนื่องจากนายทวิฯ ได้นำที่ดินดังกล่าวไปค้ำประกันการกู้เงินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นั้น ส.ป.ก. เห็นว่า เมื่อพิจารณาอำนาจการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรนั้น ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรตามขนาดการถือครองที่ดิน ไม่ว่าจะได้รับการจัดที่ดินที่คราวหรือที่แปลงหรือได้รับการจัดที่ดินจากหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือมีที่ดินที่มีเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินก็ตาม เมื่อรวมกันแล้ว ส.ป.ก. จัดให้ได้ครอบครัวละไม่เกิน ๕๐ ไร่ ตามมาตรา ๓๐ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ประกอบกับเกษตรกรที่จะได้รับการจัดที่ดินต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการคัดเลือกเกษตรกรฯ ถึงจะเป็นผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งสิทธิดังกล่าวถือเป็นสิทธิเดียว ดังนั้น การที่นายทวิฯ ขายที่ดินพิพาทไป ๒ แปลง และให้พี่สาวทำประโยชน์อีกสองแปลง โดยตนเองย้ายไปอยู่จังหวัดอื่น จึงถือได้ว่า นายทวิฯ ได้กระทำฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ข้อ ๗ (๑) และไม่ปฏิบัติตามคำเตือนในข้อ ๘ จึงต้องถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ตามข้อ ๑๑ ดังนั้น การที่ คปจ.ตรัง มีมติให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ ทุกแปลงรวมทั้งสิ้น ๔ แปลง จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว คำอุทธรณ์ของนายทวิฯ ฟังไม่ขึ้น

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ส.ป.ก. จึงมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการฯ ในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ และมติ คปจ.ตรัง ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ที่สั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ รวมทั้งสิ้น ๔ แปลง ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ กลุ่มที่ ๒๓๙ แปลงเลขที่ ๒ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ แปลงเลขที่ ๓ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๗ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่ อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้เกษตรกรสิ้นสุดสิทธิตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ นั้น คปก. ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ย่อมสามารถทบทวนคำสั่งทางปกครองได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิม หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่อง ความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง หรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ ตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเด็นที่น่าเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน รายนายทวิฯ รวมทั้งสิ้น ๔ แปลง ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ กลุ่มที่ ๒๓๙ แปลงเลขที่ ๒ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ แปลงเลขที่ ๓ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๗ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่ ที่ คปจ.ตรัง และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน มีมติสั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิฯ

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้ให้ข้อคิดฝากให้ฝ่ายกฎหมายของ ส.ป.ก. ไปพิจารณา ๒ ประเด็น คือ ประเด็นแรกต้องบอกให้จังหวัดเข้าใจ ถ้าเป็นกรณีการซื้อขายที่ดิน ในระเบียบไม่ต้องแจ้งเตือน เพราะเขาขายไปแล้วยังไปเข้าทำประโยชน์ไม่ได้ คนซื้อเขาไม่ยอม เพราะฉะนั้น การสั่งให้เกษตรกรสิ้นสุดสิทธิ ไม่เป็นธรรมต้องระวัง ประเด็นที่สอง เรื่องการอนุมัติตัดสินสิทธิการเข้าทำประโยชน์ให้พิจารณาศึกษาเทียบกับ คำพิพากษาของศาลปกครองที่ได้มีคำพิพากษาไว้แล้ว โดยพิจารณาประเด็นของสิทธิเดี่ยวว่าแบ่งแยกได้หรือ แบ่งแยกไม่ได้

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า กรณีดังกล่าวนี้ประเด็นแรกคือ นายทวิฯ ไม่ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับอนุญาตทั้ง ๔ แปลง ซึ่งเป็นการกระทำผิดระเบียบของ ส.ป.ก. ประเด็นที่สอง มีหลักฐานการซื้อขายที่ดินจึงเป็นการกระทำผิดที่ชัดเจน เห็นควรสั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิในที่ดินที่ได้รับอนุญาต ทั้ง ๔ แปลง

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า ประเด็นของการเข้าทำประโยชน์ไม่ได้เป็น เหตุผลของการสั่งให้เกษตรกรสิ้นสุดสิทธิ แต่การสั่งให้สิ้นสุดสิทธิในที่ดินของเรื่องนี้ เนื่องจากว่าเกษตรกรได้กระทำผิด

ระเบียบโดยการขายที่ดิน จำนวน ๑ แปลง และได้มีคำสั่งทางปกครองให้สิ้นสุดสิทธิทั้งหมด ๔ แปลง ที่ได้รับอนุญาตด้วยเหตุ การขายที่ดิน

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางเยาวนิจ เพ็ชรน้ำเขียว ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย) ได้ขออนุญาตชี้แจงเพิ่มเติมว่านายทวิฯ ให้การยอมรับสารภาพว่าขายที่ดิน และหลังจากขายที่ดินแล้วได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดพัทลุง และก็ได้ให้พี่สาวเข้าทำประโยชน์ในที่ดินมาตลอด ซึ่งนายทวิฯ ได้ให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้ทำประโยชน์ด้วยตนเอง

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ประเด็นนี้กรรมการเห็นว่าเนื่องจากเกษตรกรกระทำผิดระเบียบ จึงมีความเห็นให้สิ้นสุดสิทธิในที่ดินที่ได้รับอนุญาตทั้ง ๔ แปลง

มติคณะกรรมการ คณะกรรมการได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของนายทวิ เพ็ชรประคอง แล้วเห็นว่า คำอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น จึงเห็นด้วยกับมติของ คปจ.ตรัง ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ที่มีมติให้นายทวิ เพ็ชรประคอง สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน รวมทั้งสิ้น ๔ แปลง ที่ดินกลุ่มที่ ๒๓๙ แปลงเลขที่ ๒ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๔ ไร่ แปลงเลขที่ ๓ เนื้อที่ ๑๑-๐-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๗ เนื้อที่ ๒-๐-๔๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๘ เนื้อที่ ๐-๒-๑๗ ไร่ และประกอบกับความเห็นของ คณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่มีมติเห็นด้วยกับมติ คปจ.ตรัง ที่สั่งให้นายทวิฯ สิ้นสิทธิ

เรื่องที่ ๔.๔.๔ นายสมศักดิ์ เตชะมุ อุตธรณ์คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสงขลา ที่สั่งให้สิ้นสุดสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสงขลา (ส.ป.ก.สงขลา) ได้มีหนังสือที่ สข ๐๐๑๑/๔๒๖ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ และหนังสือ ที่ สข ๐๐๑๑/๘๑๓ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ส่งคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสุดสิทธิในที่ดิน และส่งเอกสารเพิ่มเติมราย นายสมศักดิ์ เตชะมุ เนื่องจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสงขลา (คปจ.สงขลา) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ มีมติให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๕ แปลง เนื่องจากฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อ ๗ (๑) ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง และ (๓) เปลี่ยนแปลงสภาพที่ดิน จนเป็นเหตุให้ที่ดินเสื่อมสภาพตามความเหมาะสมแก่การประกอบเกษตรกรรม

ข้อเท็จจริง

๑. นายสมศักดิ์ฯ ได้รับการจัดที่ดิน ตามเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ จำนวน ๕ แปลง เนื้อที่รวม ๔๒-๐-๘๙ ไร่ ที่ดินทั้ง ๕ แปลง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

- ๑.๑ สารบัญที่ดินเลขที่ ๗๔๕ แปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่
- ๑.๒ สารบัญที่ดินเลขที่ ๘๐๕ แปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๒ ไร่
- ๑.๓ สารบัญที่ดินเลขที่ ๗๔๒ แปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๑๔-๑-๐๕ ไร่

๑.๔ สารบัญที่ดินเลขที่ ๑๓๓๓ แปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ เนื้อที่ ๕-๒-๙๖ ไร่

๑.๕ สารบัญที่ดินเลขที่ ๕๘๔ แปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ เนื้อที่ ๕-๑-๓๗ ไร่

๒. ส.ป.ก. สงขลา มีหนังสือ ที่ สข ๐๐๑๑/๑๓๘๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙ แจ้งให้นายสมศักดิ์ฯ นำเอกสาร ส.ป.ก. ๔-๐๑ มาแสดงและมาชี้แจงข้อเท็จจริง โดยนายสมศักดิ์ฯ ได้ให้ถ้อยคำเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ ว่าได้ขายที่ดินแปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ปัจจุบัน ปลุกป่าลมน้ำมันเต็มพื้นที่

๓. ส.ป.ก.สงขลา มีหนังสือ ที่ สข ๐๐๑๑/๑๖๐๔ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แจ้งสิทธิและแจ้งข้อเท็จจริงให้นายสมศักดิ์ฯ ทราบว่าการซื้อขายที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ฯ ข้อ ๗ (๑) ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง และ ส.ป.ก.สงขลา จะนำเรื่องเสนอ คปจ.สงขลา พิจารณาสั่งให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ ทั้ง ๕ แปลง เนื่องจากการให้สิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินแก่เกษตรกรไม่ว่าจะเป็นการจัดที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลง และไม่ว่าจะเป็นการจัดที่ดินกี่คราวก็ตามก็ถือว่าเกษตรกรจะได้รับสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพียงสิทธิเดียว ผู้กระทำการฝ่าฝืนระเบียบฯ ดังกล่าวจะต้องถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ในที่ดินทุกแปลง ตามข้อ ๗ (๑) ไม่ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง ข้อ ๘ วรรคสอง โอนการทำประโยชน์ในที่ดินไปให้บุคคลอื่นให้ดำเนินการสั่งให้สิ้นสิทธิตามข้อ ๑๑ และนายสมศักดิ์ฯ ได้ให้ถ้อยคำเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ ยอมรับว่าได้ขายที่ดินแปลงดังกล่าวไปจริง แต่ขอโต้แย้งคัดค้านว่าที่ดิน จำนวน ๔ แปลง ยังคงครอบครองและทำประโยชน์ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแปลงที่ขายที่ดินให้กับบริษัท สินธุกาญจน์ จำกัด

๔. ส.ป.ก.สงขลา รวบรวมข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน เสนอ คปจ.สงขลา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และที่ประชุมมีมติให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ ทั้ง ๕ แปลง คือ ๑. แปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่ ๒. แปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๒ ไร่ ๓. แปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๑๔-๑-๐๕ ไร่ ๔. แปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ เนื้อที่ ๕-๒-๙๖ ไร่ และ ๕. แปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ เนื้อที่ ๕-๑-๓๗ ไร่

๕. ส.ป.ก.สงขลา ได้มีหนังสือ ที่ สข ๐๐๑๑/๒๕๐ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ แจ้งคำสั่ง คปจ. สงขลา ที่ ๑/๒๕๖๐ สั่ง ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง สั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินและให้เกษตรกรพร้อมบริวารออกจากที่ดินให้นายสมศักดิ์ฯ ทราบ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่ได้รับคำสั่งให้สิ้นสิทธิฯ

๖. ส.ป.ก.สงขลา ได้ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่เป้าหมายเพื่อจะดำเนินการตามคำสั่งของหัวหน้าคสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ข้อ ๑ (๒) ปรากฏว่า มีเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดิน รวม ๑๘ ราย ๑๘ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๕๓-๒-๓๙ ไร่ ซึ่งรวมที่ดินของนายสมศักดิ์ฯ แปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่ ด้วย มีการขุดทรายไปแล้วบางส่วน ปัจจุบันสภาพเป็นบ่อน้ำ และสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ได้ปลุกป่าลมน้ำมันเต็มพื้นที่ โดยบริษัท

สินธุกาญจน์ จำกัด ได้เข้ามาซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวและที่ดินแปลงอื่นๆ ที่ได้รับการจัดจาก ส.ป.ก. เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นการครอบครองโดยบุคคลที่มีใช้ผู้ได้รับการจัดที่ดิน มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป

๗. นายสมศักดิ์ฯ มีหนังสืออุทธรณ์ ฉบับลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๐ ว่าได้ขายที่ดินแปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่ ให้กับผู้อื่นโดยไม่ทราบว่าจะเสียสิทธิในที่ดินแปลงอื่นด้วย และที่ดินแปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ ที่ดินแปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ และที่ดินแปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ กำลังดำเนินการออกโฉนดที่ดินแบบท้องถิ่น

๘. สำนักงานที่ดินจังหวัดสงขลา สาขาจะนะ ได้มีหนังสือ ที่ สข ๐๐๒๐.๐๒/๑๓๑๓๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ ได้เคยแจ้งผลการตรวจสอบแปลงที่ดินที่ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ ๘ ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजจะนะ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่า ยังไม่มีการออกเอกสารสิทธิที่ดินแปลงดังกล่าวแต่อย่างใด ประกอบกับกรมที่ดิน ได้มีหนังสือเวียน ที่ มท ๐๕๑๖.๓/ว ๙๖๒๕ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๒ เรื่อง การออกโฉนดที่ดินแบบท้องถิ่น ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒ กำหนดว่าบริเวณที่ดินที่จะขอออกโฉนดที่ดินแบบท้องถิ่น ต้องอยู่ในบริเวณ ที่ศูนย์อำนวยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน ไม่สามารถเข้าดำเนินการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้ เช่น ในเขต ป่าไม้ เขตดำเนินการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือในพื้นที่เขตนิคมต่างๆ ที่ไม่มีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน และที่ดินนั้นต้องมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ใบจอง (น.ส. ๒) หนังสือ รับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ น.ส. ๓ ก. น.ส. ๓ ข.) หนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค. ๓ กสน. ๕) และอยู่ รวมกันเป็นกลุ่ม

๙. อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีคำสั่งที่ ๓๖/๒๕๕๙ สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีขอบ ซึ่งในคำสั่งดังกล่าวได้กำหนดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่เป็นพื้นที่เป้าหมายที่ต้องถูก ยึดคืนตามข้อ ๑ (๒) ได้แก่ ที่ดินที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติให้เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินสิทธิ เข้าทำประโยชน์แล้ว และครอบครองโดยบุคคลที่มีใช้ผู้ได้รับการจัดที่ดิน มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป

ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน

ส.ป.ก. ได้นำคำอุทธรณ์ของนายสมศักดิ์ฯ เสนอคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการฯ เห็นสอดคล้องกับมติ คปจ.สงขลา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ที่ให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๔ แปลง ประกอบด้วย ที่ดินแปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๒ ไร่ ที่ดินแปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๑๔-๑-๐๕ ไร่ ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ เนื้อที่ ๕-๒-๙๖ ไร่ และที่ดินแปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ เนื้อที่ ๕-๑-๓๗ ไร่

ความเห็น ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่า

๑. กรณีการสั่งให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายสมศักดิ์ฯ ยอมรับว่า ได้นำที่ดินแปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่ ไปขายให้กับบุคคลอื่นเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งเป็นการกระทำผิดระเบียบ คปก. ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินฯ ข้อ ๗ (๑) และ ส.ป.ก.สงขลา ได้แจ้งข้อเท็จจริงให้นายสมศักดิ์ฯ ทราบพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นายสมศักดิ์ฯ ได้ชี้แจงโต้แย้งข้อเท็จจริงดังกล่าวตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

๒. การจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร ส.ป.ก. ดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งกำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรตามขนาดการถือครองที่ดินไม่ว่าจะได้รับการจัดที่คราวหรือก็แปลงก็ตาม ส.ป.ก. จัดให้ได้ครอบครัวยังไม่เกิน ๕๐ ไร่ ส่วนเกษตรกรที่จะได้รับการจัดที่ดินต้องผ่านการคัดเลือกตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยการคัดเลือกเกษตรกรฯ ถึงจะเป็นผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินและเป็นเพียงสิทธิเดียวตามระเบียบคัดเลือกฯ ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าเกษตรกรกระทำความผิดอันเป็นเหตุแห่งการสิ้นสิทธิแล้ว ส.ป.ก. จึงต้องให้เกษตรกรสิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินทุกแปลง ไม่ว่าจะได้รับการจัดที่ดินก็แปลงก็ตาม ด้วยเหตุผลดังกล่าว การที่ คปจ.สงขลา ได้มีมติให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ ในที่ดินรวม ๕ แปลง จึงชอบแล้ว

๓. กรณีที่นายสมศักดิ์ฯ อุทธรณ์โต้แย้งว่า ที่ดินแปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ ที่ดินแปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ ที่ดินแปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ และที่ดินแปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ กำลังดำเนินการออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น นั้น กรมที่ดินได้เคยมีหนังสือเวียน ที่ มท ๐๕๑๖.๓/ว ๙๖๒๕ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๒ เรื่องการออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๒ กำหนดว่าบริเวณที่ดินที่จะขอออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น ต้องอยู่ในบริเวณที่ศูนย์อำนวยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินไม่สามารถเข้าดำเนินการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้ในเขตดำเนินการของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือในพื้นที่เขตนิคมต่างๆ ที่ไม่มีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน และที่ดินนั้นต้องมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ใบจอง (น.ส. ๒) หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ น.ส. ๓ ก. น.ส. ๓ ข.) หนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค. ๓ กสน. ๕) และอยู่รวมกันเป็นกลุ่มๆ กล่าวคือ ผู้ที่จะมีสิทธิยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินแบบท้องถื่น ต้องมีหลักฐานดังกล่าว แต่นายสมศักดิ์ฯ มิได้ยื่นหลักฐานตามประมวลกฎหมายที่ดินในการยื่นอุทธรณ์ ประกอบกับสำนักงานที่ดินจังหวัดสงขลา สาขาจะนะ ได้มีหนังสือที่ สข ๐๐๒๐.๐๒/ ๑๓๑๓๓ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ แจ้งว่าแปลงที่ดินที่ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ ๘ ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ไม่ปรากฏว่ามีการออกเอกสารสิทธิที่ดินแปลงดังกล่าวแต่อย่างใด

๔. กรณีที่ดินแปลงเลขที่ ๓๐ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๖-๐-๑๙ ไร่ ที่เป็นเหตุถูกสั่งให้สิ้นสิทธิฯ ส.ป.ก. จะนำที่ดินไปจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่

ในพื้นที่เป้าหมายตามข้อ ๑ (๒) ที่ดินที่ คปจ. มีมติให้เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดินสิทธิเข้าทำประโยชน์แล้ว และครอบครองโดยบุคคลที่มีใช้ผู้ได้รับการจัดที่ดินมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นคำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยที่รัฐธรรมนูญดังกล่าวบัญญัติให้เป็นการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการจึงไม่อาจตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการดำเนินการตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้

จากความเห็นของ ส.ป.ก. ในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ ดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ และมติ คปจ.สงขลา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ที่ให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ รวม ๔ แปลง คือ แปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๒ ไร่ แปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๑๔-๑-๐๕ ไร่ แปลงที่ดินเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ เนื้อที่ ๕-๒-๙๖ ไร่ และแปลงที่ดินเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ เนื้อที่ ๕-๑-๓๗ ไร่

ประเด็นที่น่าเสนอ

เพื่อโปรดพิจารณาคำอุทธรณ์คำสั่งให้สิ้นสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน รายนายสมศักดิ์ฯ รวม ๔ แปลง คือ แปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๒ ไร่ แปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๑๔-๑-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ เนื้อที่ ๕-๒-๙๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ เนื้อที่ ๕-๑-๓๗ ไร่ ที่ คปจ.สงขลา และคณะอนุกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน มีมติสั่งให้นายสมศักดิ์ฯ สิ้นสิทธิฯ

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเรณู อัจจุตมานัส) ได้กล่าวว่า ในประเด็นที่ดินที่ไม่เพียงพอต่อการทำกิน จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือไม่ว่าที่ดินจำนวนเท่าไรจึงจะเพียงพอที่จะจัดให้เกษตรกรเข้าทำกิน ยกตัวอย่างเช่น เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินจำนวน ๓ ไร่ และได้ขายที่ดินให้กับผู้อื่นทำให้ผิกระเปียบจะต้องดำเนินการสั่งให้สิ้นสิทธิ แต่จะไม่สั่งให้สิ้นสิทธิเนื่องจากจำนวนเนื้อที่ ๓ ไร่ ไม่เพียงพอต่อการจัดให้กับเกษตรกรรายใหม่เข้าทำกิน ซึ่งเห็นว่าเป็นเหตุผลที่ไม่น่าจะถูกต้อง เพราะอย่างไรก็ตามเมื่อกระทำความผิกระเปียบแล้วไม่ว่าจำนวนเนื้อที่เท่าไร จะต้องถูกดำเนินการสั่งให้สิ้นสิทธิ

ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร (นางดาเรศร์ กิตติโยภาส) ได้กล่าวว่า เห็นด้วยกับผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเรณู อัจจุตมานัส) ในประเด็นเรื่องที่ดินที่ไม่เพียงพอในการทำกิน มีเกณฑ์กำหนดหรือไม่ว่าจำนวนเท่าไรที่จะเพียงพอต่อการทำกิน

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางเยาวนิจ เพ็ชรน้ำเขียว ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย) ได้ขออนุญาตชี้แจงว่าการจัดที่ดินของ ส.ป.ก. ในกรณีเป็นที่ดินของรัฐจะดำเนินการจัดที่ดินตามการถือครองจริง แต่ต้องไม่เกินตามที่

กฎหมายกำหนด คือไม่เกิน ๕๐ ไร่ หากเป็นกรณีที่ทำเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ใหญ่จะได้รับการจัดที่ดินไม่เกิน ๑๐๐ ไร่ แต่กรณีนี้เกษตรกรได้ถือครองที่ดินเต็มแปลง และได้ขายไปบางส่วน ถ้า ส.ป.ก. จัดที่ดินให้เกษตรกรรายใหม่เข้าทำประโยชน์ อาจจะเป็นการสร้างปัญหาขึ้นใหม่

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า ประเด็นที่จะต้องพิจารณาในเรื่องนี้ คือ หากคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นชอบตามมติ คปจ.สงขลาและคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งปกครองฯ คณะกรรมการก็มีมติสั่งให้เกษตรกรสละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

มติคณะกรรมการ คณะกรรมการได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของนายสมศักดิ์ เตชะหนู แล้วเห็นว่า คำอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น จึงเห็นด้วยกับมติของ คปจ.สงขลา ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ที่มีมติให้นายสมศักดิ์ เตชะหนู สละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน รวมทั้งสิ้น ๔ แปลง แปลงเลขที่ ๑ กลุ่มที่ ๓๓๙ เนื้อที่ ๑๐-๓-๓๒ ไร่ แปลงเลขที่ ๒๗ กลุ่มที่ ๓๑๙ เนื้อที่ ๑๔-๑-๐๕ ไร่ แปลงเลขที่ ๑๖ กลุ่มที่ ๓๒๘ เนื้อที่ ๕-๒-๙๖ ไร่ และแปลงเลขที่ ๔ กลุ่มที่ ๓๐๙ เนื้อที่ ๕-๑-๓๗ ไร่ และประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่มีมติเห็นด้วยกับมติ คปจ.สงขลา ที่สั่งให้นายสมศักดิ์ฯ สละสิทธิ

เรื่องที่ ๔.๕ ขออนุมัติกำหนดหลักเกณฑ์การตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญเสียสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ได้มีหนังสือ ลับ ที่ ตผ ๐๐๓๑/๓๕๕๔ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แจ้งผลการตรวจสอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ โดยมีข้อสังเกตที่ ๓ ว่ากองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ไม่ได้ตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญเสียของลูกหนี้เงินกู้ทุกประเภทที่คาดว่าจะไม่สามารถเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ได้และให้ข้อเสนอแนะว่า เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ควรกำหนดหลักเกณฑ์การตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญเสียสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ เพื่อให้ลูกหนี้แต่ละประเภทแสดงมูลค่าที่แท้จริงซึ่งเป็นสินทรัพย์ในงบการเงิน

๒. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีบันทึก ลับ ที่ กษ ๐๒๑๖/๗๐๖ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ แจ้งให้ ส.ป.ก. เร่งรัดการดำเนินการตามข้อสังเกตที่ ๓ ของ สตง. โดยกำหนดหลักเกณฑ์การตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญเสีย ให้เป็นไปตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ ๒ รวมถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลการดำเนินการให้ สตง. ทราบโดยตรง พร้อมสำเนาแจ้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบด้วย

ข้อเท็จจริง

๑. ส.ป.ก. ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษากฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของหน่วยงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน พิจารณาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ทั้งนี้ ได้มีการศึกษาอัตราค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากหน่วยงานอื่นที่มีการดำเนินงานในหลายลักษณะ จำนวน ๘ หน่วยงาน คือ

- ๑) การเคหะแห่งชาติ
- ๒) กองทุนพัฒนาสหกรณ์
- ๓) กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
- ๔) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรการยางแห่งประเทศไทย
- ๕) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย
- ๖) ธนาคารพาณิชย์ เช่น ธนาคารกรุงไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- ๗) ธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย
- ๘) ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด (มหาชน)

๒. กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีลูกหนี้เงินกู้แต่ละรายที่เป็นลูกหนี้ค้างรับ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ แยกตามอายุลูกหนี้ค้างชำระได้ ดังนี้

ลำดับที่	กลุ่มอายุลูกหนี้	จำนวนราย	จำนวนเงิน
๑	หนี้ค้างชำระ น้อยกว่า ๑ ปี	๑๖,๖๗๓	๓๘๕,๒๔๗,๗๓๐.๙๑
๒	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๑ ปี ไม่เกิน ๒ ปี	๑,๘๗๑	๔๖,๖๖๕,๖๘๒.๘๗
๓	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๒ ปี ไม่เกิน ๓ ปี	๑,๙๘๔	๕๕,๐๓๗,๒๗๑.๕๘
๔	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๓ ปี ไม่เกิน ๔ ปี	๓๘๗	๑๑,๐๒๖,๑๖๐.๙๑
๕	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๔ ปี ไม่เกิน ๕ ปี	๓๒๘	๑๐,๙๕๒,๗๗๙.๗๑
๖	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๕ ปี ไม่เกิน ๑๐ ปี	๔๙๔	๑๔,๗๙๙,๘๔๐.๒๒
๗	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๑๐ ปี	๖๘	๒,๗๔๔,๔๓๗.๖๔
รวม		๒๑,๘๐๕	๕๒๖,๔๗๓,๙๐๓.๘๔

นอกจากนี้ยังมีลูกหนี้รายโครงการที่อยู่ระหว่างการขออนุมัติตัดหนี้สูญและลูกหนี้ตามคำพิพากษศาล ดังนี้

ลำดับที่	โครงการ (จังหวัด/ชื่อ-สกุล)	จำนวนราย/แห่ง	จำนวนเงิน
๑	กองทุนที่ดิน	๑,๙๒๓	๕๕๐,๙๒๑,๗๒๘.๔๖
๒	กลุ่มส่งเสริมการปลูกชาจีน จ.เชียงราย	๑๖๘	๗,๔๓๕,๒๓๒.๗๙
๓	กลุ่มเลี้ยงวัวกลุ่มโละไม้้อในพื้นที่นิคมเศรษฐกิจพอเพียง อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่	๔๑	๑,๙๖๙,๗๖๙.๘๐
๔	กลุ่มความร่วมมือไตรภาคีส่งเสริมการปลูกผลไม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ปลูกพุทรา นมสด) จ.นครสวรรค์	๔๔	๔,๔๔๓,๘๕๗.๖๖
๕	กลุ่มสินเชื่อรายบุคคล	๒,๖๕๖	๙๑,๔๖๐,๖๒๖.๑๕
	รายสถาบันเกษตรกร	๘	๙,๒๓๙,๗๔๑.๕๓
๖	ลูกหนี้ตามคำพิพากษาศาล	๕๒๕	๓๙,๕๗๔,๐๐๗.๕๒
รวม		๕,๓๖๕	๗๐๕,๐๔๔,๙๖๓.๙๑

๓. ส.ป.ก. ได้นำลูกหนี้ค้างรับดังกล่าว มาพิจารณาพร้อมกับข้อมูลลูกหนี้ทั้งหมด ประกอบกับอัตราค่าเผ่อนี้สงสัยจะสูญจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เหมาะสมกับการประมาณการตั้งค่าเผ่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยได้กำหนดเป็นหลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผ่อนี้สงสัยจะสูญของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ ๒ และข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนี้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผ่อนี้สงสัยจะสูญของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

ลูกหนี้ หมายถึง มูลหนี้ที่เกิดจากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบด้วย ลูกหนี้เงินกู้ ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าซื้อที่ดิน ค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอื่นๆ ที่ ส.ป.ก. จัดเก็บเข้าบัญชีเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ค่าเผ่อนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้น เพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

หนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ส่วนที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้และรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายคู่กับค่าเผ่อนี้สงสัยจะสูญแสดงในรายการค่าใช้จ่ายอื่นในงบแสดงผลการดำเนินงาน

หนี้สูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ได้ติดตามทวงถามโดยมีหลักฐานที่แน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และได้รับอนุมัติให้จำหน่ายหนี้สูญจากผู้มีอำนาจแล้ว จึงสามารถตัดจำหน่ายลูกหนี้จากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

หลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ เป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และหนี้สงสัยจะสูญ เป็นลูกหนี้ส่วนที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้และรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายคู่กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ แสดงในรายการค่าใช้จ่ายอื่น ในงบแสดงผลการดำเนินงาน ส.ป.ก. เห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์การประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญได้เป็น ๒ เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ ๑ คำนวณเป็นร้อยละจากกลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ

ประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ โดยคำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้จากกลุ่มของอายุลูกหนี้จากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ค้างชำระ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี นำมาใช้เป็นฐานการคำนวณหนี้สงสัยจะสูญโดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ ดังนี้

ลำดับที่	กลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ	อัตราร้อยละของค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ
๑	หนี้ค้างชำระ น้อยกว่า ๑ ปี	๑
๒	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๑ ปี ไม่เกิน ๒ ปี	๕๐
๓	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๒ ปี ไม่เกิน ๓ ปี	๗๕
๔	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๓ ปี ขึ้นไป	๑๐๐

เกณฑ์ที่ ๒ พิจารณาแต่ละรายเฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ

ประมาณการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญโดยพิจารณาจากลูกหนี้จากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ แต่ละรายและรับรู้เฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้น เป็นหนี้สงสัยจะสูญตามจำนวนหนี้ที่ค้างชำระ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ทั้งจำนวน ประกอบด้วย

(๑) ลูกหนี้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่อยู่ระหว่างการขออนุมัติตัดหนี้สูญ

(๒) ลูกหนี้ตามคำพิพากษาศาล

โดยอัตราร้อยละของการประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ส.ป.ก. จะดำเนินการทบทวนอัตราร้อยละดังกล่าวเป็นระยะๆ และจะต้องมีการตรวจสอบลูกหนี้แต่ละราย เพื่อให้การประมาณจำนวนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญใกล้เคียงความเป็นจริงและสามารถแสดงถึงมูลค่าลูกหนี้ที่แท้จริงให้มากที่สุด

๔. กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๔๘,๓๔๐ ราย เป็นเงิน ๑,๘๑๓,๕๒๔,๘๑๐.๗๕ บาท เป็นลูกหนี้ที่ยังไม่ครบกำหนดชำระ จำนวน ๒๑,๑๗๐ ราย เป็นเงิน ๕๘๒,๐๐๕,๙๔๓.๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๙ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด และเป็นลูกหนี้ที่ค้างชำระ ๒๗,๑๗๐ ราย เป็นเงิน ๑,๒๓๑,๕๑๘,๘๖๗.๗๕ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๙๑ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด

หากกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ได้ประมาณการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามหลักเกณฑ์การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญดังกล่าวทั้ง ๒ เกณฑ์ คิดเป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่คำนวณได้เป็นเงิน ๘๑๓,๐๓๑,๔๕๔.๘๓ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๓ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด ดังนี้

เกณฑ์ที่ ๑ คำนวณเป็นร้อยละจากกลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีลูกหนี้ปกติที่ค้างชำระ ๒๑,๘๐๕ ราย เป็นเงิน ๕๒๖,๔๗๓,๙๐๓.๘๔ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๐๓ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด เมื่อคำนวณตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นร้อยละตามอายุลูกหนี้ค้างชำระ ยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นจำนวน ๑๐๗,๙๘๖,๔๙๐.๙๓ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๕ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด

เกณฑ์ที่ ๒ คำนวณโดยพิจารณาแต่ละรายเฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้เท่านั้น กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ มีหนี้ที่พิจารณาแต่ละรายเฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ จำนวน ๕,๓๖๕ ราย เป็นเงิน ๗๐๕,๐๔๔,๙๖๓.๙๑ บาท เมื่อคำนวณตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยพิจารณาแต่ละรายเฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้แล้ว ยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นจำนวน ๗๐๕,๐๔๔,๙๖๓.๙๑ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๘ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด แบ่งออกเป็น

(๑) ลูกหนี้เงินกู้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่อยู่ระหว่างการขออนุมัติตัดหนี้สูญ ตามโครงการแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกรด้วยการจำหน่ายหนี้เป็นสูญในกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยวิเคราะห์จำแนกกลุ่มปัญหานี้สินเกษตรกรและสาเหตุของการจำหน่ายหนี้เป็นสูญ แบ่งเป็น ๑๐ กลุ่มสาเหตุ ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ซึ่งคาดว่าจะได้รับการพิจารณาให้ตัดเป็นหนี้สูญเป็นจำนวน ๔,๘๔๐ ราย เป็นลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้โครงการต่างๆ ได้แก่

๑) กองทุนที่ดิน

๒) กลุ่มส่งเสริมการปลูกชาจีน จังหวัดเชียงราย

๓) โครงการเลี้ยงวัวกลุ่มไล่ไม่อ่อนในพื้นที่นครราชสีมาพอเพียง อำเภอมกนัง จังหวัดเชียงใหม่

๔) กลุ่มความร่วมมือไตรภาคีส่งเสริมการปลูกผลไม้ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ปลูกพุทรา นมสด)

จังหวัดนครสวรรค์

๕) กลุ่มสินเชื่อรายบุคคลและรายสถาบันเกษตรกร เป็นต้น เป็นหนี้ที่ค้างชำระทั้งหมด ๖๖๕,๔๗๐,๙๕๖.๓๙ บาท ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเต็มจำนวน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๗๐ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด

(๒) ลูกหนี้ตามคำพิพากษศาล ๕๒๕ ราย เป็นหนี้ที่ค้างชำระทั้งหมด ๓๙,๕๗๔,๐๐๗.๕๒ บาท ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเต็มจำนวน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๘ ของยอดลูกหนี้เงินกู้ทั้งหมด

๕. ส.ป.ก. ได้นำหลักเกณฑ์การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญดังกล่าว และการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เสนอกรมบัญชีกลางพิจารณา เพื่อขอกำหนดเป็นนโยบายทางบัญชีของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ใช้ถือปฏิบัติไปครั้งหนึ่งแล้ว กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือที่ กค ๐๔๐๖.๔/๔๗๔๒๑ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ แจ้งว่า ส.ป.ก. กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐ

และเป็นไปตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงิน กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่โดยที่พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ซึ่งกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบัญชีสำหรับกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ดังนั้น จึงต้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียนฯ โดยนำเสนอ คปก. ในการกำหนดหลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ อย่างไรก็ดี เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ สอดคล้องกับพระราช บัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียนฯ ส.ป.ก. จึงควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ ด้วย

กฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการบริหาร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย กำกับดูแลการบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียน

ฯลฯ

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการบริหารวางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถ จัดทำรายงานการเงิน แสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ได้อย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

๒. หลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ ๒ เรื่องหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ

ข้อ ๙.๖ “หนี้สงสัยจะสูญ คือ ลูกหนี้จากการขายสินค้าและบริการที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ หน่วยงานจะประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และรับรู้หนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่าย คู่กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น และให้แสดงรายการหนี้สงสัยจะสูญในรายการค่าใช้จ่ายอื่น ในงบแสดงผลการดำเนินงาน...”

๓. ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการเก็บรักษา เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๑๒ “ให้ ส.ป.ก. จัดทำบัญชีและรายงานการเงินของกองทุนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การจัดทำบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด...”

ความเห็นของคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.)

อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้พิจารณาการกำหนด หลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของกองทุน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว มีมติเห็นชอบ และให้นำเสนอ คปก. พิจารณานุมัติต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้กำหนดหลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อให้ลูกหนี้แต่ละประเภทแสดงมูลค่าที่แท้จริง ซึ่งเป็นสินทรัพย์ในงบการเงิน ตามข้อเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยได้ศึกษาระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของหน่วยงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน พิจารณาและทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ และได้นำอัตราค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาประกอบกับข้อมูลลูกหนี้ทั้งหมดและลูกหนี้ค้างรับ เพื่อให้เหมาะสมกับการประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ กำหนดเป็นหลักเกณฑ์การประมาณ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ ๒ และได้เสนอให้กรมบัญชีกลางพิจารณาไปครั้งหนึ่งแล้ว กรมบัญชีกลางมีความเห็นว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐ และเป็นไปตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ให้ ส.ป.ก. นำเสนอ คปก. กำหนดหลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ก่อน เพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ ต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

ขออนุมัติกำหนดหลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนี้

๑. นิยามศัพท์ที่ใช้ในหลักเกณฑ์การตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังต่อไปนี้

ลูกหนี้ หมายถึง มูลหนี้ที่เกิดจากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบด้วย ลูกหนี้เงินกู้ ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าซื้อที่ดิน ค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ในที่ดินและอื่นๆ ที่ ส.ป.ก. จัดเก็บเข้าบัญชีเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้น เพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้คงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิของลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

หนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ส่วนที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้และรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายคู่กับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญแสดงในรายการค่าใช้จ่ายอื่นในงบแสดงผลการดำเนินงาน

หนี้สูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ติดตามทวงถาม โดยมีหลักฐานที่แน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้และได้รับอนุมัติให้จำหน่ายหนี้สูญจากผู้มีอำนาจแล้ว จึงสามารถตัดจำหน่ายลูกหนี้จากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. หลักเกณฑ์การประมาณการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบด้วย ๒ เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ ๑ คำนวณเป็นร้อยละจากกลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ

ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยคำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้จากกลุ่มของอายุลูกหนี้จากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ค้างชำระ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนำมาใช้เป็นฐานการคำนวณหนี้สงสัยจะสูญ โดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ ดังนี้

ลำดับที่	กลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระ	อัตราร้อยละของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ
๑	หนี้ค้างชำระ น้อยกว่า ๑ ปี	๑
๒	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๑ ปี ไม่เกิน ๒ ปี	๕๐
๓	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๒ ปี ไม่เกิน ๓ ปี	๗๕
๔	หนี้ค้างชำระ มากกว่า ๓ ปี ขึ้นไป	๑๐๐

เกณฑ์ที่ ๒ พิจารณาแต่ละรายเฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญ ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยพิจารณาจากหนี้จากการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแต่ละราย และรับรู้เฉพาะลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้เท่านั้นเป็นหนี้สงสัยจะสูญตามจำนวนหนี้ค้างชำระ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ทั้งจำนวน ประกอบด้วย

(๑) ลูกหนี้ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่อยู่ระหว่างการขออนุมัติตัดหนี้สูญ

(๒) ลูกหนี้ตามคำพิพากษาศาล

โดยอัตราร้อยละของการประมาณการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้มีการทบทวนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การประมาณจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญใกล้เคียงความเป็นจริงที่แสดงถึงมูลค่าลูกหนี้ที่แท้จริงให้มากที่สุด

จึงเรียนเสนอคณะกรรมการฯ เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า ประเด็นแรกการสงสัยหนี้จะสูญ ส.ป.ก. รู้ได้อย่างไร เพราะว่ายังไม่ถึงตามกำหนดระยะเวลาที่จะต้องชำระหนี้ ประเด็นที่สองหากรู้ว่าหนี้จะสูญ ส.ป.ก. ทำหน้าที่หรือดำเนินการอย่างไร ประเด็นที่สามการตั้งสำรองหนี้สูญ ควรจะมีการตรวจสอบทางกฎหมายก่อนหรือไม่ ซึ่งหากพบว่าเจ้าหน้าที่ที่ดูแลไม่ได้ดำเนินการจะต้องมีความผิดตามกฎหมายมาตรา ๑๕๗ เพราะฉะนั้น ขอให้ ส.ป.ก. ชี้แจงในประเด็นเหล่านี้เพื่อให้มีความชัดเจน

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเพียงหลักการทางบัญชี เพื่อกำหนดเงินที่ค้างชำระหนี้ ซึ่งถือว่าเป็นเงินที่อาจจะสูญ แต่ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบและเงื่อนไขต่างๆ เช่น การทวงหนี้ การเร่งรัดหนี้ การดำเนินการตามกฎหมายจนถึงในชั้นศาล เป็นต้น จึงเป็นเพียงหลักการทางบัญชี เท่านั้น แต่กระบวนการต่างๆ ยังคงดำเนินไปตามขั้นตอน

ฝ่ายเลขานุการฯ (พันจ่าเอกประเสริฐ มาลัย รองเลขาธิการ ส.ป.ก.) ได้ขออนุญาตชี้แจงเพิ่มเติมว่าการสงสัยหนี้จะสูญเป็นเรื่องของหลักการทางบัญชีเท่านั้น แต่การดำเนินการยังคงต้องดำเนินการตามกระบวนการต่อไป ซึ่งในขณะนี้เลขาธิการ ส.ป.ก. ได้มีนโยบายให้ตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อดูแลเรื่องหนี้ทั้งหมดของ ส.ป.ก. โดยได้ดำเนินการจัดประชุมไปแล้ว ๒ ครั้ง และได้พิจารณาเรื่องการแบ่งประเภทลูกหนี้ มาตรการเร่งด่วน มาตรการฟื้นฟู การดำเนินการทางคดี ซึ่งเป็นการดำเนินการตามหลักการบริหารสินเชื่อ เพื่อให้ลูกหนี้มีรายได้ และกองทุนสามารถได้รับการชำระหนี้มากยิ่งขึ้น และจะได้นำมาตรการดังกล่าวแจ้งให้จังหวัดนำไปปฏิบัติต่อไป

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า การนิยามที่ใช้คำว่ากลุ่มอายุลูกหนี้ค้างชำระอาจจะไม่ชัดเจน เนื่องจากคำว่ากลุ่มอายุลูกหนี้จะทำให้เข้าใจว่าเป็นอายุของลูกหนี้ แต่ในที่นี้หมายถึงอายุของหนี้ที่ค้างชำระ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสับสนได้ แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องของอายุอาจจะประเด็นที่จะต้องพิจารณา เนื่องจากที่ผ่านมา ธกส. ได้นำลูกหนี้ประเภทนี้ ซึ่งมีอายุเฉลี่ยประมาณ ๗๙ ปี มาอบรมเพื่อให้กลับไปประกอบกิจการและสามารถนำเงินไปใช้หนี้ได้ ดังนั้น จึงเห็นว่ามิสองประเด็นที่ ส.ป.ก. จะต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้ ประเด็นที่หนึ่งให้ประธานและทีมงานที่ ส.ป.ก. ได้จัดตั้งจัดทำแผนการบริหารหนี้ ประเด็นที่สองให้นำเสนอแผนฟื้นฟูหนี้โดยทำให้นี้ที่สงสัยว่าจะสูญเปลี่ยนเป็นหนี้ดี

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า ข้อเสนอในเกณฑ์ประมาณการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในเกณฑ์ที่ ๒ คือ ลูกหนี้ที่กองทุนอยู่ระหว่างการตัดหนี้ และลูกหนี้ตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งเป็นไปตามหลักการ แต่ในเกณฑ์ที่ ๑ มีความถี่ของการตั้งค่าเผื่อหนี้จะสูญมากหรือใกล้กันเกินไปหรือไม่ และอาจจะต้องตั้งให้มีความสอดคล้องกับอายุด้วย เนื่องจากข้อมูลหนี้ค้างชำระน้อยกว่า ๑ ปี ส.ป.ก. ตั้งอัตราร้อยละของค่าเผื่อหนี้จะสูญไว้ที่ ๑% หนี้ค้างชำระ ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี ๕๐% และที่สำคัญถ้าลูกหนี้รู้ว่าหนี้เกิน ๓ ปี ส.ป.ก. จะตั้งไว้ที่ ๑๐๐% ซึ่งอาจจะเป็นแรงจูงใจให้กับลูกหนี้ ในการไม่ชำระหนี้ได้ ถึงแม้จะว่าเป็นตัวเลขในทางหลักการของบัญชีแต่จำนวนเงินค่อนข้างมาก จึงเห็นว่าควรจะต้องตั้งความถี่ของจำนวนปีที่หนี้ค้างชำระให้กว้างขึ้น เช่น ๑ ปี ๒ ปี ๓ ปี จนกระทั่ง ๑๐ ปี เป็นต้น

ผู้แทนกรมบัญชีกลาง (นายวรวิทย์ เพชรรวง) ได้กล่าวว่า เห็นด้วยกับแนวทางในการเร่งรัด เนื่องจากเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะต้องพิจารณาว่ากลไกที่ได้เคยออกแบบไว้มีความผิดพลาดหรือเกิดปัญหาหรือไม่ จึงทำให้มีหนี้ค้างชำระจำนวนมาก โดยคณะกรรมการอาจจะต้องพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติมอะไรบางอย่างที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ต่อไป

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ในประเด็นเรื่องดังกล่าวนี้เห็นชอบในหลักการ แต่ให้ฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ตัวแปรอายุหนี้ให้กำหนดช่วงอายุหนี้ในแต่ละระดับให้มีความถี่กว้างขึ้น
๒. ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้เพิ่มเติม เช่น อายุลูกหนี้
๓. ขอให้กรรมการและกรมบัญชีกลางที่มีข้อมูลด้านนี้ จัดส่งให้กับ ส.ป.ก. นำไปพิจารณาประกอบการดำเนินงานด้วย
๔. จัดทำแผนการบริหารหนี้ และแผนฟื้นฟูหนี้ที่สงสัยว่าจะสูญให้เปลี่ยนเป็นหนี้ดี

มติคณะกรรมการ อนุมัติหลักเกณฑ์การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยให้นำความเห็นของประธานกรรมการและกรรมการไปดำเนินการด้วย

เรื่องที่ ๔.๖ ขออนุมัติโครงสร้างการบริหารงานและกรอบอัตรากำลังกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และขออนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นการจ้างพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นทุนหมุนเวียนใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การบริหารเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ดำเนินงานตามภารกิจการปฏิรูปที่ดินฯ สนับสนุนเงินทุนเพื่อการจัดซื้อที่ดิน การจัดที่ดินให้เช่า เช่าซื้อ และเช่าทำประโยชน์ การให้สินเชื่อแก่เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร การจัดเก็บเงินให้กู้ยืม ค่าเช่า ค่าเช่าซื้อ รวมถึงรายได้อื่นจากกิจการสนับสนุนเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ดังกล่าว มีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ การที่ ส.ป.ก. จะดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมายได้ทันเวลาต้องมีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอกับปริมาณงาน แต่เนื่องจากกรอบอัตรากำลังของข้าราชการถูกจำกัดตามที่ ก.พ. กำหนด กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จึงมีความจำเป็นต้องจัดหาบุคลากรให้เหมาะสมกับปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติและคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๖ ได้มีมติอนุมัติให้ ส.ป.ก. มีโครงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนเพื่อช่วยปฏิบัติงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทั้งในส่วนกลางและ ส.ป.ก.จังหวัด ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

๒. ในการประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๗ มีมติอนุมัติในหลักการมอบอำนาจให้คณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.) มีอำนาจอนุมัติรายการจ่ายขาดโครงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวและค่าใช้จ่ายบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และสำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ อกก.คง. ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๐ อนุมัติให้ใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ในลักษณะจ่ายขาดโครงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวและค่าใช้จ่ายบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ วงเงิน ๓๕.๐๐ ล้านบาท เป็นค่าจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน ช่วยปฏิบัติงาน ณ ส.ป.ก.จังหวัด และส่วนกลาง จำนวน ๑๔๖ อัตรา (วุฒิไม่เกินปริญญาตรี อัตราค่าจ้างตามวุฒิการศึกษา เงินเพิ่มค่าครองชีพ

ชั่วคราว (ถ้ามี) เงินสมทบประกันสังคม วงเงิน ๒๗.๕๙๔ ล้านบาท และค่าใช้จ่ายบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ วงเงิน ๗.๔๐๖ ล้านบาท

๓. รัฐบาลมีนโยบายปรับระบบบริหารภาครัฐ และปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับภารกิจ โดยนําระบบพนักงานราชการมาใช้ และประกาศให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย พนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ และคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ มีมติเห็นชอบในหลักการช่วยเหลือลูกจ้างชั่วคราวในระบบราชการ โดยให้ผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนสถานภาพลูกจ้างชั่วคราวที่จ้างจากเงินงบประมาณ ซึ่งปฏิบัติงานต่อเนื่องฯ เป็นพนักงานราชการ จากมติดังกล่าวหน่วยงานราชการจึงได้ดำเนินการจ้างพนักงานราชการทดแทนลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

ข้อเท็จจริง

๑. ปัจจุบันทุนหมุนเวียนของหลายหน่วยงาน ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนให้เป็นพนักงานทุนหมุนเวียนแล้ว อาทิเช่น กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กองทุนส่งเสริมเกษตรกร กองทุนจัดรูปที่ดิน เป็นต้น ส.ป.ก. จึงมีความประสงค์ ขอเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวที่ปฏิบัติงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยมีเหตุผล ดังนี้

๑.๑ การจ้างลูกจ้างชั่วคราวมีกำหนดระยะเวลาจ้างปีต่อปี แต่การจ้างพนักงานกำหนดระยะเวลาจ้างคราวละไม่เกิน ๔ ปี มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อพิจารณาการเพิ่มค่าตอบแทน การเลิกจ้าง หรือการต่อสัญญาจ้าง การเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นพนักงานฯ ดังกล่าวทำให้

- บุคลากรมีหลักประกันความมั่นคง สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- ส.ป.ก. สามารถมอบหมายงานให้รับผิดชอบงานที่มีความต่อเนื่องและยุ่งยากซับซ้อนได้

- สร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน มีบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และช่วยลดปัญหาของหน่วยงานในการสร้างบุคลากรขึ้นทดแทน

๑.๒ ให้สอดคล้องกับนโยบายปรับระบบบริหารภาครัฐ ในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานบุคคล ซึ่งได้มีประกาศให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ นําระบบพนักงานราชการมาใช้เพื่อช่วยเหลือลูกจ้างชั่วคราวในระบบราชการ โดยให้หน่วยงานราชการดำเนินการจ้างพนักงานราชการทดแทนลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว

๒. ส.ป.ก. จึงได้ดำเนินการเสนอ อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ขอความเห็นชอบเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวที่ปฏิบัติงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยขอใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยอนุโลม ซึ่ง อกก.คง. ได้มีมติให้ ส.ป.ก. ไปหารือกรมบัญชีกลางเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจ้างพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และอำนาจอนุมัติก่อนนำเสนอ อกก.คง. ในการประชุมคราวต่อไป

๓. กรมบัญชีกลาง ได้มีหนังสือที่ กค ๐๔๐๖.๔/๒๑๓๐ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ตอบข้อหารือ ส.ป.ก. โดยให้ความเห็นว่า “เนื่องจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ยังไม่มีการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการจ้างพนักงานกองทุนฯ ไว้ มีเพียงการจ้างลูกจ้างตามโครงการและระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไว้ ส.ป.ก. จึงควรเสนอ คปก. เพื่อกำหนดข้อบังคับ ว่าด้วยการบริหาร งานบุคคล ให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๒๑ (๒) และให้จัดทำโครงสร้างการบริหารงานของกองทุนฯ ส่งกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบตามข้อ ๒๓ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขจัดตั้ง การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

๔. ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของกรมบัญชีกลาง โดยได้เสนอ อกก.คก. ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ซึ่ง อกก.คก. พิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

(๑) เห็นชอบการปรับลูกจ้างชั่วคราวกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และเห็นชอบอัตราค่าตอบแทนพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยอิงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยอนุโลม

(๒) ให้จัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และกรอบอัตรากำลังพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่ปฏิบัติงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(๓) ให้ดำเนินการนำร่าง “ข้อบังคับ ว่าด้วยพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.” เสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบพิจารณาก่อนเสนอ คปก. ต่อไป

๕. ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ดังนี้

๕.๑ ประชุมหารือการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ ร่วมกับผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงบประมาณ และกรมบัญชีกลาง เพื่อให้การจัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ถูกต้อง สมบูรณ์ และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ที่ประชุมมีมติให้จัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่แสดงอัตรากำลังรวมไว้ในแผนเดียวกัน และให้เพิ่มสำนักอื่นที่มีความเชื่อมโยงกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ นอกเหนือจากสำนักกฎหมาย รวมทั้งจัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เปรียบเทียบกับโครงสร้างการบริหารงานในอนาคตที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นการจ้างพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

๕.๒ กรมบัญชีกลาง ได้มีหนังสือที่ กค ๐๔๐๖.๔/๔๕๘๖๗ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๐ แจ้งว่า “เนื่องจากได้มีประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน ว่าด้วยมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของทุนหมุนเวียน เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งข้อ ๔ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีทุนหมุนเวียนกำหนดโครงสร้างการบริหารทุนหมุนเวียนและมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งกรอบอัตรากำลัง เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต่างๆ นำเสนอคณะกรรมการบริหารพิจารณา

อนุมัติก่อนส่งกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ จึงขอให้ ส.ป.ก. นำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งกรอบอัตรากำลัง เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต่างๆ นำเสนอ คปก. พิจารณาอนุมัติก่อนส่งกระทรวง การคลังให้ความเห็นชอบต่อไป”

๕.๓ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นำเสนอ คปก. พิจารณาตามความเห็นในข้อ ๕.๑ และข้อ ๕.๒ โดยโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และกรอบอัตรากำลังกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ (เอกสารแนบ ๑) ประกอบด้วย

(๑) แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(๒) แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานกองทุนปฏิรูปที่ดินฯ และกรอบอัตรากำลังของ กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ (เดิม)

(๓) แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และกรอบอัตรากำลังของ กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ (ใหม่)

(๔) แผนภูมิโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้างการแบ่งงานภายในของสำนัก บริหารกองทุน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด

(๕) กรอบอัตรากำลังพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ – กันยายน ๒๕๖๕)

(๖) การกำหนดตำแหน่ง และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

(๗) หน้าที่ความรับผิดชอบ ของพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

(๘) บัญชีอัตราค่าตอบแทน ของพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ตามวุฒิการศึกษา

๖. สำหรับการปรับลูกจ้างชั่วคราวกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ นั้น ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน ว่าด้วยมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของทุน หมุนเวียน ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๓๓ กำหนดให้ “ให้คณะกรรมการบริหารกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติของแต่ละตำแหน่ง และการประเมินผล การปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม” และข้อ ๒๐ “ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารยังไม่กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของทุนหมุนเวียนตาม ประกาศนี้ ให้นำกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานราชการและลูกจ้าง ของทางราชการมาใช้บังคับไปพลางก่อนจนกว่าจะกำหนดข้อบังคับดังกล่าวให้เป็นไปตามประกาศนี้ ซึ่งต้อง ดำเนินการภายในเวลาไม่เกินสองปีนับจากวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับ”

ขณะนี้ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดทำร่าง “ข้อบังคับ ว่าด้วยพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.” เสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบพิจารณาให้ ความเห็นชอบก่อนนำเสนอ คปก. ต่อไป แต่ในระหว่างที่ยังไม่สามารถเสนอ คปก. ขออนุมัติใช้ข้อบังคับ ว่าด้วย

พนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ส.ป.ก. ขอนำกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับพนักงานราชการมาใช้บังคับกับพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปพลางก่อน จนกว่า ส.ป.ก. จะดำเนินการจัดทำข้อบังคับดังกล่าวแล้วเสร็จ ซึ่งต้องดำเนินการภายในเวลาไม่เกินสองปีนับจากวันที่ประกาศนี้ มีผลใช้บังคับตามที่กำหนดในข้อ ๒๐ ของประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียนฯ ดังกล่าว

ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน จึงเห็นควรขออนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนที่จ้างด้วยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้จ้างไว้แล้วในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และยังมีคนครองอยู่ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ (ตามรายชื่อที่ปรากฏในเอกสารแนบ ๒) ให้ได้รับการจ้างเป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โดยไม่ต้องดำเนินการสรรหาและเลือกสรร ตามข้อ ๑๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ สำหรับตำแหน่งที่ว่างหรือตำแหน่งที่จ้างเพิ่มเติม ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกสรรตามระเบียบนี้ต่อไป

ระเบียบ มติ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน

“คณะกรรมการบริหาร” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้...

(๒) กำหนดข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล การเงิน พัสดุ ตลอดจนกำหนดค่าตอบแทนสิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต่างๆ ของผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงานและลูกจ้างให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๑ (๘)

มาตรา ๔๕ ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับ ประกาศ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทุนหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นำกฎ ข้อบังคับ ประกาศ ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทุนหมุนเวียน ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้ออกข้อบังคับ ประกาศ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทุนหมุนเวียนตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องดำเนินการภายในเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๓. ประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน ว่าด้วยมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของทุนหมุนเวียน ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๔ กำหนดให้ “หน่วยงานของรัฐที่มีทุนหมุนเวียนกำหนดโครงสร้างและอัตรากำลังของทุนหมุนเวียน โดยคำนึงถึงลักษณะการดำเนินงานและฐานะการเงินของทุนหมุนเวียน โดยมีการใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างคุ้มค่า เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจได้ตามวัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียน

การกำหนดโครงสร้างการบริหารทุนหมุนเวียนเพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านต่างๆ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยกลุ่มงาน หรือส่วนงานที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

การกำหนดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้าง อย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบหรือลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง รวมทั้งการกำหนดกรอบอัตรากำลัง เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการต่างๆ

การดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เสนอคณะกรรมการบริหารพิจารณาอนุมัติ โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการบริหารกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติของแต่ละตำแหน่ง การคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน วินัย และการลงโทษวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษพนักงานและลูกจ้างของทุนหมุนเวียน รวมทั้งการกำหนดวัน เวลาปฏิบัติงาน วันหยุด วันหยุดประจำปี การลา และการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ ในระหว่างที่คณะกรรมการบริหารยังไม่กำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของทุนหมุนเวียนตามประกาศนี้ ให้นำกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพนักงานราชการ และลูกจ้างของทางราชการมาใช้บังคับไปพลางก่อน จนกว่าจะกำหนดข้อบังคับดังกล่าวให้เป็นไปตามประกาศนี้ ซึ่งต้องดำเนินการภายในเวลาไม่เกินสองปีนับจากวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับ

๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขอจัดตั้ง การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๒๓ ให้หน่วยงานเจ้าของทุนหมุนเวียน กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของทุนหมุนเวียนเพื่อรองรับการดำเนินงานด้านต่างๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยด้านนโยบายและแผนงานด้านการบัญชี และด้านกฎหมาย โดยให้มีอัตรากำลังที่เหมาะสมในการดำเนินงาน และฐานะการเงินของทุนหมุนเวียน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

๕. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗

ข้อ ๑๐ การสรรหาและการเลือกสรรบุคคลเพื่อจ้างเป็นพนักงานราชการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ส่วนราชการใดจะขอยกเว้นหรือเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสรรหาหรือการเลือกสรรตามที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้สามารถกระทำได้โดยทำความตกลงกับคณะกรรมการ

ความเห็นของคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.)

อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ มีมติเห็นชอบการปรับลูกจ้างชั่วคราวกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เห็นชอบอัตราค่าตอบแทนพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยอิง

ระเบียบพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยอนุโลมให้จัดทำโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และกรอบอัตรากำลังพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่ปฏิบัติงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการนำร่าง “ข้อบังคับ ว่าด้วยพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.” เสนอคณะอนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบพิจารณาก่อนเสนอ คปก. ต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

๑. กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นภารกิจส่วนหนึ่งของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่มีสำนักบริหารกองทุนเป็นผู้กำกับดูแล ภายใต้โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและโครงสร้างการแบ่งงานภายในของ ส.ป.ก. ซึ่งบริหารในลักษณะเป็นงานประจำที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ชัดเจน ดังนั้น โครงสร้างการบริหารบุคคลของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จึงเป็นโครงสร้างเดียวกันกับของสำนักบริหารกองทุน ส.ป.ก. มาตั้งแต่จัดตั้ง ส.ป.ก. จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเมื่อ คปก. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ ได้มีมติอนุมัติให้ ส.ป.ก. มีโครงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนเพื่อช่วยปฏิบัติงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โครงสร้างการบริหารบุคคลของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จึงมีอัตรากำลังลูกจ้างชั่วคราวเพิ่มขึ้นจากโครงสร้างการแบ่งงานภายในของ ส.ป.ก. ตามที่ ก.พ. กำหนด

๒. การเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจและหลักประกันความมั่นคงให้กับบุคลากร สร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานช่วยลดปัญหาของหน่วยงานในการสร้างบุคลากรขึ้นทดแทน มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับการให้ความช่วยเหลือลูกจ้างชั่วคราวในระบบราชการ จึงเห็นสมควรนำเสนอ คปก. ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนที่จ้างด้วยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ และเพื่อให้การปฏิบัติงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น การจ้างพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ในปีแรกที่ได้รับอนุมัติ เห็นควรให้จัดจ้างจากลูกจ้างชั่วคราวรายเดิมที่จ้างด้วยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ที่ปฏิบัติงานอยู่ทั้งใน ส.ป.ก. ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งได้จ้างไว้แล้วในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และยังมีคนครองอยู่ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ (ตามรายชื่อที่ปรากฏในเอกสารแนบ ๒) ให้ได้รับการจ้างเป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ และให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากสัญญาจ้างเดิมต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โดยไม่ต้องดำเนินการสรรหาและเลือกสรรตามข้อ ๑๐ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ สำหรับตำแหน่งที่ว่างหรือตำแหน่งที่จ้างเพิ่มเติมในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จึงดำเนินการสรรหาและเลือกสรรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการโดยอนุโลมต่อไป

ทั้งนี้ ให้มีกำหนดระยะเวลาในสัญญาจ้างคราวละไม่เกิน ๔ ปี และให้นำหลักเกณฑ์ รวมถึงอัตราค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ หรือสวัสดิการต่างๆ ของพนักงานราชการ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการเป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยอนุโลมไปพลางก่อน ตามที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน ว่าด้วยมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของทุนหมุนเวียนข้อ ๑๓ และข้อ ๒๐

และในขณะนี้ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดทำร่าง “ข้อบังคับ ว่าด้วยพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.” เสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างนำเสนอคณะกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบ พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอ คปก. ต่อไป

ประเด็นที่น่าสนใจ

๑. ขออนุมัติโครงสร้างการบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกรอบอัตรากำลัง พนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนที่จ้างด้วยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้เป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โดยในปีแรกให้จัดจ้างพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จากลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนที่จ้างด้วยเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ซึ่งได้จ้างไว้แล้วในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และยังมีคนครองอยู่ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ (ตามรายชื่อที่ปรากฏในเอกสารแนบ ๒) ให้ได้รับการจ้างเป็นพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โดยไม่ต้องดำเนินการสรรหาและเลือกสรร สำหรับตำแหน่งที่ว่างหรือตำแหน่งที่จ้างเพิ่มเติม จึงดำเนินการสรรหาและเลือกสรรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยพนักงานราชการโดยอนุโลมต่อไป

ทั้งนี้ ให้มีกำหนดระยะเวลาในสัญญาจ้างคราวละไม่เกิน ๔ ปี และให้นำอัตราค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์และการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่ใช้บังคับกับพนักงานราชการมาใช้ บังคับกับพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ โดยอนุโลมไปพลางก่อนจนกว่า “ข้อบังคับ ว่าด้วยพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.” จะผ่านการพิจารณาอนุมัติจาก คปก. โดย ส.ป.ก. จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน ว่าด้วยมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของทุนหมุนเวียน

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า เห็นชอบในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากจะทำให้ลูกจ้างที่ทำงานร่วมกับ ส.ป.ก. มานานพอสมควรมีอนาคตที่ดีขึ้น

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า เห็นด้วยตามที่ ส.ป.ก. เสนอ เนื่องจากลูกจ้างเป็นผู้ที่ช่วยดำเนินการกิจต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ได้เป็นอย่างดี

ผู้แทนกรมบัญชีกลาง (นายวรวิทย์ เพชรร่วง) ได้กล่าวว่า ประเด็นนี้คณะกรรมการจะต้องเห็นชอบทั้งโครงสร้าง และกรอบอัตรากำลัง แต่ในเรื่องการจ้างให้เป็นพนักงานกองทุน ต่อเนื่องจากการเป็นลูกจ้างหรือไม่ เห็นควรมอบให้ ส.ป.ก. รับไปพิจารณา

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า เมื่อดำเนินการปรับลูกจ้างกองทุน ให้เป็นพนักงานกองทุนฯ จะทำให้ค่าใช้จ่ายของกองทุนฯ เพิ่มมากขึ้น ส.ป.ก. ต้องศึกษาแนวโน้มในประเด็นนี้ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร และจะต้องทำอย่างไรที่จะเพิ่มศักยภาพให้กับกองทุนฯ ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้น การเปลี่ยนจากลูกจ้างเป็นพนักงานจะต้องแสดง

ให้เห็นถึงผลลัพธ์กองทุนฯ เพิ่มขึ้นอย่างไร ซึ่งอาจจะเป็นลูกจ้างรายเดิมที่ดำเนินการกิจอยู่ในปัจจุบัน โดยมีการพิจารณาคุณสมบัติหรือคัดกรองรายใหม่เพิ่มเติมเพื่อให้กองทุนฯ มีศักยภาพมากที่สุด

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า เห็นด้วยที่จะให้มีพนักงานราชการกองทุน แต่โครงสร้างต้องชัดเจนว่าจะให้พนักงานทำภารกิจอะไร กรอบภารกิจจะต้องชัดเจน เช่น รับผิดชอบเรื่องการวิเคราะห์สินเชื่อกองทุนฯ ที่จะจัดให้จังหวัด หรือปฏิบัติหน้าที่ช่วยในเรื่องบริหารจะอย่างไรให้เกิดประโยชน์หรือรายได้ให้แก่กองทุนฯ จึงเห็นว่าควรจะต้องมีกรอบภารกิจที่ชัดเจนให้กับพนักงานกองทุนฯ

รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวจริยา สุทธิไชยา) ได้กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนลูกจ้างชั่วคราวเป็นพนักงานกองทุนฯ เป็นสิ่งที่ทำให้เห็นแนวทางการดำเนินงานของกองทุนฯ อีกทั้งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน แต่ประเด็นการพิจารณาเรื่องลูกจ้างรายเดิมจะได้รับการปรับเป็นพนักงาน หรือจะคัดเลือกบุคคลใหม่เป็นกระบวนกรที่ ส.ป.ก. ต้องพิจารณาให้เหมาะสม ซึ่งถ้าบุคคลเดิมมีศักยภาพและมีความพร้อมทั้งหมดก็สามารถปรับได้ แต่หากไม่มีความพร้อมจะต้องคัดเลือกบุคคลใหม่เพื่อให้กองทุนฯ มีประสิทธิภาพในการบริหารงานมากที่สุด และเป็นไปตามนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ส.ป.ก. จะต้องทำให้องค์กรการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นเหมือนกับกองทุนฯ ADB ซึ่งเป็นกองทุนที่ญี่ปุ่นร่วมมือกับเอเชียในการใช้อำนาจเงินขึ้นนำประเทศต่างๆ ในเอเชียให้เดินไปในทิศทางที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น จึงเห็นว่า ในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินได้อย่างเต็มศักยภาพ กองทุนฯ จะต้องเป็นผู้นำในการดำเนินการเช่นเดียวกัน เนื่องจากกองทุนฯ มีความสามารถเป็น Funding เพื่อให้เกิดการระดมทุนและใช้อำนาจเงินในการขึ้นำกระตุ้นให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินรวมตัวและสร้างวิสาหกิจเพื่อสังคมอันจะเป็นการทำให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ในที่ดินได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งในขณะนี้ อยู่ระหว่างการศึกษา โดยการศึกษาจะแบ่งเงินกองทุนฯ เป็นสองส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นส่วนในการช่วยเหลือหรือสงเคราะห์เกษตรกร ส่วนที่สองเป็นส่วนของการสร้างศักยภาพให้ภาคการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน เช่น การนำเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นต้น หรือแม้กระทั่งคณะกรรมการอาจจะมียกยบายให้กองทุนฯ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศหรือต่างประเทศ เพื่อศึกษาศักยภาพในด้านต่างๆ ของภาคการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิตอาหาร ด้านการผลิตยา ด้านการผลิตเวชสำอาง หรือด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าต้องทำอะไร ดังนั้นการใช้เงินกองทุนฯ เป็นพลังในการขับเคลื่อนพัฒนาศักยภาพของที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน จึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่กองทุนฯ ต้องจัดทำแผนงาน พร้อมทั้งวางแผนทบทวนในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำเนินการตามภารกิจอย่างเหมาะสม

มติคณะกรรมการ อนุมัติหลักการโครงสร้างการบริหารงานและกรอบอัตรากำลังกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และอนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ้างลูกจ้างชั่วคราวเป็นการจ้างพนักงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และมอบฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการในประเด็นต่างๆ ตามความเห็นของประธานกรรมการและกรรมการไปพิจารณา และนำหารือประธานกรรมการต่อไป

เรื่องที่ ๔.๗ ขออนุมัติหลักการและแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

เลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า เรื่องนี้คณะกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะนำเสนอขออนุมัติหลักการและแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ในฐานะประธานอนุกรรมการ เป็นผู้นำเสนอรายละเอียด

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์) ได้กล่าวว่า ประเด็นเรื่องนี้หากคณะกรรมการพิจารณา เห็นชอบจะต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ต้องให้จังหวัดถือปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่เนื่องจากมีเอกสาร และรายละเอียดค่อนข้างมาก จึงอยากให้เกิดความรอบคอบในการพิจารณา ควรให้กรรมการได้ไปศึกษา ในรายละเอียดก่อน และนำเสนอเพื่อพิจารณาอีกครั้งในการประชุมครั้งต่อไป ทั้งนี้ จะขอแนะนำสรุปประเด็นหลัก ให้กรรมการได้เข้าใจเบื้องต้นก่อนว่า เงื่อนไขการจัดที่ดินขนาดเล็กมีความเป็นไปได้ เนื่องจาก กรณีการศึกษา ตัวอย่างของเกษตรกรรุ่นใหม่ และเกษตรกรทั่วไป พบว่าสามารถอาศัยอยู่ในที่ดินไม่เกิน ๓ ไร่ โดยการทำเกษตร ผสมผสาน มีรายได้น้อย และมีรายได้เหลือ ยกตัวอย่างเกษตรกรจังหวัดสุราษฎร์ธานีรายหนึ่งมีรายได้หลายแสน แต่มีรายจ่ายเพียงหนึ่งพันบาทเท่านั้น เพราะสามารถใช้ทรัพยากรในพื้นที่ตัวเองได้ทั้งหมด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาโคกหนองนาโมเดล และเรื่อง ๑ ไร่ ๑ แสน รวมทั้งได้มีการหากรณีตัวอย่างในพื้นที่เพิ่มเติม แต่อย่างไร ก็ตาม หลักที่สำคัญคือเรื่องคนที่จะขอรับการจัดที่ดิน ซึ่งจะต้องมีความตั้งใจ โดยอาจจะต้องสร้างกรอบหรือแนวทาง และกำหนดให้จังหวัดดำเนินการ รวมทั้งจะต้องมีการฝึกอบรม เช่น การอบรมผ่านศูนย์โคกหนองนาโมเดล เป็นต้น ซึ่งจะเป็นรูปแบบอย่างเป็นรูปธรรมของการจัดที่ดินขนาดเล็ก ดังนั้น พื้นที่ตั้งแต่ ๑.๕ ไร่ แต่ไม่เกิน ๓ ไร่ เป็นพื้นที่ ที่จะสามารถอยู่อาศัยได้แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขความพร้อมทางด้านกายภาพคือน้ำและดิน

มติคณะกรรมการ ให้กรรมการนำเอกสารหลักการและแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ขนาดเล็กอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนที่ได้มีการนำเสนอ ไปศึกษารายละเอียดก่อนให้เข้าใจในแนวทางและหลักการเพื่อให้เกิด ความรอบคอบ และให้ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอีกครั้งในการประชุมครั้งต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อทราบ

เรื่องที่ ๕.๑ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เห็นชอบ และอนุมัติวงเงินงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สอดคล้อง กับร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และนโยบายสำคัญของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะโครงการ/รายการที่มีความ พร้อมสามารถดำเนินการภายในปีงบประมาณ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มอบหมายให้

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำคำของบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้จัดทำคำของบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒ โครงการ ๗ กิจกรรม วงเงิน ๙๔,๐๖๔,๕๐๐ บาท (เก้าสิบล้านหกหมื่นสี่พันห้าร้อยบาทถ้วน)

ข้อเท็จจริง

๑. สำนักงานงบประมาณ ได้พิจารณาคำของบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ของ ส.ป.ก. และปรับลดวงเงินเบื้องต้น จำนวน ๖๗,๒๘๕,๓๐๐ บาท (หกสิบล้านเจ็ดแสนสามหมื่นสามพันสามร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๑.๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร จำนวน ๖๕,๕๑๓,๙๐๐ บาท (หกสิบล้านห้าแสนหนึ่งหมื่นสามพันเก้าร้อยบาทถ้วน) ในรายการกิจกรรมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล เนื่องจากไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่กำหนดไว้ว่า “สร้างทักษะในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรรายย่อย”

๑.๒ โครงการเพิ่มทักษะอาชีพเกษตรกรผู้ลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๑,๑๘๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านหนึ่งแสนแปดหมื่นห้าพันบาทถ้วน) เนื่องจากสำนักงาน งบประมาณ พิจารณาปรับลดระยะเวลาในการอบรม

๒. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ ลงมติในวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้เป็นกฎหมาย โดย ส.ป.ก. ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม จำนวน ๒ โครงการ ๖ กิจกรรม วงเงิน ๒๖,๗๗๙,๒๐๐ บาท (ยี่สิบล้านเจ็ดแสนเจ็ดหมื่นเก้าพันสองร้อยบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๑) แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร จำนวน ๒๒,๖๐๕,๒๐๐ บาท (ยี่สิบล้านสองแสนหกหมื่นห้าพันสองร้อยบาทถ้วน)

๒) แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๔,๑๗๔,๐๐๐ บาท (สี่ล้านหนึ่งแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)
รวมงบประมาณทั้งสิ้น		๒๖.๗๗๙.๒
๑. แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร		๒๒.๖๐๕.๒
๑.๑ โครงการสร้างฝายชะลอน้ำและจัดหาแหล่งน้ำชุมชน		๑๔.๗๗๖.๖

แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)
๑.๑.๑ กิจกรรมการก่อสร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล. เพื่อการเกษตรในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน ขนาด ๓๐ ลูกบาศก์เมตร	๘ แห่ง	๘.๒๙๓๘
๑.๑.๒ กิจกรรมการก่อสร้างฝายชะลอน้ำประเภทชั่วคราวในเขตปฏิรูปที่ดิน	๒๔๔ แห่ง	๖.๔๘๒๘
๑.๒ โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร		๗.๘๒๘๖
๑.๒.๑ กิจกรรมการพัฒนาเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลตามแนวทางศาสตร์พระราชา	๑,๓๐๐ ราย	๗.๘๒๘๖
๒. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต		๔.๑๗๔๐
๒.๑ โครงการเพิ่มทักษะอาชีพเกษตรกรผู้ลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ		๔.๑๗๔๐
๒.๑.๑ กิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปาชีพ	๓๐๐ ราย	๐.๙๙๐๐
๒.๑.๒ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ในรูปแบบโคกหนองนาโมเดล ๔ ภาค	๒๕๐ ราย	๑.๐๐๐๐
๒.๑.๓ กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๒,๘๐๐ ราย	๒.๑๘๔๐

การดำเนินงาน

ส.ป.ก. ขอรายงานผลความก้าวหน้าผลการดำเนินงานงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑) โดยได้ดำเนินงานและเบิกจ่ายเงิน จำนวน ๑.๐๕๒ ล้านบาท ประกอบด้วย

๑. แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร

๑.๑ โครงการสร้างฝายชะลอน้ำและจัดหาแหล่งน้ำชุมชน

๑.๑.๑ กิจกรรมการก่อสร้างถังเก็บน้ำ ค.ส.ล. เพื่อการเกษตรในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน ขนาด ๓๐ ลูกบาศก์เมตร เป้าหมาย ๘ แห่ง ใน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ๓ แห่ง กาฬสินธุ์ ๑ แห่ง นครราชสีมา ๓ แห่ง และ สุราษฎร์ธานี ๑ แห่ง วงเงิน ๘.๒๙๓๘ ล้านบาท

ผลการดำเนินงาน ในส่วนงบลงทุน วงเงิน ๗.๐๔ ล้านบาท ประกอบด้วย

๑) ถังต้นแบบ (ถังเหล็ก) จำนวน ๔ รายการ ๔ จังหวัด ทำสัญญาผูกพันแล้ว ในจังหวัดนครราชสีมา ๑ รายการ วงเงิน ๐.๓๙ ล้านบาท คงเหลือ ๓ รายการ วงเงิน ๐.๖๕ ล้านบาท อยู่ระหว่างดำเนินการประกวดราคา คาดว่าจะก่อหนี้ได้ทันภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑

๒) ถังเก็บน้ำ ค.ส.ล. จำนวน ๖ รายการ ๘๐ แห่ง วงเงิน ๖.๐๐ ล้านบาท เป็นรายการดำเนินงานเอง ซึ่งต้องรอถังต้นแบบ (ถังเหล็ก) ดำเนินการแล้วเสร็จก่อน คาดว่าจะเบิกจ่ายได้ภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๑

๑.๑.๒ กิจกรรมการก่อสร้างฝายชะลอน้ำประเภทชั่วคราวในเขตปฏิรูปที่ดิน เป้าหมาย ๒๓ จังหวัด ๒๔๔ แห่ง วงเงิน ๖.๔๘๒๘ ล้านบาท

ผลการดำเนินงาน ในส่วนงบดำเนินงานฝึกอบรม ประกอบด้วย

๑) ส.ป.ก. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการก่อสร้างฝายชะลอน้ำประเภทชั่วคราวให้กับเจ้าหน้าที่จังหวัดแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ เพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

๒) ส.ป.ก.จังหวัด จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการก่อสร้างฝายฯ ให้กับเกษตรกร ผู้นำชุมชน ดำเนินการแล้วใน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพะเยา นครราชสีมา และ อุบลราชธานี

๓) ดำเนินการก่อสร้างฝายฯ แล้ว ใน ๘ จังหวัด ๓๘ แห่ง ได้แก่ จังหวัดน่าน ๑๑ แห่ง พะเยา ๔ แห่ง ชัยภูมิ ๑ แห่ง นครราชสีมา ๖ แห่ง มุกดาหาร ๖ แห่ง หนองคาย ๓ แห่ง อุบลราชธานี ๓ แห่ง และ ลพบุรี ๔ แห่ง

๑.๒ โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร วงเงิน ๗.๘๒๘๖ ล้านบาท เป้าหมาย ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุทัยธานี กาฬสินธุ์ สระแก้ว ชลบุรี กาญจนบุรี นครราชสีมา และ สุราษฎร์ธานี เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑,๓๐๐ ราย

ผลการดำเนินงาน ในส่วนงบดำเนินงานฝึกอบรมและวัสดุการเกษตร ๗.๘๒๘๖ ล้านบาท ให้เกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินในพื้นที่ คทช. อยู่ระหว่างการจัดทำแผนการฝึกอบรม และประกาศหาผู้รับจ้างเรื่องวัสดุการเกษตร

๒. แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒.๑ โครงการเพิ่มทักษะอาชีพเกษตรกรผู้ลงทะเบียน เพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

ผลการดำเนินงาน ในส่วนงบฝึกอบรม ๔.๑๗๔๐ ล้านบาท ประกอบด้วย ๓ กิจกรรม เป้าหมาย ๖๕ จังหวัด ๓,๓๕๐ ราย ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เลือกเมนูอาชีพแสดงความต้องการอบรมเมนู ส.ป.ก. เป็นเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ดำเนินการอบรมได้ จำนวน ๔๗ จังหวัด ๑,๙๘๙ ราย ผ่านการอบรมแล้ว ๔๐๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔ ของทั้งหมด

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๒ รายงานผลความก้าวหน้าการรอบแผนงานและงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า สืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้เสนอกรอบแผนงานและงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ วงเงิน ๓,๔๓๖.๖๖๘๒ ล้านบาท เพื่อให้

คณะกรรมการเห็นชอบกรอบแผนงานและงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และคณะกรรมการมีมติเห็นชอบ โดยมีเงื่อนไขให้กรรมการพิจารณากรอบแผนงานและงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมก็สามารถแจ้งได้โดยส่งรายละเอียดให้ฝ่ายเลขานุการฯ ภายในสิ้นเดือนธันวาคม และมอบฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมและประมวลผล พร้อมนัดหารือกับสำนักงบประมาณปรับให้สอดคล้องกับที่กรรมการให้ข้อเสนอแนะต่อไป ซึ่งเมื่อครบกำหนดเวลา ปรากฏว่าไม่มีกรรมการแจ้งแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใด

การดำเนินงาน

ในเบื้องต้น สำนักงบประมาณ ได้พิจารณาปรับลดตามเกณฑ์และผลการเบิกจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยพิจารณาปรับลดงบประมาณ ของ ส.ป.ก. จากเดิมที่เสนอวงเงิน ๓,๔๓๖.๖๖๘๒ ล้านบาท คงเหลือวงเงิน ๑,๙๓๗.๔๔๙๔ ล้านบาท (รายละเอียดตามตารางที่แนบ) ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการชี้แจงต่อคณะกรรมการพิจารณา พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณต่อไป (ข้อมูล ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑)

รายละเอียดผลผลิตและกิจกรรมภายใต้แผนงานและงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

รายการ	ปี ๒๕๖๒ รอบ Pre-ceiling		ปี ๒๕๖๒ รอบเสนอกฎหมาย		เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
	ปริมาณงาน	งบประมาณ	ปริมาณงาน	งบประมาณ		
รวมงบประมาณทั้งสิ้น		๓,๔๓๖.๖๖๘๒		๑,๙๓๗.๔๔๙๔	-๑,๔๙๙.๒๑๘๘	-๔๓.๖๒
รายการค่าดำเนินการภาครัฐ		๙๖๗.๒๙๐๗		๘๐๑.๒๙๘๘	-๑๖๕.๙๙๑๙	-๑๗.๑๖
๑. รายการค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ พัฒนาการเกษตรกรรมยั่งยืน		๙๖๗.๒๙๐๗		๘๐๑.๒๙๘๘	-๑๖๕.๙๙๒๐	-๑๗.๑๖
แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ		๑,๕๕๗.๘๘๓๖		๕๙๘.๕๑๐๑	-๑,๐๕๙.๓๗๓๕	-๖๘.๐๐
ผลผลิตที่ ๑ เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม	๖๓,๐๐๐ ราย	๑,๑๘๓.๓๔๐๑	๖๓,๐๐๐ ราย	๔๖๔.๑๖๒๖	-๗๑๙.๑๗๗๕	-๖๐.๗๘
๑) บริหารจัดการ		๖๑๙.๓๙๐๖		๑๕๗.๘๔๒๘	-๔๖๑.๕๔๗๘	-๗๔.๕๒
๒) จัดที่ดิน	๖๓,๐๐๐ ราย	๓๑๐.๔๕๕๑	๖๓,๐๐๐ ราย	๒๑๓.๒๘๗๗	-๙๗.๑๖๗๔	-๓๑.๒๙
๓) ตรวจสอบที่ดิน	๗.๒ ล้านไร่	๑๖๓.๒๗๖๓	๔.๘ ล้านไร่	๗๐.๖๒๔๕	-๙๒.๖๕๑๘	-๕๖.๗๕

รายการ	ปี ๒๕๖๒ รอบ Pre-ceiling		ปี ๒๕๖๒ รอบเสนอกรรมาธิการ		เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
	ปริมาณงาน	งบประมาณ	ปริมาณงาน	งบประมาณ		
๔) การปรับปรุงแผนที่แปลงที่ดินมาตรฐาน RTK GNSS NETWORK	๑ ล้านไร่	๙๐.๒๓๘๑	๒๖๐,๐๐๐ ไร่	๒๒.๔๐๗๖	-๖๗.๘๓๐๕	-๗๕.๑๗
ผลผลิต ๒ : เกษตรกรได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและสร้างมูลค่าที่ทำได้	๒๕,๙๐๘ ราย	๓๗๔.๕๕๓๕	๑๒,๐๘๐ ราย	๓๔.๓๔๗๕	-๓๔๐.๑๙๖๐	-๙๐.๘๓
๑) กิจกรรมพัฒนาผู้แทนเกษตรกร	๓,๙๕๘ ราย	๑๙.๘๕๖๙	๑,๖๓๐ ราย	๓.๒๘๑๕	-๑๖.๕๗๕๔	-๘๓.๔๗
๒) กิจกรรมพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน	๑๑,๕๐๐ ราย	๒๔๓.๘๘๑๔			-๒๔๓.๘๘๑๔	-๑๐๐
๓) กิจกรรมสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่	๓,๗๐๐ ราย	๔๒.๔๒๑๒	๓,๗๐๐ ราย	๑๓.๗๙๓๕	-๒๘.๖๒๗๗	-๖๗.๔๘
๔) กิจกรรมพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน	๕,๕๐๐ ราย	๕๕.๖๘๗๗	๕,๕๐๐ ราย	๑๐.๔๘๙๒	-๔๕.๑๙๘๕	-๘๑.๑๖
๕) กิจกรรมพัฒนาพืชสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๑,๒๕๐ ราย	๑๒.๖๙๖๓	๑,๒๕๐ ราย	๖.๗๘๓๓	-๕.๙๑๓๐	-๔๖.๕๗
แผนงานตามยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมทางสังคม		๔๘๖.๑๓๖๔	๓,๔๐๐ ราย	๓๘๓.๓๑๐๗	-๑๐๒.๘๒๕๗	-๒๑.๑๕
๑. โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย	๑,๑๖๐ ราย	๓๑๕.๕๖๔๐	๑,๑๖๐ ราย	๒๙๘.๕๓๕๙	-๑๗.๐๒๘๑	-๕.๔๐
๒. โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๒,๒๔๐ ราย	๗๙.๒๒๑๖	๒,๒๔๐ ราย	๕๑.๙๒๒๔	-๒๗.๒๙๙๒	-๓๔.๔๖

รายการ	ปี ๒๕๖๒ รอบ Pre-ceiling		ปี ๒๕๖๒ รอบเสนอกรรมาธิการ		เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
	ปริมาณงาน	งบประมาณ	ปริมาณงาน	งบประมาณ		
๓. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๓๑ พื้นที่	๙๑.๓๕๐๘	๓๑ พื้นที่	๓๒.๘๕๒๔	-๕๘.๔๙๘๔	-๖๔.๐๔
แผนงานบูรณาการตามยุทธศาสตร์		๔๒๕.๓๕๗๕		๒๕๕.๓๒๙๘	-๑๗๑.๐๒๗๗	-๔๐.๒๑
แผนงานบูรณาการการพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร		๓๘๗.๖๙๐๑		๒๓๕.๐๑๕๑	-๑๕๒.๖๗๕๐	-๓๙.๓๘
๑. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่	๑๐๐ แปลง ๗,๒๐๐ ราย	๘๖.๔๙๗๒	๘๐ แปลง ๗,๒๐๐ ราย	๗๑.๘๐๒๕	-๑๔.๖๙๔๗	-๑๖.๙๙
๒. โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าตามแผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	๘,๐๐๐ ไร่ ๔,๐๐๐ ราย	๓๘.๙๖๕๐	๘,๐๐๐ ไร่ ๔,๐๐๐ ราย	๑๘.๑๒๖๗	-๒๐.๘๓๘๓	-๕๓.๔๘
๓. โครงการการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)	๕,๐๐๐ ราย	๕๓.๕๓๒๔	๕,๐๐๐ ราย	๓๘.๑๗๗๘	-๑๕.๓๕๔๖	-๒๘.๖๘
๔. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๐๐ ศูนย์ ๔,๐๐๐ ราย	๑๘.๗๑๑๐	๑๔๐ ศูนย์ ๔,๐๐๐ ราย	๗.๘๑๐๒	-๑๐.๙๐๐๘	-๕๘.๒๖
๕. โครงการพัฒนาเกษตรกรกรมยั่งยืน						
- กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	๑๔,๑๐๐ ไร่ ๔,๗๐๐ ราย	๔๓.๐๘๒๐	๑๔,๑๐๐ ไร่ ๔,๗๐๐ ราย	๑๘.๓๙๒๘	-๒๔.๖๘๙๒	-๕๗.๓๑
- กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	๙,๐๐๐ ไร่ ๑,๘๐๐ ราย	๕๘.๘๖๘๘	๙,๐๐๐ ไร่ ๑,๘๐๐ ราย	๓๕.๙๔๗๐	-๒๒.๙๒๑๘	-๓๘.๙๔
- กิจกรรมรวมเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน	๔๕,๐๐๐ ไร่ ๗๒๐ ราย	๘๘.๐๓๓๗	๔๕,๐๐๐ ไร่ ๗๒๐ ราย	๔๔.๗๕๘๑	-๔๓.๒๗๕๖	-๔๙.๑๖

รายการ	ปี ๒๕๖๒ รอบ Pre-ceiling		ปี ๒๕๖๒ รอบเสนอกรรมาธิการ		เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
	ปริมาณงาน	งบประมาณ	ปริมาณงาน	งบประมาณ		
แผนงานบูรณาการ บริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ		๓๗.๖๖๗๔		๑๙.๓๑๔๗	-๑๘.๓๕๒๗	-๔๘.๗๒
๑. โครงการการเพิ่ม พื้นที่ชลประทาน	๓๕ แห่ง	๓๗.๖๖๗๔	๑๘ แห่ง	๑๙.๓๑๔๗	-๑๘.๓๕๒๗	-๔๘.๗๒

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบผลความก้าวหน้าการรอบแผนงานและงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๓ ผลการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑,๗๙๘.๑๖๘๔ ล้านบาท ภายใต้นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

๑. รายการดำเนินการภาครัฐ

- แผนงานรายการค่าใช้จ่ายบุคลากรภาครัฐ

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- แผนงานบูรณาการการพัฒนาศักยภาพการผลิต ภาคเกษตร

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน

- แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการจัดการน้ำและการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- แผนงานบูรณาการด้านการจัดการปัญหาที่ดินทำกิน

- แผนงานบูรณาการด้านการบริหารจัดการน้ำ

ทั้งนี้ ส.ป.ก. ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ภายใต้แผนงาน/งบประมาณปี ๒๕๖๑ ที่ได้รับโดยมุ่งเน้นความเชื่อมโยงของหลักปฏิบัติงาน “การบูรณาการงานพัฒนาในเขตปฏิรูปที่ดิน” และการใช้เครือข่ายผู้นำเกษตรกรเป็นกลไกในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกำหนดปริมาณงานภายใต้กิจกรรมเป็นรายไตรมาสเพื่อใช้กำกับดูแลและเร่งรัดการปฏิบัติงาน โดยนำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ ได้พิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบแผนงานและวงเงินงบประมาณ จำนวน ๑,๗๙๘.๑๖๘๔ ล้านบาท

ส.ป.ก. ขอรายงานผลการดำเนินงานตามผลผลิตและกิจกรรมภายใต้แผนงาน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ ผลการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามแผนงบประมาณ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ลำดับ	ผลผลิต/กิจกรรม	หน่วย	ความก้าวหน้าการดำเนินงาน (ณ วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๖๑)		
			แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ					
แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ					
รายจ่ายตามภารกิจพื้นฐาน					
๑.	ผลผลิตที่ ๑ เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม				
	- ไร่ที่ที่ดิน	ไร่	๖๓,๐๐๐	๓๘,๒๓๕	๖๐.๖๙
		ไร่		๒๖๓,๓๓๑	
	- สอดสวนสิทธิ	ไร่	๖๓,๐๐๐	๕๒,๗๖๒	๘๓.๗๕
	- ผ่าน คปจ.	ไร่	๖๓,๐๐๐	๒๔,๖๖๐	๓๙.๑๔
	- มอบ ส.ป.ก. ๔-๐๑	ไร่	๖๓,๐๐๐	๒๐,๐๕๖	๓๑.๘๓
๑.๑	จัดที่ดิน				
	๑.๑.๑ ที่ดินทำกิน				
	- ไร่ที่ที่ดิน	ไร่	๔๓,๐๐๐	๒๔,๐๖๓	๕๕.๙๖
		ไร่	๖๔๕,๐๐๐	๒๕๔,๑๘๗	๓๙.๔๑
	- สอดสวนสิทธิ	ไร่	๔๓,๐๐๐	๓๖,๘๔๒	๘๕.๖๘
	- ผ่าน คปจ.	ไร่	๔๓,๐๐๐	๑๕,๗๓๕	๓๖.๕๙
	- มอบ ส.ป.ก. ๔-๐๑	ไร่	๔๓,๐๐๐	๑๕,๗๘๐	๓๖.๗๐
	๑.๑.๒ ที่ดินชุมชน				
	- ไร่ที่ที่ดิน	แปลง	๒๐,๐๐๐	๑๔,๑๗๒	๗๐.๘๖
		ไร่		๙,๑๔๔	
	- สอดสวนสิทธิ	ไร่	๒๐,๐๐๐	๑๕,๙๒๐	๗๙.๖๐
	- ผ่าน คปจ.	ไร่	๒๐,๐๐๐	๘,๙๒๕	๔๔.๖๓
	- มอบ ส.ป.ก.๔-๐๑ข	ไร่	๒๐,๐๐๐	๔,๒๗๖	๒๑.๓๘
๑.๒	ตรวจสอบที่ดิน	ไร่	๔,๘๐๐,๐๐๐	๒,๘๐๕,๗๕๓	๕๘.๔๕
๒.	ผลผลิตที่ ๒ เกษตรกรได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและสร้างมูลค่าที่ทำกิน				
๒.๑	พัฒนาผู้แทนเกษตรกร	ไร่	๑,๖๓๐	๑,๖๕๐	๑๐๑.๒๓

ลำดับ	ผลผลิต/กิจกรรม	หน่วย	ความก้าวหน้าการดำเนินงาน (ณ วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๖๑)		
			แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
	- อบรมผู้แทนเกษตรกร (คปจ.)	ราย	๒๘๘	๒๘๖	๙๙.๓๑
	- อบรมอาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน (อสปค.)	ราย	๑,๓๔๒	๑,๓๖๔	๑๐๑.๖๔
๒.๒	พัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน				
	- พัฒนาเกษตรกรโครงการขับเคลื่อนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง	ราย	๑๐,๐๐๐	๑๐,๗๒๒	๑๐๗.๒๒
๒.๓	สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่	ราย	๓,๗๐๐	๓,๔๐๗	๙๒.๐๘
	- การพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน	ราย	๓,๒๐๐	๓,๓๐๑	๑๐๓.๑๖
	- การพัฒนาเกษตรกรผู้นำรุ่นใหม่	ราย	๓๐๐	๑๐๖	๓๕.๓๓
	- การพัฒนาเกษตรกรมืออาชีพยุคใหม่	ราย	๒๐๐	-	-
๒.๔	พัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน				
	- พัฒนาองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชน	ราย	๕,๐๐๐	๕,๐๔๙	๑๐๐.๙๘
แผนงานบูรณาการ การพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคเกษตร					
๑.	โครงการขับเคลื่อนแผนแม่บทสมุนไพรในเขตปฏิรูปที่ดิน				
	- พัฒนาพืชสมุนไพร	ราย	๑,๓๔๐	๑,๓๕๐	๑๐๐.๗๕
๒.	โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่				
	- ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	แปลง	๘๐	๑๐๐	๑๒๕.๐๐
๓.	โครงการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม				
	- ปรับเปลี่ยนการผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	๒๐,๐๐๐	๒๐,๑๓๑	๑๐๐.๖๕
๔.	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)				
	- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ศูนย์	๑๔๐	๑๔๐	๑๐๐.๐๐
๕.	โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)				
	- พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องในเขตปฏิรูปที่ดิน	ราย	๕,๐๐๐	๕,๐๙๕	๑๐๑.๙๐
๖.	โครงการเกษตรอินทรีย์				
	- เกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	๙,๐๐๐	๑๑,๑๐๑	๑๒๓.๓๔
๗.	โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน				
	- ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	๒,๘๕๐	๓,๒๔๗	๑๑๓.๙๒
๘.	โครงการส่งเสริมระบบวนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน				
	- วนเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	๔๕,๐๐๐	๘,๖๙๑	๑๙.๓๑

ลำดับ	ผลผลิต/กิจกรรม	หน่วย	ความก้าวหน้าการดำเนินงาน (ณ วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๖๑)		
			แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
	- ปลุกไม้เศรษฐกิจในเขตปฏิรูปที่ดิน	ไร่	๒๐,๐๐๐	๓,๗๙๑	๑๘.๙๕
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเติบโตจากภายใน					
แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
๑.	โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย				
	- พัฒนาและส่งเสริมศิลปหัตถกรรม	ราย	๑,๑๖๐	๑,๒๗๓	๑๐๙.๗๔
๒.	โครงการส่งเสริมการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ				
	- การพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ	ราย	๒,๑๖๐	๒,๒๑๗	๑๐๒.๖๔
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
แผนงานบูรณาการด้านการจัดการปัญหาที่ดินทำกิน					
๑.	โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร				
	- ส่งเสริมพัฒนาอาชีพและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ดินแปลงรวม	พื้นที่ ราย	๒๗ ๒,๐๑๓	๑๑ ๑,๔๗๐	๔๐.๗๔ ๗๓.๐๓
แผนงานบูรณาการบริหารจัดการน้ำ					
๑.	โครงการด้านการเพิ่มพื้นที่ชลประทาน				
	- การจัดการแหล่งน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน	แห่ง	๕๐	๓๕	๗๐.๐๐

ตารางที่ ๒ รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ส.ป.ก. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมติ ครม. วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	ไตรมาส ๑ (ต.ค.-ธ.ค. ๖๐)	ไตรมาส ๒ (ม.ค.-มี.ค. ๖๑)	ไตรมาส ๓ (เม.ย.-มิ.ย. ๖๑)	ไตรมาส ๔ (ก.ค.-ก.ย. ๖๑)
รายจ่ายงบลงทุน				
มติ ครม.	๒๑.๑๑	๔๓.๑๑	๖๕.๑๑	๘๘.๐๐
ผลการเบิกจ่าย	๑๗.๕๑	๓๐.๗๖	๕๕.๖๐	-
รายจ่ายรวมทั้งสิ้น				
มติ ครม.	๓๐.๒๙	๕๒.๒๙	๗๔.๒๙	๙๖.๐๐
ผลการเบิกจ่าย	๑๘.๐๘	๔๐.๓๗	๖๓.๐๗	-

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑)

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๔ ผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่าสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ขอรายงานผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑) ดังนี้

๑. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ มีมติอนุมัติแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ วงเงินแผนรายรับเท่ากับรายจ่าย จำนวน ๓,๘๐๐.๐๐ ล้านบาท ดังนี้

๑.๑ แผนรายรับ จำนวน ๓,๘๐๐.๐๐ ล้านบาท ประกอบด้วย

- ๑) ประมาณการรายรับตามมาตรา ๑๐ (๔) จำนวน ๘๐๐.๐๐ ล้านบาท
- ๒) ประมาณการเงินคงเหลือยกมาจากปีงบประมาณก่อน จำนวน ๓,๐๐๐.๐๐ ล้านบาท

๑.๒ แผนรายจ่าย จำนวน ๓,๘๐๐.๐๐ ล้านบาท ประกอบด้วย

- ๑) รายจ่ายหมุนเวียน ๒,๗๐๐.๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๕ ของแผนรายจ่าย ได้แก่

๑.๑) ซื้อที่ดิน จำนวน ๖๖๐.๐๐ ล้านบาท

๑.๒) สิ้นเชื้อ จำนวน ๖๐๐.๐๐ ล้านบาท

๑.๓) เงินค้ำประกันสินเชื่อ ธ.ก.ส. จำนวน ๕๐๐.๐๐ ล้านบาท

๑.๔) รายจ่ายหมุนเวียนอื่น จำนวน ๙๔๐.๐๐ ล้านบาท

- ๒) รายจ่ายขาด จำนวน ๑,๑๐๐.๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙๕ ของแผนรายจ่าย ได้แก่

๒.๑) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจัดซื้อที่ดิน จำนวน ๑๐.๐๐ ล้านบาท

๒.๒) ค่าจ้างลูกจ้างชั่วคราวและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุน จำนวน ๓๕.๐๐ ล้านบาท

๒.๓) ค่าภาษีบำรุงท้องที่ จำนวน ๕.๐๐ ล้านบาท

๒.๔) ค่ารังวัดที่ดินและค่าใช้จ่ายตามท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน จำนวน ๑๐.๐๐ ล้านบาท

๒.๕) โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่และการผลิต จำนวน ๑๐๐.๐๐ ล้านบาท

๒.๖) โครงการเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานกองทุน จำนวน ๑๕.๐๐ ล้านบาท

๒.๗) โครงการพัฒนาแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะ
รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จำนวน ๙๐๐.๐๐ ล้านบาท

๒.๘) รายจ่ายขาดอื่น จำนวน ๒๕.๐๐ ล้านบาท

๒. ผลการดำเนินงานรับ - จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ
๒๕๖๑ (ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑) ดังต่อไปนี้

๑) ด้านรายรับ

๑.๑) ผลการจัดเก็บรายรับตามมาตรา ๑๐ (๔) ซึ่งประกอบด้วย รายรับจากค่าเช่า ค่าเช่าซื้อ
เงินกู้ (เงินต้น) ดอกเบี้ย และรายรับอื่นๆ รวมเป็นเงิน ๔๘๒.๑๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๒๗ ของแผนรายรับ
เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐ ณ เวลาเดียวกัน จัดเก็บได้มากกว่า ๑.๕๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๓ ของผลการ
จัดเก็บรายรับตามมาตรา ๑๐ (๔) ปี ๒๕๖๐ (ปี ๒๕๖๐ จัดเก็บได้ ๔๘๐.๕๔ ล้านบาท)

๑.๒) เงินคงเหลือยกมาจากปีงบประมาณก่อน จำนวน ๓,๑๖๑.๐๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ
๑๐๕.๓๗ ของประมาณการเงินคงเหลือ

๑.๓) รวมรายรับจากผลการจัดเก็บรายรับตามมาตรา ๑๐ (๔) และเงินคงเหลือยกมาจาก
ปีงบประมาณก่อน จำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๔๓.๑๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘๗ ของแผนรายรับรวม

๒) ด้านรายจ่าย

๒.๑) รายจ่ายหมุนเวียน

- การซื้อที่ดิน เพื่อนำมาจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน และเกษตรกรตามโครงการ
สร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ผลการดำเนินงานจ่ายเงินค่าซื้อที่ดิน จำนวน ๑๑.๗๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ
๑.๗๘ ของแผนซื้อที่ดิน เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐ ณ เวลาเดียวกันจ่ายเงินค่าซื้อที่ดินมากกว่า จำนวน ๕.๗๑ ล้านบาท
คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๖๙ ของผลการจ่ายเงินซื้อที่ดินปี ๒๕๖๐ (ปี ๒๕๖๐ จ่ายเงินค่าซื้อที่ดินจำนวน ๖.๐๓ ล้านบาท)

- การจ่ายเงินสินเชื่อ ให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ผลการ
ดำเนินงานมีการจ่ายเงินสินเชื่อให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร จำนวน ๒๑๙.๘๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ
๓๖.๖๔ ของแผนสินเชื่อ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐ ณ เวลาเดียวกันมีการจ่ายเงินสินเชื่อได้มากกว่า จำนวน ๖.๒๙
ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๕ ของผลการจ่ายสินเชื่อปี ๒๕๖๐ (ปี ๒๕๖๐ จ่ายสินเชื่อ จำนวน ๒๑๓.๕๒
ล้านบาท)

๒.๒) รายจ่ายขาด ได้แก่ ค่าจ้างลูกจ้างชั่วคราว ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานกองทุนค่าใช้จ่าย
ในการรังวัดและออกโฉนดที่ดิน ค่าภาษีบำรุงท้องที่ โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่และการผลิต โครงการพัฒนา
แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ และโครงการจ่ายขาดอื่นๆ ผลการ
ดำเนินงานมีการใช้จ่ายเงิน จำนวน ๔๙.๖๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๑ ของแผนงาน เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐
ณ เวลาเดียวกัน มีการใช้จ่ายเงินมากกว่าจำนวน ๑๘.๑๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๕๙ ของผลรายจ่ายขาด
ปี ๒๕๖๐ (ปี ๒๕๖๐ มีการใช้จ่ายเงินจำนวน ๓๑.๕๐ ล้านบาท)

๒.๓) รวมผลการเบิกจ่ายภาพรวม (รายจ่ายหมุนเวียนและรายจ่ายขาด) จำนวน ๒๘๑.๑๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๔๐ ของแผนการเบิกจ่ายภาพรวม เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐ ณ เวลาเดียวกัน เบิกจ่ายได้มากกว่า ๓๐.๑๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๑ ของผลการเบิกจ่ายภาพรวมปี ๒๕๖๐ (ปี ๒๕๖๐ เบิกจ่ายภาพรวม จำนวน ๒๕๑.๐๕ ล้านบาท)

๓. สรุปเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม คงเหลือ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๓,๓๖๑.๙๔ ล้านบาท

๔. งบแสดงฐานะการเงิน และงบแสดงผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

๔.๑ งบแสดงฐานะการเงิน รวมหนี้สินและทุน จำนวนทั้งสิ้น ๘,๔๓๒.๘๖ ล้านบาท

๑) สินทรัพย์ จำนวนทั้งสิ้น ๘,๔๓๒.๘๖ ล้านบาท ประกอบด้วย

๑.๑) สินทรัพย์หมุนเวียน จำนวน ๕,๑๘๐.๘๘ ล้านบาท ได้แก่

๑.๑.๑) เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด จำนวน ๓,๓๖๑.๙๔ ล้านบาท

๑.๑.๒) ลูกหนี้ระยะสั้น (เงินกู้ ค่าเช่าซื้อที่ดิน) จำนวน ๑,๕๔๔.๘๕ ล้านบาท

๑.๑.๓) รายได้ค้างรับและสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น จำนวน ๒๗๔.๐๙ ล้านบาท

๑.๒) สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน จำนวน ๓,๒๕๑.๙๘ ล้านบาท ได้แก่

๑.๒.๑) ลูกหนี้ระยะยาว (เงินกู้ ค่าเช่าซื้อที่ดิน) จำนวน ๑,๒๙๐.๗๔ ล้านบาท

๑.๒.๒) สิทธิประโยชน์ที่ดิน ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ จำนวน ๑,๙๖๑.๒๔ ล้านบาท

๒) หนี้สินและเงินกองทุน จำนวนทั้งสิ้น ๓๑.๒๕ ล้านบาท ประกอบด้วย

๒.๑) หนี้สินหมุนเวียน จำนวน ๓๐.๗๖ ล้านบาท ได้แก่

๒.๑.๑) เจ้าหนี้พันธบัตร และเจ้าหนี้เกษตรกร จำนวน ๑๒.๗๙ ล้านบาท

๒.๑.๒) เงินรับฝากและเงินประกันสัญญา ดอกเบี้ยพันธบัตรค้างจ่าย ค่าใช้จ่าย ค้างจ่าย และหนี้สินหมุนเวียนอื่น จำนวน ๑๗.๙๗ ล้านบาท

๒.๒) หนี้สินไม่หมุนเวียน ได้แก่ เงินรับจากผู้ค้าประกันการรับรู้ และเงินรายได้ รอการรับรู้ จำนวน ๐.๔๙ ล้านบาท

๓) สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน จำนวนทั้งสิ้น ๘,๔๐๑.๖๑ ล้านบาท ได้แก่

๓.๑) เงินกองทุนรับจากงบประมาณ ๔,๕๓๔.๖๗ ล้านบาท

๓.๒) เงินกองทุนรับบริจาคและอื่นๆ ๑,๔๗๖.๑๙ ล้านบาท

๓.๓) รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม ๒,๓๙๐.๗๕ ล้านบาท

๔.๒ งบแสดงผลการดำเนินงาน

๑) รายได้ จำนวนทั้งสิ้น ๙๑.๕๒ ล้านบาท

๒) ค่าใช้จ่าย จำนวนทั้งสิ้น ๓๖.๕๑ ล้านบาท

๓) รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ จำนวน ๕๕.๐๑ ล้านบาท
(รายละเอียดตามเอกสารแนบในวาระการประชุม)

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑
(ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๕ รายงานผลโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล และความก้าวหน้าการดำเนินงาน
พื้นที่ยึดคืน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล

๑. การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ดำเนินงานภายใต้นโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ด้านที่ ๓ เรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ และด้านที่ ๙ เรื่อง การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยเป็นการจัดที่ดินทำกินให้แก่ผู้ยากไร้ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในลักษณะแปลงรวม โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่เป็นการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชนในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม รวมทั้งการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามศักยภาพของพื้นที่ ปกป้องมิให้มีการถ่ายโอนทรัพย์สินของรัฐไปยังกลุ่มผลประโยชน์

๒. คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ มีเหตุผลความจำเป็นเพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพในการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของประเทศ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า คทช. มีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓. คทช. มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และ คทช. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้ คทช. ขึ้นมา ๔ คณะ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานจากกลไกระดับนโยบายไปถึงกลไกระดับการขับเคลื่อน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย

๓.๑ คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน และอธิบดีกรมป่าไม้ เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่ในการสำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดินและแผนที่ขอบเขตที่ดินที่จะจัดให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย พร้อมด้วยรายชื่อผู้ครอบครองและส่งมอบให้กับคณะอนุกรรมการจัดที่ดินดำเนินการต่อไป

๓.๒ คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน และอธิบดีกรมที่ดิน เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่ในการสำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลและแผนปฏิบัติการจัดที่ดินทำกินให้แก่ผู้ยากไร้ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดที่ดิน จัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ในรูปแบบชุมชนที่เหมาะสม เช่น สหกรณ์หรือรูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสม

๓.๓ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นเลขานุการ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และการตลาดในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การใช้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม การใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นฐานข้อมูล Zoning การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสนับสนุนเข้าถึงแหล่งทุนและการส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๓.๔ คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ที่ดินจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และสหกรณ์จังหวัด เป็นเลขานุการ เป็นกลไกการทำงานในระดับจังหวัด อำนาจหน้าที่ในการสำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดิน และแผนที่ขอบเขตที่ดิน การตรวจสอบการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ครอบครองที่ดินและผู้ยากไร้ จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดที่ดิน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและการตลาด ตลอดจนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค โดยดำเนินการร่วมกับคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่พบว่า ยังมีที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ยังไม่ได้ทำการสำรวจจริงวัดอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีผู้ถือครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดิน หรือบางรายที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว แต่การส่งมอบที่ดินคืนให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการต่อ นั้น ยังไม่ได้รับการปฏิบัติตามคำพิพากษา นอกจากนี้ยังพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว รวมถึงการเปลี่ยนมือให้เกษตรกรครอบครองที่ดินขนาดใหญ่และมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในระยะยาว มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสมอาจมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่เพิ่มเติมซึ่งกระทบต่อความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการออกกฎหมาย ดังนี้

๑. พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ใช้อำนาจตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว พิจารณาออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ สั่ง ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยมีชอบด้วยกฎหมาย

๒. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการตรวจสอบหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดินของผู้ครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เมื่อ ส.ป.ก. ดำเนินการตามกฎหมายข้างต้นแล้ว และได้ครอบครองพื้นที่เป้าหมาย จะนำที่ดินมาจัดให้แก่เกษตรกรตามนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล และจัดให้เกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมทั้งระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๕๘ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินโครงการฯ

ส.ป.ก. ได้ดำเนินการโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล และดำเนินงานพื้นที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ดังนี้

๑. ดำเนินการตามนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล โดยเสนอพื้นที่ ดังนี้

๑.๑ แปลงว่างในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔ จังหวัด ๔ แปลง เนื้อที่ ๕,๑๘๒ ไร่ จัดให้สถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์แล้ว ๒ แปลง ๒ สหกรณ์ รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงพื้นที่แปลงว่างในเขตปฏิรูปที่ดินที่นำมาดำเนินการตามนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	สถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการจัดที่ดิน
๑	กาฬสินธุ์	ดอนจาน	นาจำปา	๗๗๗	สหกรณ์การเกษตรบ้านดงกล้วย จำกัด
๒	อุทัยธานี	ลานสัก	ลานสัก, ระบำ	๓,๒๓๙	สหกรณ์ปฏิรูปที่ดินระบำ จำกัด
๓	สุราษฎร์ธานี	พระแสง	บางสวรรค์	๒๑๒	
๔	ชุมพร	ท่าแซะ	หงษ์เจริญ	๙๕๔	
รวม ๔ จังหวัด				๕,๑๘๒	๒ สหกรณ์

๑.๒ แปลงพื้นที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จำนวน ๔๖ แปลง เนื้อที่ ๓๖,๘๘๓ ไร่

๒. ดำเนินงานพื้นที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ โดยสำรวจและกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ๓ กรณี จำนวนเนื้อที่ ๔๔๓,๘๘๙ ไร่ รายละเอียดดังนี้

กรณีที่ ๑ ที่ดินที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ขึ้นไป จำนวน ๒๗ จังหวัด ๔๓๑ แปลง เนื้อที่ ๔๓๗,๑๔๕ ไร่ รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงพื้นที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ กรณีที่ ๑

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนแปลง	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)
๑	กำแพงเพชร	๕๕	๕๑,๘๘๙.๖๙
๒	กระบี่	๑๘	๑๓,๙๕๑.๐๐
๓	กาญจนบุรี	๑๖	๑๗,๕๖๖.๐๐
๔	กาฬสินธุ์	๑	๗๔๒.๕๙
๕	จันทบุรี	๒	๑,๑๒๘.๒๗
๖	ฉะเชิงเทรา	๒๗	๒๑,๙๗๙.๘๒
๗	ชลบุรี	๑๔	๑๖,๐๗๐.๕๕
๘	ชัยภูมิ	๓	๒,๗๘๔.๓๑
๙	ชุมพร	๓	๗,๕๗๘.๘๘
๑๐	เชียงราย	๑	๕๐๙.๐๐
๑๑	เชียงใหม่	๕	๖,๓๖๒.๐๐
๑๒	ตราด	๕	๓,๕๒๓.๕๙
๑๓	ตาก	๑	๑,๓๒๐.๐๐
๑๔	นครราชสีมา	๑๓๐	๑๑๑,๐๗๔.๘๗
๑๕	บุรีรัมย์	๑	๘๗๑.๘๘
๑๖	ประจวบฯ	๑	๕๒๗.๖๙
๑๗	เพชรบูรณ์	๔	๓,๖๙๖.๐๐
๑๘	ยะลา	๒	๒,๔๘๒.๗๙
๑๙	ราชบุรี	๙	๖,๘๙๘.๗๐
๒๐	ลพบุรี	๑๒	๔๐,๙๙๗.๔๗
๒๑	สระแก้ว	๗๘	๘๗,๒๕๗.๓๐
๒๒	สระบุรี	๘	๔,๘๐๓.๖๕
๒๓	สุโขทัย	๘	๖,๖๑๔.๐๐
๒๔	สุราษฎร์ธานี	๘	๙,๘๔๒.๗๐
๒๕	อุดรธานี	๙	๖,๘๕๙.๖๐
๒๖	อุตรดิตถ์	๑	๑,๒๑๘.๒๗
๒๗	อุทัยธานี	๙	๘,๕๙๔.๓๘
รวม ๒๗ จังหวัด		๔๓๑	๔๓๗,๑๔๕

นำพื้นที่กรณีนี้ที่ ๑ มากำหนดเป็นเป้าหมายการจัดที่ดินตามข้อ ๙ (๑) นโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของรัฐบาล จำนวน ๔๖ แปลง เนื้อที่ ๓๖,๘๘๓ ไร่ ปัจจุบันจัดให้สถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์แล้ว ๑๘ พื้นที่ ๑๐ สหกรณ์ รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงพื้นที่ที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ที่นำมาดำเนินการตามนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลและจัดที่ดินให้สถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์แล้ว

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดิน
๑	กาญจนบุรี	ไทรโยค	สิงห์	๑,๒๒๓	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ตำบลสิงห์ จำกัด
๒		ไทรโยค	สิงห์	๙๐๓	
๓		ไทรโยค	สิงห์	๘๐๘	
๔	ชลบุรี	หนองใหญ่	เขาชก	๕๗๐	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอหนองใหญ่ (คทช.) จำกัด
๕		บ่อทอง	บ่อทอง	๕๓๕	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอบ่อทอง (คทช.) จำกัด
๖	นครราชสีมา	ปากช่อง	ปากช่อง	๑,๐๒๗	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน ปากช่อง (คทช.) จำกัด
๗		ครบุรี	จระเข้หิน	๕๓๗	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินครบุรี (คทช.) จำกัด
๘	สระแก้ว	อรัญประเทศ	หนองสังข์	๕๗๘	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.อรัญประเทศ (คทช.) จำกัด
๙		โคกสูง	หนองม่วง	๖๕๕	สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน อำเภอโคกสูง (คทช.) จำกัด
๑๐		โคกสูง	โนนหมากมุ่น	๑๕๘	
๑๑		โคกสูง	หนองม่วง	๑๕๙	
๑๒		โคกสูง	หนองม่วง	๓๒๑	
๑๓		โคกสูง	หนองม่วง	๑๓๑	
๑๔		วัฒนานคร	โนนหมากเค็ง	๑๘๖	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.วัฒนานคร (คทช.) จำกัด
๑๕		วัฒนานคร	โนนหมากเค็ง	๔๗๑	
๑๖		วัฒนานคร	ท่าเกวียน	๓๒๗	
๑๗		วังน้ำเย็น	คลองหินปูน	๓๑๘	สหกรณ์การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.วังน้ำเย็น (คทช.) จำกัด
๑๘	สุราษฎร์ธานี	ชัยบุรี	ไทรทอง	๑,๑๖๐	สหกรณ์การเกษตรไทรทอง จำกัด
รวม ๑๘ พื้นที่ ๕ จังหวัด				๑๐,๐๖๗	๑๐ สหกรณ์

นำพื้นที่กรณีที่ ๑ มากำหนดเป็นเป้าหมายการจัดที่ดินตาม ข้อ ๙ (๒) ให้เกษตรกรที่ถือครองที่ดินเดิมที่ได้รับคัดเลือกตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกร ซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๒๖๔,๓๘๓ ไร่ รายละเอียดดังนี้

- ไร่แล้ว ๑๖๐,๔๐๐ ไร่
- สอบสวนสิทธิ ๙๕,๖๐๘ ไร่
- จัดทำบัญชีคัดเลือก ๖๗,๔๙๖ ไร่
- ผ่านคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินอำเภอ ๓๙,๗๓๒ ไร่
- ผ่านคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ๓๑,๖๗๘ ไร่
- มอบ ส.ป.ก. ๔-๐๑ จำนวน ๑๕,๕๔๓ ไร่

กรณีที่ ๒ ที่ดินที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติให้เกษตรกรผู้ได้รับการจัดที่ดิน สิ้นสิทธิเข้าทำประโยชน์แล้ว และครอบครองโดยบุคคลที่มีใช้ผู้ได้รับการจัดที่ดินมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป จำนวน ๔ จังหวัด ๔ แปลง เนื้อที่ ๘๓๖ ไร่ รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงพื้นที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ กรณีที่ ๒

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนแปลง	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)
๑	พระนครศรีอยุธยา	๑	๒๐๔
๒	นครราชสีมา	๑	๒๔๔
๓	สงขลา	๑	๑๔๙
๔	เชียงใหม่	๑	๒๓๙
รวม ๔ จังหวัด		๔	๘๓๖

กรณีที่ ๓ ที่ดินที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ส่งมอบแก่ ส.ป.ก. แล้ว และมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ ขึ้นไป จำนวน ๒ จังหวัด ๕ แปลง เนื้อที่ ๕,๙๐๘ ไร่ รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงพื้นที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ กรณีที่ ๓

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนแปลง	จำนวนเนื้อที่ (ไร่)
๑	สุราษฎร์ธานี (คาบเกี่ยวกระบี่)	๓	๔,๓๔๔
๒	นครราชสีมา	๒	๑,๕๖๔
รวม ๒ จังหวัด		๕	๕,๙๐๘

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลและความก้าวหน้าการดำเนินงานพื้นที่ยึดคืน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๖/๒๕๕๙ (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบในวาระการประชุม)

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๖ รายงานความก้าวหน้าผลการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามโครงการพัฒนาแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๓๖/๒๕๕๙ (ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. ผลการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

การพัฒนาแปลงที่ดินตามโครงการพัฒนาแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ คปก. ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการอนุมัติหลักการให้ใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน วงเงินทั้งสิ้น ๙๖๐,๑๒๑,๒๐๐.๐๐ บาท (เก้าร้อยหกสิบล้านหนึ่งแสนสองหมื่นหนึ่งพันสองร้อยบาทถ้วน) โดยมีกิจกรรมในการพัฒนาทั้งสิ้น ๗ กิจกรรม ประกอบด้วย

- ๑) งานสำรวจรังวัดแปลงที่ดินโดยรอบ
- ๒) งานสำรวจวางผังแม่บทการพัฒนา
- ๓) งานปรับพื้นที่
- ๔) งานสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลง
- ๕) งานพัฒนาระบบโครงข่ายถนน
- ๖) งานพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ๗) งานพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค (บ่อบาดาล)

ซึ่งได้มีการอนุมัติโครงการที่ขอใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปแล้ว จำนวน ๒๒ โครงการ ๕ กิจกรรม ดำเนินงานในพื้นที่ ๙ จังหวัด จำนวน ๓๓ แปลง จำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๒,๔๒๖,๑๓๒.๐๐ บาท เบิกจ่าย ๕๐,๑๓๘,๑๓๐.๕๖ บาท โอนเงินกลับ ๑๓,๐๑๑.๓๓ บาท คงเหลือ ๑๒,๒๘๗,๙๙๐.๑๑ บาท โดยมีรายละเอียดแต่ละกิจกรรม ดังนี้

๑.๑ งานสำรวจวางผังแม่บทการพัฒนา ดำเนินการในพื้นที่ ๙ จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร เชียงใหม่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สระแก้ว นครราชสีมา ชุมพร และสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๙ แปลง จำนวนเงินทั้งสิ้น ๔,๘๐๗,๗๔๐.๐๐ บาท เบิกจ่าย ๕๘๒,๓๐๗.๐๐ บาท คงเหลือ ๔,๒๒๕,๔๓๓.๐๐ บาท

๑.๒ งานปรับปรุงพื้นที่ ดำเนินการในพื้นที่ ๗ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สระแก้ว นครราชสีมา และสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๑ แปลง จำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๐,๑๑๑,๗๐๐.๐๐ บาท เบิกจ่าย ๑๙,๖๗๔,๓๓๓.๖๒ บาท โอนเงินกลับ ๑,๐๑๑.๓๓ บาท คงเหลือ ๔๓๖,๓๕๕.๐๕ บาท

๑.๓ งานสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลง ดำเนินการในพื้นที่ ๗ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สระแก้ว นครราชสีมา และสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๔ แปลง จำนวนเงินทั้งสิ้น ๔,๔๙๕,๙๙๒.๐๐ บาท เบิกจ่าย ๒,๕๗๘,๐๓๐.๐๐ บาท โอนเงินกลับ ๑๒,๐๐๐.๐๐ บาท คงเหลือ ๑,๙๐๕,๙๖๒.๐๐ บาท

๑.๔ งานพัฒนาระบบโครงข่ายถนน ดำเนินการในพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ชลบุรี สระแก้ว และสุราษฎร์ธานี จำนวน ๑๑ แปลง จำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๓,๓๖๗,๓๐๐.๐๐ บาท เบิกจ่าย ๒๓,๒๙๙,๖๔๙.๗๘ บาท คงเหลือ ๖๗,๖๕๐.๒๒ บาท

๑.๕ งานพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค (บ่อบาดาล) ดำเนินการอนุมัติเป็นค่าก่อสร้างบ่อบาดาล ในพื้นที่ ๓ จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ชลบุรี และสระแก้ว จำนวน ๕ แปลง วงเงิน ๘,๓๘๖,๓๐๐.๐๐ บาท และดำเนินการสำรวจธรณีฟิสิกส์เพื่อการออกแบบขุดเจาะบ่อบาดาล และระบบส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ในพื้นที่ ๗ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สระแก้ว นครราชสีมา ชุมพร และสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๕ แปลง วงเงิน ๑,๒๕๗,๑๐๐.๐๐ บาท รวมจำนวนเงินทั้งสิ้น ๙,๖๔๓,๔๐๐.๐๐ บาท เบิกจ่าย ๔,๐๐๓,๘๑๐.๑๖ บาท คงเหลือ ๕,๖๓๙,๕๘๙.๘๔ บาท

๒. การอนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการและการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

เลขาธิการ ส.ป.ก. ได้อนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการและการใช้จ่ายเงินโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด จำนวน ๔ กิจกรรม ๖ โครงการ ทั้งนี้ เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการจัดทำโครงการที่ใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๑๙ “โครงการที่ไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้หน่วยงานของรัฐผู้เป็นเจ้าของโครงการแจ้งเหตุผล ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อขออนุมัติขยายระยะเวลาดำเนินการต่อเลขาธิการ เมื่อเลขาธิการอนุมัติให้ขยายระยะเวลาแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ งานสำรวจวางผังแม่บทการพัฒนา จำนวน ๑ โครงการ

ขยายระยะเวลาดังวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ตามบันทึกที่ กษ ๑๒๐๘.๑/๔๕๖ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ โครงการสำรวจพื้นที่วางผังแม่บทการพัฒนาแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดชุมพรและกำแพงเพชร วงเงิน ๑,๑๐๕,๙๖๐.๐๐ บาท

๒.๒ งานสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลง จำนวน ๒ โครงการ

ขยายระยะเวลาดังวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ดังนี้

๑) ตามบันทึกที่ กษ ๑๒๐๖.๑/๐๖ (๔ มกราคม ๒๕๖๑) ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑ โครงการสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และกาญจนบุรี วงเงิน ๑,๗๙๘,๔๐๐.๐๐ บาท

๒) ตามบันทึกที่ กษ ๑๒๐๖.๑/๒๐๐ (๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๑ โครงการสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชลบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา และนครราชสีมา วงเงิน ๑,๘๑๒,๓๔๔.๐๐ บาท

๒.๓ งานพัฒนาระบบโครงข่ายถนน จำนวน ๑ โครงการ

ขยายระยะเวลาถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ตามบันทึกที่ กษ ๑๒๐๘.๑/๔๕๖ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ โครงการสร้างถนนลูกรังสายหลักและปรับปรุงถนนลูกรังสายซอย ในพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี วงเงิน ๓,๙๓๘,๔๐๐.๐๐ บาท

๒.๔ งานพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค (บ่อบาดาล) จำนวน ๒ โครงการ

ขยายระยะเวลาถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ ตามบันทึกที่ กษ ๑๒๐๘.๑/๔๕๖ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ ดังนี้

๑) โครงการสำรวจธรณีฟิสิกส์ เพื่อการออกแบบขุดเจาะบ่อบาดาลและระบบส่งน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภค ในพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สระแก้ว ชุมพร และสุราษฎร์ธานี วงเงิน ๑,๒๕๗,๑๐๐.๐๐ บาท

๒) โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลและก่อสร้างระบบส่งน้ำพร้อมท่อถึง เพื่อการอุปโภคบริโภค ในพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและสระแก้ว วงเงิน ๓,๕๕๐,๐๐๐.๐๐ บาท

ทั้งนี้ โครงการตามข้อ ๒.๑ - ๒.๔ ได้รับการอนุมัติขยายระยะเวลาการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

๓. โครงการที่ได้รับอนุมัติปิดโครงการ

เลขาธิการ ส.ป.ก. ได้อนุมัติปิดโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน ๕ กิจกรรม ๑๕ โครงการ ทั้งนี้ เป็นอำนาจของเลขาธิการ ส.ป.ก. ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการจัดทำโครงการที่ใช้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๒๐ “โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ดำเนินการขออนุมัติปิดโครงการต่อเลขาธิการ เมื่อเลขาธิการอนุมัติให้ปิดโครงการแล้ว ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อทราบ” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ งานสำรวจวางผังแม่บทการพัฒนา จำนวน ๒ โครงการ ดังนี้

- ๑) โครงการสำรวจพื้นที่วางผังแม่บทการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแปลงยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี วงเงิน ๑,๐๖๘,๐๐๐.๐๐ บาท
- ๒) โครงการสำรวจพื้นที่วางผังแม่บทการพัฒนาแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชลบุรี นครราชสีมา และฉะเชิงเทรา วงเงิน ๑,๓๘๒,๙๘๐.๐๐ บาท

๓.๒ งานปรับพื้นที่ จำนวน ๖ โครงการ ดังนี้

- ๑) โครงการปรับพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดกาญจนบุรี วงเงิน ๒,๕๕๓,๕๐๐.๐๐ บาท
- ๒) โครงการปรับพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดสระแก้ว วงเงิน ๔,๔๗๒,๘๐๐.๐๐ บาท
- ๓) โครงการปรับพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว และนครราชสีมา วงเงิน ๒,๕๐๖,๖๐๐.๐๐ บาท
- ๔) โครงการปรับพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดสระแก้ว วงเงิน ๒,๕๔๔,๙๐๐.๐๐ บาท
- ๕) โครงการปรับพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดเชียงใหม่ วงเงิน ๕,๔๘๐,๐๐๐.๐๐ บาท
- ๖) โครงการปรับพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดสุราษฎร์ธานี วงเงิน ๒,๕๐๓,๙๐๐.๐๐ บาท

๓.๓ งานสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลง จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

- ๑) โครงการสำรวจรังวัดปูผังแบ่งแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และกาญจนบุรี วงเงิน ๘๘๕,๒๔๘.๐๐ บาท

๓.๔ งานพัฒนาระบบโครงข่ายถนน จำนวน ๕ โครงการ ดังนี้

- ๑) โครงการก่อสร้างถนนลูกรังสายหลักในแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดชลบุรี วงเงิน ๔,๙๙๕,๐๐๐.๐๐ บาท
- ๒) โครงการก่อสร้างถนนลูกรังสายหลักในแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดกาญจนบุรี วงเงิน ๒,๗๒๑,๔๐๐.๐๐ บาท
- ๓) โครงการก่อสร้างถนนลูกรังสายหลักในแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดสระแก้ว วงเงิน ๗,๗๕๖,๑๐๐.๐๐ บาท
- ๔) โครงการปรับปรุงถนนลูกรังสายหลักในพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดสุราษฎร์ธานี วงเงิน ๓,๐๖๙,๗๐๐.๐๐ บาท

๕) โครงการก่อสร้างถนนสายซอยในแปลงเกษตรกรรม ในแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดกาญจนบุรี วงเงิน ๘๘๖,๗๐๐.๐๐ บาท

๓.๕ งานพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค (บ่อบาดาล) จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๑) โครงการสำรวจธรณีฟิสิกส์ ขุดเจาะบ่อบาดาลและก่อสร้างระบบส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ในพื้นที่แปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๖/๒๕๕๙ จังหวัดกาญจนบุรี วงเงิน ๔,๘๓๖,๓๐๐.๐๐ บาท

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบผลความก้าวหน้าผลการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามโครงการพัฒนาแปลงที่ดินที่ได้จากการยึดคืนพื้นที่ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๓๖/๒๕๕๙ (ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๗ รายงานความก้าวหน้าการรับคำขอความยินยอมหรือขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายกระทรวง

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงดังนี้

๑. ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๑๗๒๘/๒๕๕๙ ให้เพิกถอนการกำหนดพื้นที่เพื่อกิจการกั้นห้ามผลิตกระแสไฟฟ้า และการอนุญาตให้ใช้พื้นที่เพื่อกิจการติดตั้งกั้นห้ามผลิตกระแสไฟฟ้าโดยวิธีการเช่า เนื่องจากเป็นการกำหนดและอนุญาตโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และต่อมาศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๓๑๑/๒๕๖๐ ให้เพิกถอนระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เรื่อง การให้ความยินยอมในการนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตปฏิรูปที่ดินไปใช้ประโยชน์ตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากระเบียบออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ ๓๑/๒๕๖๐ เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ สั่ง ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ คปก. มีอำนาจพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ด้านพลังงาน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

๓. อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑ วรรคสอง และข้อ ๙ วรรคหนึ่ง แห่งคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขอและการพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ และ คปก. ได้ออกระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้และค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

๔. คำสั่ง คปก. ที่ ๕/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการให้ความยินยอมหรืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน สั ง ณ วันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณากลับกรอง วินิจฉัย ให้ข้อมูล พิจารณารายละเอียด หรือเสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓๑/๒๕๖๐ เสนอความเห็นและผลการพิจารณาต่อ คปก. เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตหรือให้ความยินยอม

กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอและการพิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ฯลฯ

ข้อ ๔ ผู้ใดประสงค์จะขอความยินยอมหรือขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินให้ยื่นคำขอความยินยอมหรือขออนุญาตต่อ คปก. ตามแบบที่เลขาธิการกำหนด พร้อมด้วยเอกสารหรือหลักฐาน ตามที่ระบุในแบบคำขอดังกล่าว

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่น ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- (๒) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ณ ท้องที่ที่ประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่ดิน

ข้อ ๕ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอความยินยอมหรือขออนุญาตตามข้อ ๔ แล้ว ให้ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กำหนดไว้ หากเห็นว่าคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต เอกสารและหลักฐานไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ขอความยินยอมหรือขออนุญาตแก้ไขคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต หรือจัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด

ให้เจ้าหน้าที่ออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ขอความยินยอมหรือขออนุญาตไว้เป็นหลักฐาน โดยบันทึกความถูกต้องและครบถ้วนของรายการเอกสารและหลักฐาน หรือความบกพร่อง และรายการเอกสารหรือหลักฐานที่จะต้องยื่นเพิ่มเติมไว้ในใบรับคำขอดังกล่าวด้วย

ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้ขอความยินยอมหรือขออนุญาตตามข้อ ๔ ไม่แก้ไขคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต หรือไม่จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานให้ถูกต้องและครบถ้วนภายในระยะเวลาตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าคำขอนั้นเป็นอันยกเลิกนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว และให้เจ้าหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอความยินยอมหรือขออนุญาตทราบ

ข้อ ๗ เมื่อเจ้าหน้าที่เห็นว่าคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต เอกสารและหลักฐานถูกต้อง และครบถ้วนแล้ว ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ตามข้อ ๔ วรรคสอง (๒) ดำเนินการตรวจสอบสภาพพื้นที่และจัดทำรายงาน พร้อมทั้งความเห็นเบื้องต้นเสนอต่อ คปก. โดยเร็ว

ฯลฯ

การดำเนินการ

ส.ป.ก. ขอรายงานความคืบหน้าการรับคำขอความยินยอมหรือขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายกระทรวง (ข้อมูล ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑) รวมทั้งสิ้น จำนวน ๕๕ ราย ดังนี้

๑. ส.ป.ก. ได้รับคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต จำนวน ๒๒ ราย

๑.๑ ส.ป.ก. ได้จัดส่งคำขอและเอกสารหลักฐานให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการตรวจสอบสภาพพื้นที่ ซึ่งยังไม่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบสภาพพื้นที่ จำนวน ๑๘ ราย

๑.๒ คำขอสืบผล จำนวน ๔ ราย เนื่องจากเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วน และไม่แก้ไขภายในระยะเวลาที่ ส.ป.ก. กำหนดในหนังสือแจ้งเตือน

๒. ส.ป.ก.จังหวัด ได้รับคำขอความยินยอมหรือขออนุญาต จำนวน ๓๓ ราย

๒.๑ ส.ป.ก.จังหวัด ได้รายงานผลการตรวจสอบสภาพพื้นที่และจัดทำรายงาน พร้อมทั้งความเห็นเบื้องต้นมายัง ส.ป.ก. จำนวน ๑๓ ราย ซึ่งจากการตรวจสอบปรากฏว่าคำขอและเอกสารหลักฐานไม่ถูกต้องครบถ้วน จำนวน ๑๓ ราย ส.ป.ก. จึงได้มีหนังสือแจ้ง ส.ป.ก.จังหวัด เพื่อแจ้งผู้ยื่นคำขอให้ดำเนินการแก้ไขคำขอและจัดส่งเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลา ซึ่งปรากฏว่า สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชลบุรี ได้จัดส่งคำขอและเอกสารหลักฐาน กรณีกิจการเหมืองแร่ ให้ ส.ป.ก. ไว้แล้ว จำนวน ๒ ราย คือ บริษัท หินคม เขาแหลม จำกัด และนางคัม เจนจิรวัดนา

๒.๒ ส.ป.ก.จังหวัด ยังไม่ส่งรายงานผลการตรวจสอบสภาพพื้นที่มายัง ส.ป.ก. จำนวน ๒๐ ราย เนื่องจากอยู่ระหว่างรวบรวมข้อเท็จจริง และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำรายงานมายัง ส.ป.ก. ต่อไป

ดังนั้น จากผลการดำเนินการและตรวจสอบสภาพพื้นที่ จึงมีคำขอตามกฎหมายกระทรวงที่จะนำเสนอคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาก่อนการนำเสนอ คปก. พิจารณาให้ความยินยอมหรืออนุญาต จำนวน ๒ ราย คือ บริษัท หินคม เขาแหลม จำกัด และนางคัม เจนจิรวัดนา

(รายละเอียดตามเอกสารที่แนบในวาระการประชุม)

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบความคืบหน้าการรับคำขอความยินยอมหรือขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายกระทรวง

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๘ ผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ไตรมาสที่ ๒

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า บันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ระหว่างกระทรวงการคลังกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดิน

เพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดเกณฑ์ชี้วัดการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๔ ด้าน จำนวน ๑๔ ตัวชี้วัด ดังนี้

ด้านที่ ๑ การเงิน มี ๓ ตัวชี้วัด

ด้านที่ ๒ การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มี ๑ ตัวชี้วัด

ด้านที่ ๓ การปฏิบัติการ มี ๕ ตัวชี้วัด

ด้านที่ ๔ การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน มี ๕ ตัวชี้วัด

โดยด้านที่ ๔ การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ “บทบาทคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน” มีระดับความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน จากประเด็นหลัก ๕ ด้าน ได้แก่

๑) การจัดให้มีหรือทบทวนแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว (๓ - ๕ ปี) และแผนปฏิบัติการประจำปีบัญชี ๒๕๖๒ ที่มีองค์ประกอบครบถ้วน มีคุณภาพ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์จัดตั้งรวมถึงพันธกิจของทุนหมุนเวียน

๒) การติดตามระบบการบริหารจัดการที่สำคัญ และผลการปฏิบัติงานตามภารกิจของทุนหมุนเวียน อย่างครบถ้วนตามระบบการบริหารจัดการที่สำคัญ

๓) การจัดให้มีระบบประเมินผลผู้บริหารทุนหมุนเวียน โดยมีหลักเกณฑ์ชัดเจนสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์และเป้าหมายระดับองค์กร

๔) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ครบถ้วน ถูกต้อง เชื่อถือได้ทันกาล

๕) ผลสำเร็จจากการกำกับดูแลทุนหมุนเวียนของคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน

ซึ่งประเด็นหลักด้านที่ ๒) การติดตามระบบการบริหารจัดการที่สำคัญและผลการปฏิบัติงานตามภารกิจของทุนหมุนเวียนอย่างครบถ้วน เพียงพอและสม่ำเสมอทั้งปี ของตัวชี้วัดที่ ๔.๑ “บทบาทคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน” ดังกล่าว ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่ใช้พิจารณาโดยระดับคะแนน ๕ คะแนน กำหนดให้คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน ต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของทุนหมุนเวียน อย่างครบถ้วน ๕ ด้าน เป็นรายไตรมาส ประกอบด้วย ๑) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน ๒) ผลการดำเนินงานด้านไม่ใช้การเงินตามวัตถุประสงค์และภารกิจของทุนหมุนเวียน ๓) ระบบบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ๔) ระบบบริหารจัดการสารสนเทศ และ ๕) ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล

ผลการดำเนินการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยสำนักบริหารกองทุนได้ดำเนินการตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ โดยในไตรมาสที่ ๒ กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ได้ปฏิบัติงานตามภารกิจและระบบการบริหารจัดการที่สำคัญอย่างครบถ้วน ๕ ด้าน สรุปได้ ดังนี้

เรื่อง		หน่วย วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	ผลการปฏิบัติงาน	คะแนนที่คาดว่าจะได้รับ
๑.	ผลการดำเนินงานด้านการเงิน	ระดับ	๔๐		N/A
	๑) ร้อยละการเบิกจ่ายงบลงทุนที่เกิดขึ้นจริง เทียบกับแผนการเบิกจ่ายงบลงทุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑		๒๐	- แผนเบิกจ่าย ๖๖๐.๐๐ ล้านบาท ผล ณ วันที่ ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑.๓๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๘	N/A
	๒) ร้อยละการเบิกจ่ายภาพรวมที่เกิดขึ้นจริง เทียบกับแผนการเบิกจ่ายภาพรวม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑		๒๐	- แผนเบิกจ่าย ๓,๘๐๐.๐๐ ล้านบาท ผล ณ วันที่ ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๑ จำนวน ๑๘๓.๓๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๒	N/A
๒.	ผลการดำเนินงานด้านไม่ใช้การเงินตามวัตถุประสงค์และภารกิจของทุนหมุนเวียน			- มีการรายงานผลการดำเนินงาน เป็นรายเดือน รวม ๕ เดือน	N/A
๓.	ระบบบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน	ระดับ	๑๐๐		N/A
	๓.๑ สภาพแวดล้อมการควบคุมภายใน				
	- การจัดให้มีระบบข้อร้องเรียน ช่องทาง การรับข้อร้องเรียน และการจัดทำรายงาน สรุปรเกี่ยวกับข้อร้องเรียนภายในองค์กร นำเสนอผู้บริหารขององค์กร		๗	- มีการระบุช่องทางและขั้นตอนในการ ปฏิบัติรับข้อร้องเรียน และเสนอ แนวทางแก้ไข พร้อมทั้งมีการจัดทำ รายงานสรุปนำเสนอผู้บริหาร เป็นรายเดือน (๕ เดือน)	N/A
	๓.๒ การกำหนดวัตถุประสงค์การบริหาร ความเสี่ยง				
	- การจัดทำ/ทบทวนคู่มือการบริหาร ความเสี่ยง		๘	- ดำเนินการเตรียมจัดประชุม คณะทำงานการบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน ครั้งที่ ๒ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ เพื่อทบทวน คู่มือการบริหารความเสี่ยง	N/A
	๓.๓ การระบุความเสี่ยงระดับองค์กร				
	- การระบุความเสี่ยงระดับองค์กร		๑๕	- จัดประชุมคณะทำงานการบริหาร ความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ครั้งที่ ๑ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาระบุความเสี่ยงระดับองค์กร กำหนดปัจจัยเสี่ยง และแนวทาง การบริหารความเสี่ยง โดยให้มีความ เชื่อมโยงกับเป้าหมายประจำปี ของทุนหมุนเวียน เรียบร้อยแล้ว	N/A
	๓.๔ การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง ระดับองค์กร				
	- การประเมินระดับความรุนแรง ของความเสี่ยงระดับองค์กร (ระดับความ		๑๕	- ดำเนินการเตรียมการจัดประชุม คณะทำงานการบริหารความเสี่ยงและ	N/A

เรื่อง		หน่วย วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	ผลการปฏิบัติงาน	คะแนนที่คาดว่าจะได้รับ
	รุนแรง = โอกาส x ผลกระทบ)			การควบคุมภายใน ครั้งที่ ๑ ประจำปี บัญชี ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาระดับความ รุนแรงของความเสี่ยงระดับองค์กร	
	๓.๕ การตอบสนองความเสี่ยง				
	- การกำหนดแผนงานการบริหาร ความเสี่ยงระดับองค์กร		๑๕	- ดำเนินการเตรียมการจัดประชุมจัดทำ แผนการบริหารความเสี่ยง ของกองทุนฯ ครั้งที่ ๒ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ก่อนนำเสนอ ขอความเห็นชอบจาก ออกก.คง.	N/A
	๓.๖ กิจกรรมควบคุมภายใน				
	- ผู้บริหารทุนหมุนเวียนและผู้บริหาร ระดับรองมีการสอบทาน รายงาน ทางการเงินและรายงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน		๑๐	- มีการนำเสนอการสอบทานผู้บริหาร และผู้บริหารระดับรอง เป็นรายเดือน ได้แก่ ๑) รายงานทางการเงิน คือ จัดทำ รายงานการเงินกองทุนฯ ๒) รายงานที่ไม่ใช่ทางการเงิน ได้แก่ (๑) แนวทางการจัดระเบียบของ ระบบการแก้ไขปัญหาตาม ข้อร้องเรียนของประชาชน (๒) สรุปลานาของเจ้าหน้าที่ สำนักบริหารกองทุน	N/A
	๓.๗ สารสนเทศและการสื่อสาร				
	- การใช้สารสนเทศเพื่อสนับสนุน การติดตามการดำเนินกิจกรรมตามแผน การบริหารความเสี่ยง		๒๕	- ดำเนินการตามแผนการบริหาร ความเสี่ยงของกองทุนฯ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ เนื่องจากอยู่ระหว่างการจัดทำ แผนบริหารความเสี่ยงของกองทุนฯ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ให้ครบถ้วน สมบูรณ์ก่อนนำเสนอขอความเห็นชอบ จาก ออกก.คง.	N/A
	๓.๘ การติดตามผลและการประเมินผล				
	(๑) การประเมินผลการควบคุม ด้วยตนเอง (Control Self-Assessment : CSA) ครบถ้วนทั้งองค์กร (ระดับฝ่าย/ หน่วยงานภายใน)		๒	- มีการแต่งตั้งคณะทำงานการควบคุม ภายใน ตามคำสั่งที่ ๕/๒๕๖๑ สั่ง ณ วันที่ ๒๗ ก.พ. ๒๕๖๑ - จัดประชุมคณะทำงาน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่จะ ดำเนินการควบคุมภายในสำนักบริหาร กองทุน (สบท.)	N/A

เรื่อง		หน่วย วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	ผลการปฏิบัติงาน	คะแนนที่คาดว่าจะได้รับ
				- ส่งแผนการควบคุมภายในของ สบท. ถึง กพร. ส.ป.ก. (แบบ IC๑-IC๕) และแบบติดตาม ปย.๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ รอบ ๖ เดือน สิ้นสุด ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๑	
	(๒) การส่งรายงานการประเมินตนเองตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ข้อ ๖ (ภายใน ๙๐ วันนับแต่สิ้นปีบัญชี)		๒	- อยู่ระหว่างดำเนินการ	N/A
	(๓) การประเมินการควบคุมอย่างเป็นอิสระทั่วทั้งองค์กร (Independent Assessment : IA)		๑	- อยู่ระหว่างดำเนินการ	N/A
๔.	ระบบบริหารจัดการสารสนเทศ	ระดับ	๑๐๐		N/A
	๔.๑ แผนแม่บทสารสนเทศและแผนปฏิบัติการสารสนเทศ				
	(๑) มีการจัดทำ/ทบทวนแผนแม่บทสารสนเทศที่มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญ		๕	- อยู่ระหว่างดำเนินการ	N/A
	(๒) แผนปฏิบัติการสารสนเทศ ประจำปี ๒๕๖๒ มีองค์ประกอบหลักที่ครบถ้วน		๕	- อยู่ระหว่างดำเนินการ	N/A
	๔.๒ การบริหารจัดการสารสนเทศ				
	(๑) ระบบการบริหารจัดการสารสนเทศที่สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร (EIS/MIS) (กรณีที่ ๑ - ทุนมีระบบแล้ว)				
	- ความเพียงพอของระบบการบริหารจัดการสารสนเทศที่สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร (EIS/MIS)		๔๐	- มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานของกองทุนฯ โดยมีการนำเสนอรูปแบบของอินโฟกราฟิก ได้แก่ รูปภาพ กราฟ บนระบบ IT เป็นรายเดือน	N/A
	(๒) ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนผู้ใช้บริการภายในทูนหมุนเวียน (กรณีที่ ๑ - ทุนมีระบบแล้ว)				
	- ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนผู้ใช้บริการภายในทูนหมุนเวียน		๒๕	- มีระบบสินเชื่อ ระบบค่าเช่าที่ดิน และระบบค่าเช่าซื้อที่ดิน	N/A
	(๓) ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนผู้ใช้บริการภายนอกทูนหมุนเวียน (กรณีที่ ๑ - ทุนมีระบบแล้ว)				
	- ระบบสารสนเทศที่สนับสนุนผู้ใช้บริการภายนอกทูนหมุนเวียน		๒๕	- มีเว็บไซต์สำนักบริหารกองทุน	N/A

เรื่อง		หน่วย วัด	น้ำหนัก (ร้อยละ)	ผลการปฏิบัติงาน	คะแนนที่คาดว่าจะได้รับ
๕.	ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล	ระดับ	๑๐๐		N/A
	๕.๑ ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental) ในการบริหารทรัพยากรบุคคล				
	- มีปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental) ในการบริหารทรัพยากรบุคคล		๓๐	- มีโครงสร้างการบริหารทุนหมุนเวียน - มีแบบบรรยายลักษณะงานครบทุกตำแหน่ง - มีการประเมินผลการปฏิบัติงานรายบุคคลประเมิน ๒ รอบ ดังนี้ • รอบที่ ๑ ระหว่าง ๑ ต.ค. ๒๕๖๐ - ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๑ • รอบที่ ๒ ระหว่าง ๑ เม.ย. ๒๕๖๑ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๑	N/A
	๕.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล				
	- ระดับความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล				
	๑) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ปี ๒๕๖๑		๓๕	- มีแผนปฏิบัติการฯ จำนวน ๑๗ แผนงาน ผลดำเนินการ จำนวน ๕ แผนงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔๑	N/A
	๒) การจัดทำ/ทบทวนแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๒		๓๕	- การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารทรัพยากรบุคคล ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ตามคำสั่งที่ ๑๑/๒๕๖๐ สังกัด วันที่ ๘ พ.ย. ๒๕๖๐ - ดำเนินการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ ๑ ทบทวนแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑	N/A

ประเด็นที่น่าสนใจ

เพื่อโปรดทราบผลการปฏิบัติงานตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ไตรมาสที่ ๒ ของตัวชี้วัดที่ ๔.๑ “บทบาทคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน” ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน ต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของทุนหมุนเวียนอย่างครบถ้วนทั้ง ๕ ด้าน เป็นรายไตรมาส

มติคณะกรรมการ รับทราบ

**เรื่องที่ ๕.๙ แผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
(วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒)**

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้เข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนประจำปี ระหว่างกระทรวงการคลังกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กำหนดเกณฑ์วัดผลการดำเนินงานใน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติการ ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และด้านการพัฒนาทุนหมุนเวียน เกณฑ์วัดระดับคะแนนเท่ากับ ๕

ข้อเท็จจริง

๑. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๒๑๕ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ กรมบัญชีกลาง แจ้งว่า ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารทุนหมุนเวียน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และการรายงานผลการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๙ กรณีทุนหมุนเวียนใดมีผลการประเมินผลการดำเนินงานต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด ให้ทุนหมุนเวียนนั้น จัดทำแผนฟื้นฟู แผนปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ส่งกรมบัญชีกลาง เพื่อนำเสนอคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนให้ความเห็นชอบ

๒. กรมบัญชีกลาง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของทุนหมุนเวียน สำหรับทุนหมุนเวียนที่มีผลการประเมินประสิทธิภาพต้องปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของทุนหมุนเวียน (ปรับปรุง/พัฒนา) คือ ทุนหมุนเวียนที่ได้รับผลการประเมินด้านใดด้านหนึ่ง ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (คะแนนต่ำกว่า ๓.๐๐๐๐) ดังนี้

๒.๑ ผลการประเมินของตัวชี้วัดที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์จัดตั้งทุนหมุนเวียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือ

๒.๒ ผลประเมินด้านการเงิน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือ

๒.๓ ผลประเมินด้านสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือ

๒.๔ ผลประเมินด้านปฏิบัติการ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือ

๒.๕ ผลประเมินด้านบริหารทุนหมุนเวียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

๓. กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีผลการดำเนินงานในปีบัญชี ๒๕๖๐ ระดับคะแนนเฉลี่ยในภาพรวม เท่ากับ ๓.๘๒๕๐ ซึ่งอยู่ในระดับปกติ - ดี (๓.๐๐๐๐ – ๓.๙๙๙๙ คะแนน) แต่เมื่อพิจารณาจากตัวผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่กำหนด พบว่าตัวชี้วัดด้านการเงิน ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน (คะแนนต่ำกว่า ๓.๐๐๐๐) เท่ากับ ๒.๔๕๑๕ คะแนน จึงต้องเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของทุนหมุนเวียน โดยจัดทำแผนปรับปรุงและพัฒนากองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และนำเสนอ

คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนดังกล่าว ก่อนจัดส่งให้กรมบัญชีกลาง เพื่อนำเสนอคณะอนุกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน

ทั้งนี้ ให้เริ่มดำเนินการตามแผนการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

การดำเนินการ

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยสำนักบริหารกองทุน ได้จัดทำแผนการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบด้วย

๑. บทนำ

๒. เหตุผลความจำเป็น

๓. สภาพทั่วไปของทุนหมุนเวียน

๔. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) รวมทั้งประเด็นสำคัญที่ส่งผลให้ทุนหมุนเวียน ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล หรือต้องปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของทุนหมุนเวียน

๕. แนวทางการปรับปรุง/พัฒนา/ฟื้นฟู ในประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม รวมทั้ง ประเด็นสำคัญจากข้อ ๔

๖. แผนการดำเนินงาน (Work Plan) ที่มีกิจกรรมเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม (ทั้งเป้าหมาย ณ สิ้นสุดแผนงาน และเป้าหมายในแต่ละไตรมาส) ระยะเวลาดำเนินการของแต่ละกิจกรรม พร้อมดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่สอดคล้องตามเป้าหมายระดับองค์กร ส่วนงาน/ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ และปัจจัยความสำเร็จของแผนงาน

(รายละเอียดตามเอกสารที่แนบวาระการประชุม)

ระเบียบ และมติที่เกี่ยวข้อง

มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๗ มอบอำนาจให้คณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.) เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดทำระบบการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อดำเนินการแล้ว ให้รายงาน คปก. ทราบต่อไป

ความเห็นของคณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.)

อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบแผนปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ และให้นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สามารถจัดเก็บรายได้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงได้จัดทำแผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ และให้นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบแผนปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๑๐ แผนการจ่ายเงิน และการรับเงินของเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า กรมบัญชีกลาง มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๒๑๔ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ แจ้งการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดเพิ่มเติม ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๓.๑.๓ การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล/กระทรวงการคลัง : การจัดทำแผนพัฒนาระบบการจ่ายเงิน และการรับเงินของทุนหมุนเวียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจัดทำให้แล้วเสร็จภายในปีบัญชี ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ในกรณีที่ทุนหมุนเวียนไม่สามารถดำเนินการจ่ายเงินและรับเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ภายในปี ๒๕๖๒ เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎหมาย และปัจจัยภายนอก เช่น ข้อจำกัดด้านกลุ่มลูกค้าของทุนหมุนเวียน ขอให้ทุนหมุนเวียนทำหนังสือชี้แจงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าว พร้อมแนบแผนในการดำเนินการจ่ายเงินและรับเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่อกรมบัญชีกลาง ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ เพื่อกรมบัญชีกลางจะได้นำเสนอคณะกรรมการประเมินผลทุนหมุนเวียนพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ข้อเท็จจริง

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยสำนักบริหารกองทุน ได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาระบบการจ่ายเงิน และการรับเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคณะทำงานฯ ได้ศึกษาและจัดทำแผนการจ่ายเงิน และการรับเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามตัวชี้วัดที่ ๓.๑.๓ การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล/กระทรวงการคลัง ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนที่กำหนด และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้สามารถดำเนินการจ่ายเงิน และการรับเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อย ๑ กิจกรรม ภายในปีบัญชี ๒๕๖๑ และติดตามประเมินผล

การดำเนินการตามแผนการจ่ายเงินและการรับเงินฯ ดังกล่าว เพื่อนำมาปรับปรุงแผนการจ่ายเงินและการรับเงินฯ ให้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนทุกกิจกรรม (ร้อยละ ๑๐๐) ภายในปีบัญชี ๒๕๖๒ โดยนำเสนอผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คจ.) เพื่อขอความเห็นชอบต่อไป

กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการบริหาร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย กำกับดูแลการบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทุนหมุนเวียน

ฯลฯ

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการบริหารวางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงิน แสดงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ได้อย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

๒. ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๘ “การเบิกจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับเงินนอกงบประมาณ ตามระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS)...”

ข้อ ๑๐ “การเบิกเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การฝากเงิน การนำเงินส่งคลัง รวมทั้งการพัสดุ ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยการนั้นโดยอนุโลม”

๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๒.๒/ว ๑๐๓ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๙ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน การรับเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (KTB Corporate Online)

๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๒.๒/ว ๑๑๖ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการรับเงินด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (บัตรเดบิต) ผ่านอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (เครื่อง Electronic Data Capture : EDC)

๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๒.๒/ว ๕ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการรับชำระเงินของส่วนราชการด้วย QR Code และการนำเงินส่งคลัง

๖. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๗ มอบอำนาจให้ อกก.คจ. เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดทำระบบการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงาน คปก. ทราบต่อไป

ความเห็นของคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.)

อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบแผนการจ่ายเงิน และการรับเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ และให้นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เพื่อให้การดำเนินงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีแนวทางด้านการจ่ายเงิน และการรับเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ชัดเจน และเป็นไปตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงาน ทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ตัวชี้วัดที่ ๓.๑.๓ การดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล/กระทรวงการคลัง : การจัดทำแผนพัฒนาระบบการจ่ายเงิน และการรับเงินของทุนหมุนเวียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงเห็นควร นำแผนการจ่ายเงิน และการรับเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ที่ผ่านความเห็นชอบจาก อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบแผนการจ่ายเงิน และการรับเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๑๑ แผนบริหารความเสี่ยงของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ และคู่มือบริหารความเสี่ยงกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เข้าสู่ระบบการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนของกรมบัญชีกลาง และตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ระหว่างกระทรวงการคลังกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงาน และตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลด้านการบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน โดยกำหนดให้ดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดรวมทั้งแผนบริหารความเสี่ยง และคู่มือบริหารความเสี่ยงจะต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทุนหมุนเวียน

การดำเนินงาน

๑. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยสำนักบริหารกองทุน (สบท.) ได้มีคำสั่ง สบท. ที่ ๑๕/๒๕๖๐ สั่ง ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน โดยได้มีการประชุมคณะทำงานฯ เพื่อดำเนินการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของกองทุน

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ และคู่มือบริหารความเสี่ยงกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดเรียบร้อยแล้ว สรุปได้ดังนี้

๑) แผนบริหารความเสี่ยงของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑

ส.ป.ก. ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงในแต่ละกลยุทธ์ที่มีความสำคัญและมีผลกระทบสูงต่อการบรรลุความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด และ ส.ป.ก. กำหนดให้ความเสี่ยงที่มีระดับคะแนนความเสี่ยงสูง ตั้งแต่ ๑๒ คะแนนขึ้นไป มีความจำเป็นต้องควบคุมเพื่อให้ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับปานกลาง หรือค่อนข้างต่ำ หรือในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีความเสี่ยงสูง คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดหาเงินทุนและเพิ่มรายได้กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เป้าหมายที่ ๒ มีเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอต่อการดำเนินงานปฏิรูปที่ดิน กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดหาเงินเข้ากองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

ความเสี่ยง : กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไม่สามารถจัดเก็บหนี้สินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ จากเกษตรกรได้ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเงินเพียงพอในการชำระหนี้และส่งผลให้เกิดหนี้ค้างชำระในอนาคต

ปัจจัยเสี่ยง : F๑๒ เกษตรกรประสบปัญหา ทั้งปัญหาที่ไม่สามารถควบคุมได้และสามารถควบคุมได้ อาทิเช่น ภัยธรรมชาติ ราคาผลผลิตตกต่ำ หรือการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เป็นต้น

ตัวชี้วัด : การมีแนวทาง/แผนงานการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ แจ้งเวียนถึงสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) เพื่อยึดถือปฏิบัติ และ ส.ป.ก.จังหวัด มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.ส่วนกลาง ทราบ

ค่าเป้าหมาย : จำนวน ๖๘ จังหวัด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดหาที่ดินและคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป้าหมายที่ ๒ รับคืนที่ดินจากเกษตรกรที่ไม่ประสงค์ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อคุ้มครองที่ดิน กลยุทธ์ที่ ๒ ศึกษาการประเมินราคารับคืนที่ดินจากเกษตรกรที่ไม่ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ความเสี่ยง : ไม่สามารถรับคืนที่ดินจากเกษตรกรได้

ปัจจัยเสี่ยง : C๒๒ ยังไม่มีการกำหนดราคารับคืนที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน (ที่ดินเอกชน)

ตัวชี้วัด : ทราบแนวทางเพื่อกำหนดราคาที่ดินรับคืนจากเกษตรกรที่ไม่ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ภาคเหนือ)

ค่าเป้าหมาย : ๑ ภาค

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาพื้นที่ พัฒนาเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน สูความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๒ ส่งเสริมเกษตรกรให้เข้าสู่แหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพ กลยุทธ์ที่ ๓ การติดตามการใช้เงินสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความเสี่ยง : เกษตรกรไม่นำเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่/ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

ปัจจัยเสี่ยง : F๓๒ ขาดการติดตามการใช้เงินสินเชื่อกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด : เล่มเอกสารเผยแพร่ผลการติดตามเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการปฏิรูปที่ดินฯ

ค่าเป้าหมาย : ๑ ฉบับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ เพื่อก้าวสู่กองทุนชั้นนำ เป้าหมายที่ ๒ โครงสร้างและระบบบริหารงานกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ได้มีการทบทวนให้มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ ๒ ปรับปรุง ระเบียบ คู่มือและวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ความเสี่ยง : ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระได้

ปัจจัยเสี่ยง : C๔๒ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

ตัวชี้วัด : สามารถดำเนินการจัดทำร่างระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ส่งถึงสำนักกฎหมาย เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ค่าเป้าหมาย : ๑ ฉบับ

๒) คู่มือบริหารความเสี่ยงกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ส.ป.ก. ดำเนินการจัดทำคู่มือบริหารความเสี่ยงกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด โดยมีองค์ประกอบของคู่มือบริหารความเสี่ยงที่ดีครบถ้วน ดังนี้

๒.๑) โครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

๒.๒) นโยบาย วัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง

๒.๓) การระบุความเสี่ยง

๒.๔) การระบุถึงระดับความรุนแรงและการจัดลำดับความเสี่ยงจากผลการวิเคราะห์ความเสียหายข้างต้น

๒.๕) การกำหนด/คัดเลือกวิธีการจัดการต่อความเสี่ยงที่ระบุไว้ โดยพิจารณาถึงผลกระทบและโอกาสที่จะเกิดค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ที่ได้ (Cost - Benefit) และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) ขององค์กร

๒.๖) การทำรายงานการบริหารความเสี่ยงและการประเมินผลการบริหารความเสี่ยง

(รายละเอียดตามเอกสารที่แนบในวาระการประชุม)

๒. การประชุม คปก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ มีมติมอบอำนาจให้ อกก.คก. เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดทำระบบการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงาน คปก. ทราบต่อไป

๓. การประชุม อกก.คก. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาแผนบริหารความเสี่ยงของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ และคู่มือบริหารความเสี่ยงกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามที่เสนอแล้ว มีมติเห็นชอบและให้นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบแผนบริหารความเสี่ยงของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ และคู่มือบริหารความเสี่ยงกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๑๒ รูปแบบโครงสร้างอำนาจหน้าที่และอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และกฎบัตรการตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า ตามบันทึกข้อตกลงการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ ระหว่างกระทรวงการคลัง และกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้านที่ ๔ การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน ตัวชี้วัดที่ ๔.๓ การตรวจสอบภายใน ประเด็นย่อย ที่ ๑ เพื่อประเมินการตรวจสอบภายใน ดังนี้

ประเด็นย่อย พิจารณา	น้ำหนัก (ร้อยละ)	ระดับคะแนน				
		๑	๒	๓	๔	๕
๑. การทบทวนโครงสร้างองค์กรเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการให้ทุนหมุนเวียน มีผู้ตรวจสอบภายในประจำทุนหมุนเวียน	๔๐	กำหนดรูปแบบโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ^๑	คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนให้ความเห็นชอบรูปแบบโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายใน	มีกระบวนการในการสรรหาบุคลากรของหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือมีคำสั่งมอบหมายผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจสอบภายในของทุนหมุนเวียน	จัดทำกฎบัตรการตรวจสอบภายในของทุนหมุนเวียนโดยมีองค์ประกอบครบถ้วน ^๑	คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนให้ความเห็นชอบกฎบัตรการตรวจสอบภายในของทุนหมุนเวียน

ข้อเท็จจริง

๑. โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้แบ่งส่วนราชการ ดังนี้

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง

- (๑) สำนักบริหารกลาง
- (๒) กองการเจ้าหน้าที่
- (๓) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (๔) สำนักกฎหมาย
- (๕) สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน
- (๖) สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน
- (๗) สำนักบริหารกองทุน
- (๘) สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน
- (๙) สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (๑๐) สำนักวิชาการและแผนงาน

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด)

กลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. มีหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงาน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการ ส.ป.ก. โดยมีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน การบัญชี และทรัพย์สิน การตรวจสอบการดำเนินการ และการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดของสำนักงาน และ/หรือปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร มีหน้าที่หลักในการพัฒนาการบริหารของสำนักงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ารับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการ ส.ป.ก.

๒. คำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่ ๗๖๒/๒๕๕๘ สั ง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งงานภายในและหน้าที่ความรับผิดชอบของ ส.ป.ก. ตามมติ อ.ก.พ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนของสำนักบริหารกองทุน ได้มีการกำหนดโครงสร้างการแบ่งงานภายในและหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยแบ่งออกเป็น ๘ กลุ่ม ๑ ฝ่าย ประกอบด้วย

๒.๑ ฝ่ายบริหารทั่วไป

๒.๒ กลุ่มวิชาการและแผนงานกองทุน

๒.๓ กลุ่มพัฒนาทุนหมุนเวียน

๒.๔ กลุ่มการเงินและบัญชีกองทุน

๒.๕ กลุ่มตรวจสอบบัญชีกองทุน

๒.๖ กลุ่มบริหารสินเชื่อ

๒.๗ กลุ่มที่ดินและผลประโยชน์

๒.๘ กลุ่มติดตามและประเมินผลกองทุน

๒.๙ กลุ่มระบบข้อมูลกองทุน

สำนักบริหารกองทุน โดยกลุ่มตรวจสอบบัญชีกองทุน มีหน้าที่หลักๆ ในการวิเคราะห์ และวางแผน การตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค ซึ่งได้ดำเนินการตรวจสอบด้านการเงินและบัญชี กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค มาตั้งแต่ต้น จนกระทั่งปี ๒๕๕๔ ได้มีการ กำหนดตัวชี้วัดที่ ๔.๓ การตรวจสอบภายใน กำหนดให้กองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม **ได้รับการตรวจสอบ ภายในประจำปีจากผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการต้นสังกัด** กลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. จึงได้จัดทำแผน การตรวจสอบเงินกองทุนฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา และในปี ๒๕๖๑ ได้กำหนดเกณฑ์วัดในประเด็นย่อยที่ ๑ การทบทวนโครงสร้างองค์กรเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการให้ทุนหมุนเวียนมีผู้ตรวจสอบภายในประจำทุน หมุนเวียน ตามเกณฑ์วัด ๕ ระดับที่ปรับใหม่ดังกล่าวข้างต้น คือ

๑) กำหนดรูปแบบโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายในทุนหมุนเวียนของ กองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ

๒) คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนให้ความเห็นชอบรูปแบบโครงสร้างและอัตรากำลังของ หน่วยงานตรวจสอบภายใน

๓) มีกระบวนการในการสรรหาบุคลากรของหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือมีคำสั่งมอบหมาย ผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจสอบภายในของทุนหมุนเวียน

๔) จัดทำกฎบัตรการตรวจสอบภายในของทุนหมุนเวียนโดยมีองค์ประกอบครบถ้วน

๕) คณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียนให้ความเห็นชอบกฎบัตรการตรวจสอบภายในของทุน หมุนเวียน

๓. เพื่อให้เป็นไปตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ด้านที่ ๔ การบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน ตัวชี้วัดที่ ๔.๓ การตรวจสอบภายใน ประเด็นย่อยที่ ๑ “การทบทวนโครงสร้าง องค์กรเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการให้ทุนหมุนเวียนมีผู้ตรวจสอบภายในประจำทุนหมุนเวียน” สำนักบริหาร กองทุน จึงได้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ กำหนดรูปแบบโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายในทุนหมุนเวียน ของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามโครงสร้างและอัตรากำลังของกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก.

๓.๒ จัดทำกฎบัตรการตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยอิงกฎบัตรการตรวจสอบภายในของกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

๓.๒.๑ คำนินยาม

๓.๒.๒ วัตถุประสงค์

๓.๒.๓ สายการบังคับบัญชา

๓.๒.๔ อำนาจหน้าที่

๓.๒.๕ ความรับผิดชอบ

๓.๒.๖ การรายงาน

๓.๒.๗ มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

๓.๒.๘ ขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

๓.๓ กระบวนการในการสรรหาบุคลากรของหน่วยงานตรวจสอบภายในหรือมีคำสั่งมอบหมายผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจสอบภายในของทุนหมุนเวียน ส.ป.ก. ได้มีการมอบหมายให้กลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการตรวจสอบทุนหมุนเวียนกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ/รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการบริหารทุนหมุนเวียน และรายงานผลการปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะที่ระบุในรายงานผลการตรวจสอบเสนอผู้บริหารระดับสูง ตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผล ตามบันทึก ที่ กษ ๑๒๐๗.๑/๑๖๖๘ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. ได้เสนอเลขอาธิการ ส.ป.ก. อนุมัติแผนการตรวจสอบเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ตามบันทึกที่ กษ ๑๒๐๑.๗/๒๓๗ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐

กฎหมาย ระเบียบ และมติที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการบริหารทุนหมุนเวียน พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๖ การประเมินผล

มาตรา ๓๑ ให้กรมบัญชีกลางมีหน้าที่ประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนที่ไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลเป็นประจำทุกปี โดยต้องประเมินในด้านต่อไปนี้

(๑) การเงิน

(๒) การปฏิบัติการ

(๓) การสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(๔) การบริหารจัดการทุนหมุนเวียน

(๕) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารทุนหมุนเวียน พนักงานและลูกจ้าง

(๖) ด้านอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๗ มอบอำนาจให้คณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(ออกก.คง.) เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดทำระบบการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงาน คปก. ทราบต่อไป

ความเห็นของคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มติคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ออกก.คง.) ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ เห็นชอบตามที่เสนอ ดังนี้

๑. เห็นชอบการกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่และอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยใช้โครงสร้างของกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. และเป็นผู้ตรวจสอบภายในทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. เห็นชอบร่างกฎบัตรการตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ความเห็นของ ส.ป.ก.

เพื่อให้เป็นไปตามกรอบหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๑ และผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับ ๕ จึงเห็นสมควรกำหนดรูปแบบโครงสร้างและอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยใช้โครงสร้างของกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. เป็นผู้ตรวจสอบภายในทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกฎบัตรการตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นำเสนอ คปก. เพื่อทราบต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบ

๑. โครงสร้างอำนาจหน้าที่และอัตรากำลังของหน่วยงานตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยใช้โครงสร้างของกลุ่มตรวจสอบภายใน ส.ป.ก. และเป็นผู้ตรวจสอบภายในทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. กฎบัตรการตรวจสอบภายในของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เรื่องที่ ๕.๑๓ รายงานผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๐

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า กระทรวงการคลังกับกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๐ ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดค่าเป้าหมายการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานทุนหมุนเวียนให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐานสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบตาม

วัตถุประสงค์ทุนหมุนเวียน ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการสนองประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการปฏิบัติการ และด้านการบริหารพัฒนาทุนหมุนเวียน

บัดนี้ กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๑๕๓ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ แจ้งว่า ได้นำเสนอรายงานผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๐ ต่อคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียน ซึ่งได้มีมติเห็นชอบแล้ว โดยผลการดำเนินงานอยู่ที่ ระดับ ๓.๘๒๕๐ คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปกติ - ดี (๓.๐๐๐๐ – ๓.๙๙๙๙ คะแนน) รายละเอียดตามเอกสารรายงานผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๐ (ฉบับสมบูรณ์) ที่แนบ

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อโปรดทราบผลการดำเนินงานทุนหมุนเวียนของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีบัญชี ๒๕๖๐

มติคณะกรรมการ รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่นๆ

เรื่องที่ ๖.๑ สรุปผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค และขอความเห็นชอบแนวทางการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่า

๑. คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เห็นชอบในหลักการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค โดยมอบให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ด้วยการจัดซื้อที่ดินเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค จำนวน ๑,๘๘๙ ราย เพื่อนำมาจัดให้เกษตรกรเช่าซื้อ กำหนดระยะเวลาตามสัญญา ๒๕ ปี ปลอดดอกเบี้ย ในระยะเวลา ๕ ปีแรก เริ่มชำระหนี้ ในปีที่ ๖-๒๕ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ ของราคาที่ดินที่จัดซื้อดำเนินการภายใต้ “โครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค” และอนุมัติงบกลางเพื่อดำเนินการจัดซื้อที่ดินให้เกษตรกรเป็นจำนวนเงิน ๑,๗๕๑,๑๐๓,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันเจ็ดร้อยห้าสิบล้านหนึ่งแสนสามพันบาทถ้วน) โดยให้โอนเงินเข้ากองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการ แบ่งออกเป็น

๑.๑ ค่าที่ดิน กำหนดให้ใช้ราคา ๖๐,๐๐๐ บาท/ไร่ จัดซื้อให้เกษตรกร จำนวน ๑,๘๘๙ ราย รายละไม่เกิน ๑๕ ไร่ คิดเป็นเงิน (๖๐,๐๐๐ บาท x ๑,๘๘๙ ราย x ๑๕ ไร่) รวม ๑,๗๐๐,๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันเจ็ดร้อยล้านหนึ่งแสนบาทถ้วน)

๑.๒ ค่าบริหารจัดการ จำนวนร้อยละ ๓ ของราคาที่ดิน คิดเป็นจำนวนเงิน ๕๑,๐๐๓,๐๐๐ บาท (ห้าสิบเอ็ดล้านสามพันบาทถ้วน)

๒. สำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งที่ ๑๖/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค มีหน้าที่กำหนดแนวทางและกำกับติดตามการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค

๓. คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (คปก.) ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ดังนี้

๓.๑ อนุมัติแผนงานและงบประมาณการจัดซื้อที่ดินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ตามกรอบเงินงบประมาณที่ได้รับในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ในวงเงินจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันล้านบาทถ้วน) จากเงินงบประมาณแผ่นดินสมทบเข้ากองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร จัดให้เกษตรกร ๑,๑๑๐ รายรายละไม่เกิน ๑๕ ไร่ เนื้อที่ประมาณ ๑๖,๖๗๐ ไร่ ราคาไม่เกินไร่ละ ๖๐,๐๐๐ บาท โดยดำเนินการภายใต้ “โครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค”

๓.๒ อนุมัติแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ วงเงิน ๑,๐๐๐ ล้านบาท เป็นรายจ่ายหมุนเวียนค่าจัดซื้อที่ดินตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค จำนวน ๑๖,๖๖๕ ไร่

๔. ส.ป.ก. ได้ออกระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดหาที่ดินและจัดที่ดินให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

๕. คปก. มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ให้แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค และจัดทำรายละเอียดของโครงการ พร้อมทั้งเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาต่อคณะกรรมการฯ เพื่อเป็นแนวทางตลอดจนการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานต่อไป

ผลการดำเนินการ

คณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ได้มีการประชุมแล้ว จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ การประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ และการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ซึ่งคณะทำงานฯ ได้สรุปรายละเอียดโครงการฯ และแนวทางการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อปิดโครงการฯ ดังนี้

๑. ผลการตรวจสอบเกษตรกร จำนวน ๑,๘๘๙ ราย

๑.๑ เกษตรกรไม่ได้รับการจัดที่ดิน จำนวน ๘๖๔ ราย

๑.๒ เกษตรกรมีคุณสมบัติครบและได้รับการจัดที่ดิน จำนวน ๑,๐๒๕ ราย

๒. ผลการจัดซื้อที่ดิน

๒.๑ รับคำเสนอขายที่ดิน จำนวน ๒๒ จังหวัด เนื้อที่ ๓๗,๒๔๑-๑-๙๔ ไร่

๒.๒ จัดซื้อที่ดินให้กับเกษตรกร จำนวน ๑๘ จังหวัด เนื้อที่ ๑๕,๐๖๒-๐-๔๒.๒ ไร่ จำนวนเงิน ๗๗๘,๖๙๓,๒๖๐.๐๘ บาท (เจ็ดร้อยเจ็ดสิบแปดล้านหกแสนเก้าหมื่นสามพันสองร้อยหกสิบบาทแปดสตางค์) จำนวนเงินคงเหลือ ๒๒๑,๓๐๖,๗๓๙.๙๒ บาท (สองร้อยยี่สิบเอ็ดล้านสามแสนหกพันเจ็ดร้อยสามสิบเก้าบาท-เก้าสิบสองสตางค์)

๒.๓ จัดที่ดินและทำสัญญาเช่าซื้อที่ดินแล้ว เนื้อที่ ๑๒,๕๗๖-๓-๙๒.๐๑ ไร่ คงเหลือที่ดินแปลงว่างที่ยังไม่ได้จัดที่ดินและสามารถจัดให้เกษตรกรได้ เนื้อที่ประมาณ ๑,๗๔๗-๑-๐๓ ไร่

๓. ผลการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน รวมงบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น ๔,๔๓๓,๔๗๕ บาท (สี่ล้านสี่แสนสามหมื่นสามพันสี่ร้อยเจ็ดสิบห้าบาทถ้วน) โดยใช้งบประมาณของ ส.ป.ก. ดังนี้

๓.๑ ขุดบ่อบาดาล เส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ นิ้ว ความลึก ๖๐ เมตร จำนวน ๓ บ่อ (จังหวัดบุรีรัมย์)

๓.๒ ขุดสระเก็บน้ำขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๓๘ สระ (จังหวัดหนองคาย จำนวน ๓๒ สระ, จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๖ สระ)

๓.๓ ขุดสระเก็บน้ำขนาด ๒,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๓๗ สระ (จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๓๔ สระ, จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๓ สระ)

๓.๔ ขุดสระเก็บน้ำขนาด ๗,๘๙๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ สระ (จังหวัดลพบุรี)

๓.๕ ขุดสระเก็บน้ำขนาด ๒๑,๕๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ สระ (จังหวัดเพชรบุรี)

๓.๖ ขุดสระเก็บน้ำขนาด ๒๗,๗๗๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๓ สระ (จังหวัดลพบุรี จำนวน ๑ สระ, จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๒ สระ)

๓.๗ จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ จำนวน ๑๘ จังหวัด ที่มีการจัดซื้อที่ดินและจัดที่ดินตามโครงการฯ

รายละเอียดตามเอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค (เอกสารแนบ)

๔. ลำดับเหตุการณ์การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค

๓ ก.พ. ๕๒ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค โดยมอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำหรับงบประมาณรายจ่ายที่จะต้องขอให้ปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาดำเนินการในโอกาสแรกก่อน หากไม่เพียงพอ ก็ให้ใช้จ่ายจากเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

- ๑๒ มี.ค. ๕๓ ส.ป.ก. ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๕/ว ๐๓๖๗ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แจ้งสิทธิการได้รับความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ถึงสมาชิกที่ยังไม่มาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ จำนวน ๕๔๐ ราย โดยแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือโดย ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิตามกฎหมายที่ดิน และหากสมาชิกมีความประสงค์ขอรับการจัดที่ดินดังกล่าว ให้ไปแสดงตนเพื่อตรวจสอบสิทธิและยื่นคำขอรับการจัดที่ดิน ณ ส.ป.ก.จังหวัด ที่มีความประสงค์จะให้จัดซื้อที่ดินในจังหวัดนั้นๆ ภายในสิ้นเดือนเมษายน ๒๕๕๓ และให้แจ้งความประสงค์ของตนให้ ส.ป.ก. ทราบโดยด่วนตามแบบบันทึกแสดงเจตนาของผู้ได้รับความช่วยเหลือตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ทั้งในกรณีที่มีความประสงค์ขอรับการจัดที่ดินหรือไม่ประสงค์ขอรับการจัดที่ดิน
- ๑๑ พ.ย. ๕๓ ส.ป.ก. ดำเนินการเร่งรัดเกษตรกรที่ยังไม่มาแสดงตน จำนวน ๓๔๓ ราย ให้มารายงานตัวและตรวจสอบสิทธิ โดยประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุและหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งติดประกาศรายชื่อไว้ ณ สถานที่ราชการ เช่น ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ตามภูมิลำเนาของเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรที่มีรายชื่อมาแสดงตน ณ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓
- ๒๑ ส.ค. ๕๕ ส.ป.ก. ดำเนินการแจ้งสิทธิการได้รับความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ถึงเกษตรกรที่ยังไม่มาแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๕๘ ราย เพื่อแจ้งสิทธิการให้ความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินฯ และจัดทำประกาศรายชื่อเกษตรกรผู้ที่ยังไม่มาแสดงตนไปติดประกาศตามสถานที่ราชการต่างๆ ตามข้อมูลภูมิลำเนาของเกษตรกร พร้อมทั้งประสานกับผู้นำเกษตรกรกลุ่มต่างๆ เพื่อให้แจ้งสมาชิกมาแสดงตนต่อ ส.ป.ก. ทั้งนี้ หากเกษตรกรไม่มาแสดงตน ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ ให้ถือว่าเกษตรกรรายนั้นไม่มีความประสงค์ที่จะขอรับการช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินแล้ว และจะนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อดัดสิทธิการให้ความช่วยเหลือต่อไป
- ๘ ก.ค. ๕๖ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ มีมติดังนี้
๑. เห็นชอบปรับวงเงินในการจัดซื้อที่ดินเกินกว่า ๖๐,๐๐๐ บาทต่อไร่ โดยใช้วิธีวงเงินคุมในการซื้อที่ดินรายละไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท โดยไม่จำกัดขนาดของพื้นที่และราคาของที่ดิน ราคาที่ดินอาจจะสูงกว่าไร่ละ ๖๐,๐๐๐ บาท โดยเกษตรกรยอมลดขนาดเนื้อที่ลง เนื่องจากในขณะนั้นปัจจุบันที่ดินที่มีความเหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม โดยเฉลี่ยมีราคาเพิ่มขึ้นเกินไร่ละ ๖๐,๐๐๐ บาท ประกอบกับราคาประเมินที่ดินของกรมธนารักษ์ได้ปรับใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้น ซึ่ง ส.ป.ก. ได้นำเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ แต่ไม่มีการนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเนื่องจากการยุบสภา

๒. คณะกรรมการฯ มีมติให้ขยายระยะเวลาการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ โดยสมาชิกที่เหลือหากยังจัดหาที่ดินไม่ได้ให้เข้าโครงการจัดที่ดินปกติของ ส.ป.ก.

๒๘ ต.ค. ๕๖ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินเกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ มีมติดังนี้

๑. หาแนวทางการเร่งรัดเพื่อจัดซื้อที่ดินให้แก่เกษตรกร โดยร่างแนวทางการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินเป็นตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาค่าเช่าในการดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อนำมาให้เกษตรกร ส.ป.ก. ได้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว แต่ในขั้นตอนก่อนนำเข้าสู่เสนอคณะรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาว่าการจัดซื้อที่ดินเอกชนเพื่อนำมาปฏิรูปที่ดินไม่ใช่เหตุจำเป็นที่สมควรให้กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินครอบคลุมทั้งตำบล ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหานี้จึงไม่สามารถดำเนินการได้

๒. มีมติให้ปิดโครงการฯ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ จากมติดังกล่าว ส.ป.ก. จึงยุติการรับคำเสนอขายที่ดิน พร้อมทั้งเร่งดำเนินการจัดซื้อและจัดที่ดินที่ได้รับคำเสนอขายก่อนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ ให้แล้วเสร็จ (ปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินที่ได้รับคำเสนอขายก่อนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ เสร็จสิ้นทุกแปลงแล้ว)

๑๘ ก.พ. ๕๘ ส.ป.ก. ได้ตรวจสอบพื้นที่ที่จัดซื้อตามโครงการฯ ครั้งที่ ๑ มีที่ดินแปลงว่างในพื้นที่ ๒ จังหวัด เนื้อที่ ๑,๔๘๗-๒-๒๙ ไร่ มีหนังสือแจ้งเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการจัดที่ดิน จำนวน ๕๔๖ ราย ปรากฏผลดังนี้

- จังหวัดเพชรบุรี เนื้อที่ ๑,๒๖๐-๐-๐๐ ไร่ มีเกษตรกรมายื่นคำร้องขอรับการจัดที่ดินในจังหวัดเพชรบุรี และผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) จำนวน ๒๒ ราย ปัจจุบันจัดทำสัญญาเช่าซื้อเรียบร้อยแล้ว
- จังหวัดลพบุรี เนื้อที่ ๒๒๗-๒-๒๙ ไร่ มีเกษตรกรมายื่นคำร้องขอรับการจัดที่ดิน จำนวน ๖๗ ราย โดยเกษตรกรตกลงกันเพื่อขอรับการจัดที่ดินน้อยกว่า ๑๕ ไร่ รายละเอียดๆ กัน (ปัจจุบันมีเกษตรกรที่อยู่ระหว่างดำเนินการรับการจัดที่ดิน จำนวน ๖๒ ราย)

๑ ธ.ค. ๕๘ ส.ป.ก. ได้ตรวจสอบพื้นที่ที่จัดซื้อตามโครงการฯ ครั้งที่ ๒ มีที่ดินแปลงว่างในพื้นที่ ๒ จังหวัด เนื้อที่ ๑,๒๐๒ ไร่ ส.ป.ก. ได้มีหนังสือแจ้งเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการจัดที่ดิน จำนวน ๔๗๑ ราย ปรากฏผลดังนี้

- จังหวัดเพชรบุรี เนื้อที่ ๙๕๒-๐-๐๐ ไร่ มีเกษตรกรไปยื่นคำร้องขอรับการจัดที่ดินในจังหวัดเพชรบุรี ผ่านมติ คปจ. จำนวน ๑๓ ราย ปัจจุบันจัดทำสัญญาเช่าซื้อแล้ว
- จังหวัดปราจีนบุรี เนื้อที่ ๒๕๐-๐-๐๐ ไร่ ผ่านมติ คปจ. จำนวน ๓๕ ราย (ปัจจุบันมีเกษตรกรที่อยู่ระหว่างดำเนินการรับการจัดที่ดิน จำนวน ๑๑ ราย)

๙ ม.ค. ๖๐ ส.ป.ก. ได้ตรวจสอบพื้นที่ที่จัดซื้อตามโครงการฯ ครั้งที่ ๓ มีที่ดินแปลงว่างในพื้นที่ ๑ จังหวัด
เนื้อที่ ๑,๒๐๔-๐-๐๐ ไร่ ส.ป.ก. ได้มีหนังสือแจ้งเกษตรกร จำนวน ๔๒๐ ราย ผลปรากฏว่า มีเกษตรกร
ไปยื่นคำร้องขอรับการจัดที่ดินในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๔ ราย ปัจจุบันจัดทำสัญญาเช่าซื้อ
เรียบร้อยแล้ว

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.
๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒

มาตรา ๒๕ การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ฯลฯ

การกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดเฉพาะที่ดินที่จะดำเนินการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เว้นแต่ในกรณีที่มีจำเป็นจะถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นหลักก็ได้ โดยให้
ดำเนินการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตท้องที่อำเภอที่มีเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง
หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ หรือต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นประกอบเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก
ตลอดจนที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำเป็นเกณฑ์ในการจัดอันดับความสำคัญในการกำหนดเขตก่อนหลัง ในกรณีที่ถือเขต
ของตำบลหรืออำเภอเป็นเขตปฏิรูปที่ดินนั้น ให้หมายถึงเฉพาะที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

ฯลฯ

มาตรา ๒๙ ในเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า ที่ดินบริเวณใดสมควรดำเนินการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อหรือดำเนินการเวนคืนที่ดินได้ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ในการจัดซื้อที่ดินตามมาตรานี้ ถ้าเจ้าของที่ดินประสงค์จะขายที่ดินของตนให้ทั้งหมดก็ให้ ส.ป.ก.
มีอำนาจจัดซื้อได้

มาตรา ๓๐ บรรดาที่ดินหรือสิ่งหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกร
หรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครอง
ในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบ
เกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒)

ฯลฯ

๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔
การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีให้เสนอได้ เฉพาะเรื่องดังต่อไปนี้

ฯลฯ

(๙) เรื่องที่ขอทบทวนหรือยกเว้นการปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ประกาศตาม (๖)

ฯลฯ

๓. ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการจัดหาที่ดินและจัดที่ดินให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกินตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๘ การจัดหาที่ดินตามระเบียบนี้ ให้ดำเนินการเพื่อจัดซื้อที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และความเหมาะสมทางการเกษตร โดยให้คำนึงถึงความประสงค์และความพึงพอใจของสมาชิกในการเข้าทำกิน ในที่ดิน

ข้อ ๒๔ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการดังต่อไปนี้

ข้อ ๒๔.๑ ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการตรวจสอบสิทธิและรับคำร้องขอเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ของสมาชิก โดยต้องเป็นเกษตรกรตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน และมีคุณสมบัติดังนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว

(๓) มีความประพฤติดี และซื่อสัตย์สุจริต

(๔) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) ไม่มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อย แต่ไม่เพียงพอแก่การประกอบเกษตรกรรมเพื่อเลี้ยงชีพ

(๖) เป็นผู้ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และเงื่อนไข ที่ คปก. และ คปจ. กำหนด

ข้อ ๒๔.๒ ให้ดำเนินการจัดให้แก่สมาชิกที่ผ่านการคัดเลือกเกษตรกรเข้าทำกินในที่ดินโดยการ จัดสรรที่ดินทำกินให้เพียงพอแก่การประกอบเกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรดังกล่าว ดำรงชีพอยู่ได้ตามกระบวนการ ปฏิรูปที่ดิน

ข้อ ๒๔.๓ คัดเลือกสมาชิกที่เป็นเกษตรกรและมีคุณสมบัติตามข้อ ๒๔.๑ และอยู่ในหลักเกณฑ์ ตามระเบียบ คปก. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกเกษตรกรซึ่งจะมีสิทธิได้รับที่ดินจากการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นผู้จะมีสิทธิได้รับที่ดินตามหลักเกณฑ์และวิธีการนี้

๔. มติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ อนุมัติแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ วงเงิน ๒,๑๐๐ ล้านบาท ใช้เป็นงบประมาณการจัดซื้อที่ดินตามโครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกร สภาพประชาชน ๔ ภาค ในวงเงิน ๑,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อจัดซื้อที่ดินให้แก่เกษตรกรสภาพประชาชน ๔ ภาค

ความเห็นของคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (อกก.คง.)

ส.ป.ก. ได้นำเสนอ อกก.คง. ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ซึ่งมีประเด็นการพิจารณา คือ ขอให้เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินฯ ค่าจัดซื้อที่ดินที่เหลือนำมาจัดโครงการฯ ส่งคืนเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่ง อกก.คง. ได้มีมติให้ ส.ป.ก. โดยสำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน จัดทำรายละเอียดโครงการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ตามความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ เพื่อนำเสนอ คปก. พิจารณาก่อนนำเสนอ ครม. ขออนุมัติปิดโครงการ โดยให้เงินคงเหลือไว้ในกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สำหรับใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

จากการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานโครงการของคณะทำงานตรวจสอบผลการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ขอเสนอแนวทางการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อปิดโครงการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกร ที่ไม่ได้รับการจัดที่ดิน จำนวน ๘๖๔ ราย ณ วันที่ ส.ป.ก. คาดว่าไม่ประสงค์จะขอรับการจัดที่ดิน หากมาแสดงตนเพื่อขอรับการจัดที่ดินภายหลัง และเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่ามีคุณสมบัติได้รับการจัดที่ดิน ให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนขอรับการจัดที่ดินในฐานะผู้ไร้ที่ดินทำกิน เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ส.ป.ก. กำหนดต่อไป

๒. ด้านที่ดิน กรณีที่ดินที่จัดซื้อด้วยเงินตามโครงการฯ เป็นแปลงว่างไม่มีเกษตรกรมาขอรับการจัดที่ดินและที่ดินที่เกษตรกรไม่ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ และเงื่อนไขที่ คปก. และ คปจ. กำหนด อันส่งผลให้ถูกสั่งให้สันติหรือยกเลิกสัญญาเช่าซื้อ ส.ป.ก. ขอนำที่ดินดังกล่าวมาจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒

๓. ด้านงบประมาณ กรณีงบประมาณที่เหลือจากการจัดซื้อที่ดินตามโครงการฯ จำนวน ๒๒๑,๓๐๖,๗๓๙.๙๒ บาท (สองร้อยยี่สิบเอ็ดล้านสามแสนหกพันเจ็ดร้อยสามสิบเก้าบาทเก้าสิบสองสตางค์) ให้คงเงินคงเหลือไว้ในกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อใช้จ่ายในการพัฒนาพื้นที่ที่ได้จัดให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค และสำหรับค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อไป

ประเด็นที่นำเสนอ

เพื่อรายงานผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้แก่เกษตรกรสภาประชาชน ๔ ภาค และเพื่อโปรดพิจารณาเห็นชอบให้ ส.ป.ก. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอปิดโครงการและเห็นชอบแนวทางการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ตามที่ ส.ป.ก. เสนอ ๓ ด้าน โดย ส.ป.ก. จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป (เรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๙))

ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า ในเรื่องดังกล่าวนี้จะต้องทำเป็น presentation ๒ ชั้น คือ ๑. Presentation เกี่ยวกับภาพที่มีการอธิบายอย่างง่ายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ๒. จัดทำคลิปสารคดีสั้นความยาวประมาณ ๔ นาทีเศษ โดยอธิบายให้เข้าใจด้วยภาพ นำเสนอคณะรัฐมนตรี หากได้รับความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีอาจจะให้นำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ทุกช่องซึ่งจะเป็นการประชาสัมพันธ์เรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ จำนวนเงินที่เหลือจากโครงการควรกำหนดแผนแนวทางการใช้เงินให้ชัดเจนว่าจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศอย่างไร เกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการสามารถสร้างศักยภาพเพื่อพัฒนาประเทศต่อไปได้อย่างไร ซึ่งประเด็นเหล่านี้จะต้องกำหนดไว้ในแผน ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญต่างๆ และคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติเงินที่เหลือจากโครงการให้ ส.ป.ก. ต่อไป

ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย (นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม) ได้กล่าวว่า จำนวนเงินที่เหลือจากโครงการควรจะนำไปต่อยอดให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือนักศึกษาที่จบจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแล้วไม่มีงานทำและไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จึงขอเสนอให้เป็นนโยบายที่จะจัดที่ดินทำกินให้นักศึกษาต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิ (นายสรเสรีญ อัจจุตมานัส) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ที่ผ่านมา ส.ป.ก. ได้ดำเนินการอบรมเกษตรกรรุ่นใหม่แล้วจำนวนหลายรุ่น แต่ในการจัดที่ดินยังมีปัญหาอุปสรรค เนื่องจาก ไม่มีระเบียบรองรับ ดังนั้น ในการจัดที่ดินให้เกษตรกรรุ่นใหม่จะต้องคำนึงถึงสัดส่วนของที่ดินที่จะได้รับระหว่างเกษตรกรรุ่นใหม่และเกษตรกรรุ่นเก่า ให้เกิดความเหมาะสม พร้อมทั้ง ชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรรุ่นใหม่จะเปลี่ยนแปลงเกษตรกรรุ่นเก่าได้อย่างไร ขอให้ ส.ป.ก. ไปศึกษาระเบียบการจัดที่ดินให้เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ยังไม่มีระเบียบซึ่งอาจจะเกิดปัญหาการเรียนที่ไม่เป็นธรรม

มติคณะกรรมการ มอบหมายให้ ส.ป.ก. จัดทำ Presentation และสารคดีสั้นความยาวไม่เกิน ๕ นาที พร้อมทั้งจัดทำแผนการใช้เงินที่เหลือจากโครงการฯ ให้ชัดเจนตามความเห็นของประธานกรรมการและนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

เรื่องที่ ๖.๒ การดำเนินการโครงการโคกหนองนาโมเดล

ผู้แทนเกษตรกรจังหวัดตาก (นายสุวิทย์ เสือเล็ก) ได้กล่าวว่า โครงการโคกหนองนาโมเดลที่ได้มีการดำเนินการตามลุ่มแม่น้ำต่างๆ ในปัจจุบัน ส.ป.ก. มีแนวทางในการปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าวนี้อย่างไร

เลขาธิการฯ ได้ชี้แจงว่า โครงการดังกล่าวได้ดำเนินการใน ๕ ลุ่มแม่น้ำหลักและ ส.ป.ก. ได้รับผิดชอบให้ดำเนินการในลุ่มแม่น้ำยม ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการขับเคลื่อนโดยมีการอบรมเรื่องศาสตร์พระราชา พร้อมทั้งมีแผนที่จะดำเนินการให้เป็นรูปธรรมในลุ่มแม่น้ำยมประมาณ ๕ - ๖ จังหวัด

ประธานกรรมการ ได้กล่าวว่า การดำเนินการโครงการดังกล่าวนี้ คือ โครงการทฤษฎีใหม่ที่มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่ได้ทรงสร้างไว้ประมาณ ๔๐ เรื่อง

ให้สอดคล้องกับภูมิศาสตร์และสภาพสังคมและตั้งชื่อให้เหมาะสมกับแต่ละภูมิภาคเท่านั้น เช่น ภาคอีสานเรียกว่า โคนาตาม ภาคเหนือเรียกว่า โคนองนา เป็นต้น โดยการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการนำหลักคิด ทฤษฎี มาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น การกักเก็บน้ำฝนที่พระองค์ท่านได้ศึกษาและคำนวณไว้ว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศจะมีฝนตก ๖๕ วัน แดดเผา ๓๐ วัน ซึ่งจะต่างจากค่าเฉลี่ยฝนของภาคใต้จะเป็นฝน ๘ แดด ๔ เพราะฉะนั้นจะต้องประยุกต์องค์ความรู้เพื่อใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ อย่างปริมาณฝน ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร เท่ากับ ๑ ปี จะมีฝนตกประมาณ ๒,๖๖๐ คิว/ไร่ ซึ่งการคำนวณดังกล่าวนี้ต่างหมู่บ้าน ต่างตำบล ต่างอำเภอ จะคำนวณและได้ค่าที่ไม่เหมือนกัน เพราะปริมาณฝนแตกต่างกัน เป็นต้น โครงการดังกล่าวนี้จึงเป็นการศึกษาพื้นที่ ในลุ่มแม่น้ำต่างๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้สภาพพื้นที่และองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้มีการพัฒนาอย่าง เหมาะสม ซึ่งเมื่อคนในพื้นที่เข้าใจพื้นที่และองค์ประกอบต่างๆ อันเป็นการระเบิดจากข้างในตามแนวคิดของ พระองค์ท่าน การดำเนินการทุกอย่างจะสามารถทำได้โดยง่าย ดังนั้น ไม่อยากให้ติดติดกับคำว่าทฤษฎีใหม่ หรือ โคนองนา แต่โครงการนี้เป็นการศึกษาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ต่างๆ ให้เหมาะสมกับภูมิศาสตร์ และสภาพ สังคมของแต่ละภูมิภาค ซึ่งในขณะนี้ถือเป็นนโยบายที่สำคัญ และผู้ทรงคุณวุฒิ (นายวีระชัย นาคิวิบูลย์วงศ์) ได้ดำเนินการศึกษาในนามของคณะกรรมการพัฒนาการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ในอนาคต ระบบที่จะสามารถทำให้เกษตรกรอยู่รอดได้ คือ เกษตรผสมผสาน

มติคณะกรรมการ รับทราบ

เลิกประชุมเวลา ๑๔.๓๐ น.

(นายสุรจิตต์ อินทรชิต)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(นางดารณี ชนะชนม์)

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและแผนงาน
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายสุชุม หวังพระธรรม)

นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นางสาววิไลวรรณ เกตุแก้ว)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน

ผู้ตรวจรายงานการประชุม